

Lapin luonnon- varasuunnitelmasta 2026–2031 annetut lausunnot ja vastineet

Yleisvastine kaikkiin lausuntoihin

Metsähallitus kiittää kaikkia lausunnonantajia aktiivisesta ja asiantuntevasta osallistumisesta Lapin luonnonvarasuunnitelman valmisteluun. Lausuntoja saatiin laajasti eri tahoilta, mukaan lukien kunnat, viranomaiset, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, järjestöt, paliskunnat, elinkeinotoimijat sekä yksityishenkilöt. Lausuntojen määrä ja monipuolisuus kuvaavat Lapin valtionmaiden merkitystä sekä niihin kohdistuvien odotusten laajuutta.

Lausunnoissa tunnistettiin suunnitelman tarpeellisuus, laaja sidosryhmäyhteistyö sekä toimintaympäristön muutosten hyvä tunnistaminen. Samalla esitettiin kehittämistarpeita liittyen mm. hakkuusuunnitteeseen, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, ennallistamisen konkretiaan, porotalouden ja kulttuuriperinnön huomiointiin sekä kumulatiivisten maankäyttövaikutusten tarkasteluun.

Metsähallitus toteaa, että luonnonvarasuunnitelma on sisäinen strateginen ohjausasiakirja, joka ei ole oikeudellisesti sitova viranomaispäätös. Yksittäiset toimenpiteet ja hankkeet suunnitellaan ja arvioidaan aina erillisissä prosesseissa lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Vastineet aihealueittain

1. Hakkuusuunnitteen kasvu ja ilmasto- sekä luontotavoitteet

Luonnoksessa esitetty hakkuusuunnitteen tarkistus perustuu pitkän aikavälin laskentaan (MELA), jossa hakkuumahdollisuuksia arvioidaan 40 vuoden kokonaisjaksolla.

Hakkuusuunnitteen korotus +0,2 milj. m³ vuodessa perustuu seuraaviin periaatteisiin:

- **Valtio-omistajan omistajapolitiikka** (2024–2027) edellyttää sekä hiilineutraaliustavoitteen että taloudellisen tuloutuksen samanaikaista huomioimista luonnon monimuotoisuutta turvaten.
- **Monikäyttömetsien kokonaiskasvu suunnittelualueella on 4,4 milj m³/v.** Hakkuupoistuma on maksimissaan 2,1 milj m³/v suunnitelma-aikana. Hakkuupoistuman ja kokonaiskasvun erotus on 2,3 milj m³/v.
- Luonnonvarasuunnitelman hakkuusuunnitteen mukaan hakatessa suunnittelualueen monikäyttömetsien metsämaan puuston kokonaismäärä tulee kasvamaan 6 milj. m³ sitoen 4,57 MtCO₂ lisää hiilidioksidia suunnitelmakauden aikana.
- **Monikäyttömetsien tilavuus on kasvanut merkittävästi välillä 2015–2026.** Kokonaispuuston määrä on noussut tuona aikana 11 milj. m³ eli 10 %. Puustopääoman kasvu on sitonut 7,99 MtCO₂ hiilidioksidia.
- **Hiilinelurajoitteet on sisällytetty laskelmaan**, ja niiden vaikutus pienentää laskennallista maksimihakkuutasoa 0,2 milj. m³/v.
- **Metsien keski-ikä nouseminen aiheuttaa taantuvaa puuston kasvua. Jotta kasvu saadaan ylläpidettyä pitkällä aikavälillä, se edellyttää metsien uudistumista, koska nuori puusto kasvaa ja sitoo hiiltä vanhaa puustoa enemmän.**
- Pitkän aikavälin mallinnukset osoittavat, että **runkopuuston hiilivarasto kasvaa** koko 40 vuoden tarkastelujakson ajan
- **Hakkuusuunnitteen määrityksessä on ollut käytössä tiukka käsittelyluokkaan pohjaava ohjaus.** Hakkutasoa pienentäviä rajoitteita on tuotu laskentaan enemmän kuin koskaan aiemmin, paikkatietotasojen kautta suoraan ohjaten.
- Laskelmien mukaan:
 - puuston kokonaismäärä kasvaa edelleen suunnitelmakauden aikana
 - yli 120-vuotiaiden metsien pinta-ala yli kolminkertaistuu laskentajaksolla
 - hiilivarasto kasvaa ja runkopuuston määrä lisääntyy.

Ilmastovaikutukset huomioidaan lisäksi Metsähallituksen Ympäristöoppaan ja Vesienhoito-oppaan mukaisissa hakkuutapavalinnoissa sekä säästöpuuryhmien ja erityisalueiden rajauksissa. **Suunnitteen kasvattaminen ei siten heikennä asetettuja hiilinelutavoitteita suunnitelmakaudella.**

Metsien resilienssiä, monimuotoisuutta ja kasvua ajatellen toteutetaan ohjelman ja ohjeiden mukaan toimittaessa seuraavia toimia:

- Säästämällä kaikki kuollut puu hakkuissa.
- Säästämällä haaparyhmät hakkuissa.
- **Sekapuustoisuutta lisätään** mänty-kuusi-sekaistutuksin (200–300 ha/v).
- **Sekapuustoisuus lisääntyy etenkin taimikonhoidossa ja harvennuksissa** Sekapuustoisuus säilytetään taimikonhoidossa ja harvennuksissa, lisäksi sekapuustoisuuteen tapahtuu ajan myötä aluetasolla.
- Jatkovapeitteinen käsittely tukee luontaista sekapuustoa.
- Ympäristöoppaan mukaiset monimuotoisuuskohteet jätetään käsittelyn ulkopuolelle. Kaikki Ympäristöoppaan mukaiset luontokohteet jätetään käsittelyn ulkopuolelle ylittäen lakimääräiset vaatimukset.
- **Monimuotoisuutta lisätään suoja-alueilla, säästöpuuryhmillä sekä suojaväyhykkeillä.**
- Hakkuualueilla **säästöpuiden määrä** on tavanomaista korkeampi etenkin porotalous- ja monimuotoisuuskohteilla.
- Hiilinielujen vahvistamiseksi toteutetaan:
 - 5 000 ha/v lannoitusta
 - 5 000 ha/v taimikonhoitoa
 - metsänhoito kasvupaikkaperusteisesti ja jalostettua viljelymateriaalia käyttäen mahdollisuuksien mukaan.

Hakkuusuunnitteen ekologinen perusta pohjautuu laskennassa käytettyyn tiukkaan käsittelyluokan asettamaan ohjaukseen. Metsähallituksen hallinnoimilla mailla on vuodesta 1996 toteutettu pitkäjänteisesti alue-ekologista suunnittelua, jonka tuloksena valtion maille on määritetty kattava alue-ekologinen verkosto, joka sisältää Ympäristöoppaan mukaiset suojelualueet sekä monimuotoisuutta tukevat alueet. Alue-ekologisen verkoston kohteet sisältävät eksaktin paikkatiedon sekä kohteen luonteesta riippuvaisen käsittelyluokkatason Ympäristöoppaan kuvaamalla tavalla. Kaikilla Ympäristöoppaan määrittämällä luontokohteilla metsätalouskäyttö on kielletty. **Alue-ekologinen verkosto on luonteeltaan kehittyvä, sillä ennestään tuntemattomia ja täysin uusia luontokohteita (esim. metsäpaloalueet) päivitetään verkostoon jatkuvasti.**

Metsälintulajiston huomioinnin osalta Metsähallitus Metsätalous Oy noudattaa kansallista lainsäädäntöä sekä petolintujen osalta Ympäristöoppaan mukaisesti Luontopalvelujen kanssa yhteistyössä luotuja linjauksia pesien rauhoitusajoista ja -etäisyyksistä.

Hiilinielujen vahvistamiseksi toteutetaan metsälannoituksia kivennäis- ja turvemailloilla noudattaen suunnittelussa ja toteutuksessa Hyvän metsänhoidon suosituksia (Tapio Oy), Metsähallituksen Ympäristöopasta sekä Metsähallituksen metsänhoito-ohjetta. Vesiensuojelun laadukkaan toteutuksen merkitys korostuu metsänhoitotoimenpiteistä erityisesti lannoituksessa. Ympäristöoppaan kuvaamat vesiensuojeluohjeet ovat suunnittelua sekä toteutusta velvoittavia.

Metsähallituksen Ympäristöopas määrittää tavoitetason lahopuustolle suojelukohteilla (>30 m³/ha), ekologisilla yhteyksillä (>20 m³/ha) ja metsätaloustoiminnan piirissä olevilla monikäyttömetsillä (>10 m³/ha) huomioiden elinympäristöjen laajan kirjon ja suuren alueellisen vaihtelun. Metsätalouden piirissä olevien monikäyttömetsien lahopuutavoite on asetettu vuonna 2004 ympäristöoppaassa. Lahopuumäärän nostamiseksi talouskäytössä olevissa monikäyttömetsissä Metsähallitus jättää kaiken lahopuun korjaamatta puunkorjuun yhteydessä, ja lisäksi jätetään Ympäristöoppaan mukaiset säästöpuumäärät ja suoja-aiheiköt.

Uusimmassa kansallisessa metsästrategiassa 2035 (MMM2023) tavoitteena on **”edetä kohti 10 m³/ha keskimääräistä tasoa talousmetsissä vuoteen 2035 mennessä”**. Tämä taso pohjautuu olemassa olevan lahopuun määrään valtion metsien inventoinnin mukaan ja lahopuumäärän luontaiseen kehittymiseen, kun hakkuissa jätetään lahopuut korjuun ulkopuolelle, niiltä osin kuin metsälaki sallii.

Metsähallitus tunnistaa lausunnossa esitetyn tarpeen ekologisten yhteyksien vastaisuudessakin jatkuvaan parantamiseen ja laadullisen seurannan mahdollistamiseen.

Peitteisiä metsänkäsittelyn menetelmiä, kuten poimintahakkuuta tai pienalaskasvatusta, käytämme kohteilla, joissa menetelmään on maankäytöllinen peruste ja se on metsänhoidollisesti tarkoituksenmukaista, edellyttäen riittävän hyviä olosuhteita luontaiseen uudistumiseen ja laadukkaaseen puuntuotantoon. Ojitetuilla turvemaidella hyödynnämme luontaista uudistumista ja jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen mahdollisuuksia.

Koko Metsähallituksen alueella hiilinielut ja varastot ovat alla olevan taulukon mukaiset.

Valtion maiden hiilinielu, MtCO₂ ekv.

VMI	Monikäyttö- metsien hiilinielu	Suojelualueiden hiilinielu	Valtion maat yhteensä hiilinielu
VM112 (2014–2018), MtCO ₂ ekv.	-6,056	-3,551	-9,607
VM113 (2019–2023), MtCO ₂ ekv.	-3,982	-2,815	-6,798
Hiilinielun muutos, %	-34,2	-20,7	-29,2

Valtion maiden hiilivarasto, milj. tonnia hiiltä

VMI	Monikäyttö- metsien puuston hiilivarasto	Suojelualueiden puuston hiilivarasto	Valtion maat yhteensä puuston hiilivarasto
VM112 (2014–2018), milj. tonnia hiiltä	123,351	65,971	189,329
VM113 (2019–2023), milj. tonnia hiiltä	128,742	71,814	200,556
Hiilivaraston muutos, %	+4,4	+8,9	+5,9

2. Suojelualueiden verkosto ja luonnonmetsien turvaaminen

Metsähallituksen rooli suojelualueverkoston kehittämisessä perustuu valtion omistajapolitiikkaan ja valtioneuvoston päätöksiin. Suojelualueiden perustaminen on poliittinen päätös, mutta Metsähallitus tukee sitä seuraavilla tavoilla:

- Toteuttamalla **luontotyyppi-inventointeja** ja päivittämällä suojelullisesti arvokasta tietoa mm **lajiesiintymien osalta**
- Inventointiohjelmaa toteutetaan suunnitelmakaudella
- Luonnonvarasuunnitelmassa ei tehdä suoria esityksiä uusista suojelualueista, mutta se ohjaa tunnistamaan arvokkaita luontokokonaisuuksia ja huomiomaan ne maankäytössä
- tekemällä vuosittaisia **lajiesiintymätarkistuksia**
- rajaamalla **luonnontilaiset ja vanhat metsät** operatiivisen toiminnan ulkopuolelle Metsähallituksen luonto- ja alue-ekologisten periaatteiden mukaisesti. Suomi on EU:n biodiversiteettistrategiassa sitoutunut suojelemaan vanhat ja luonnontilaiset metsät. Valtion maiden osalta Metsähallitus vastaa näiden alueiden tunnistamisesta ja turvaamisesta. Metsähallituksen toteuttama tarkastelu perustuu valtioneuvoston periaatepäätökseen, jossa on määritelty kansalliset vanhojen metsien kriteerit sekä linjattu luonnontilaisen metsän määritelmä Suomessa. Tarkastelussa tunnistetut kriteerit täyttävät kohteet turvataan joko tiukan suojelun kautta tai osana Metsähallituksen alue-ekologista verkostoa.
- priorisoimalla metsiensuojelua Natura-alueilla sekä Helmi- ja METSO-ohjelmien toteutuksessa
- **ennallistamalla soita, metsiä ja virtavesiä** (soita 7 450 ha ja metsäennallistamista yli 270 ha viime kaudella).

Suunnitelman aikana Metsähallitus tuottaa **luontotyyppitietojen päivitys- ja inventointiohjelman**, jota tarvitaan nimenomaan tulevien suojelupäätösten perustaksi.

3. Matkailu ja Napapiirin retkeilyalue

Matkailun kehittämisen lähtökohtana on **kestävä maankäyttö**, jossa luontoarvot ja kulttuuriympäristö huomioidaan ensisijaisesti. Napapiirin retkeilyalueella mahdolliset maankäyttömuutokset:

- perustuvat **erilliseen hoito- ja käyttösuunnitelmaan**, joka laaditaan sidosryhmien kanssa.
- eivät tähtää laajaan rakentamiseen, vaan mahdollistavat hallitun, kestävän ja rajatun palvelurakenteen kehittämisen.
- turvaavat alueen virkistys- ja luontoarvot.
 - Retkeilyalueet eivät ole luonnonsuojelualueita, vaan niiden tehtävänä on tarjota retkeilyä, virkistyskäytön ja eräkäynnin mahdollisuuksia.
 - Retkeilyalueiden rajauksen sisällä on sekä monikäyttömetsiä että suojelualueita.

4. Retkeilyrakenteiden turvaaminen

Saadussa palautteessa esiintyy huoli retkeilyrakenteiden ylläpidosta ja kehittämisestä.

Luontopalvelut tarkastelevat ja käyvät läpi kansallispuistoissa ja muilla valtion luonnonsuojelu- ja retkeilyalueilla sijaitsevat retkeilyreitit ja niiden varrella olevat taukopaikat sekä muut rakenteet. Tämän tarkastelun tavoitteena on tunnistaa eri kohteista retkeilijöiden kannalta tärkeimmät kokonaisuudet. Tällä menettelyllä varmistetaan riittävien ja laadukkaiden retkeilypalveluiden saatavuus, vaikka rahoitus on supistunut.

Tosia-asia on, että joillakin kohteilla rakenteita tai reittejä, joudutaan kuitenkin rahoituksen riittämättömyyden vuoksi sulkemaan.

Metsähallituslaki yksiselitteisesti kieltää julkisten hallintotehtävien (Luontopalvelut ja Eräpalvelut) rahoittamisen liiketoiminnan kautta. Rahankeräyslaki toistaiseksi estää yksityisten ja yritysten lahjoitusten systemaattisen käyttämisen luonnonsuojelu- ja retkeilyrakenteiden kunnostamiseen.

5. Kulttuuri- ja historiakohteiden huomiointi

Metsähallituksen luontopalvelut ylläpitävät Auttikönkään kulttuurihistoriallisen kohteiden rakenteita. Monikäyttömetsiin sijoittuu kulttuurihistoriallisia/ muinaismuistokohteita, jotka huomioidaan toiminnassa.

6. Kaivostoiminta ja vihreä siirtymä

Metsähallitus ei toteuta kaivoshankkeita eikä tee päätöksiä kaivosten avaamisesta. Sen rooli on:

- toimia valtion maa- ja vesialueiden **edunvalvojana**.
- arvioida maankäytön vaikutuksia sekä Natura-arvioinneissa että lupamenettelyissä.
- varmistaa, että **ympäristövaikutukset minimoidaan** ja että toiminta noudattaa lakia.

Metsähallituksen strategian näkökulmasta vihreä siirtymä tarkoittaa vain sitä, että valtion maille voidaan tarjota **rajattuja maa-alueita** hankkeiden selvitystarpeisiin, mikäli ne ovat linjassa valtakunnallisten tavoitteiden ja maankäytön kokonaisedun kanssa.

7. Vesistöjen ja raakkujokien suojelu

Luonnonvarasuunnitelmassa on vahva linjaus, jonka mukaan raakun elinympäristöjen tila ei saa heiketä, ja kaikki toimet raakkuvirtojen ympärillä suunnitellaan Metsähallituksen toimialojen yhteistyönä.

Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaisesti:

- Vesistöjen suojavyöhykkeillä ei tehdä metsänkäsittelyä.
- Ojitettujen valuma-alueiden vesistökuormitusta vähennetään ennallistamalla soita ja suosimalla jatkuvapeitteistä kasvatusta sekä luontaista uudistamista turvemilla.
- Virtavesien kunnostuksia toteutetaan systemaattisesti.

8. Luonnonvarasuunnitelma suunnittelun tasona

Luonnonvarasuunnitelmat ovat yleisluontoisia sisäisiä strategisen tason suunnitelmia, ja tarkempi ohjaus tapahtuu käyttösuunnitelmien, taktisen suunnittelun, alue-ekologisen suunnittelun metsähoidon ja korjuun sekä luonnonhoidon suunnittelun kautta.

Luonnonvarasuunnitelmat eivät ota kantaa yksittäiseen maastonkohtaan tai tee suoraa kuntatason ohjausta.

9. Porotalouden huomiointi Lapin luonnonvarasuunnitelmassa

- Toimimalla Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen sopimuksen sekä Metsähallituksen metsänkäsittelyohjeiden mukaisesti Metsähallitus täyttää mahdollisimman hyvin lain Metsähallituksesta (234/2016) ja poronhoitolain (848/1990) vaatimukset.
- Porotalous huomioidaan metsätalouden toimenpiteiden kohdekohtaisessa suunnittelussa kattavaan paikkatietoon, maastotyöhön ja paliskuntaan osallistamiseen pohjautuen.
- Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu toteutuu toimenpidesuunnitteluvaiheessa. Kaikki puunkorjuu-, maanmuokkaus- ja tienrakennussuunnitelmat toimitetaan paliskunnille tutustuttavaksi etukäteen ja suunnitelmiin on mahdollista esittää muutoksia.
- Vakiintunutta yhteistyötä paliskuntien kanssa jatketaan ja kehitetään.

Lapin luonnonvarasuunnitelman hakkuulaskenta

Hakkuulaskenta, joka määrittää kestävä hakuutason suunnittelualueella, suunnitelma-aikana ohjataan paikkatiedollisin tasoin. Tässä Lapin luonnonvarasuunnitelmassa tätä paikkatiedollista ohjausta on ollut käytössä enemmän kuin koskaan aiemmin.

- Tärkeimmillä luppo- ja jäkäläidunalueilla käytetään jatkettua puuston kiertoaikaa.
- Poroaitapaikolla jätetään enemmän säästöpuita.
- Puuttomien soiden vaihettumisvyöhykkeet ovat metsätalouskäytön ulkopuolella, mikä säästää luppoa.
- Vesistöjen suojavyöhykkeet ovat metsätalouskäytön ulkopuolella, mikä säästää luppoa.
- Alue-ekologiset kohteet ovat metsätalouskäytön ulkopuolella, mikä säästää luppoa.
- Korkeilla alueilla (yli 280 m kuivat kankaat ja yli 300 m kuivahkot kankaat ja sitä tuoreemmat) käytetään poimintahakkuita.
- Heikkopuustoiset kuusikot ja koivikot on rajattu hakkuulaskennan ulkopuolelle, mikä säästää luppoa.
- Maankäyttökohteet, joilla erityisiä erämaa- tai porotalousarvoja, ovat käsittelyn ulkopuolella.
- Ohjaamalla kunkin metson soidinalue 300 ha poimintahakkuiden pariin laskennassa on alennettu merkittävästi uudistushakkuiden määrää.
- Lakikohteet ja suojelualueet, käsittelyn ulkopuolella.

Hakkuulaskenta määrittää kestävä hakuutason luonnonvarasuunnitelman alueella suunnitelmakaudella. Käytännön toiminnan suunnittelu tehdään kohdekohtaisesti erikseen. Kohdekohtaisen suunnittelun yhteydessä huomioidaan muun muassa poronhoidon tarpeet, luonnon monimuotoisuuden huomiointi, metsänhoidon ja korjuun käytännön toteutus, tienpidon tarpeet sekä muun maankäytön asettamat rajoitteet.

Keskeiset Lapin luonnonvarasuunnitelman porotaloutta koskevat toimenpiteet

”Turvaamme porotalouden toimintaedellytyksiä ja jatkamme hyväksi havaittuja käytäntöjä. Kartoitamme ojitetuilla suoalueilla sijaitsevat arvokkaat kesälaidunalueet paliskuntakohtaisesti. Otamme kartoitetut ja uudet alueet huomioon metsätalouden sekä aktiivisten luonnonhoitotoimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Huomioimme jo kartoitetut ja uudet arvokkaat talvilaidunalueet sekä aita- ja muut toiminnalliset alueet monikäyttömetsissä hyödyntämällä eri metsänkäsitteilymenetelmiä niin, että keskeiset loppo- ja jäkälälaidunarvot turvataan. Jatkamme tärkeimpien talvilaidunalueiden ja muiden toiminnallisten alueiden tallentamista Metsähallituksen alue-ekologiseen verkostoon tiiviissä yhteistyössä paliskuntien kanssa.”

Luonnonvarasuunnitelma on yleisluontoinen suunnitelma, jossa määritetään toiminnan mitoitusta ja annetaan yleisluontoisia toimintaa ohjaavia linjauksia. Luonnonvarasuunnitelmalla ohjataan Metsähallituksen toimintaa valtion maa- ja vesialueilla viideksi vuodeksi kerrallaan, ja luonnonvarasuunnitelma on siten strategista suunnittelua yhdessä sidosryhmien kanssa.

Poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvotteluelvoitteen tarkoitus on ratkaisujen hakeminen ja hankkeiden mahdollisten haitallisten vaikutusten vähentäminen. Koska luonnonvarasuunnitelma on yleisluonteinen strateginen suunnitelma, ei sen takia vielä muodostu poronhoitolain mukaista neuvotteluelvoitetta, koska vasta yksityiskohtaisemman suunnittelun jälkeen tarkentuu toimenpiteiden tarkempi sijainti ja vaikutukset, joiden perusteella on käytävissä poronhoitolain edellyttämät neuvottelut asianosaisen paliskunnan kanssa. On hyvä huomioida, että Metsähallituksen käytännön toimintaa ohjataan toimenpidesuunnitelmilla, joiden toteutuksen määrää rajoittaa suunnitelma-alueitasolla luonnonvarasuunnitelmassa määritetty toiminnan taso. Luonnonvarasuunnitelmassa ei siten suoraan kohdenneta toimenpiteitä tiettyyn paliskuntaan tai sen alueella oleviin maastonkohtiin. Tarkennetuista suunnitelmista Metsähallitus toimittaa vaadittavat tiedot paikalliselle paliskunnalle kohdekohtaisesti mm. Poropaikka-järjestelmän kautta.

Neuvottelukäytäntöjen osalta todetaan, että tarkemmista toimenpidesuunnitelmista Metsähallitus neuvottelee paliskuntien kanssa tarpeen vaatimalla tavalla. Esimerkiksi hakkuiden osallistamista ja neuvottelutarvetta varten on jo luotu Poropaikka-sovellus, jonka kautta neuvottelua voidaan käydä suoraan tai sopia neuvottelu, jossa muutoksia vaativat toimet saadaan sovittua. Metsähallitus käy jatkuvaa suoraa keskustelua paliskuntien kanssa käytännön toimista ja niiden ajoituksesta. Lisäksi Metsähallitus käy vuotuiset merkkiipiiripalaverit ja useita vuotuisia neuvotteluja suoraan paliskuntien sekä Paliskuntain yhdistyksen kanssa.

Lapin luonnonvarasuunnitelman teon yhteydessä on pidetty kaksi porotalouden teemaryhmän tapaamista, jossa on kuultu porotalouden kantaa. Lisäksi yhteistyöryhmässä on ollut Paliskuntain yhdistyksen edustaja sekä Luonnonvarakeskuksen porotalouden erityistutkija.

Saamelaiden kotiseutualueella pidettiin luonnonvarasuunnitelman teon yhteydessä poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut johtuen saamelaiskulttuurin huomioinnista, johon poronhoito kiinteästi kuuluu.

Lapin luonnonvarasuunnitelman alueella tarkastelu ja ohjaus on näiltä osin porotalouselinkeinon tarpeiden huomioon ottaen pohjaavaa. Tämä ohjaus voidaan tehdä tarkimmin juuri paikkatiedollisen ohjauksen kautta. Näin toimien voidaan kohdentaa rajoitteet oikein, ja muilla käyttömuodoilla on rajoitteiden rajoissa kasvun mahdollisuudet. Valtion maiden osalta on olemassa tuottovaade, josta tingitään yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia. On kuitenkin syytä huomioida, että tuottovaatimuksesta poikkeamiselle tulee olla perustelu. Tällaisia ovat esimerkiksi arvokkaat loppo- ja jäkälälaitumet, joita edellisen luonnonvarasuunnitelman päätösten pohjalta kirjattiin Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään. Näin ollen on porotalouden oma etu tuoda esiin kohteet, jotka vaativat erityistä herkkyyttä suunnittelussa ja suunnitteen määrittämisessä.

Prosessin yhteydessä on tuotu esiin tarve tarkastella kokonaisuuskäytön vaikutuksia. Metsähallitus ei ole ainut taho, jonka päätökset vaikuttavat valtion maiden hallintaan. Näin ollen sillä ei ole luonnonvarasuunnitelman kautta tai muutoin yksinoikeutta määrittää valtion maiden käytöstä. Päätöksiä ja linjauksia, jotka koskevat valtion maita, tekevät mm. Tukes, Ely, Lapin liitto ja kunnat. Teollisesti maata käyttävät muun muassa kaivosteollisuus ja tuulivoimayhtiöt, sen kautta, kun luvittamisen prosessit lausuntopyyntöinen ovat edenneet. On silti kiistatonta, että maankäyttöön paine on merkittävästi kasvanut ja yhteensovittamisen tarvetta on laajemmin kuin mihin tämän hetken käytännöt antava mahdollisuuden.

10. Yhteensovittamis- ja vuorovaikutustyö

Lausunnoissa nousi selkeästi esiin tarve perustaa alueellisia yhteistyö-/vuorovaikutusryhmiä. Sama asia nousi esiin hieman eri muodossa ilmaistuna laajasti lausunnoissa. Luonnonvarasuunnitelmatyön yhteydessä sama asia nousi esiin tarpeena teollisen maankäytön toimijoiden ja muiden maankäyttömuotojen tarpeita yhteensovittaville ryhmille. Saadun palautteen perusteella alkuperäistä muotoilua kuitenkin muutettiin selkeämmin tuotettavaan muotoon ja tiukemmin alueelliseen muotoon. Tarve pohjaa kasvavaan maankäytön paineeseen, joka lisää vuorovaikutus- ja yhteensovittamistyön tarvetta.

Alkuperäinen muotoilu oli: **Selvitämme alueellisten yhteistyöryhmien perustamista, minkä tavoitteena on eri maankäyttömuotojen tarpeiden laajempi ymmärrys, tiedon jakaminen sekä käytännön ratkaisujen etsiminen niiden yhteensovittamiseksi.**

Saadun palautteen perusteella toimenpide kirjattiin muotoon:

Pilotoimme kehitysluonteisesti Metsähallituksen Kiinteistökehityksen kokonaisuutena eri maankäyttömuotojen yhteensovittamista. Kutsumme yhteen teollisesti maata käyttäviä toimijoita ja niitä hallinnoivia viranomaisia sekä maankäytöstä haittavaikutuksia kokevia tahoja. Tavoitteena on eri maankäyttömuotojen tarpeiden laajempi ymmärrys, tiedon jakaminen sekä käytännön ratkaisujen etsiminen niiden yhteensovittamiseksi kestäväällä tavalla.

11. Kaavoitus

Saadun palautteen perusteella kaavoitusta käsittelevä toimenpide muutettiin muotoon:

Toimenpide 5: Luomme itse tai asiakkaidemme kanssa asemakaavoituksella tontteja eri elinkeinon ja kuluttajien tarpeisiin, yhdessä kuntien kanssa. Myymme tai vuokraamme syntyneitä rakennuspaikkoja ja muuhun tarkoitukseen kaavoitettuja alueita asiakkaidemme käyttöön. Kaavoituksessa otamme huomioon luonnonsuojelu-, virkistys- ja kulttuuriympäristöarvot, jokaisenoikeudet, poronhoidon, sekä maankäytön vaikutukset.

12. Metsästyoikeudet ja -luvat

Lausunnoissa tuotiin esille tarve turvata paikallisten metsästyoikeutta ja huolta liiallisesta metsästyslupien myynnistä. Lisäksi esitettiin toive, että erämatkailuyrittäjät voisivat myydä metsästyslupia ja että metsästyskoirien käyttöä ohjattaisiin poronhoitoalueella. Nämä asiat huomioidaan Metsähallituksen toiminnassa ja luonnonvarasuunnitelman toimenpiteissä 23 ja 27.

Metsähallituksen metsästyslupien myynti on julkishallinnollinen tehtävä ja se perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön. Lupien hinnat määritetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella siten, että ne vastaavat metsästyksen järjestämisestä syntyviä kuluja. Mahdolliset tuotot käytetään esim. riistanhoidollisiin toimiin. Kyse ei ole liiketoiminnasta. Koska metsästyslain 8 § mukainen paikkakuntalaisen vapaa metsästyoikeus kotikuntansa valtion alueilla on lakisääteinen oikeus, se huomioidaan aina metsästyksen mitoituksessa.

Varsinainen työkalu, jossa metsästyslain 8 § mukainen oikeus ja muu valtion alueiden käyttö huomioidaan metsästyksen mitoituksessa, on kolmen vuoden välein annettava metsästyksen kiintiöpäätös. Siinä määritetään reunaehdot metsästyslupien myynnille eli yhtä aikaa voimassa olevien metsästyslupien määrä. Tiivistetysti se tarkoittaa Lapin alueella sitä, että mitä enemmän paikkakunnalla asuu metsästäjiä ja esimerkiksi mitä vähemmän alueella on tieverkkoa, sitä vähemmän metsästyslupia voi olla yhtä aikaa voimassa valtion alueella. Kiintiöpäätöksen valmistelussa kuullaan aina paikallisia riistanhoitoyhdistyksiä.

Metsähallitus säätelee lisäksi myytävien kanalintulupien määrää vuosittain perustuen riistakolmiolaskentoihin. Lupamäärän suunnittelussa huomioidaan ennakoivasti paikkakuntalaisten arvioitu metsästyssaalis, josta saadaan paras arvio Luonnonvarakeskuksen saalistilastojen perusteella. Tällä tavoin kanalintujen metsästys ei kokonaisuutena vaaranna lintukantojen ekologista kestävyttä. Suunnittelun perusteella myytäväksi asetettavat metsästyskausikohtaiset lupamäärät ovat julkista tietoa ja ne ovat nähtävillä eräluvut.fi -sivustolla.

Metsähallitus ei voi antaa vuonna 2006 muuttuneen lainsäädännön (laki Metsähallituksesta) perusteella metsästyslupia myytäväksi erämatkailuyrityksille. Asiasta on tehty lukuisia selvityksiä ja esityksiä lainsäädännön kehittämiseksi.

Metsähallitus ohjaa metsästyskoirien käyttöä tuottamalla yhdessä paliskuntien, Paliskuntain yhdistyksen ja muiden sidosryhmien kanssa tietoa metsästyslupan ostajille. Viime vuosina viestintää ja tiedotusta on lisätty ja Paliskuntain yhdistyksen koostamien tietojen mukaan metsästyskoirien poroille aiheuttamat vahingot ovat vähentyneet.

13. Riistan elinympäristöt ja vieraslajien huomiointi

Riistan elinympäristöt ja metso

- Metsähallituksen laatimassa Ympäristöoppaassa tuodaan esille ohjaavia toimenpiteitä ja tavoitteita mm. riistan elinympäristöjen huomioimiseksi. Metsäasiantuntijat kartoittavat soidinpaikkoja ja ne huomioidaan leimikon suunnitteluvaiheessa. Metson soidinpaikkoja ja soidinalueita käsiteltäessä huolehditaan, että ne säilyvät metsolle kelvollisina, jolloin alueet toimivat myös ekologisina käytävinä.
- Vastaavasti Ympäristöopas ohjaa huomioimaan riistalle tärkeät vaihtumisvyöhykkeet, lisäksi hakkuissa ja raivaussahatöissä jätetään mahdollisuuksien mukaan 10–100 m²:n kokoisia suojatiheiköitä 1–3 kpl/ha ellei niitä edellisissä käsittelyvaiheessa ole jätetty.
- Säästöpuuryhmien aluset jätetään raivaamatta ja ne muodostavat riistatiheikön aikaa myöden.
- Metsähoidon yleisenä periaatteena on hallittu hoitamattomuus, joka käytännön tasolla tarkoittaa turhan raivaamisen välttämistä.
- Metsähallituksen Ympäristöopas ohjaa kaikkiaan tekemään metsänhoidon työt riistan elinympäristöt huomioiden. Tarkemmat ohjeet lajeittain on käyty läpi Ympäristöoppaassa.
- Soiden ja vesistöjen suojavyöhykkeiden käsittelemättömyys osaltaan suojaa riistalle tärkeitä elinympäristöjä.
- Ennallistetut suot osaltaan parantavat erityisesti riekon elinympäristöjä.
- Alue-ekologinen suunnitelma on jatkuvasti täydentyvä suunnitelma ja sen yhteydessä määritetään myös uusia riistakohteita. Kunkin kohteen luonne ja käsittelyluokka ohjaavat käytännön töiden suunnittelua.

Vieraslajit

- Metsähallitus edistää vieraslajien torjumista olemalla mukana erilaisissa hankkeissa, kuten BB-Alien ja Pohjoismainen Supikoirahankkeissa.

14. Erävalvonta

Metsähallitus toteuttaa LVS-alueella erävalvontaa erätarkastajien virkatyönä noudattaen lakia Metsähallituksen erävalvonnasta (1157/2005) ja yhteistyössä valvontaviranomaisten kanssa. Erätarkastajat valvovat lakien noudattamista ja lupien voimassaoloa valtion maa- ja vesialueilla sisältäen mm. kalastuksen, metsästyksen ja maastoliikenteen valvontaa. Erävalvonnalla pyritään myös suojelemaan eläimistöä, turvaamaan luonnossa liikkumista ja ennaltaehkäisemään luvaton tai laitonta toimintaa. Lapin alueella valvonnan painopisteenä ovat metsästyksen ja kalastuksen ohella maastoliikenne ja laajojen erämaa- ja suojelualueiden käyttö.

15. Kalastusoikeudet

Kalastuslainsäädännössä kalastusoikeus kuuluu lähtökohtaisesti vesialueen omistajalle KaL 5§ mukaisesti. Pääsääntöön on kuitenkin säädöksillä asetettu useita poikkeuksia, kuten yleiskalastusoikeudet (KaL 7§), erityisperusteiset kalastusetuudet (KaL 13§), Ylä-Lappia koskevat kuntalaisten oikeus ilmaiseen kalastuslupaan valtiolle kuuluvalle vesialueelle jne. Lainsäädäntö on valtakunnallinen, mutta kuten huomataan edellä esitetystä, lainsäädännössä on asetettu alueellisia poikkeamia lain pääsääntöön. Metsähallituksen, kuten myös yksityisten ja osakaskuntien vesialueilla ovat voimassa nk. kalastuksen yleisoikeudet, jotka mahdollistavat suhteellisen vapaan kalastuksen vapakalastuksen eri muotoin. Yleiskalastusoikeuden ylittävä kalastus vaatii aina kalastusoikeuden haltijan luvan, jolla on turvattu omistajan oikeus omaisuuteen sekä mahdollistetaan kalastuksen säätely niin tarvittaessa.

Metsähallituksen kalastustoiminnot erityisesti Lapin maakunnassa ovat mukana hyvin vahvasti kalatalousaluetoiminnassa, jolloin alueelliset erityisyydet ja alueellinen päätäntä huomioidaan Metsähallituksen kalastusta järjestettäessä. Ylätason säätelykehityksen muodostaa voimassa oleva lainsäädäntö asetuksineen ja kalatalousaluetoiminta ja muu sidosryhmätoiminta huomioi alueelliset tarpeet.

Kalastuslupatuottojen käyttäminen vesistöjen ja elinympäristöjen kunnostamiseen on toteutunut menneellä suunnittelukaudella entistä vahvemmin kuin aiemmin. Kalastuslupatuottoja on monistettu hankkeistamisen kautta kalojen elinympäristöjen parantamiseksi tähtääviin hankkeisiin, kuten EMRA- Interreg, Triwa-Life, Valuma-alue- projekti jne. Kansainväliset sopimukset, EU:n strategiat, kansalliset ohjelmat ja myös substanssilainsäädäntö ohjaavat entistä enemmän elinympäristökunnostuksiin ja huomiomaan luonnon monimuotoisuuden. Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat linjaavat jokaisen vesialueen omistajan istutustoimintaa muodostamalla alueellisen kehikon istutettavista lajeista ja kannoista. Kalastuslain ja kalaviranomaisen selkeä ohjeistus istutustoiminnalle on, että istutukset eivät saa heikentää luonnon monimuotoisuutta eikä uhata alkuperäisiä lajeja tai kantoja. Tietämys kalojen genetiikasta on kasvanut huomattavasti edellisen suunnittelukauden aikana ja Metsähallitus huomioi lisääntyneen tiedon omassa toiminnassaan kalastusta järjestäessä.

16. Ihmisten huomiointi ennakoituvuudessa

Ihmiset ja luonto ovat Metsähallituksen toiminnan keskiössä, joten on luontevaa ottaa ihminen mukaan ennakoituvuuden osa-alueeksi. Saadun palautteen perusteella korjasimme toimenpiteen 4 muotoilua seuraavasti.

Toimenpide 4. Ennakoimme yhdessä sidosryhmien kanssa tulevaisuuden muutosvoimia ja tuotamme ajantasaista ennakoituvuutta, jonka avulla yhteensovitetaan Lapin luonnonvarojen eri käyttömuotoja kestävästi. Hyödynnämme ennakoituvuutta ilmaston, lajiston, ekosysteemien ja maankäytön muutosvoimien seurannassa, maankäytön suunnittelussa ja elinkeinotoimintojen sijoittumisessa sekä ihmisten hyvinvoinnin, elinolosuhteiden ja työvoiman saatavuuden ennakoinnissa. Arvioimme vihreän siirtymän vaikutuksia valtion maankäyttöön huomioiden paikalliset yhteisöt, elinkeinot ja alueen käytettävyyden asumisen, työn ja työvoiman kannalta. Olemme mukana perustettavissa maankäyttöä yhteensovittavissa työryhmissä ja tapaamisissa.

Lapin luonnonvara- suunnitelmasta annetut lausunnot

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Pro Kutsa ry lausuu seuraavaa:

Taustaa: Muistan lausuneeni ensimmäisen kerran aiheesta 1990-luvulla, jolloin lienee ollut ensimmäinen kerta, kun saimme osallistua toiveinemme valtion maa- ja vesialueiden käytön suunnitteluun. Muistan, että kokoontumisia oli ainakin kerran Sallassa. Hankkeen lopuksi pidettiin loppukokous Savukoskella, missä oli eri kuntien edustajat paikalla. Tuolloin itse edustin Sallan kuntaa. Hankkeen aikana kävin läpi varsin seikkaperäisesti muun muassa ne matsäalueet, jotka mielestäni olisi pitänyt jättää metsätalouden toiminnan ulkopuolelle. Muistan, että vain Takkaselän-Sorsatunturin alueesta päästiin jonkinlaiseen sopuun ja sinne perustettiin maisema-alue. Muistan myös sen hyvin, kun vanhojen metsien inventointia (, joka tapahtui samalla vuosikymmenellä ja joka oli kuitenkin muistaakseni eri projekti) ryhdyttiin toteuttamaan, missä metsähallituksen metsätalous puolusti menestysksekästä etujaan. Alueiden valintaa ihmeteltiin myös metsähallituksessa. Ja näin päästiin tuohoamaan muun muassa erikoisen arvokas lähteiden täplittämä vanha paloalue, missä kasvoi vankkoja palon jälkeen syntyneitä haapoja. Tämä luontokohde sijaitsi Niitselyksessä lähellä Venäjän rajaa. Ainoa paikka, mikä sillä suunnalla on merkitty suojelualueeksi, on Sammakkovaara, jota on osittain hakattu rajauksen sisällä. Toinen hämmästyksen kohde oli Vilmalla Aikkipetsi, mikä on kaksilakinen kuusikkoinen vaara. Pohjoisempi Aikkipetsi, jonka liepeillä kasvoi myös vankkaa vanhaa petäjikköä rajattiin suojelun ulkopuolelle. Niinpä vanha metsä on saanut sittemmin väistyä hakkuiden myötä. Sitten on keitetty sellua 300-vuotiaista männyistä. Jopa joidenkin soidensuojelualueiden sisällä olevat metsäiset saarekkeet on hakattu. Topsakka-aapaa idässä rajaavan Isovaaran kylkeen on hakattu kammottava aukko ja vanha luonnontilainen metsä puustoineen on saanut sieltäkin häipyä.

Kuin pisteenä iin päälle, tämä liittyy vanhojen metsien inventointiin; Naruskajärven pohjoispuolinen alue jätettiin kokonaan tarkastelun ulkopuolelle, koska metsähallitus halusi hakata siellä, mitä ilemiesemmin ilman mitään pidikkeitä. Kuten tekikin Aitatsivaarassa, Vuonneloselissä, Moukovaarassa ja Auermavaarassa, vain muutamia mainitakseni.

Nykyinen tilanne: Suomen hallitus on määritellyt suojeltavien metsien kriteerit vastoin kaikkien vakavasti otettujen asiantuntijoiden näkemyksiä ja tutkimustietoa. Hallituksen kanta on heppoinen ja täysin poliittinen. **Pro Kutsa ry on sitä mieltä, että metsähallituksen tulee jättää kaikki vanhan metsä alueet ja kaikki vanhan metsän kaltaiset alueet metsätaloustoiminnan ulkopuolelle.** Pelastetaan se, mitä vielä pelastettavissa on. Luultavasti on päästy sopuun siitä, että Sallatunturin matkailukeskuksen ja Sallan kansallispuiston lähialueilla ei hakata valtion mailla. Alueet ovat äärimmäisen tärkeitä matkailun kannalta. Mutta on toki pantu merkille se, että heti puiston eteläpuolella ehdittiin hakata reippaasti kuin myös puiston pohjoispuolella Pikku Kuusivaarassa, missä tehtiin 1960-luvulla perustettuun viljelymännikköön lähes viidenkymmenen hehtaarin avohakkuu! Nämä toimet muistuttavat aavistushakkuuta ajalta, jolloin Oulangan kansallispuistoa oltiin laajentamassa.

Metsien käsittely talousmetsissä: Metsäautoteitä on riittävästi, ne ovat myös kyseenalaisia vasten itärajaa, eikä uusia kantavia teitä tule enää rakentaa. Useita vuosia metsästystä harrastaneeni, jolloin olen kulkenut myös suojelualuiden ulkopuolisissa metsiköissä, on ihmetyttänyt niiden monotoonisuus. Ei käsitellyissä metsissä riistalinnut viihdy, vaikka siellä voisi olla ravintoa, mutta sulan maan aikainen suoja puuttuu tyystin. Taimikonhoitovaiheessa kuulemani mukaan jätetään riistapuskia, häviääkö ne, kun puut varttuvat. Myös varttuneiden metsiköiden käsittelyssä tulee kaikenlainen riista ottaa paremmin huomioon.

Metsähallitus myy toistuvasti metsästyslupia alueiden kantokykyyn nähden liian paljon. Täsätä asiasta on toistuvasti muistutettu. Riistakolmiolaskentojen tulokset pitää ottaa huomioon ja vähentää lupamyyntiä. Metsätysrajoitukset tulee koskea tarvittaessa myös paikallisia metsästäjiä.

Vesistöt: Itä-Lapissa, varsinkin Sallan alueella on vähän vesistöjä. Mutta suurin osa näistä vähistäkin on pilattu voimakkaan maanpinnan käsittelyn ja soiden ojitusten seurauksena. Kaikki vesistöä uhkaavat toimet pitää minimoida. Soiden ennallistamisen tuloksia saanemme odottaa vielä tovin.

Päätän lausuntoni erään ystäväni kuvaamaan taphatumaan Kemijärvellä, missä suojeltua pinta-alaa on tosi vähän ja missä metsähallitus halusi osallistuttaa paikalliset metsien käsittelystä tehtäviin päätöksiin. Kun viimeinen vaara oli menossa, yleisötä kysyttiin, että miten me tämä hakataan.

Toivotaan, että tulemme kuulluksi ja mielipiteilämme on vaikutus yhteisen omaisuutemme käsittelyssä.

Haataja Vesa
Pro Kutsa ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

SLL Muonion ja Kolarin luonto ry:n lausunto Metsähallituksen Lapin Luonnonvarasuunnitelman luonnoksesta

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on vakava ongelma kaikkialla maailmassa. Lajien ja luontotyyppien punaisten kirjojen perusteella tiedämme myös, että Suomessa kehityssuunta on edelleen heikkenevä. Tähän tilanteeseen johtaneet juurisyyt löytyvät voimakkaasta jatkuvan kasvamisen tavoittelemisesta rajallisten luonnonvarojen kustannuksella. Myös Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelma tavoittelee jatkuvan kasvamisen tukemista ja keskittyy ensisijaisesti luonnonvarojen hyödyntämisen tulokulmaan. Ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden varmistamiseksi tarvittaisiin kuitenkin syvällisempää ymmärrystä luonnonarvojen ja -varojen merkityksestä hyvän elämän ylläpitäjänä. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi suunnitelmassa tulisi osoittaa monipuolisia keinoja konkreettisemmin, nyt se jää pääosin olemassa olevien luonnonsuojelualueiden varaan.

Perustuslain (731/1999) 20§ mukaisesti vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu kaikille ja luonnonsuojelulain ((9/2023) 4§ velvoittaa noudattamaan luontoa ja luonnonvaraisten eliölajien suojelua koskevia kansainvälisiä sopimuksia. Sopimusten keskeisin tavoite on pähkinänkuoressa luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja luontokadon pysäyttäminen. Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistys Muonion ja Kolarin luonto ry katsookin, että suunnitelmaa tulee korjata merkittävimpien ongelmien osalta vähintäänkin lakien ja säännösten noudattamisen nimissä. Lisäksi yhdistys katsoo, että prosessin keskittyminen lähtökohtaisesti luonnonvarojen hyödyntämiseen ihmisen näkökulmasta, on epätasapainossa asetettujen tavoitteiden kanssa ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumisen kannalta. Suosittelemme järjestämään vielä yhden työpajan jossa käsitellään biodiversiteettia läpileikkaavasti tarvittavien korjausten tekemiseksi.

Suunnitelman mukaan Metsähallitus aikoo kasvattaa hakkuukertymää 0,2 miljoonalla kuutiometrillä (+10,5 %). Uudistushakkuita aiotaan lisätä peräti viidenneksellä, eli vuosittain noin 2000 hehtaaria, jolloin kaikkien hakkuiden kokonaispinta-ala kasvaa 1000 hehtaaria vuodessa (+3 %). Jos lukuja verrataan Suomen uusimpaan kansallispuistoon Sallassa, tarkoittaisi tämä, että tulevan viiden vuoden suunnitelmakauden aikana hakataan noin kuudentoista Sallan kansallispuiston verran puustoa, josta uudishakkuiden osuus olisi kuuden kansallispuiston pinta-alan verran. Ilmastopaneelin ja Luontopaneelin raportit ovat todenneet yksiselitteisesti, että sekä ilmasto- että luontotavoitteet edellyttävät hakkuiden maltillistamista. Hakkuutavoitteiden nostaminen on siis ristiriidassa tiedon, sekä luonnonvarasuunnitelman omien tavoitteiden kanssa. Hakkuutavoitteiden suunta pitäisi olla laskeva ja jatkuvan kasvatuksen määrästä tarkemmat tavoitteet.

Hakkuusuunnite määritetään luonnonvarasuunnitelman voimassaoloajaksi, joka on viisi vuotta, ja laskenta tehdään 40 vuoden aikajaksolle. Tällä tavoitellaan toiminnan kestävyttä ja huomiointia myös pidemmälle tulevaisuuteen. Tämä on puoliskupolvista laskentaa kun luontokadon ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tarvitaan pidempää ajanjaksoa. Mikään ei estä toteuttamasta vielä kolmatta skenaariota laskelmista.

Luonnonarvoja voidaan turvata vain, jos ne tunnetaan ja niihin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan ennen hankkeiden ja suunnitelmien toteuttamista (Ympäristökeskus LUOPAS). Täydennyksiä toimintasuunnitelmaan kaivataankin talousmetsien luonnonhoidon kehittämisen, arvokohteiden säästämisen ja lajiston turvaamisen osalta hakkuusuunnitelmissa.

Vetoamme "Vihreän siirtymän" ja kaivostoiminnan osalta, että suunnitelmaan kirjataan Metsähallituksen sitoutuvan yhteistyöhön ainoastaan sellaisten toimijoiden kanssa, joiden hankkeet eivät kohdistu luonnonsuojelualueille tai muutoin uhkaa merkittäviä luonnonarvoja.

Projektin etenemisessä on kuvattu, että luonnon monimuotoisuus teemaryhmä oli samassa varsinaisen maankäytön kanssa. Tämä on ongelmallista sillä luonnon monimuotoisuus käsittää luonnonvaroista eli resurssista huolehtimisen kun taas matkailu ja metsästys resurssien hyödyntämisen. Luonnon monimuotoisuudelle tulisi olla oma teemaryhmänsä, joka tarkastelee läpileikkaavasti kokonaisuutta. Mieluiten tutkitun luontotiedon edustaja/ edustajat olisivat läsnä jokaisessa ryhmässä elämän perusedellytysten edustajina, jotta biodiversiteetti- ja ilmastokysymysten olennaisuus ilmenee prosesseissa ja myös kannustaisi osallistujia tarkastelemaan talouden lisäksi muitakin kestävyys tasoja. Tässä suunnitelmassa luonnonsuojelun konkretia jäikin varsin vähiin tärkeimmillä sektoreilla. Innovatiivisempi näkemys tulevaisuudesta oli sen sijaan nuorten teemaryhmässä, jossa luonnonsuojelu nähtiin keinona huolehtia ongelmista ja kansalaisykselyssä luontoon perustuva matkailu kasvavana elinkeinona. Tämä näkyy kävijämäärienkin huimana kasvuna ja paineen riskit tunnustetaan. Suojelualueita ei kuitenkaan suunnitelmallisesti aiota lisätä vaikka sille on selvä tarve.

Suunnitelmaan tulisi myös kirjata periaatepäätös siitä ettei matkailurakentaminen kohdistu luonnoltaan arvokkaille alueille, kuten luonnonmetsiin, lainkaan.

Biodiversiteetistä huolehtiminen on myös suunnitelmassa tunnistettujen riskien hallintaa parhaimmillaan, kuten varautumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, yleinen turvallisuus, työvoiman saatavuus syrjäseuduilla ja niin edelleen.

Katja Haimakka
SLL Muonion ja Kolarin luonto ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Kulttuuriympäristöt

Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla sijaitsee merkittävä määrä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristökohteita. Useat näistä kohteista ovat kuitenkin vailla riittävää hoitoa, ja niiden kunto on paikoin heikentynyt merkittävästi.

Valtion toimijana Metsähallituksen tulee kantaa vastuunsa kulttuuriympäristöjen säilyttämisestä ja varata riittävät resurssit niiden kunnostukseen ja ylläpitoon. Mikäli käytettävissä olevat resurssit eivät ole riittävät, tulee arvioida mahdollisuutta siirtää kohteiden hoito sellaisille toimijoille, joilla on siihen paremmat edellytykset.

On ristiriitaista, että matkailuinfrastruktuuriin on tehty satojen miljoonien investointeja, kun samaan aikaan kulttuuriympäristökohteiden hoito jää puutteelliseksi. Kestävän maankäytön lähtökohtana tulee olla taloudellisten tavoitteiden ohella myös ympäristö- ja kulttuuriarvojen turvaaminen.

Metsätalouden urakat

Metsätalous on merkittävä työllistäjä Lapissa, ja sen sosiaalinen hyväksyttävyys perustuu osaltaan siihen, että paikallisilla toimijoilla on todelliset mahdollisuudet osallistua alan urakoihin.

Metsähallituksen tulee varmistaa, että urakkakilpailutuksiin osoitetaan riittävät määrärahat. Liian alhaisella rahoitustasolla toteutetut kilpailutukset suosivat ulkomaalaisia toimijoita. Tällainen kehitys heikentää paikallista elinvoimaa eikä ole kestävä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen mukaista.

Tonttimaiden myynti

Metsähallituksen tonttimaiden myyntipolitiikka ei nykyisellään riittävästi tue kestävä maankäytön periaatteita. Valtion omistamia maa-alueita myydään yksityisille toimijoille ilman, että suunnittelussa huomioidaan riittävästi ekologista kestävyyttä ja pitkän aikavälin maapoliittisia vaikutuksia.

Tonttialueita sijoitetaan usein herkille luontoalueille, erityisesti vesistöjen ranta-alueille ja tuntureille, jotka ovat aiemmin olleet rakentamattomia. Tontitus ja siihen liittyvä rakentaminen muuttavat nopeasti erämaisia alueita rakennetuiksi vapaa-ajan ympäristöiksi. Samalla lisääntyvät infrastruktuuritarpeet, kuten tieverkosto sekä vesi- ja viemärijärjestelmät, ja liikenne kasvaa. Tämä kehitys heikentää luonnon monimuotoisuutta sekä paikallisten asukkaiden luontoon perustuvien elinkeinojen ja elämäntapojen harjoittamista.

Metsästyslupien myynti ja koirien käyttö

Metsähallituksen harjoittama metsästyslupien myynti ulkopaikkakuntalaisille lisää metsästyspainetta ja heikentää paikallista metsästyskulttuurin harjoittamisen mahdollisuuksia. Metsästys on perinteisesti ollut keskeinen osa paikallista elämäntapaa Lapissa, ja Metsähallituksen tulisi toiminnassaan ensisijaisesti turvata paikallisten asukkaiden metsästysoikeudet, eikä tehdä siitä taloudellista toimintaa.

Nykykäytännössä metsästyspainetta kohdistuu myös alueille, jotka on hankittu luonnonsuojelutarkoituksiin, mikä tekee valtion toiminnasta ristiriitaista. Lisäksi koirien käyttöön liittyvää ohjausta tulisi tehostaa erityisesti poronhoitoalueella sekä saamelaiden kotiseutualueella.

Mikäli metsästyksen vaikutuksista paikallisiin oikeuksiin ja koirien käytön vaikutuksista ei ole riittävää tietopohjaa, tulee asiasta laatia kattavat ja laaja-alaiset selvitykset päätöksenteon tueksi.

Kooste

Metsähallituksen toiminnan tulee kaikilta osin perustua ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävään maankäyttöön. Päätöksenteossa on nykyistä vahvemmin huomioitava paikallisten asukkaiden oikeudet, luonnon monimuotoisuuden säilyminen sekä kulttuuriympäristöjen arvo.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Asia: Lausuntopyyntö Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelma
-luonnoksesta, diaarinumero: MH3305/2025

Kemin-Sompion paliskunta yhtyy Paliskuntain yhdistyksen ja Luonnonsuojeluliiton
Lapin piirin lausuntoihin sekä tuo lisäksi lausuntonaan esille seuraavat asiat:

Kemin-Sompion paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella ja paliskunnan alueesta noin 90 % on valtion maita. Paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen luonnonlaitumilla pääosin ilman lisäruokintaa. Poronhoito ylläpitää alueen ikiaikaista kulttuuria ja elinkeinon merkitys niin taloudellisesti kuin sosiaalisesti on erittäin suuri. Poronhoito on myös alueen nuorille ollut aina kilpailukykyinen vaihtoehto, joka näkyy selvästi paliskunnan nuorien poronhoitajien määrässä.

Kemin-Sompion paliskunnan alueella on suoritettu mittavia hakkuita viimeisten vuosikymmenten aikana ja poronhoito on niiden myötä menettänyt huomattavan määrän laitumistaan. Luppometsien hakkuut ja maanmuokkaukset ovat heikentäneet paliskunnan laidunten käytettävyyttä laidunmenetysten ja alueiden pirstoutumisen kautta. Poronhoidon entistä parempi huomioon ottaminen luonnonvarasuunnittelussa on välttämätöntä. Siihen velvoittavat poronhoitoa ja maankäyttöä koskeva lainsäädäntö sekä tehdyt sopimukset.

Lapin luonnonvarasuunnitelman valtion maista huomattavan suuri osa sijaitsee Kemin-Sompion paliskunnan alueella. Paliskunta toi heti suunnitteluprosessin alkuvaiheessa esille, että on välttämätöntä järjestää poronhoitolain 53 § mukaiset neuvottelut paliskuntatasolla luonnonvarasuunnitelmaan liittyen. Tämä vaatimus esitettiin Metsähallitukselle niin suullisesti kuin kirjallisesti, mutta Metsähallitus kieltäytyi neuvotteluista. Tämä on erikoista, koska vastaavat neuvottelut on järjestetty mm. saamelaidun kotiseutualueella. Tämä asettaa perusteettomasti paliskunnat eriarvoiseen asemaan. Kemin-Sompion paliskunta ei voi hyväksyä tällaista menettelyä eikä sen vuoksi myöskään esitettyä luonnosta, koska paliskunnan kanssa ei ole käyty aitoja neuvotteluita suunnitelmasta eikä esimerkiksi alueemme hakkuusuunnitteista.

Luonnoksen mukaan koko alueen hakkuutasoa ollaan nostamassa. Hakkuumääriä ei paliskuntamme alueella voi missään nimessä enää kasvattaa vaan niitä tulee laskea, jotta metsätalous olisi mahdollista jatkossa yhteensovittaa alueen poronhoidon kanssa. Hakkuusuunnitteen pienentämisen lisäksi hakkuuiden suunnittelussa paliskunnan alueella on keskityttävä siihen, että hakkuusuunnitelmat ja -tavat ovat jatkossa porolaitumia ennallistavia. Porolaidunten tilaa ei enää saa heikentää vaan niiden tilaa tulee parantaa. Tämä tulee kirjata selkeänä tavoitteena luonnonvarasuunnitelmaan. Hakkuutähteiden kerääminen tärkeimmiltä laidunalueilta, ylitiheiden taimikoiden ja nuorten metsien harventaminen oikea-aikaisesti, aikoinaan ojitettujen alueiden ennallistaminen, kiertoaikojen pidentäminen, aito jatkuva kasvatusta ja maanmuokkaustapojen keventäminen ovat eräitä keinoja, joilla voidaan palauttaa menetettyjä laidunalueita takaisin poronhoidon käyttöön. Puuston kasvu on paliskuntamme alueella varmasti suhteellisen hidasta verrattuna moniin muihin eteläisimpiin alueisiin. Tämä myös osaltaan puoltaa hakkuusuunnitteen huomattavaa alentamista ja kiertoaikojen pidentämistä. Talousmetsäalueilla jäljellä olevat vähäiset vanhat metsät ja luppokuusikot ovat arvokkaampia porolaitumina kuin sellukattilassa, joten ne tulee säästää hakkuilta. Samalla ne tukisivat AE-verkostoa ja mm. suojelualueiden välisiä "käytäviä", jotka mahdollistaisivat myös porojen liikkumisen erityisesti keväällä laidunalueiden välillä. Lupon kasvun parantamiseen myös talousmetsissä tulee panostaa kaikin tavoin.

Teollinen maankäyttö (mm. malminetsintä, kaivostoiminta, tuulivoima) on lisääntynyt voimakkaasti. Hakkuusuunnitteen alentamista tukee myös se, että paliskunnan alueelle on suunnitteilla mm. Soklin kaivos, joka voisi toteutuessaan kaventaa paliskunnan laitumia peruuttamattomasti laajoilla alueilla. Näiden muiden maankäyttömuotojen kumulatiiviset vaikutukset jätetään suunnitelmassa nyt täysin huomioimatta. Jo pelkästään varovaisuusperiaatteen mukaisesti nämä tulisi nyt huomioida luonnonvarasuunnitelmassa hakkuusuunnitetta alentavana tekijänä. Nyt suunnitelmassa päinvastoin pyritään edistämään "vihreän siirtymän" hankkeita, jotka todellisuudessa ovat ympäristölle, luonnon monimuotoisuudelle ja poronhoidolle haitallisia hankkeita.

Poronhoidon ja metsätalouden yhteensovittaminen vaatii tiivistä yhteistyötä paliskuntien ja metsähallituksen paikallistason välillä. Hyvin toiminutta paikallista yhteistyötä uhkaavat nyt mm. ylätason neuvotteluista kieltäytyminen, esitys hakkuusuunnitteen nostosta sekä muuta kilpailevaa maankäyttöä tukevat kirjaukset suunnitelmassa. Paliskuntien työpajoissa esille tuomat tärkeimmät näkökulmat ja esitykset ovat jääneet käytännössä huomioimatta.

Lisäksi valtion Metsähallitukselle asettamaa tulostavoitetta tulee yhteisesti vaatia pienennettäväksi, jotta eri elinkeinojen huomioonottaminen ja rinnakkaiselo olisi aidosti mahdollista Lapissa myös tulevaisuudessa ilman suuria ristiriitoja.

Kavakka Mika
Kemin-Sompion paliskunta

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Kirjoittaja vaatii vapaata kalastus ja metsästys oikeutta valtion maille ja vesistöalueille ilman rajoituksia Livojärvelle lähiympäristöineen.

Valtion maat ja vedet ovat osin suvulla olleita ns. Kellinsalmen Karvosen omistamia alueita. Lisäksi kirjoittaja vaatii vapaata maanotto ja tai kallion-oikeutta kyseiseen alueeseen, silloin kun se tulee oman maatilan käyttöön.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Kiitos vuorovaikutteisesta ja kattavasta valmistelusta.

Metsähallitus hallinnoi valtion maa- ja vesialueita. Luonnonvarojen käytön suunnittelussa tulisi mineraalisten raaka-aineiden osalta pohtia suhdetta TEM:n joulukuussa 2024 julkaisemaan mineraalistrategiaan sekä sen jälkeen tehtyihin mineraalisia raaka-ainevaroja koskeviin linjauksiin, joista erityisesti on mainittava EU:n Critical Raw Materials Act suoraan sitovana lainsäädäntönä. Luonnonvarasuunnittelun eräänä keskeisenä tavoitteena tulee olla kestävä kasvun mahdollistaminen sekä investointien ennakoitavuuden varmistaminen.

Valtion mailla tulee kehittää elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Samalla tulee varmistaa, että valtion mailla harjoitettava elinkeinotoiminta on kestävä ja noudattaa valtion sektoripoliittisia linjauksia esimerkiksi omavaraisuuden, huoltovarmuuden ja turvallisuuden suhteen.

Suunnitelma kattaa laajan, 3,44 miljoonan hehtaarin alueen ja toimii keskeisenä strategisena ohjausvälineenä, jolla on merkittävä vaikutus koko Suomen teollisuuspolitiikan toimintaedellytyksiin, investointiympäristöön ja kilpailukykyyn.

Luonnonarvomarkkinat ja ekologinen kompensatio ovat nousseet esille eri toimintojen luontovaikutusten mitigaatiossa. Esitämme, että luonnonvarasuunnitelmaa kehitetään tältä osin. Erityisesti Lapin alueella on monilla alueilla niukalti yksityisessä omistuksessa olevia maita, jotka soveltuvat tähän tarkoitukseen. Näin ollen tulisi tarkastella ja kehittää myös valtion maiden soveltumista ja hyödyntämistä tähän tarkoitukseen, kuten on muutamissa pilottiprojekteissa viime vuosina tehtykin. Esimerkkinä Metsähallituksen ja Boliden Kevitsa Mining Oy:n viitasammakon elinpiirin turvaamishanke Kevitsan alueella.

Suomela Pekka

Kaivosteollisuus ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lausunnessani käsittelen erityisesti Korouoman luonnonsuojelualuetta, mutta monet esiin nostamani huolet koskevat laajemminkin Metsähallituksen toimintatapoja luonnonsuojelualueilla, joilta kansallispuistostatus puuttuu. Nostan esille myös epäkohtia, joita olen havainnut Luontoon.fi - ja Retkikartta.fi -sivustoilla.

Luonnonvarasuunnitelman oma kansalaiskysely (lokakuu 2025) totesi selvästi, että matkailua tulee ohjata kestäväällä tavalla ja sille tulee asettaa rajoja. Posion kunnan teettämässä kuntalaiskyselyssä 48 % vastaajista nimesi luonnon tärkeimmäksi asiaksi, joka määrittää kunnan identiteetin ja vetovoiman. Avoimissa vastauksissa viesti oli suora: "Posiolla on upea luonto ja rauha. Älkää pilatko sitä!" Toivon, että nämä viestit näkyvät myös käytännön toimissa.

Toisin kuin nykyisessä luontomatkailua koskevassa keskustelussa usein esitetään, matkailun kasvua ei tule pitää itseisarvoisena tavoitteena luonnonsuojelualueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä. Kasvun sijaan keskiöön tulee asettaa luonnon kantokyky sekä suojelun ensisijaisuus.

KOROUOMAN SUOJELUSTATUKSEN NÄKYMÄTTÖMYYS VIESTINNÄSSÄ

Olen huomannut, että sekä Metsähallitus että Posio Lapland jättävät lähes kerta toisensa jälkeen mainitsematta Korouoman todellisen luonteen luonnonsuojelualueena. Luontoon.fi -sivustolla Korouoma esitellään muun muassa "vaikuttavana 30 kilometrin pituisena rotkolaaksona" ja kohdetta sekä reittejä kuvaillaan monipuolisesti, mutta maininta luonnonsuojelualueesta tai Natura 2000 -alueesta puuttuu kokonaan.

Kun vertaa muihin kohteisiin Luontoon.fi -sivustolla, ero on selkeä. Auttikönkään ja Herankairan kohdalla maininnat Natura-verkostosta löytyvät. Perämeren saaria kuvaillaan "useiden pienten saarten ja luotojen muodostamana suojelualuekokonaisuutena". Suomussalmella sijaitsevan Hiidenvaaran luonnonsuojelualueen kuvailussa lukee suoraan: "Pesiön retkeilypolku vie halki Hiidenvaaran luonnonsuojelualueen maisemien." Mainintoja luonnonsuojelualueesta tai Natura-verkostosta löytyy siis monesta muusta kohteesta, mutta Korouoman tai läheisen Palotunturin kohdalta nämä tiedot puuttuvat.

On myös hyvä muistaa, että Korouoma ei ole kansallispuisto, vaikka kävijämäärät ovat jo kansallispuiston tasolla. Vuonna 2024 alueella kävi noin 68 000 kävijää, mikä ylittää Riisitunturin kansallispuiston kävijämäärät samalta vuodelta. Alueella toimii Metsähallituksen luvalla 49 yritystä, joista 19 on kansainvälisiä (tilasto vuodelta 2024). Korouoman maankäytön ja matkailun yleissuunnitelman tiedotteessa mainitaankin, että erityisesti kansainväliset matkailuyritykset tuovat paikalle paljon ryhmiä. Siitä huolimatta alueen luonne luonnonsuojelualueena ei näy viestinnässä.

Viestinnän painopiste, jossa korostetaan vetovoimaa mutta jätetään suojelustatus taka-alalle, ohjaa väistämättä alueen käyttöä suuntaan, jossa matkailun kasvu normalisoituu ilman vastaavaa ymmärrystä alueen rajoitteista. Tämä on ongelmallista erityisesti alueilla, joilla kävijämäärät ovat jo korkeita.

JOKAMIEHENOIKEUDET JA ALUEIDEN MONIKÄYTTÖ

Korouoman-Jäniskairan Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa vuosilta 2008–2017 todetaan kohdassa 6.4.2 selkeästi: "Ohjelmanpalvelutoiminta ei saa myöskään olla esteenä jokamiehenoikeuksiin perustuvalla omatoimisella retkeilyllä eikä alueen muulle käytölle." Tämä kirjaus ei enää vastaa todellisuutta. Alue on ajoittain niin ruuhkainen, että paikalliset ovat alkaneet välttää sitä, ja itse voin todeta, etten enää hyödynnä aluetta vapaa-ajallani juuri ruuhkaisuuden vuoksi. Jokamiehenoikeus on Suomessa lakiin perustuva oikeus, ja on huolestuttavaa, jos sen tosiasiallinen toteutuminen kaventuu kaupallisen ylikuormituksen seurauksena. On ristiriitaista, että Metsähallitus on myöntänyt alueelle luvan 49 yritykselle ja samanaikaisesti vetoaa kestäväseen kehitykseen, kun alueen ruuhkautuminen tosiasiallisesti kaventaa sen lakiin perustuvan oikeuden käytännön toteutumista.

Huomautan siitäkin, että Mustarinnantunturin-Kiekkikairan hoito- ja käyttösuunnitelmassa 2014–2029 mainitaan: "Poikkipuolisen kota siirretään Kiekkijärven rantaan (entisen tuvan paikalle), mikäli suunnittelukauden aikana ei ilmene asiaan vaikuttavia seikkoja." Kota muuttui tuhkaksi, ja tämä oli se "siirtäminen" Metsähallituksen toimesta. Ihmettelen, miksi kotaa ei voitu jättää Poikkipuoleisen rannalle, jos sen siirtäminen oli mahdotonta. Tunturilampi ja sen lähimaasto ovat alueen asukkaiden, mökkeilijöiden, metsästäjien, kalastajien ja poronhoitajien käytössä useana vuodenaikana, ja heidän tarpeensa luonnossa liikkumiseen ja siellä viihtymiseen ansaitsevat tulla huomioiduiksi yhtä lailla kuin matkailullisesti suosittujen kohteiden matkailijoiden ja ohjelmanpalveluyrittäjien tarpeet. Tämä periaate ei koske vain Tunturilammen aluetta, vaan koko Lapin luonnonvarasuunnitelman kattamaa aluetta: olipa kyse esimerkiksi mistä tahansa retkeily-, eräily-, kalastus-, marjastus- tai sienestysalueesta, paikallisten vakiintunut ja usein sukupolvien takainen suhde luontoon on otettava suunnittelussa huomioon.

Lisäksi mainitsen, että Retkikartta.fi -sivustolla Poikkipuoleisen kohdalla aiemmin mainittu kota edelleen näkyy merkinä, vaikka sitä ei enää ole. Paikalla on nykyään huomattavasti pienempi laavu, joka ei vastaa karttaan merkittyä rakennetta. Sama virheellinen tieto toistuu myös Maanmittauslaitoksen Karttapaikka-palvelussa, kun taas Luontoon.fi -sivuston kartassa sama kohde on merkitty laavuksi. Tämä ristiriita palveluiden välillä on omiaan aiheuttamaan sekaannusta, ja kaikki karttapalvelut tulisi päivittää vastaamaan maastossa olevaa todellista tilannetta. Virheellinen tieto maastossa olevista suojapaikoista, tulipaikoista tai muista rakenteista ei ole pelkästään harhaanjohtavaa, vaan se voi muodostaa todellisen turvallisuusrisikin. Jokamiehenoikeuksilla luonnossa liikkuva, joka luottaa käyttämänsä karttapalvelun tietoihin suunnitellessaan reittiään, on oikeutetusti voinut olettaa, että valtion maa- ja vesialueiden hallinnasta vastaava liikelaitos pitää nämä tiedot ajan tasalla ja yhdenmukaisina.

PORONHOITO JA MAANKÄYTÖN KUMULATIIVINEN PAINE

Toisin kuin jokamiehenoikeuksiin perustuva virkistyskäyttö, poronhoito on poronhoitolailla (848/1990) turvattu pitkät perinteet omaava sukupolvilta toiselle siirtyvä elinkeino. Poronhoitolain 2 §:n mukaan poronhoitoalueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Maankäytön suunnittelussa on huomioitava seuraavat seikat:

Kumulatiivinen vaikutus: Poronhoitoalueeseen kohdistuu tällä hetkellä poikkeuksellisen suuri maankäytön paine. Matkailun voimakas kasvu, metsätalouden toimenpiteet, kaivoshankkeet sekä uusiutuvan energian (kuten tuulivoiman) rakentaminen muodostavat yhdessä kumulatiivisen haitan, joka pirstoo laidunmaita ja vaikeuttaa porojen laidunrauhaa sekä on haitaksi porojen perinteisten kulkureittejen käytössä.

Neuvotteluvollisuus ja yhteistyö: Metsähallituksen on kaikessa toiminnassaan noudatettava poronhoitolain 53 §:ää, joka velvoittaa valtion viranomaisen neuvottelemaan asianomaisen paliskunnan kanssa toimenpiteistä, jotka vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Aito yhteistyö ja aikaisessa vaiheessa aloitettu vuoropuhelu ovat välttämättömiä ristiriitojen välttämiseksi.

Raja-alueiden ja useiden paliskuntien huomioiminen: Jos maankäytön hankkeet sijoittuvat paliskuntien raja-alueille, on ensiarvoisen tärkeää, että suunnittelussa ja neuvotteluissa otetaan huomioon tasapuolisesti kaikki ne paliskunnat, joiden alueita toimenpiteet tai toiminnan kasvu koskettavat.

Metsähallituksen tulee varmistaa, että sen rooli valtion liikelaitoksena ei aja poronhoitolain asettamien velvoitteiden ohi. Taloudelliset tavoitteet tai eri maankäyttömuotojen laajentaminen eivät saa heikentää perinteisen elinkeinon lakisääteisiä toimintaedellytyksiä.

RETKIKARTTA.FI JA LUONTOON.FI

Läpinäkyvyyden puute toistuu karttapalveluissa. Karttapalveluja itse tutkiessani olen havainnut, että sekä Luontoon.fi - että Retkikartta.fi -sivustoilla luonnonsuojelualueiden rajoja on osittain näkyvissä, mutta merkintätapa ei ole yhdenmukainen. Esimerkiksi Mustarinnantunturin luonnonsuojelualue tulee molemmissa palveluissa näkyviin karttaa zoomattaessa selkeällä tekstimerkinnällä "luonnonsuojelualue", mutta esimerkiksi Korouoman ja Palotunturin luonnonsuojelualueiden merkinnät eivät vastaavalla tavalla ilmesty näkyviin.

Retkikartta.fi -sivustolla käyttäjä voi erikseen valita karttatasoihin luonnonsuojelualueiden rajat laajemmin näyttävän tason, mutta tämä ei ole oletuksena käytössä. Retkeilijä, joka ei ennestään tiedä liikkuvansa luonnonsuojelualueella, ei välttämättä tunnista alueen rajoja merkitsevää väritystä luonnonsuojelualueen merkiksi eikä siten osaa noudattaa sen sääntöjä, sillä karttatasojen muokkaaminen tai karttaselitteiden lukeminen ei ole kaikille käyttäjille itsestään selvää. Luonnonsuojelualueiden ja luonnonsuojeluohjelmien alueiden merkitsemistapa ei ole tällä hetkellä yhtenäinen eri kohteiden välillä, ja tämä epä johdonmukaisuus tulisi korjata.

KOROUOMAN SAUKKOVAARAN HANKE

Viime aikoina on tiedotettu Korouoman maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmasta, ja Metsähallituksen Laatumaa-sivustolla on nähtävillä Saukkovaaraa koskeva suunnitelma. Suunnitelmassa esitetään mittavaa rakentamista Saukkovaaran ja Ahvenlammen alueelle: 40 mökkiä, 20 huoneen erähotelli, elämyskodat sekä basecamp-tukikohta. Kaikki suunnitellut kohteet sijoittuvat aivan Natura-alueen rajalle.

Saukkovaaran hanke on hyvä esimerkki laajemmasta suuntauksesta, jossa matkailun taloudellisia etuja painotetaan voimakkaasti suhteessa luonnonarvoihin. Viime vuosina on yleistynyt ajattelutapa, jossa matkailua pyritään kehittämään yhä laajemmin myös luonnonsuojelualueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä. Pidän tällaista kehityssuuntaa ongelmallisena. Luonnonsuojelualueiden tarkoitus ei ole toimia taloudellisen kasvun alustana, vaan turvata luonnon monimuotoisuus ja säilyttää alueet myös tuleville sukupolville. Matkailun kasvupaineet näkyvät vaatimuksina lisätä elinkeinorakenteita luonnonsuojelualueille ja niiden välittömään läheisyyteen sekä ohjata reitistöjä yhä enemmän kaupallisen toiminnan käyttöön. Nämä tavoitteet voivat yksittäin kuulostaa perustelluilta, mutta yhdessä ne muodostavat paineen, joka vie kehitystä kohti massaturismia ja nakertaa juuri niitä arvoja, hiljaisuutta, luonnonrauhaa ja aitoa erämaaluontoa, joihin Lapin matkailun vetovoima perustuu.

Kestäväksi luonnehdittu matkailu ei voi käytännössä tarkoittaa toiminnan jatkuvaa kasvattamista alueilla, joilla kuormitus on jo nyt merkittävää. Mikäli kävijämäärät, rakenteet ja kaupallinen käyttö lisääntyvät samanaikaisesti, kyse ei ole kestävyuden vahvistamisesta vaan sen ääri rajoilla operoimisesta.

Luonnonsuojelualueet ovat kaikkien kansalaisten yhteisiä alueita, joiden käyttöä ohjaavat luonnonsuojelulliset periaatteet ja viranomaisille asetetut tasapuolisuuden velvoitteet, eikä matkailun kehittämispaine saa johtaa ratkaisuihin, jotka ovat ristiriidassa näiden periaatteiden kanssa. Jos luonnonsuojelualueille tai niiden välittömään läheisyyteen sijoitetaan yksityisten yritysten varattavissa olevia rakenteita, voi se asettaa kaupallisen toimijan etusijalle suhteessa muihin kansalaisiin, kaventaa tosiasiallisesti jokamiehenoikeuksia ja muuttaa alueen luonnetta tavalla, joka ei vastaa luonnonsuojelun tarkoitusta. Myös ehdotukset luonnonsuojelun ympärille luotavista erillisistä matkailuinfrastruktuuria varten tarkoitettuista vyöhykkeistä ovat ongelmallisia: rakentamispaine saattaa muodostua pysyväksi haitaksi, joka pirstoo ekologisia käytäviä tai heikentää suojelun reuna-alueiden merkitystä. Lisäksi matkailun palvelutason nostaminen moottoriajoneuvoliikennettä lisäämällä on vastoin luonnonsuojelun tarkoitusta turvata luonnontila ja hiljaisuus.

Pidän tärkeänä kysyä, mitä "kestävä luontomatkailu" esimerkiksi Korouoman Saukkovaaran hankkeen yhteydessä todella tarkoittaa. Näin mittava rakentamiskokonaisuus ei vastaa käsitystäni kestävästä luontomatkailusta alueella, joka sijaitsee välittömästi Natura 2000 -alueen rajalla ja jonka vedet laskevat suoraan luonnonsuojelun halki kulkevaan Korojokeen. Saukkovaaran alueen vedet laskevat Korojokeen esimerkiksi Saukkolammen, Saukko-ojan, Mato-ojan ja Ahvenlammen kautta, ja Korojoki virtaa luonnonsuojelun halki ja laskee Kemijokeen, jonka kautta vedet kulkeutuvat lopulta Perämeren kansallispuistoon. Hydrologinen yhteys suunnittelun alueelta aina Perämereen on katkeamaton, ja tämä on syytä ottaa huomioon hankkeen vaikutuksia arvioitaessa. Kestävän luontomatkailun tulisi perustua luonnon kantokyvyn ja luonnonsuojelun alkuperäisen suojelustatuksen kunnioittamiseen.

Laatun sivustolla ei mainita Korouoman olevan luonnonsuojelun aluetta, eikä havainnekartastakaan näe, kuinka lähelle luonnonsuojelun raja todellisuudessa tulee. Mielestäni tämä on hyvin kaukana kestävydestä tai "toimitaan luonnon ehdoilla" -ajatusmallista, ja herää kysymys, onko vastaava käytäntö tavallinen muissakin Metsähallituksen Laatun kohteissa, joissa luonnonsuojelun alue sijaitsee välittömässä läheisyydessä.

Luonnonsuojelulain (9/2023) 35 § velvoittaa arvioimaan hankkeen vaikutukset, jos se saattaa merkittävästi heikentää Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Velvoite koskee myös suojelun ulkopuolelle sijoitettavia hankkeita, jos niiden vaikutukset ulottuvat suojeltavalle alueelle. Lain 39 § puolestaan kieltää viranomaista myöntämästä lupaa hankkeelle, jonka arviointi osoittaa heikentävän näitä luonnonarvoja.

LOPUKSI

Toivon, että Metsähallitus tarkastelee edellä mainittuja asioita vakavasti. Nykyisessä maankäyttöä koskevassa ajattelussa korostuu vahvasti talouslähtöinen näkökulma, jossa alueita tarkastellaan ensisijaisesti taloudellisen hyödyn kautta. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että paikalliset asukkaat kokevat luonnon arvon ennen kaikkea sen säilymisen, rauhan ja jatkuvuuden kautta.

Korouoman luonnonsuojelualue-status ja Natura 2000 -status on hyvä tuoda jatkossa selvästi esille viestinnässä ja markkinoinnissa samoin kuin monien muiden kohteiden kohdalla jo tehdään. Sama käytäntö tulisi ulottaa kaikkiin luonnonsuojelualueisiin, joista nämä tiedot tällä hetkellä puuttuvat. Luonnonsuojelualueiden rajat olisi hyvä asettaa selkeämmin näkyviin sekä Retkikartta.fi -sivustolla että Luontoon.fi -sivustolla.

Aiheellista on myös todeta, että Metsähallitus toimii samanaikaisesti sekä luonnonsuojelun toteuttajana että matkailubisneksestä hyötyvänä liikelaitoksena. Tämä organisatorinen eturistiriita ei poistu itsestään, ja se on peruste edellyttää, että luonnonsuojelulain mukaiset vaikutusarviointit toteutetaan kattavasti silloin, kun hankkeen toteuttaja ja luonnonsuojelusta vastaava taho ovat yksi ja sama. Erityisesti painotan Korouoman Saukkovaaran hanketta, jonka vaikutukset on arvioitava perusteellisesti ja asiantuntevasti. Korouoman-Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on ehdottomasti päivitettävä vastaamaan alueen nykytilaa. Laajemmin näen, että Metsähallituksen tulisi kehittää seurantakäytäntöjä niillä luonnonsuojelualueilla, joilta kansallispuistostatus puuttuu mutta joilla matkailupaine on jo merkittävä, ja miettiä näillä alueilla myös kävijämäärien hallintaa, jotta jo valmiiksi kuormittuneet alueet eivät kuormitu entisestään.

Vakituiset asukkaat, mökkeilijät, metsästäjät, kalastajat, poronhoitajat sekä muut alueella useasti eräilevät tuntevat Lapin luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt alueet eri vuodenaikojen ja usein myös monien vuosikymmenien läpi. Heidän suhteensa alueen luontoon on erilainen kuin ohikulkevalla matkailijalla tai toisaalta tulevalle ohjelmapalvelua tarjoavalla yrittäjällä, ja siksi heidän äänensä olisi tärkeää kuulla entistä enemmän suunnitelmia tehtäessä.

Yhdyn myös niihin lausuntoihin, joissa on nostettu esille metsäsaamelaisten oikeudet. Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnoksesta puuttuu kokonaan maininta metsäsaamelaisista, vaikka he ovat asuttaneet ja asuttavat edelleen sitä aluetta, jonka Lapin luonnonvarasuunnitelma kattaa. Kun puhumme paikallisten ihmisten kuulemisesta ja heidän äänensä huomioimisesta, tämä koskee yhtä lailla heitäkin.

Luonnonsuojelualueiden alkuperäisen tarkoituksen toteutuminen on ensisijainen velvoite eli luonnon suojeleminen. Kaikki toimet on arvioitava siten, etteivät ne merkittävästi heikennä luonnon monimuotoisuutta tai ekologista arvoa. Monesti tunnustetaan seikka, että Lapin matkailun vetovoima rakentuu alueen hiljaiseen luontoon, puhtauteen, perinteisiin elinkeinoihin kuten poronhoitoon sekä pohjoisen ainutlaatuisen erämaaluontoon. On siten ristiriitaista käyttää näitä elementtejä markkinoinnissa ja samalla suunnitella hankkeita, jotka esimerkiksi pirstovat porojen laidunalueita ja heikentävät yleisestikin luonnonrauhaa.

Lapin luonnonvarasuunnitelmassa 2026–2031 tulee varmistaa, että kaikki maankäyttö- ja matkailutoimet toteutetaan luonnonsuojelulain velvoitteiden mukaisesti ja että luonnon kantokyky, perinteiset elinkeinot ja paikallisten oikeudet turvataan myös kasvupaineiden alla.

LÄHTEET

Korouoman-Jäniskairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2017.
<https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2021/02/c68.pdf>

Korouoman maankäytön ja matkailun yleissuunnitelma (tiedote). Metsähallituksen verkkosivut.
<https://www.metsa.fi/tiedotteet/korouomaan-maankayton-ja-matkailun-yleissuunnitelma/>

Metsa.fi (Metsähallituksen sivut), luontoon.fi sekä retkikartta.fi

Metsähallitus: Laatumaa. Korouoma matkailupalvelualue -materiaali. Saatavilla: Metsähallituksen Laatumaa-sivusto. <https://www.laatumaa.fi/yrityskohteet/matkailupalvelutontit/posio-korouoma/>

Posion kunta. Kuntalaiskyselyn lähde: https://www.posio.fi/wp-content/uploads/2026/01/Posion_kunta_kuntalaiskyselyn-tutkimustulokset_2025.pdf

Luonnonsuojelulaki 9/2023, erityisesti 35 § ja 39 §. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2023/9>

Poronhoitolaki 848/1990, erityisesti 2 § ja 53 § <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1990/848>

Metsähallitus. Lapin luonnonvarasuunnitelma 2026–2031, kansalaiskysely lokakuu 2025.

Metsähallitus. Kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden kävijätilastot 2024.

Mustarinnantunturin-Kiekkikairan hoito- ja käyttösuunnitelma 2014-2029 <https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2017/08/c151.pdf>

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Kuivasalmen paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jossa valtion maata ei poronhoitolain 2 §:n 2 momentin mukaan saa käyttää niin, että siitä aiheutuu poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Porolaidunten tilaa tulee pyrkiä tulevaisuudessa parantamaan. Tätä tavoitetta voidaan edistää esimerkiksi ennallistamalla ojitettuja alueita sekä jatkuvan kasvatuksen menetelmiä suosimalla metsänkäsittelyssä. Luonnonvarasuunnitelman luonnoksessa mainittu hakkuumäärien nosto ja muun maankäytön lisääntyminen ovat kuitenkin johtamassa siihen, että porolaidunten tila tulee jatkossakin heikkenemään ja yhtenäiset laidunalueet pirstaloitumaan. Poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen tulee ottaa huomioon luonnonvarasuunnitelmassa konkreettisesti.

Kuivasalmen paliskunta vaatii, että luonnonvarasuunnitelmasta käydään poronhoitolain 53 §:n mukaiset paliskuntakohtaiset neuvottelut. Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnissa on laadittu neuvottelun lisäksi paliskuntakohtainen metsäsuunnitelma. Edellytämme tällaisten metsäsuunnitelmien laatimista myös muissa erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen paliskunnissa. Poronhoidolla on lain turvaama asema myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolisella erityisellä poronhoitoalueella. Paliskuntien yhdenvertainen kohtelu luonnonvarasuunnitelmia laadittaessa on ensiarvoisen tärkeää ja hyvän hallintotavan mukaista.

Antti Koskela

Poroisäntä, Kuivasalmen paliskunta

Koskela Antti

Kuivasalmen paliskunta

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmasta

Pelkosenniemen luonnonsuojeluyhdistys on lausunut Lapin luonnonvarasuunnittelusta ennenkin, eikä lausumaamme ole huomioitu suunnittelussa, kuuleminen on näennäistä.

Tämäkertainen suunnittelu perustuu konsultille annettuun tehtävään olla ottamatta huomioon EU:n direktiivejä ja Euroopan unionin tuomioistuimen (EUTI) ennakkopäätöksiä. Tehtävän annossa pääasiana oli turvata teollisuuden puunsaanti luontoarvoista piittaamatta.

Se, että osakeyhtiö toimii EU oikeuden vastaisesti kohdellessaan yhteistä omaisuuttamme, osoittaa merkittävää piittaamattomuutta yhteisön lainsäädännöstä ja lajien ja luontotyyppien suojelusta.

Liitämme lausuntomme mukaan 26.2.2019 antamamme lausunnon joka on pääosin edelleen ajankohtainen, jonka pyydämme ottamaan huomioon suunnittelussa.

Suunnittelusta puuttuu liittyminen direktiiveihin ja ennallistamisasetukseen.

Suunnitelma rikkoo LuD 12 artiklaa sekä 6 artiklaa, eikä suojele metsäisiä luontotyypppejä eikä lajeja.

Seuraavien lajien ja luontotyyppien suojelun osalta suunnitelmaa tulee täydentää tiedolla siitä, kuinka paljon biotooppeja on tuhottu ja kuinka paljon niitä on jäljellä ja kuinka ennallistaminen on suunniteltu hoidettavan suunnittelualueella.

boreaalisia luonnonmetsiä (9010)

tulvametsiä (91E0)

tulvaniittyjä(6450)

metsäpuroja (3260)

harjumetsiä (9060)

rinnesoita (7140)

lähdesoita ja lähteitä (7160)

hiekkamaiden niukkaravinteisia vesiä (3110)

humuspitoisia järviä ja lampia (3160)

Fennoskandian luonnontilaisia jokireittejä (+valuma-alueet) (3210)

Nämä ovat luontodirektiivin suojelemia luontotyypppejä joiden hävittäminen on kiellettyä.

Lajien osalta suunnitelmaa tulee täydentää seuraavien lajien elinympäristöjen suojelun ja tuhottujen elinympäristöjen tiedon sekä ennallistamisvelan osalta.

Pesämetsien suojelun ja erikseen mainittujen lajien osalta muiden lajien elinalueiden suojelun osalta. Suunnitelmaa tulee täydentää tiedolla siitä kuinka lajit huomioidaan alueellisessa metsäsuunnittelussa esim. 1000ha laajuisen aluetarkastelun osalta.

Huuhkaja
Kanahaukka
Helmipöllö
Varpuspöllö
Hiiripöllö
Metso; soidinalueet, hakomapuut ja pesintäalueet
Teeri; soidinalueet ja ruokailupuut ja pesimäalueet
Pyy; pesimämetsät
Riekko; pesimäsuot ja ruokailumetsät
Pikkukäpylintu
Kirjosiipikäpylintu
Kuukkele
Lapintiainen
Hömötiainen
Tervapääsky
Uivelo
Telkkä
Isokoskelo
Metsähanhi
Käenpiika
Palokärki
Pohjantikka
Pikkutikka
Kalasääski
Kotka
Merikotka
Euroopanmajava
Mäyrä
Pohjanlepakko
Kyy

Suunnitelmassa on otettava kantaa kuinka em. lajit ja luontotyypit suojellaan metsätaloudessa.

Poronhoidolle erityisesti varattu alue

Maakuntakaavassa on varattu alue erityisesti poronhoidolle. Suunnitelmassa ei ole huomioitu kaavaa metsätaloustoimia suunniteltaessa. Eroa erityisesti poronhoidolle varatulla alueella ja tavallisella poronhoitoalueella ei ole esitetty.

Lakimetsät

Lakimetsät ovat viimeisiä boreaalisia luonnonmetsiä jotka ovat suojassa olleita alueita metsätaloudessa. Ne ovat lailla suojeltuja alueita eikä sinne tule osoittaa metsätaloustoimia.

Riisitunturin ja Ailangan välisten metsien suojelu

Luonnonmetsätyöryhmän esittämän Vuotoksen kansallispuistoaloitteen lisäksi edellytämme mahdollisuutta laajentaa Riisitunturin kansallispuistoa länteen Ailankatunturille saakka. Tämä täydentäisi lajien välistä yhteyttä idästä länteen ja luoteeseen ja se toteuttaisi myös maakuntakaavaa ekologisten yhteyksien toteuttamisen osalta.

Suunnitelman täytäntöönpanokelpoisuus

Yhtiöiden, myös Metsähallituksen, tulee toiminnassaan noudattaa lakia. EU laki ylittää kansallisen lainsäädännön ja yhteisön oikeusperiaatteena on, että aiheuttaja maksaa ympäristölle aiheutetun haitan. Ennallistamisvelka kasvaa jokaisella metsäkuviolla hakattaessa puustoa.

Esitetystä muodosta metsähallituksen luonnonvarasuunnitelma on täytäntöönpanokelvoton.

Suunnitelma rikkoo lintudirektiivin

- 1 artiklaa, direktiivi koskee kaikkia lintuja
- 2 artiklaa, toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet
- 3 artiklaa, toteutettava toimenpiteet suojelusta, ennallistamisesta ja biotooppien aikaansaamisesta suojelualueiden sisä- ja ulkopuolella
- 4 artiklaa, koskien mm. edellä mainittuja herkkiä ja Suomen erityisvastuulajeja

Suunnitelma rikkoo luontodirektiivin

- 1 artiklaa, suotuisaa suojelun tasoa sekä lajien, että luontotyyppien osalta
- 2 artiklaa, luontotyyppien suojelusta ja ennallistamisesta
- 6 artiklaa, suojelualueisiin vaikuttavien hakkuiden arvioimatta jättäminen
- 12 artiklaa, lajien suojelua ja elinympäristöjen hävittämiskieltoa
- Suunnitelma rikkoo vesipolitiikan puitedirektiivin ympäristötavoitteita
- 4 artikla, kohta ii) jäsenvaltioiden on suojeltava, parannettava ja ennallistettava kaikkia pintavesimuodostumia, eli suojelu, parantamis- ja ennallistamisvelvoitetta

Lopuksi

Koska suunnitelma on osoittautunut lähtökohdiltaan (toimeksianto) ja lopputulemaltaan EU oikeuden vastaiseksi asiakirjaksi, se tulee hylätä ja palauttaa valmisteluun.

Yhdymme muutoin Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piirin lausuntoon.

Pidämme valitettavana sitä, että alueen asukkaiden mielipiteitä ei kuulla Metsähallituksen yhteisiä alueita koskevassa suunnittelussa.

Pelkosenniellä 31.3.2026

Pekka Nyman Pj, hall psta

Liitteet: Lausunto Lapin luonnonvarasuunnitelmasta 2019

Viitattut EUTI päätökset:

C-441/17 Bialowiezan metsän tapaus, helmipöllön ja pohjantikan suojelusta

C-473/19 ja c-474/19, Ruotsin metsien tapaus, kanahaukan ja metson suojelusta

Nyman Pekka

Pelkosenniemen Luonnonsuojeluyhdistys ry - hall psta Pekka Nyman Pj

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

LAUSUNTO METSÄHALLITUKSEN LAPIN VALTIONMAIDEN JA VESIEN KÄYTÖSTÄ – LUONNONVARASUUNNITELMA 2026–2031

Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry toimii entisen Kemin Lapin alueella ja edustaa metsäsaamelaista alkuperäiskansaa. Yhdistyksen tehtävänä on keminsaamen kielen ja kulttuurin ylläpitäminen ja vahvistamisen sekä siirtäminen tuleville sukupolville sekä metsäsaamelaisten oikeuksien ja vapauksien puolustaminen.

Oikeudellinen perusta

Metsäsaamelaisten asemaa vähemmistösaamelaisina ja oikeuksia tulee arvioida sitovien ja velvoittavien kansainvälisten ja kansallisten normien perusteella.

ILO 169 artikla 1.2

Alkuperäiskansoja koskevan sopimuksen ILO:n 169 ART 1.2 mukaan: Itseidentifikaatio on alkuperäiskansaan kuulumisen ensisijainen kriteeri. Metsäsaamelaiset täyttävät kaikki muutkin ILO 169 -sopimuksen kriteerit. Kielikriteeri ei ole ensisijainen kriteeri.

ILO 169:n periaatteita voidaan ja tulee soveltaa arvioitaessa toimia suhteessa metsäsaamelaisiin.

Alkuperäiskansan julistus, UNDRIP, ART 3, 9 ja 33

- ART 3: Alkuperäiskansoilla on itsemääräämisoikeus ja oikeus määrätä vapaasti poliittisesta asemastaan,
- ART 9: Alkuperäiskansoilla on oikeus kuulua yhteisöönsä oman yhteisönsä tapojen mukaisesti ilman syrjintää,
- ART 33.1: Alkuperäiskansoilla on oikeus määrittää oma identiteettinsä oman tapansa mukaisesti

KP-sopimus artikla 27

Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (KP-sopimus) artikla 27 velvoittaa valtiota turvaamaan vähemmistöjen oikeuden omaan kulttuuriinsa. Tämä suoja ulottuu myös alkuperäiskansojen sisäisiin ryhmiin, eikä salli niiden syrjäyttämistä hallinnollisin perustein.

YK:n ihmisoikeuskomitea on vahvistanut, että tämä koskee myös alkuperäiskansojen sisäisiä ryhmiä eikä salli rakenteellista syrjäyttämistä.

Perustuslain 17 § 3 mom. oikeuden ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Perustuslain 15 § turvaa omaisuudensuojan, joka kattaa myös perinteiseen käyttöön perustuvat oikeudet.

Vapaa, ennakkotietoon perustuva suostumus (FPIC)

Metsäsaamelaiset tulee tunnistaa luonnonvarasuunnittelussa alkuperäiskansana, jolla on oikeus osallistua, vaikuttaa ja päättää heitä koskevasta maankäytöstä.

Metsäsaamelaisten oikeudet alueella

Alkuperäiskansaan kuuluvat metsäsaamelaiset ovat alkuperältään alueella todistettavasti asuneiden lappalaisten jälkeläisiä. Heidän kulttuurinsa, identiteettinsä ja elinkeinonsa ovat kiinteästi sidoksissa ko. luonnonvarasuunnitelman kohteena olevia maa- ja vesialueita.

Metsähallitus hallinnoi alueita, jotka ovat historiallisesti metsäsaamelaisten perinteistä maankäyttöä. Koska suunnitelma määrittää näiden alueiden tulevaa käyttöä, sen vaikutus kohdistuu suoraan metsäsaamelaisten kulttuuriin ja identiteettiin.

Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelman alue koostuu laajoista valtion maista, jotka ovat kuuluneet metsäsaamelaisten lapinkylien käyttö-, asumis- ja verotusalueisiin.

Näillä alueilla:

- on harjoitettu metsästystä, kalastusta ja pyyntiä
- on sijainnut talvikylä ja asuinpaikkoja
- on kuljettu sukupolvien ajan samoja vesistö- ja maastoreittejä
- on säilytetty kulttuurisia paikkoja ja sukujen muistiperintöä

Näyttöä on, että Lapinkyliin kuuluneilla perheillä on ollut kolttien tapaan kesäpaikkansa ja talvipaikkansa, ja myös siitä, että kylän osakkailta on ollut joko yksin tai yhdessä toisten kanssa nykyiseen omistajahallintaan rinnastuva oikeus eli omistusoikeus veromaihinsa, joita ovat olleet kalavedet, pyyntipaikat, laidunmaat ja muut erityiseen käyttöön otetut alueet (Wirilander, J., Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella, 2001, (www.om.fi/11282.htm)).

Näitä oikeuksia ei ole oikeudellisesti pätevästi kumottu. Näin ollen metsäsaamelaisten oikeuksia ei voida käsitellä pelkästään käyttöoikeuksina, vaan ne muodostavat vähintäänkin erityisperusteisen, omaisuudensuojan piirissä olevan oikeusposition.

Osallistumisoikeus ja osallistaminen

Luonnonvarasuunnitelmaan tulee kirjata tavoite yhteistyöryhmän perustamisesta Metsähallituksen ja Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry:n välille.

Pelkkä lausuntomenettely ei täytä vaatimuksia viranomaisen velvollisuudesta turvata alkuperäiskansojen oikeuksia, jotka koskevat muun muassa todelliseen osallistumiseen, ennakkolliseen kuulemiseen ja todelliseen vaikutusmahdollisuuteen.

Luonnonvarasuunnittelussa tulee noudattaa periaatetta, jonka mukaan alkuperäiskansaa koskevat päätökset valmistellaan yhteistyössä kyseisen ryhmän kanssa. Tämä sisältää velvoitteen käydä tosiasiallisia neuvotteluja ja huomioida esitetyt näkemykset päätöksenteossa.

Metsäsaamelaiset tulee tunnistaa suunnittelussa erillisenä osapuolena, jolla on oikeudellinen asema osallistua ja vaikuttaa.

Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelma määrittää niitä reunaehtoja, jossa perinteinen metsäsaamelainen kulttuurimme elää. Pelkkä lausuntomenettely ei riitä takaamaan sosiaalista hyväksyttävyyttä. Osallistumisen tulee tapahtua riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta osallistujien näkemykset vaikuttavat konkreettisesti lopputulokseen.

Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry – Lapinkylien parlamentti
Merja Mattila
puheenjohtaja
merja.mattila@metsasaamelaiset.fi
Mattila Merja
Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Pohjois-Sallan paliskunnan lausunto yhtyy Paliskuntain yhdistyksen ja Luonnonsuojeluliiton Lapin piirin esitykseen sen kaikilta osin.

Esityksessä keskeisenä todetaan olevan maankäytön osalta erityisesti luonnon monimuotoisuuden, porolaidunten turvaamisen, ekologisen kytkeytyvyyden, ekologisen kompensaaation ja ilmastokestävyuden teemat. Lisäksi tärkeänä nähdään, että Metsähallitus ottaa ympäristövaikutusten arvioinnin systemaattisesti osaksi kaikkea maankäytön suunnittelua niin, että arviointi on kaikilta osin kattavaa myös kumulatiivisten kokonaisvaikutusten osalta koskien luontoa, poronhoitoa, ilmastoja ja vesistöjä.

Pohjois-Sallan paliskunnan alueella on kiinnitettävä erityistä huomiota ekologisten yhteyksien ja porolaidunten turvaamiseen osana kaikkea maankäyttöä. Olemme alueella huolissamme lisääntyneestä maankäytöstä ja sen kokonaisvaikutuksista poronhoitoon ja porojen turvallisuuteen. Porolaidunten ennallistaminen on huomioitava osana metsäsuunnittelua ja muuta luonnon monimuotoisuuden ennallistamista. Paliskunta on huolissaan metsähallituksen hakkuutavoitteiden kasvattamis tarpeesta. Myös lisääntynyt malmi- ja mineraali varantojen kartoittaminen paliskunnan alueella lisää epävarmuutta maankäytön suhteen.

Lisäksi esimerkiksi ekologisten yhteyksien ja luonnonhoidon nähdään hyödyttävän Pohjois-Sallan alueen poronhoidon lisäksi myös liitännäiselinkeinotoimintaa, kuten matkailua ja muuta monikäyttöä, vahvistaen näin laajemmin alueellista taloutta.

Pohjois-Sallan paliskunnan puolesta pidän myös tärkeänä poronhoitolain 53 § mukaisten neuvotteluiden järjestämistä ja poroisäntien mahdollisuutta tulla kuulluksi näissä tilaisuuksissa alueiden tarpeiden huomioimiseksi.

Sallassa 31.3.2026

Pohjois-Sallan paliskunta

poroisäntä

Lasse Aatsinki

lasseaatsinki.pohjoissalla@gmail.com

Aatsinki Lasse

Pohjois-Sallan paliskunta

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Sompion luonnonystävät pitää MH:n uutta luonnonvarasuunnitelmaa liaksi talousnäkökohtiin perustuvana ja yhtiöltäkin vaadittaviin ympäristö- ja ilmastotoimiin nähden aivan väärän suuntaisena.

paheksomme ensiksikin, että nykyisessä ilmastokriisin tilanteessa, jossa metsiemme hiilinielut eivät enää riitä kompensoimaan mankäytöstä johtuvia päästöjä, valtion metsien hakkuita ollaan kasvattamassa. Tutkijat ovat jo pitkään esittäneet hakkuiden reilua vähentämistä, hiilitaseen korjaamiseksi. Luonnonvarasuunnitelmaluonnoksen mukaan metsähallituksen hiilinielut ovat nekin romahdusmaisesti pienentyneet. Siitä huolimatta yhtiö aikoo lisätä hakkuitaan ennätyslukemiin. Kuluneen vuoden ennätystuloksen taustalla kerrotaan osaltaan olevan puun hyvän hinnan. Jatkuva voitontavoittelu; tulostavoitteen ylittäminen antaa väärää signaalia omistajataholle. Se ikäänkuin oikeuttaa esittämään yhä kovempia tulosvaateita, mistä on muodostunut trendi. Valtiontalouden tukeminen ekologisella riskinotolla on huonoa politiikkaa ja luonnolemme turmiollista. Luonnon sietokyvyn ylittävät hakkuut kurjistavat metsälajien elinolosuhteita ja vaikeuttavat muiden metsiä käyttävien elinkeinojen harjoittamista.

Mielestämme Metsähallitus teki surkean päätöksen ryhtyessään alas ajamaan jatkuvan kasvatuksen menetelmien käyttöä hakkuissaan. Ehdimme jo iloita suunnanmuutoksesta, joka olisi merkinnyt parempaa tulevaisuutta metsille ja muille metsän käyttäjille. Mielestämme MH:n siemenpuualueet ovat liian harvoja, mistä kertoo mm. lisääntyneet myrskyvauriot. Siemenpuualoilla ilmasto äärevöityy, jopa avohakkuualueiden tasolle, eikä maanmuokkaukseltakaan aina vältytä. Tämä lisää luontokatoa ja vaikeuttaa monien eläinten ravinnonsaantia ja lisääntymistä.

Vielä vuonna 2020 uudistusikäisten metsien hakkuissa, peitteellisen metsänkasvatuksen osuus oli 41%. Nyt Metsähallitus aikoo lisätä uudistuskypsien metsien hakkuupinta-alaa 2 000 ha, aina 12 000 ha:in. Uudistushakkuita tehtäisiin etupäässä siemenpuuhakkuina ja jatkuvan kasvatuksen menetelmiä käytettäisiin vain marginaalisesti. Koemme että tämä vie pohjaa hakkuiden yleiseltä hyväksyttävyydeltä sekä Metsähallituksen osalta hiilinielujen vahvistamispyrkimyksiltä. On moitittavaa, että yhtiö on syrjäyttämässä uudet, luonnon kannalta vähemmän haitalliset hakkuutavat, vaikka esim. Luken tutkimusten mukaan metsä uudistu hyvin myös jatkuvan kasvatuksen menetelmillä. Niitä ei kuitenkaan ole sisällytetty luonnonvarasuunnitelman MELA-laskelmiin, eikä nähtävästi ikäluokkakehitystä kuvaavaan diagrammiinkaan.

metsähallitus esittää perusteluissaan uudistushakkuu pinta-alojen lisäämiselle silti jatkuvan kasvatuksen menetelmien käytön. Tämä on kummastuttavaa, koska menetelmien käyttöä ollaan suunnitelmallisesti alas ajamassa. Todennäköisempi syy hakkuupinta-alojen lisäämiseen on näkemysemme mukaan se, että Metsähallitus kohdistaa hakkuita puuntuotannollisesti heikommille maille, koska hyväntuottoisemmat on jo hakattu. Saman puumäärän hankkimiseen tarvitaan siten enemmän hakkuupinta-alaa, kuin aikaisemmin. Metsähallitus on kohdistamassa hakkuita myös korkeille maille (280 -300 mpy) mikä kertonee puun määrän vähenemisestä. Näihin alueisiin kohdistuvat kuitenkin monet (mm.sertifikaateista johtuvat) rajoitteet, jotka pienentävät hakkuumääriä. Usein nämä metsät ovat myös valmiiksi harvoja. Vastustamme lähtökohtaisesti näiden metsien hakkaamista ja toivomme että asiasta käydään julkinen keskustelu. EU:n ennallistamisasetus velvoittaa jäsenmaita parantamaan luontodirektiivin mukaisten luontotyyppien tilaa. Boreaalinen luonnonmetsä on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi, jonka tulevaisuus on, ilman lisäsuojelua, arvioitu epäsuotuisaksi. Maa- ja metsätalousministeriön tuore esitys(9.3.2026) boreaalisten luonnonmetsien ikärajan nostamisesta, kansallisen ennallistamissuunnitelman yhteydessä, jättäisi 70 000 ha luonnonmetsiä vaille suojaa. Käytännössä pohjoisboreaalille metsille asetettu ikäraja ei edes mahdu nyt tarkasteltavan LV-suunnitelman ikäluokkakarttoihin. Luonnonmetsä-työryhmän mukaan Lapin luonnonvarasuunnittelualueella on suojelualueiden ja MH:n alue-ekologisen verkoston ulkopuolella vielä 100 000 ha luonnontilaisia ja sen kaltaisia sekä vanhoja metsiä. EU:n säännösten mukaan ne pitäisi suojella, mutta Metsähallituksen hakkuiden lisääminen on suuri uhka näille metsille. Ennallistamisasetuksen tarkoitus, luontokadon pysäyttäminen ja luonnon tilan parantamisen ei toteudu laittamalla arvokkaita vanhoja metsiä hakkuisiin.

Valtion metsien hiilinielun osalta kehitys on myös huolestuttava. Luonnonvarasuunnitelmassa esitetyn mukaan VMI12 (2014-2018) antoi monikäyttömetsien hiilinieluksi vielä -6,056 milj. hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuodessa. VMI13 (2019-2023) hiilinieluksi arvioitiin enää -3,982 MTCO₂. Pudotusta oli tapahtunut 34,25. Hiilinielujen pienentymistä selitetään metsien kasvun hidastumisella (puuston ikääntyminen ja huonot kasvuolosuhteet) sekä luonnonpoistuman lisääntyminen. Metsän kasvun hidastumista todettiin kuitenkin myös nuoremmissa ikäluokissa. Vuonna 2022 todettuun hiilinielujen romahdukseen syynä oli Luken mukaan kuitenkin myös ylisuuret hakkuut (Luken kasvihuonekaasuinventaarion ennakkotiedot 2022). On muistettava, että edellinen hiilinielujen romahdus ajoittui metsänhakkuiden huippuvuoteen 2018, jolloin hakkuumäärä oli peräti 78 milj. kuutiota.

Metsähallituksen LV-suunnitelmassa tarjoama lääke hiilinielujen vahvistamiseen on metsien voimakas uudistaminen. Käsittelemme mukaan tämä on kuitenkin enemmän alkuperäinen vaiva, jonka vuoksi metsämme ovat muuttuneet päästölähteiksi. Luonnonsuojeluliitto suosittaakin hakkuiden maltillistamista, kiertoaikojen pidentämistä ja avohakkuiden unohtamista. Lapin hitaasti kasvavat metsät tarvitsevat aikaa jotta puut ehtivät varastoida hiiltä ja samalla turvata arvokkaan ja monimuotoisen elinympäristön. SLL:n ilmastoasiantuntija Nelli Ilmosen mukaan pohjoisen metsillä on merkitys koko Suomelle hiilen varastoina ja hiilinieluinä (Luonnonsuojelija 4/25). Kun hakkuita perustellaan nuorten metsien nopealla hiilensidonnalla, unohdetaan vanhojen metsien puissa olemassa oleva merkittävä hiilivarasto. Puiden kasvun hidastuttua hiilen sitominen jatkuu. Nykytilanteessa vain pohjoisen metsiä voidaan enää pitää hiilinieluinä. Metsähallituksen tulisi osoittaa enemmän vastuunkantoa näiden elämän edellytysten turvaamisessa. Taloudellisen tulos ei voi kasvaa luonnon kustannuksella.

Pyhäjärvi Leena

Sompion luonnonystävät ry - Leena Pyhäjärvi varapuheenjohtaja

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Sodankylän kunta pitää tärkeänä, että luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmassa korostetaan yhteistyön tiivistämistä ja uusien vuorovaikutusryhmien perustamista eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiseksi. Kuntien vaikutusmahdollisuudet koetaan kuitenkin rajallisiksi, sillä suunnitelman keskeiset linjaukset, kuten metsätalouden periaatteet ja suojelualueiden rajaukset, määräytyvät jo valtion omistajaohjauksen kautta. Laaja vuorovaikutus suunnittelun aikana on ollut perusteltua, sillä valtion omistamalla ja Metsähallituksen hallinnoimilla maa-alueilla on Lapissa merkittävä rooli. Niiden käyttö vaikuttaa laajasti alueen elinkeinoihin, asukkaisiin sekä alue- ja paikallistasoon.

Sodankylän kunta korostaa, että Metsähallituksen tulee ylläpitää jatkuvaa vuoropuhelua kuntien, paikallisten elinkeinojen, asukkaiden ja muiden alueen toimijoiden kanssa. Valtion maihin kohdistuvat maankäytön paineet – erityisesti matkailussa ja puhtaassa siirtymässä – edellyttävät ennakoivaa vaikutusten arviointia ja tiivistä yhteistoimintaa myös perinteisen kaavoituksen ulkopuolella.

Matkailu on kunnallemme tärkeä elinkeino, mutta koemme, että Metsähallituksen suunnitelmat eivät tue matkailun kehittämistä. Palveluita puretaan, eikä kunnilla ole todellista mahdollisuutta vaikuttaa valtion maiden matkailuinvestointien tarpeisiin tai niiden toteuttamiseen. Metsähallituksen tulee huolehtia virkistyskäytön edellytyksistä niin, että reittiverkostot ja rakenteet vastaavat riittävästi alueiden tarpeita ja kasvavia käyttöpaineita. Luontopalveluiden riittämättömät resurssit ovat heikentäneet virkistysalueiden palveluja, kun reittirakenteita on karsittu ja palvelukeskuksia lakkautettu.

Metsähallituksen nykyiset toimet rajoittavat paikallisia elinkeinoja kokonaisuutena liiallisesti. Ne eivät tarjoa riittäviä mahdollisuuksia työpaikkojen syntymiseen eikä yritysten ja kuntien tulonmuodostuksen vahvistamiseen. Kunta tuo esiin myös erityisen huolensa porotalouden heikentyneistä toimintaedellytyksistä, jotka johtuvat Metsähallituksen vaikeuksista sovittaa yhteen eri maankäytön intressejä.

Kunta pyytää kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että kunnassa ulkopaikkakuntalaisten metsästysmatkailu on jo ylittänyt paikallisen kestokyvyn ja aiheuttaa haasteita luontaiselinkeinojen ja paikallisen metsästyskulttuurin yhteensovittamiselle. Metsähallituksen on ehkäistävä lupamyynnin haittoja ennakoivasti, kehitettävä toimintatapoja ja kuunneltava nykyistä tarkemmin paikallisten näkemyksiä tilanteen hallitsemiseksi.

Valtion mailla tulee myös kehittää paikallisten elinkeinojen toimintaedellytyksiä muiden muassa käyttöoikeussopimusten ja lupamyyntien kautta. Samalla tulee varmistaa, että valtion mailla harjoitettava elinkeinotoiminta on kestävä ja noudattaa valtion maille asetettuja määräyksiä.

Puunkorjuussa ja -kuljetuksissa on huomioitava sekä Metsähallituksen metsäautotiestö että alempi yleinen tieverkko, jonka kantokyky ei aina kestä raskasta liikennettä. Kelirikkoaikaan kuljetuksia ei tule sallia poikkeusluvilla, sillä sääolosuhteet haastavat jo muutenkin tiestön kunnossapidon. Tiestön ylläpito ja sen vahvistaminen on tärkeää myös huoltovarmuuden kannalta.

Kaikkeen maankäyttöön ja Metsähallituksen palveluihin liittyvään suunnitteluun tulee sisällyttää ennakoiva keskusteluyhteys paikallisella ja alueellisella tasolla. Metsähallituksen toiminnan paikallinen hyväksyttävyyys on erittäin vähäinen ja sen maine alueella on heikentynyt. Sodankylän kunta pitää tärkeänä, että luonnonvarasuunnitelman toimenpiteissä sosiaaliselle hyväksyttävyydelle tulee antaa painoarvoa ja huomioida ne myös päätöksenteossa. Suunnitelman jatkotyössä on hyvä kiinnittää erityistä huomiota vuorovaikutukseen, kuulemiseen ja yhdessä työskentelyyn eri toimijoiden kanssa.

Lapissa valtion maiden käyttö vaikuttaa ratkaisevasti kunnan tulevaisuuteen, mutta kunnalla on vain rajalliset mahdollisuudet tosiasialliseen vaikuttamiseen. Samalla kunnalla on laaja vastuu elinkeinojen toimintaedellytysten ja asukkaiden hyvinvoinnin turvaamisesta.

Kunnanhallitus kiinnittää huomiota siihen, ettei erityisperusteisten oikeuksien haltijoita ole kuultu. Kyseiset oikeudet ovat omistusoikeuksiin verrattavissa olevia oikeuksia.

Aikio Taina

Sodankylän kunta - Sodankylän kunnanhallitus 31.3.2026 § 72

Aiheutunut toimenpide: Lisätty ihminen toimenpiteen neljä muotoiluun huomioitavana tekijänä

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lapin luonnonvarasuunnitelma (LVS) ohjaa Metsähallituksen toimintaa Lapissa vuosina 2026–2031. Luonnonvarasuunnittelu on valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin kestävä käytön strategista suunnittelua, jossa sovitetaan yhteen eri maankäyttömuotojen tarpeet, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä valtio-omistajan asettamat tavoitteet. Suunnitelman toimintaohjelma sisältää keskeiset toimenpiteet, joilla vastataan muun muassa ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, matkailun kasvun, energiamurroksen sekä paikallisten elinkeinojen toimintaedellytysten haasteisiin.

Sallan kunta toteaa, että Metsähallitus on kunnalle tärkeä yhteistyökumppani. Kaikilla Metsähallituksen toiminnoilla: Metsätalous, Luontopalvelut, Kiinteistökehitys ja Eräpalvelut, on vaikutusta Sallan kunnan elinvoimaan, muihin elinkeinoihin ja ihmisten arkeen.

Sallan kunta pitää tärkeänä, että suunnitelmassa korostetaan eri maankäyttömuotojen yhteensovittamista ja että eri elinkeinot ja muut käyttötarkoitukset otetaan huomioon Metsähallituksen toiminnassa. Keskeisimpiä näistä Sallan kunnan näkökulmasta ovat matkailu ja poroelinkeino sekä alueen virkistyskäyttö, kalastus, metsästys ja maastoliikenne.

Edellä kerrottu yhteensovittaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen tulee osaltaan ohjata hakuiden suunnittelua ja toteutusta. Tältä osin on erityisen tärkeää ennakoiva vuoropuhelu kunnan ja muiden elinkeinojen ja toimijoiden kanssa.

Metsähallitus hallinnoi ja ylläpitää suojelualueita, luonnon- ja kansallispuistoja sekä muita. On tärkeää, että suojelualueiden infrasta huolehditaan ja sitä ylläpidetään riittävän laadukkaasti. Tällä on merkitystä sekä luontomatkailuun että kuntalaisten virkistyskäyttöön ja terveyteen. Tiedossa on, että rahoitus Luontopalveluille tulee valtion budjetista ja ollut viime vuosina vähenevä. Jatkossa olisikin erityisen tärkeää turvata riittävä rahoitus ja miettiä myös uusia täydentäviä rahoitusmuotoja turvaamaan luontomatkailuinfran laatu ja riittävyys. Metsähallituksen toiminnan yleisen hyväksyttävyyden kannalta on kestävämpää, mikäli samaan aikaan tehdään merkittäviä hakkuita, joista tulot ohjautuvat valtiolle ja samaan aikaan valtio supistaa kunnille ja kuntalaisille tärkeän Luontopalvelujen ja luontomatkailuinfran rahoitusta.

Metsähallitus suorittaa merkittävässä määrin hakkuita myös Sallan kunnan alueella ja niistä kertyvät myyntituotot menevät valtiolle. Hakkuut työllistävät urakoitsijoita korjuussa ja kuljetuksissa. Muutoin tuotto ohjautuu valtiolle.

Vastaavasti Metsähallituksen tulisi huolehtia runsaasti käyttämiensä, valtion mailla kokonaan tai pääosin kulkevien metsäauto- ja yksityisteiden kunnosta. Sallan kohdalla hyvä esimerkki tältä osin on Tuntsan tie. Tuntsalla Metsähallitus suoritti pari vuotta sitten todella mittavat hakkuut, talvileimikko n. 65 000 km³. Suunniteltu heikossa kunnossa olevan tien peruskorjaus on jäänyt toteuttamatta yksityistiemäärärahojen puutteen vuoksi. Tästä huolimatta Metsähallituksen tulisi suurimpana maanomistajana ja tien käyttäjänä tehdä peruskorjausta omilla varoillaan. Vertauksen vuoksi Sallan Yhteismetsä, pitää oman metsäautotiestönsä hyvässä kunnossa.

Kiinteistökehityksen toiminnassa yhteistyö kunnan kanssa kaavoituksessa ja tonttivarannon kehittämässä on tärkeää. Tämän lisäksi on tärkeää, että Metsähallituksen Kiinteistökehitys osaltaan aktiivisesti etsii mahdollisuuksia tuulivoimatuotannon edistämiseen ja tekee yhteistyötä kompensatiolain aikaansaamiseksi (tuulivoiman ja tutkanan yhteensovittaminen).

Eräpalvelujen osalta Metsähallituksen tulee osaltaan edistää sitä, että Sallassa ja muissa vastaavissa kunnissa olevat Erä- ja Luontomatkailuyritykset saavat metsästyslupia myyntiin, kuten niitä oli aikaisemmin myynnissä. Tämä vahvistaa kuntien ja paikkakunnan yritysten elinvoimaa ja osaltaan varmistaa, että muualta tulevat metsästäjät noudattavat paremmin paikkakunnan etikettiä ja sääntöjä metsästyksessä ja saavat parempaa tietoa muiden elinkeinojen toiminnasta. Tällöin esim. häiriöt porotaloudelle vähenevät ja ulkopaikkakuntalaisten metsästyksen ja metsästyslupien myynnin hyväksyttävyyys kasvaa.

Yhteisöveron metsäerän kautta kunnat saavat osan tuotosta. Sallassa, kuten monissa Itä- ja Pohjois-Suomen kunnissa on paljon valtion maita ja metsänhakkuut suuria. Lisäksi on paljon erilaisia suojelualueita. Yhteisöveron metsäerän jakoperusteet eivät vastaa tältä osin sitä, miten metsien hakkuista kertyy tuottoa valtiolle ja miten metisen käytöstä ja suojelualueista aiheutuu myös menetyksiä ja vaikutuksia muille elinkeinoille. Metsähallituksen tulisikin osaltaan edistää, sitä, että yhteisöveron metsäerää tarkasteltaisiin ja jakoperusteet muutettaisiin oikeudenmukaisiksi tältä osin.

Olennaista on säännöllinen vuoropuhelu myös luonnonvarasuunnitelman toteutuksen aikana kuntien ja muiden toimijoiden kanssa sekä näillä perusteilla mahdollisuus tarkastella ja muuttaa suunnitelman linjauksia tarpeen mukaan.

Parkkinen Erkki
Sallan kunta – Kunnanhallitus

Aiheutunut toimenpide: Toimenpiteen viisi uudelleen muotoilu

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lapin kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnoksesta.

Suunnitelma kattaa laajan, 3,44 miljoonan hehtaarin alueen ja toimii keskeisenä strategisena ohjausvälineenä, jolla on merkittävä vaikutus Lapin elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, investointiympäristöön ja alueen kilpailukykyyn. Pidämme myönteisenä valmistelun laajaa sidosryhmäyhteistyötä ja pyrkimystä eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiseen.

Suunnitelmassa tunnistetaan hyvin toimintaympäristön muutokset, kuten vihreä siirtymä, matkailun kasvu, turvallisuustilanteen muutos sekä luonnon monimuotoisuuden liittyvät vaatimukset. Lapin erityispiirteenä on kuitenkin useiden elinkeinojen samanaikainen riippuvuus samoista maa- ja vesialueista, mikä korostaa ennakoivan, selkeän ja pitkäjänteisen maankäytön ohjauksen ja yhteistyön lisäämisen tarvetta. Luonnonvarasuunnittelun keskeisenä tavoitteena tulee olla kestävä kasvun mahdollistaminen sekä investointien ennakoitavuuden varmistaminen. Pidämme tärkeänä toimintaohjelmassa mainittua yhteistyön tiivistämistä ja uusien vuorovaikutusryhmien perustamista maankäyttömuotojen yhteensovittamiseksi.

Metsätalouden ja biotuoteteollisuuden näkökulmasta on olennaista turvata raaka-aineen saatavuus myös tulevaisuudessa. Hakkuusuunnitteiden tulee olla pitkäjänteisiä ja ennakoitavia, ja metsien käytössä on sovittava yhteen hiilinielutavoitteet ja teollisuuden tarpeet. Näkemyksemme mukaan hakkuumääriä voidaan maltillisesti kasvattaa. Metsätalous on Lapissa keskeinen työllistäjä ja aluetalouden perusta sekä tärkeä osa vihreän siirtymän ratkaisuja.

Kaivannaisalan ja malminetsinnän osalta korostamme toimintaedellytysten turvaamista. Maankäytön suunnittelun tulee mahdollistaa uusien hankkeiden eteneminen, sillä kriittisten raaka-aineiden saatavuus on keskeinen osa Euroopan strategista omavaraisuutta, jossa Lapilla on merkittävä rooli. Myös uusiutuvan energian edistäminen on tärkeä osa vihreää siirtymää. Lapin rooli myös tässä on merkittävä. Energiantuotantohankkeiden mahdollistaminen on tärkeää, sillä sähkön saatavuus on kriittinen edellytys teollisille investoinneille pohjoisessa.

Matkailu on yksi Lapin tärkeimmistä kasvualoista ja keskeinen vientiala. Mielestämme matkailua tulisi käsitellä vahvasti elinkeinona, eikä niputtaa samaan kokonaisuuteen virkistykseen, metsästyksen ja kalastuksen kanssa. Matkailun ympärivuotisuuden kasvaessa korostuu erityisesti sulan maan ajan rakenteiden kehittäminen. Matkailuyritysten käyttämät rakenteet sijoittuvat pääosin kansallispuistojen ulkopuolelle, mutta tarvetta on lisätä elinkeinotoimintaa tukevia rakenteita myös suojelualueilla. Rakenteiden tulee olla yritysten varattavissa siten, että yleiset taukopaikat säilyvät omatoimisten retkeilijöiden käytössä.

Suunnitelmassa on tunnistettu, että Metsähallituksen luontomatkailun resurssien väheneminen ja palvelujen karsiminen herättävät huolta kasvavan matkailun näkökulmasta. Olemme huolissamme Metsähallituksen luontopalvelujen resurssien vähenemisestä tilanteesta, jossa kävijämäärät kasvavat. Metsähallitus tuloutti valtiolle 125 miljoonaa euroa vuonna 2025, mutta samanaikaisesti luontopalveluihin kohdistuu leikkauksia. Näkemyksemme mukaan alueella syntyvää tuloa tulisi kohdentaa nykyistä enemmän alueen elinkeinojen ja virkistyskäytön kehittämiseen.

Retkeilyrakenteiden rahoituksen riittävyys ja asiakaspalveluresurssit ovat keskeisiä luonnon kestävyuden kannalta. Rakenteiden kapasiteetin tulee vastata kasvaviin kävijämääriin. Palveluverkoston säästöt eivät saa heikentää rakenteiden kuntoa tai palveluiden saatavuutta.

Lopuksi:

Eri elinkeinojen yhteensovittamiseen tulee luoda pysyviä ja vaikuttavia rakenteita, jotka tukevat ennakoivaa päätöksentekoa ja vähentävät ristiriitoja.

Maankäytön linjausten tulee olla johdonmukaisia ja pitkäjänteisiä, ja suunnitelman tulee antaa selkeä kuva alueiden ensisijaisista käyttötarkoituksista.

Luonnonvarasuunnitelman onnistuminen mitataan siinä, kuinka hyvin se turvaa elinkeinojen kasvun, vähentää maankäyttökonflikteja ja vahvistaa Lapin asemaa kestävän kehityksen edelläkävijänä. On tärkeää, että Lapin elinkeinoelämän monipuolisuus nähdään vahvuutena ja että eri toimialojen toimintaedellytykset turvataan tasapainoisesti.

Baas Hanna

Lapin kauppakamari

Aiheutunut toimenpide: Toimenpiteen kaksi uudelleen muotoilu

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lapin luonnonvarasuunnitelman pitäisi muodostaa kattava selvitys valtion maa- ja vesialueiden käytöstä, niiden tulevaisuuden kehityksestä sekä niille kohdistuvista riskeistä. Suunnitelman täytyy siis ottaa myös huomioon eri maankäyttömuotojen aiheuttamat kumulatiiviset vaikutukset. Luontaiselinkeinoille ja porotaloudelle aiheutuvat haitat ovat jo nyt erittäin suuret ja luonnonvarasuunnitelman täytyisi pystyä turvaamaan konkreettisemmin myös niiden edellytykset.

Suunnitelman alueen luonto on monipuolista ja usein herkkää. Matkailun kehitys on riskialtista niin luonnonsuojelulle, luontaiselinkeinoille kuin porotaloudellekin. Luonnonsuojelualueiden muotoutuminen matkailun palvelualueiksi on lähtökohtaisesti kestävämpi ja ihmisten ohjaamista suojelualueille tulisi välttää. Matkailun toiminta tulee suunnitella kestävästi ja tiiviisti, sekä luonnon kestävyden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Matkailulle kohdistettu kaavoitus matkailukeskuksien ulkopuolelle on lähtökohtaisesti kestävämpi maankäyttöä, joka köyhdyttää luontoympäristöjä, sulkee ekologisia käytäviä, pilaa porolaitumia ja tekee usein porolaidunten kestävästä käytöstä mahdottomaksi.

Suunnitelman selvänä tavoitteena on lisätä hakkuita. Luonnon monimuotoisuudelle, luonnonsuojelulle, luontaiselinkeinoille ja porotaloudelle lisäys on tuhoisa. Koko Lapin hakkuumäärän lisääminen sijaan täytyy hakkuita suunnitella tarkemmin paliskuntien tasolla ja peilattava hakkuita ja kaikkea metsänkäyttöä muuhun nykyiseen maankäyttöön, aikaisempiin hakkuihin, luonnon kantokykyyn ja porolaidunten toimivuuteen. Kun porolaidunten käytön toimivuuden kehittämiseen on painetta valtion taholta muutenkin, on kohtuutonta luonnonvarasuunnitelmalla vaikeuttaa valtion asettamia tavoitteita. Kun metsähallitus myy ja vuokraa paliskunnan alueelta porolaitumia matkailun käyttöön, täytyy poronhoito turvata kompensoimalla menetyksiä jotenkin, esimerkiksi suojelemalla tai ennallistamalla paliskunnan laitumia muualla ja turvaamalla kriittisiä alueita. Kriittiset alueet myös lisääntyvät samassa suhteessa, kun porolaitumia tuhotaan ja pirstaloitaan ja kuljetusreitit suljetaan. Paliskuntien maankäytölliset erot ovat niin valtavia, että ne eivät ole juurikaan verrattavissa toisiinsa.

Muonion paliskunnan alue on erityisen kovan maankäyttöpaineen alla oleva paliskunta. Paliskunnan alueella tai sen välittömässä läheisyydessä on useita matkailukeskuksia sekä niiden ympärille kehittyneitä erilaisia matkailulle rakennettuja pienempiä kokonaisuuksia (pieniä lomakylä syrjäseuduilla, koiravaljakkoyrittäjiä yms.), paljon hakkuita, autotestiratoja, valtava tieverkosto sekä muuta teollista maankäyttöä. Myös alueen kaavoitus leviää hälyttävää vauhtia matkailukeskusten ulkopuolelle. Alueelle kohdistuvat yhteisvaikutukset ovat jo nyt siinä pisteessä, ettei porotaloudella ole mahdollisuutta toteuttaa poronhoitoa tehokkaasti ja kattavasti paliskunnan alueella vaan alueen kaikki maankäyttö aiheuttaa jatkuvia tulonmenetyksiä, pääoman pienenemistä ja kulujen kasvamista. Luonnonvarasuunnitelman tarkasteleminen ja siitä neuvottelemine paliskuntakohtaisesti on ehdottoman tärkeää, jotta eri alueiden erityispiirteet voidaan parhaiten huomioida luonnonvarasuunnitelmassa. Poronhoitoon kohdistuvat kumulatiiviset vaikutukset ovat jo nyt nousseet kestävämmälle tasolle eikä esimerkiksi hakkuumäärien ja kiinteistökaupan lisääminen missään nimessä ole poronhoidon etujen turvaamista tai edes poronhoidon suvaitsemista.

LUONNONVARASUUNNITELMAN TOIMINTAOHJELMA

Isoin osa luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmassa "Vihreän kasvun" osalta on porotalouden etujen ja luonnonsuojelun ja -monimuotoisuuden vastaisia. Ristiriitaisuudet toimintaohjelman eri kohdissa kertoo suunnitelman puutteellisesta valmistelusta.

Kohdassa 5. täytyy ehdottomasti erikseen mainita poronhoidon huomioon ottaminen, kaavoituksen ollessa niin valtava riski luonnonsuojelulle, luontaiselinkeinoille ja porotaloudelle.

Kohdan 21. jossa aiotaan "vahvistaa kansalaisten ymmärrystä metsien monikäytön mahdollisuuksista ja metsänhoidon sekä puunkorjuun hyödyistä ja vaikutuksista", tulisi kansalaisten ymmärrystä myös lisätä hyötyjen ja vaikutusten lisäksi haitoista, joita metsätalouden puunkorjuu ja kaikki siihen liittyvä maankäyttö aiheuttaa.

Kohdan 34. metsälannoituksen 5000 ha/a on luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun vuoksi arveluttavaa. Myös porolaitumien osalta lannoittamisella voi todennäköisesti olla negatiivisia seurauksia. Tutkimuksen puutteellisuuden vuoksi on joka tapauksessa lannoittamisesta suoraan päättäminen arveluttavaa. Metsälannoituksesta täytyy neuvotella paliskuntatasolla, eikä sille voi määrittää mistään riippumatonta koko lappiin kohdistuvaa hehtaarimäärää. Lannoittamisen markkinointi hiilensidontakeinona on ainoastaan viherpesua. Tehokkaampi hiilensidontakeino on jättää vanhoja metsiä hakkaamatta ja pidentää yleisesti kiertoaikaa, joka tällä hetkellä ja etenkin suunnitellun hakkuumäärän noston vuoksi vain lyhenee.

Kohdan 35. tieverkoston kehittäminen täytyy neuvotella paliskuntakohtaisesti, sillä tieverkosto on lapin alueella hyvin erilainen. Metsäautotieverkoston laajuus on yksi tavoista, jolla on suoraan ja välillisesti pilattu porolaitumia, pirstaloitu niitä ja aiheutettu maankäyttöpainetta yhä syrjäisemmille seuduille. Paliskunnilla täytyy olla mahdollisuus vaikuttaa alueensa tieverkostoon, sen ylläpitämiseen ja laajentamiseen.

LOPUKSI

Luonnonvarasuunnitelman täytyy ajaa porotaloudenkin mahdollisuuksia muun maankäytön lisäksi, vähentää hakkuita ja maanmuokkauksia sekä kaikkea metsänkäsittelyä nopeasti kasvavan muun maankäytön ja jo heikennettyjen laitumien vuoksi ja ottaa mukaan luonnon ennallistaminen ojitusalueiden lisäksi muillakin porolaitumilla. Porolaitumia ei saa enää heikentää niiden ollessa jo useilla alueilla kriittisessä tilassa. Poronhoidon toiminnan turvaamiseksi luonnonvarasuunnitelmasta täytyy järjestää poronhoitolain 53§ mukaiset neuvottelut, kuten on tehty muillakin poronhoitoalueen luonnonvarasuunnitelmien alueilla. Järjestettävissä poronhoitolain mukaisissa neuvotteluissa täytyy olla tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmaan. Muonion paliskunta ei hyväksy luonnonvarasuunnitelmaa ennen kuin paliskuntien kanssa tehtävät neuvottelut toteutuvat.

Kurki Vili
Muonion paliskunta

Aiheutunut toimenpide: Korjattu toimenpidettä 5 lisäämällä porotalous

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

c/o Puuronen Vesa
Kuusamontie 4762
97625 Vanttauskoski

ASIA: LAUSUNTO LAPIN LUONNONVARASUUNNITELMASTA 2026-2031

Rajat Lapin kaivoksille ry kiinnittää huomiota luonnonvarasuunnitelman niihin osiin, jotka koskevat teollista maankäyttöä, erityisesti kaivostoimintaa ja osallistamista.

OSALLISTAMINEN

Suunnitelman sivulla 15 todetaan "Luonnonvarasuunnittelu on yhteissuunnittelua, jossa asiakkaita ja sidosryhmistä koostuvalla yhteistyöryhmällä on keskeinen rooli. Yhteistyöryhmän lisäksi Lapin luonnonvarasuunnitteluun osallistui 5 teemaryhmää. Teemaryhmien kautta kerättiin syvempää näkemystä eri alojen toiveista ja tarpeista valtion metsien- ja maankäyttöön Lapissa." Teollisen maankäytön teemaryhmässä ei ollut yhtään ympäristöjärjestöä mukana, sen sijaan kaivosyhtiöt (7) ja kaivosteollisuuden luvitusviranomaiset (4) olivat laajasti edustettuina. Työryhmän kokoonpano oli siis yksipuolinen, mikä näkyy myös suunnitelmassa. Ympäristöjärjestöjen ja erityisesti kaivostoimintaan keskittyneiden ympäristöjärjestöjen osallistuminen olisi monipuolistanut työryhmän työtä ja myös parantanut suunnitelmaa.

TEOLLINEN MAANKÄYTTÖ, ERITYISESTI KAIVOSTOIMINTA

Kaivostoiminnalla on merkittäviä haitallisia vaikutuksia muun muassa maaperään, pinta- ja pohjavesisiin, poronhoitoon, luonnonvarojen, kuten marjojen, sienten ja riistan käyttöön, metsien virkistyskäyttöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Suunnitelmassa vedotaan vihreään siirtymään ja Euroopan maametallien ja kriittisten metallien tarpeeseen mikä ei vähennä Metsähallituksen velvollisuutta arvioida toimenpiteiden ympäristövaikutuksia. Suunnitelmassa tulisi huomioida se, että useat jo toimivat ja suunnitteilla olevat kaivokset laskevat jätevetensä samaan Kemijoen vesistöön, jolloin yksittäisten kaivoshankkeiden sijasta tulisi tarkastella kaivosten yhteisvaikutuksia.

Toimenpide 6 on riittämätön, jonka vuoksi se edellyttää uudelleenmuotoilua kaivostoiminnan ympäristövaikutusten asianmukaiseksi arvioimiseksi. Lisäksi toimenpide-ehdotus 9 (s. 25) jättää kokonaan arvioimatta kaivoshankkeiden ympäristövaikutukset ja Metsähallituksen vastuun niiden huomioon ottamisessa.

Vanttauskoskella 31.3. 2026
Rajat Lapin kaivoksille ry
Vesa Puuronen
Puheenjohtaja
Rajat Lapin kaivoksille ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Suunnitelmaan on kirjattu positiivisia toimia riistan elinympäristöjen näkökulmasta. Metsähallituksen rooli valtion maiden metsästyksen mitoituksessa ja sosiaalisten näkökulmien yhteensovittamisessa on huomioitu.

Suomen riistakeskus lausuu huomionsa riistatalouden ja riistan elinympäristöjen näkökulmista.

Suomen riistakeskus toteaa ensin yleisesti toimintaohjelmassa kirjatusta hakkuusuunnitelmista, että tulevalle suunnittelukaudelle 2026–2031 on otettu kantaa puumääriin, hakkuupinta-aloihin, ja niiden jakautumiseen eri hakkuutapoihin. Suomen riistakeskus kiinnittää huomiota siihen, että Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset on valtio-omistajan toimesta linjattu vasta vuosille 2024–2027. Hakkuumäärät ja pinta-alat ovat olleet keskeinen keskusteluaihe yhteistyöryhmässä. Suomen riistakeskus näkee, että todelliset vaikutusmahdollisuudet niihin luonnonvarasuunnitelman prosessin aikana ovat osallistujilla rajalliset. Tulevaisuudessa olisi mielekäästä, jos vaihtoehtoisia hakkuulaskelmia esitettäisiin jo suunnitelman laadintavaiheessa eri painotuksilla laskettuna, jolloin ymmärrys eri sidosryhmien vaatimusten vaikutuksesta lopputulokseen olisi parempi. Esimerkkinä vaihtoehto, jossa kaikki metsätalouden piirissä olevat alueet käsiteltäisiin metson soitimien hoito-ohjeiden ja rajoitteiden mukaisesti. https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/mt/MH_ymparistoopas.pdf

Metsien käsittely

Suomen riistakeskus toteaa, että erityisesti kanalintujen elinympäristöt on tarpeen ottaa huomioon valtion metsien käsittelyssä. Valtion maiden monikäyttömetsien ikärakenne on ohjelmassa esitettyjen aineistojen mukaan varttunut ja edelleen varttumassa. Metsien käsittelytavat ja toteutettavat hakkuut ovat avainasemassa kanalintujen elinympäristöjen osalta pitkälle tulevaisuuteen. Erityisesti karuilla kasvupohjilla metsänhoitotoimenpiteiden vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Metsähallituksen ympäristöoppaassa on ollut selkeä menetelmäkuvaus metson soidinalueiden käsittelyyn ja luonnonvarasuunnitelman luonnoksen hakkuulaskelmissa tunnettuja soidinalueita on käytetty yhtenä rajoitteena. Suomen riistakeskus pitää tärkeänä, että kanalintujen, muiden riistalajien sekä muiden metsäluonnon lajien elinympäristövaatimukset tulee huomioiduksi kaikilla alueilla, missä metsätaloutta harjoitetaan. Metsien käsittely tulee olla sellaista, että esimerkiksi metson elinympäristövaatimukset tulevat huomioiduksi kaikkialla, ei pelkästään tunnettujen soidinalueiden ympäristössä.

Ennallistaminen

Edellisellä suunnittelukaudella Metsähallituksen alueilla ennallistettiin soita enemmän kuin aiemmassa Luonnonvarasuunnitelmassa oli asetettu tavoitteeksi. Tämän mahdollisti osaltaan Helmi -hankekokonaisuuden saama rahoitus ja sen myötä toteutunut mittava hanketoiminta. Lopputulos oli merkittävästi tavoitteeksi asetettua parempi. Tulevalle kaudelle ei ole ohjelmaan asetettu ennallistamiseen määrällisiä tavoitteita. Luonnonvarasuunnitelmassa tulisi olla luonnosta vankemmin tavoitteita ennallistamiselle suunnitelma-alueella ja paremmin kuvattuna ennallistettavien alueiden potentiaalia ja tarpeita suunnitelma-alueella.

Suomen riistakeskus näkee tarpeellisena, että Metsähallitus esittäisi tulevaisuudessa esimerkiksi Retkikartta -palvelussa jo ennallistetut kohteet. Näin tuotaisiin esille Metsähallituksen tekemät positiiviset luonnonhoitotyöt nykyistä avoimemmin kansalaisille. Samalla kansalaisten olisi mahdollista arvioida toimenpiteiden mittaluokkaa ja tuloksia.

Maa- ja metsätalousministeriö on julkaissut vuonna 2015 Suomen riistataloudellisen kosteikkostrategian, jossa on valtion maiden osalta kosteikoista todettu seuraavasti:

"Valtion talousmetsien alueilla uutena kehittämishaasteena kosteikkoluonnon monipuolisuuden ja kosteikkoverkoston yhtenäisyyden lisäämiseksi on kuivattujen entisten kosteikkojen palauttaminen ja uusien kosteikkojen luominen. Valtion mailla on lukuisia käytöstä poistuneita luonnonravintolammikoita, entisiä turvetuotantoalueita, kunnostusojituskelvottomia soita, ojitusalueiden puronvarsinotkoja ja majavien jälkeensä jättämiä tulva-alueita. Tällaiset erityyppiset kitu- ja joutomaa-alueet ovat vailla käyttöä tai hyödyntämistä, ja niiden taloudellinen merkitys metsätaloudelle on hyvin vähäinen. Näille alueille voidaan uudenlaisen maankäytön suunnittelun ja aktiivisten toimenpiteiden avulla rakentaa tai ennallistaa monimuotoisia kosteikoita. "

Soiden ennallistamisesta hyötyvät riistalajeista esimerkiksi riekko ja metsähanhi, mutta tämän lisäksi monet vesilintulajit. Vesilintukantojen seurantojen perusteella monien riistavesilintujen kannoissa on koko Suomen mittakaavassa ollut pidemmällä aikavälillä laskua. Suomen riistakeskus katsoo, että tämä edellyttää erityisesti valtion omistamilla alueilla aktiivisia toimenpiteitä vesilintuelinympäristöjen parantamiseksi. Luonnonvarasuunnitelmassa ei ole tuotu riittävällä tavalla esille kosteikkojen perustamista ja vesialueiden palauttamista osana metsätalouden toimenpiteitä.

Tossavainen Sami
Suomen riistakeskus Lappi

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Savukosken kunta pitää hyvänä, että luonnonvarasuunnitelman valmistelu on perustunut laajaan vuorovaikutukseen ja että suunnitelmassa korostetaan eri maankäyttömuotojen yhteensovittamista. Kunta korostaa kuitenkin, että suunnitelman toimeenpanossa tulee vahvistaa paikallisten olosuhteiden, elinkeinojen ja asukkaiden näkökulman huomioimista.

Vuoropuhelu Metsähallituksen, kunnan, paikallisten elinkeinojen ja asukkaiden välillä tulee olla jatkuvaa, ennakoivaa ja aidosti vaikuttavaa. Päätöksenteossa tulee huomioida paikallinen tieto sekä sosiaalinen hyväksyttävyys.

Valtion maiden käytössä tulee turvata paikallisten elinkeinojen toimintaedellytykset. Erityisesti porotalouden, luontomatkailun ja luonnontuotealan kehittämismahdollisuudet tulee huomioida. Lupakäytännöissä, käyttöoikeussopimuksissa ja muissa menettelyissä tulee huomioida paikallisten toimijoiden asema. Samalla on varmistettava, että toiminta on kestävä ja luonnonvarojen käyttö tapahtuu vastuullisesti.

Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Erityslakina, poronhoitolaki tulee ottaa huomioon kaikkialla poronhoitoalueella toimittaessa. Luonnonvarasuunnitelmassa 2026-2031 ei ole erityisperusteisten oikeuksienhaltijoita kuultu riittävästi. Kyseiset oikeudet ovat omistusoikeuksiin verrattavissa olevia oikeuksia. Luonnonvarasuunnitelmasta ei ole neuvoteltu poronhoitolain 53 §:n mukaisesti paikallisten paliskuntien kanssa. Paliskuntien yhdenvertaisen kohtelun toteutumiseksi ja poronhoidon toimintaedellytysten turvaamiseksi tulee Lapin luonnonvarasuunnitelmaa koskien käydä poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut, kuten on tehty muillakin poronhoitoalueen luonnonvarasuunnitelmien alueilla: Saamelaiden kotiseutualueella ja Pohjois-Pohjanmaa Kainuun alueella. Neuvottelut tulee toteuttaa siten, että niissä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmaan.

Seuraavalle luonnonvarasuunnittelun kaudelle esitetty hakkuutavoite 32 000 hehtaaria per vuosi on luonnon monimuotoisuuden ja muiden elinkeinojen kannalta kestävä. Hakkuukertymäksi on esitetty 2,1 miljoonaa kuutiota per vuosi, kun se on aiemmin ollut 1,9 miljoonaa kuutiota per vuosi. Hakkuita ollaan siten lisäämässä merkittävästi sekä kuutioina että hehtaareina. On suuri merkitys sillä missä ja millä tavoin hakkuut toteutetaan. Lapin luonnonvarasuunnitelman alueella on kuntia, kuten Savukoski, joiden maa-alueet ovat lähestulkoon kokonaan valtion hallinnoimia. Luonnos ei myöskään perustu riittävässä määrässä tutkittuun tietoon.

Jotta alueemme metsät säilyisivät monimuotoisina ja porolaidunten tilan heikentäminen voidaan pysäyttää ja kääntää elpymisuralle, tarvitaan entistä kokonaisvaltaisempaa aluekohtaista käytön suunnittelua, kumulatiivisten haittavaikutusten arviointia ja hallintaa, sekä paliskuntien omien laitumia koskevien suunnitelmien huomioimista.

Metsästyksen osalta Savukosken kunta nostaa esiin ulkopaikkakuntalaisten metsästyspaineen kasvun valtion mailla. Lupamyynnin tulee olla hallittua siten, ettei se heikennä paikallista metsästyskulttuuria eikä vaikeuta paikallisten elinkeinojen yhteensovittamista. Metsähallituksen tulee kehittää käytäntöjä yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa esimerkiksi niin, että paikallisilla matkailuyrittäjillä olisi lupa myydä metsästyslupia. Lisäksi Savukosken kunta muistuttaa, että lappilaisten vapaa metsästysoikeus on turvattava myös jatkossa.

Virkistyskäytön osalta kunta korostaa, että reitistöjen ja rakenteiden tulee vastata kasvavaan käyttöön. Luontopalveluiden resurssien heikentyminen ei saa johtaa palvelutason laskuun, joka heikentää alueen saavutettavuutta ja vetovoimaa. Savukosken kunta tähdentää, että Metsähallituksen Luontopalveluiden tulee ottaa kokonaisvastuu nuotiopaikkojen polttopuuhuollosta ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

Maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ennakoivaan vaikutusten arviointiin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset, kuten kelirikko ja tieverkon kantokyvyn heikkeneminen, tulee huomioida erityisesti puunkorjuussa ja kuljetuksissa. Poikkeuslupien käyttöä kelirikkoaikana tulee välttää.

Lisäksi Savukosken kunta korostaa, että luonnonvarasuunnittelussa tulee huomioida infrastruktuurin toimivuus, erityisesti alemman tieverkon kunto ja sen soveltuvuus raskaille kuljetuksille.

Rentola Joonas
Savukosken kunta - Savukosken kunnanhallitus

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Hannukainen Mining Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelma- luonnoksesta ja myös osallistumismahdollisuudesta valmistelemaan työpajaan.

Tietoa lausunnonantajasta

Hannukainen Mining Oy suomalainen kaivosyhtiö, joka on avaamassa kaivosta uudelleen Kolarin Hannukaiseen. Emoyhtiömme Tapojärvi Oy on kolarilaislähtöinen suomalainen perheyhtiö. Hankkeemme tavoitteena on luoda maailman puhtain nykyaikainen metallimalmikaivos, jossa yhtenä tärkeänä tuotteena on Euroopan unionin asetuksessa (CRMA) listattu kupari. Hankkeen suunnittelussa on hyödynnetty emoyhtiö Tapojärvi Oy:n kiertotalousosaamista ja verkostoja. Näitä kiertotalousratkaisuja otetaan osaksi hankkeen toteutusta

Lausunto

Haluamme antaa myönteisen palautteen Metsähallituksen selkeästä ja rakentavasta linjauksesta, jonka mukaan se haluaa aktiivisesti osallistua hankkeisiin, työryhmiin ja erilaisiin keskustelufoorumeihin. Pidämme tätä erittäin tervetulleena avauksena, joka edistää vuorovaikutteista ja ennakoivaa maankäytön suunnittelua.

Kaivosalan näkökulmasta Metsähallituksen aktiivinen mukanaolo vahvistaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä, nopeuttaa mahdollisten ristiriitojen käsittelyä ja helpottaa eri toimialojen tavoitteiden yhteensovittamista.

Olemme kaivosalan toimijana valmiita osallistumaan näihin yhteistyöprosesseihin ja pidämme niitä merkittävänä tulevaisuuden toimintaympäristön kannalta. Erityisen tärkeänä pidämme sitä, että Metsähallitus osallistuu aktiivisesti sidosryhmien välisiin neuvotteluihin kuten toimintaohjelman kohdassa 18 on mainittu. Metsähallituksen ohjaamat neuvottelut edistävät rakentavaa ja yhteistyöhön perustuvaa ilmapiiriä sekä parantavat valtion maille suunniteltujen hankkeiden ennustettavuutta. Nämä tekijät parantavat sekä maankäytön suunnittelun laatua että eri elinkeinojen toimintaedellytyksiä.

Toivomme myös, että kaikki valtionmaiden käyttöä koskevat ratkaisut sekä sopimukset käsitellään avoimesti ja että Metsähallitus huolehtii siitä, että eri toimialoja kohdellaan tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti.

Tärkeänä teknisenä huomautuksena mainittakoon, että luonnoksen kartta-aineistojen laatu ei ollut riittävä, jotta suunnitelmasta voisi muodostaa selkeän ja kattavan kokonaiskuvan. Pyydämme mahdollisuutta uudelleen lausua luonnoksesta, kun tarkat kartta-aineistot ovat käytettävissä.

Koivumaa Jaana

Hannukainen Mining Oy

Aihetunut toimenpide: Karttojen laatua parannetaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Tervolan kunta pitää hyvänä, että Lapin luonnonvarasuunnitelman vuosille 2026-2031 laadintaan on osallistettu laaja joukko eri sidosryhmiä. Tämä näkyy myös luonnonvarasuunnitelman monipuolisessa toimintaohjelmassa, joka sisältää 44 erilaista toimenpidettä.

Tervolan kunta pitää tärkeänä, että luonnonvarasuunnitelmassa luvataan turvata teollisuuden puuntarpeet. Metsäteollisuus on edelleen merkittävä työllistäjä ja arvonlisän tuoja Lapissa, metsäteollisuuden toimintaedellytysten varmistaminen on siten erityisen tärkeää.

Toimintaohjelman kohtaa 5 tulisi tarkentaa, lainsäädännön mukaan kunnat päättävät alueensa maankäytöstä, joten kaavoitus tulee tehdä yhdessä kuntien kanssa. Samoin toimintaohjelman kohdissa 9 ja 11 hankkeiden mahdollistaminen tulee tehdä yhdessä kuntien kanssa.

Toimintaohjelmassa on tunnistettu hyvin tulevat maankäytön yhteensovittamistarpeet sekä ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat riskit.

Lapin vahvuudet tiivistyvät neljään M:ään, metsät, malmit, matkailu ja maanpuolustus, luonnon Lapin luonnonvarasuunnitelmaksi vuosille 2026-2031 tukee hyvin kaikkia näitä vahvuuksia.

Tervaniemi Sari
Tervolan kunta

Aiheutunut toimenpide: Toimenpiteen viisi muotoilu tehty kunnat huomioiden.

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

LAPIN LUONNONVARASUUNNITELMA 2026-2031

Luonnonvarasuunnitelmilla (LVS) Metsähallituksen on määrä täyttää sille laissa asetettuja yhteiskunnallisia velvoitteita. Näihin sisältyy valtion maiden ja vesien käytön suunnittelu siten, että luonnon monimuotoisuus, ekologinen kestävyys, poronhoidon ja muun perinteisen maankäytön edellytykset sekä ilmastotavoitteet turvataan. Metsähallituksen toiminta perustuu mm. luonnonsuojelulakiin, metsähallituslakiin (234/2016) ja valtioneuvoston omistajapoliittisiin linjauksiin. Metsähallituksen tulisi toiminnassaan huomioida tavoitteet, joita Suomen valtio on asettanut: hiilineutraalius ja luontokadon pysäyttäminen vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi Suomi on sitoutunut valmistelemaan ennallistamisasetuksen mukaisen ennallistamissuunnitelman esitettäväksi EU-komissiolle elokuuhun 2026 mennessä. Luonnonvarasuunnitelmien on tarkoitus toimia yhtenä työkaluna monien ristiriitaisten tavoitteiden yhteen-sovittamisessa.

Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välisessä sopimuksessa (2021) todetaan, että luonnonvarasuunnitteluun osallistuvat paliskunnat ja muut porotalousorganisaatiot yhteistyöryhmän jäseninä ja/tai lausunnonantajina. Lausunnolla olevan LVS:n valmistelun aikana järjestettiin kaksi porotalouden teematyöryhmää ja Paliskuntain yhdistyksen edustaja oli kutsuttu yhteistyöryhmän työskentelyyn. Yhteis-työryhmä kokoontui kolme kertaa, paliskunnat osallistuivat teematyöryhmiin aktiivisesti.

Paliskuntien ja Paliskuntain yhdistyksen aktiivisesta osallistumisesta huolimatta, Lapin LVS 2026–2031 ei tunnista poronhoidon kannalta kriittisiä tarpeita ja tavoitteita, eikä metsähakkuiden lisäämisen ja muun ns. ”vihreän kasvun” toimenpiteiden kumulatiivisia haittavaikutuksia poronhoidon toimintaympäristössä. Nykymuodossaan luonnonvarasuunnitelma kiihdyttää porolaidunten tilan heikkenemistä, eikä kykene edistämään riittävästi kansallisia ilmastotavoitteita tai luontokadon pysäyttämisen tavoitteita.

Poronhoito oikeudenhaltijana

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto, elinkeino ja kulttuuri. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3§). Erityislakina, poronhoitolaki tulee ottaa huomioon kaikkialla poronhoitoalueella toimittaessa. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2§). Poronhoitolaissa (53§) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.

Poronhoitoalueella alueidenkäytön suunnittelussa 53§:n mukaiset (ja muilla kuin valtion mailla niiden kaltaiset) neuvottelut on todettu hyväksi käytännöksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja kaavoituksessa. Myös poronhoitoalueen maakuntakaavamääräykset ohjaavat neuvottelujen käymiseen.

Paliskuntain yhdistys muistuttaa siitä, että poronhoitolaista tulevien oikeuksien ja velvoitteiden lisäksi poronhoitoalueella voivat tulla huomioitavaksi myös saamelaisten kulttuuriset oikeudet alkuperäiskansana. Saamelaisten kotiseutualue määritellään laissa saamelaiskäräjistä (4 §). Saamelaisten kulttuuristen oikeuksien ja perinteisten elinkeinojen harjoittamisen turvaaminen ei rajoitu kuitenkaan pelkästään tälle alueelle. Korkeimman hallinto-oikeuden Savukosken Soklin kaivoksen ympäristölupaa koskevan vuosikirjaratkaisun (KHO 2022:38) mukaan saamelaisten oikeus harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, kuten poronhoitoa, on turvattu Suomen perustuslain (731/1999) 17 §:n 3 momentin samoin kuin KP-sopimuksen (8/1976) 27 artiklan nojalla. Tämä oikeus on turvattu riippumatta siitä, aiheutuuko hankkeesta tai toiminnasta saamelaisten oikeuksiin kohdistuva vaikutus saamelaisten kotiseutualueella.

Lapin luonnonvarasuunnitelman valtion maa-alueet sijoittuvat valtavoittoisesti erityiselle poronhoito-alueelle, jolla on voimassa poronhoidon heikentämiskielto (PHL 2§). Suuria valtion hallinnoimia maa-aluekokonaisuuksia tulee myös erityisen poronhoitoalueen eteläpuolisiin paliskuntiin. Luonnonvara-suunnitelmassa esitetään toimintaohjelma, joka koostuu 44 toimenpiteestä, joilla useilla on merkittäviä vaikutuksia paliskuntien alueella ja poronhoidon harjoittamisen edellytyksiin. Luonnonvarasuunnitelmasta ei kuitenkaan ole neuvoteltu poronhoitolain 53§:n mukaisesti asianosaisten paliskuntien kanssa, vaikka tätä on toistuvasti vaadittu prosessin aikana Paliskuntain yhdistyksen ja yksittäisten paliskuntienkin toimesta.

Yhdenvertainen kohtelu

Lapin luonnonvarasuunnitelmassa määritellään toimenpiteitä, joilla edistetään poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa ja sen toimintaedellytyksiä heikentävää maankäyttöä. Poronhoidon toimintaedellytysten turvaamiseksi tulisi käydä poronhoitolain 53§:n mukaiset neuvottelut, kuten on tehty muillakin poronhoitoalueen luonnonvarasuunnitelmien alueilla: Saamelaisten kotiseutualueen ja Pohjois-Pohjanmaa Kainuun alueilla. Saamelaisten kotiseutualueella tehtiin lisäksi paliskuntakohtaiset metsäsuunnitelmat asianosaisten paliskunnan kanssa neuvotellen. Paliskuntien yhdenvertainen kohtelu valtion hallinnoimilla maa-alueilla on hyvän hallinnon mukaista ja poronhoitolain 53§ velvoittaa valtion viranomaista valtion maa-alueilla koko poronhoitoalueella.

Hakkuiden lisäämisen, energiahankkeiden, kaivostoiminnan ja kasvavan matkailun myötä Lapin luonnonvarasuunnittelun alueeseen kohdistuu valtava maankäytön paine. Jotta Metsähallituksen yhteiskunnalliset veloitteet ja kansalliset tavoitteet kyetään toteuttamaan valtion hallinnoimilla alueilla, tarvitaan nykyistä vahvempia yhteensovittamisen toimia, käytännön työkaluja sekä konkreettisia mittareita. Porolaidunten tilan turvaamiseksi LVS-työhön osallistuneet paliskunnat ja Paliskuntain yhdistys nostivat konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, esitimme paliskuntakohtaista suunnittelua ja neuvottelua, mutta näihin esityksiin ei tartuttu. Poronhoitolain 53§:n mukaisista neuvotteluista Metsähallitus on kieltäytynyt systemaattisesti koko prosessin ajan.

Yhteistyöryhmän kokoonpano, teemaryhmät ja osallistavan prosessin puutteet

Luonnonvarasuunnittelun prosessin merkittävin ongelma on siinä, miten laajapohjainen metsiin ja luonnon tilaan liittyvän tutkitun tiedon rooli jää prosessissa hämäräksi, puuntuotannollisille ja "vihreän kasvun" taloustavoitteille alisteiseksi. Metsien (ml. maaperän hiilinielu) kyky toimia hiilinieluinä ja -varastoinä, poronhoidon oma asiantuntemus ja porolaiduntutkimuksen tietoperusta porolaidunten tilasta, sekä luonnon monimuotoisuuden heikkenevä tila – jäivät prosessissa sivurooliin.

Osallisuuden kannalta luonnonvarasuunnittelun merkittävin ongelma on siinä, että osallistujat eivät pääse vaikuttamaan siihen, mitkä asiat prosessissa nostetaan keskeisiksi keskustelun teemoiksi, vaan nämä tulevat ylhäältä alas annettuina: Metsähallituksen strategiasta ja omistajapoliittisesta ohjauksesta. Osallistujat typistetään näiden tavoitteiden kommentoijan rooliin, eikä poronhoidon asemaa oikeuden-haltijana alueella tunnusteta.

Yhteistyöryhmän kokoonpano kertoo osaltaan siitä, miten prosessissa korostui metsätalouden, -teollisuuden ja muun teollisen maankäytön intressit. Jäsenistä jopa ¼ edusti metsätalouden tai -teollisuuden intressiä. Näiden lisäksi teollisuutta edustivat kaivos- ja energiateollisuuden edustajat. Mukaan oli kutsuttu myös tutkimusorganisaatioista Luonnonvarakeskuksen (I) ja Arktisen keskuksen edustajat (I), mutta heitä tai muitakaan tutkimus- tai asiantuntijatahoja ei ollut kutsuttu alustamaan yhteistyöryhmän työskentelyä. Porotaloutta ryhmässä edusti yksi henkilö, vaikka Lapin luonnonvara-suunnitelma koskettaa laajasti ja useita erilaisia paliskuntia. Samoin luonnonsuojelulle oli annettu "yksi ääni". Yhteistyöryhmän työskentelyä ei alustettu tutkittuun tietoon nojaten, jotta keskustelua olisi voitu käydä jaetulta tietopohjalta.

Myös teemaryhmien työskentelyn vaikutus toimenpiteiden luonnosteluun jäi epäselväksi. Tutkitun tiedon hyödyntäminen osana vaikeaa yhteensovittamistyötä jäi toistuvista pyynnöistä huolimatta olemattomaksi.

Metsien monikäyttö ja jatkuvapeitteinen metsänkäsitteily

On ongelmallista, että Metsähallitus ei lainkaan tunnista porolaidunten laadullisia eroja tai paliskuntien välisiä eroja laidunten käytettävyydessä. Esimerkiksi sivulla 6 olevassa diagrammissa näytetään, miten Lapin luonnonvarasuunnitelman alue (3,44milj ha) jakautuu "käytön mukaan" vesiin, monikäyttömetsiin, kitu- ja joutomaihin, jne., ja alla olevassa tekstissä kerrotaan, että "Porotalous käyttää kaikkia diagrammin aloja laiduntamiseen". Vaikka alueella on poronhoitolain turvaama vapaa laidunnusoikeus, se ei tarkoita sitä, että kaikki mahdolliset maa- ja vesialueet olisivat yhtä hyviä poron laitumia tai edes käytännössä porojen käytettävissä. Metsätalouden tehokkaassa käytössä olevat maat, muu maankäyttö ja infrastruktuuri pirstaloivat ja heikentävät jo merkittävästi koko poronhoitoaluetta. Luonnonvarojen käytön historia ja nykytilanne ovat johtaneet laidunalueiden vähenemiseen, suoraan laadulliseen heikkenemiseen sekä niiden käytettävyyden heikkenemiseen. Esittämällä alueet monikäyttömetsinä ja ikään kuin tasa-arvoisina porotalouden käytössä olevina laidunalueina, jää porolaidunten todellinen tilanne hämärän peittoon.

Jotta porolaidunten tilan heikentäminen voidaan pysäyttää ja kääntää elpymisuralle, tarvitaan entistä kokonaisvaltaisempaa paliskuntakohtaista alueiden käytön suunnittelua, kumulatiivisten haittavaikutusten arviointia ja hallintaa, sekä paliskuntien omien laitumia koskevien suunnitelmien huomioon ottamista. Porolaidunten tilaa koskeva tutkimus on jo vuosia osoittanut, miten metsätaloustoimet ja muu luonnonvarojen teollinen käyttö paineistavat, heikentävät, pirstaloivat ja suoraan vähentävät porojen laidunten käytön mahdollisuuksia sekä kokonaisuutena arvioiden porojen ja poronhoidon elinympäristöä. (Esim. Kumpula ym. 2019; Horstkotte ym. 2022 ja muut kirjallisuusviitteet.) Tämän tiedon ohittaminen valtion hallinnoimien maa- ja vesialueiden käytön suunnittelussa on valtava ongelma.

Metsähallitus kertoo käyttävänsä jatkuvapeitteistä metsänhoitoa yhtenä keskeisenä porotalouden ja metsätalouden yhteensovittamistyökaluna. Jatkuvapeitteisen metsänhoidon menetelmiä ja tilastointia ei kuitenkaan avata paliskunta- tai tiimikohtaisesti ja läpinäkyvästi, mikä heikentää ja vaikeuttaa menetelmien vaikutusten ja laajuuden seuranta poronhoidon ja porolaidunten tilan kannalta.

Jatkuvapeitteisen metsänhoidon toimivuutta arvioidaan pääasiallisesti puuntuotannon tai metsän uudistumisen eli taimettumisen kautta, vaikka monikäytön näkökulmasta mukaan tulisi ottaa myös monimuotoisuustavoitteet ja porojen laidunten turvaamisen ja säilymisen näkökulmat sekä näitä kuvaavat mittarit tai indikaattorit. Metsähallitus ei kuitenkaan ole mahdollistanut käytettyjen metsänkäsittelymenetelmien toimivuuden arviointia näistä lähtökohdista tai myöskään jakanut läpinäkyvästi tietoa siitä, missä ja miten jatkuvapeitteistä metsänhoitoa käytännössä toteutetaan. Tämä kaventaa riippumattoman arvioinnin mahdollisuuksia ja sulkee esimerkiksi poronhoidon asiantuntemuksen pitkälti arviointiprosessien ulkopuolelle.

Käytännön kokemus valtion metsien käsittelystä poronhoitoalueella on, että kiertoajat jäävät monin paikoin liian lyhyiksi, jolloin esimerkiksi niin sanottu pienalakasvatus muistuttaa enemmän metsiin ilmestyvien aukkojen kasvatusta kuin aidosti jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta. Jatkuvapeitteisen metsänhoidon tarkastelu myös keskittyy usein yksittäisiin kohteisiin, jolloin maisematason tai paliskuntatason kokonaisvaikutukset ja esimerkiksi porolaidunten tila jäävät liian vähälle huomiolle. Näin on hanka-laa muodostaa kattavaa kuvaa siitä, onko jatkuvapeitteisellä metsänhoidolla saavutettu positiivisia monimuotoisuus- tai porolaidunvaikutuksia.

Hakkuiden kasvattaminen

Seuraavalle luonnonvarasuunnittelun kaudelle esitetty hakkuutavoite 32 000 hehtaaria per vuosi on luonnon monimuotoisuuden ja poronhoidon kannalta kestävä. Tästä kokonaisuudesta uudistuskypsi metsien hakkuut olisivat 12 000 hehtaaria per vuosi. Hakkuukertymäksi on esitetty 2,1 miljoonaa kuutiota per vuosi, kun se on aiemmin ollut 1,9 miljoonaa kuutiota per vuosi. Hakkuita ollaan siten lisäämässä merkittävästi sekä kuutioina että hehtaareina mitaten. Uudistushakkuita on määrä kasvattaa noin 2000–3000 hehtaaria per vuosi verrattuna edelliseen LVS-kauteen.

Uudistushakkuiden kasvava pinta-ala vastaa noin 2800–4200 jalkapallokenttää vuosittain. Kumulatiivisesti Luonnonvarasuunnitelman viisivuotiskaudella tämä merkitsee uudistushakkuiden lisäystä 100–150 km², joka vastaa noin kymmentä Kevitsan kaivospiiriä. Merkitystä on tietysti sillä, minne hakkuut toteutetaan ja millä tavoin. Eli minne ne sadat ja tuhannet ”jalkapallokentät” lisähakkuiden muodossa tulevat. Lapin luonnonvarasuunnitelman alueella on paliskuntia, joiden maa-alueet ovat lähestulkoon kokonaan valtion hallinnoimia. Näistä syistä paliskunta-kohtainen tarkastelu olisi poronhoidon kannalta aivan keskeistä.

Talousmetsissä erityisesti ylitieiden taimikoiden harvennushakkuita on mahdollista toteuttaa siten, että pitkällä tähtäimellä poron laidunolosuhteet paranevat. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, miten uudistushakkuita voidaan toteuttaa poron laidunnus, porolaitumet ja poronhoidon toimintaympäristö paremmin huomioon ottaen. Hakkuiden suunnittelussa ja toteutuksessa olisi pyrittävä enemmän suuntaan, jossa korjataan menneisyydessä tehtyjä virheitä: elvytetään menetettyjä loppo- ja jäkälälaidunalueita sekä ennallistetaan ojittamalla tuhottuja kesälaidunalueita.

Metsähallitus sitoutui edellisellä LVS-kaudella määrittämään tärkeimmät porolaidunalueet yhteistyössä kunkin paliskunnan kanssa. Tätä työtä on tärkeää jatkaa. Ennallistamistoimia olisi kohdennettava siten, että hyödyt porolaidunten ja monimuotoisuuden kannalta maksimoidaan. Porolaidunten ennallistamista on mahdollista ulottaa myös talousmetsiin ottamalla metsien monikäyttöön aidosti mukaan porojen laidunnus ja tähän liittyvät tarpeet.

Muut toimenpiteet

Luonnonvarasuunnitelman riskienhallinnan liitteessä (Liite 3) tunnistetaan, että "Maankäyttölinen paine kohdistuu usein liiaksi samoille alueille. Alueellisesti voidaan joutua tilanteisiin, joissa kaikki käyttömuodot eivät mahdu samalle alueelle. Tällaisia ristipaineita syntyy erityisesti kaivoteollisuuden, metsätalouden, porotalouden, maanpuolustuksen ja matkailun välillä. Tämä voi osaltaan johtaa siihen, että kaikki luonnonvarasuunnittelun osapuolet eivät sitoudu suunnitelman toimenpideohjelmaan." On merkittävää, että Metsähallitus edelleen, tämän riskin tunnistettuaankin, lisää maankäyttöä painetta ja ristiriitoja eri maankäyttömuotojen välillä. Useat esitetyt "vihreän kasvun" toimenpiteet tulevat lisäämään kumulatiivisia haittoja poronhoidon ja luonnon monimuotoisuuden kannalta sekä sitä kautta syventämään risti-riitoja eri toimijoiden välillä.

Paliskuntain yhdistys ja Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ovat esittäneet (Liite 1 ja 2), että uudessa luonnonvarasuunnitelmassa 2026–2031 Metsähallitus vahvistaisi valtion maankäytön keskeisinä tavoitteina luonnon monimuotoisuuden, porolaidunten turvaamisen, ekologisen kytkeytyvyyden, ekologisen kompensaation ja ilmastokestävyyden asemaa. Lisäksi esitimme, että Metsähallitus ottaa ympäristövaikutusten arvioinnin järjestelmällisesti osaksi kaikkea maankäytön suunnitteluaan siten, että arviointi kattaa metsätalouden ja muun maankäytön alueelliset ja kumulatiiviset kokonaisvaikutukset luontoon, poronhoitoon, ilmastoon ja vesistöihin.

Esitimme:

1. Ekologisten yhteyksien ja porolaidunten turvaamista osana kaikkea maankäyttöä
2. Porolaidunten ennallistamista osana metsäsuunnittelua ja muuta luonnon monimuotoisuuden ennallistamista
3. Hiilensidonnin kytkemistä luonnon monimuotoisuuden edistämiseen
4. Luontoarvojen vahvistamista talousmetsissä
5. Ympäristövaikutusten arviointia osaksi Metsähallituksen maankäytön suunnittelua ja haitallisten kokonaisvaikutusten hallintaa
6. Parempia yhteistoiminnallisia seurantatyökaluja ja -mittareita

Paliskuntain yhdistys katsoo, että Luonnonvarasuunnitelmaa ja siinä esitettyä toimenpideohjelmaa tulee edelleen täydentää esitysten pohjalta. Ehdotukset tukevat Metsähallituksen lakisäätöisiä tehtäviä. Poro-laidunten heikentämiskielto ja aktiivisen kompensaation järjestelmällinen käyttöönotto vahvistaa Metsähallituksen ympäristövastuullisuutta. Ekologiset yhteydet ja luonnonhoito talousmetsissä hyödyttävät paitsi poroelinkeinoa myös matkailua ja muuta monikäyttöä, ja vahvistavat näin monipuolisesti alueellista taloutta.

Paliskuntien yhdenvertaisen kohtelun toteutumiseksi ja poronhoidon toimintaedellytysten turvaamiseksi tulee Lapin luonnonvarasuunnitelmaa koskien käydä poronhoitolain 53§:n mukaiset neuvottelut, kuten on tehty muillakin poronhoitoalueen luonnonvarasuunnitelmien alueilla. Neuvottelut tulee toteuttaa siten, että niissä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmaan.

Lopuksi Paliskuntain yhdistys muistuttaa Metsähallitusta vielä siitä, että se ei ole rekisteröity yhdistys vaan poronhoitolailla perustettu porotalouden ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijaorganisaatio (PHL 20§; Paliskuntain yhdistyksen säännöt).

PALISKUNTAIY YHDIITYS

Hanna Nurmi

toiminnanjohtaja

Liitteet (toimitettu prosessin aikana)

- 1) Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirin ja Paliskuntain yhdistyksen esitys Metsähallitukselle koskien Lapin luonnonvarasuunnitelmaa 2026–2031 saamelaiden kotiseutualueen eteläpuolisessa Lapissa (20.12.2025)
- 2) Paliskuntain yhdistyksen ja Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirin kommentit LVS-toimenpiteisiin (6.2.2026)

Kirjallisuus

Dettki H ja Esseen P-A (1998) Epiphytic Macrolichens in Managed and Natural Forest Landscapes: A Comparison at Two Spatial Scales, *Ecography*, Vol. 21, No. 6, s. 613-624, <https://www.jstor.org/stable/3682853>

Horstkotte T, Moen J, Lämås T, Helle T (2011) The Legacy of Logging—Estimating Arboreal Lichen Occurrence in a Boreal Multiple-Use landscape on a Two Century Scale, *PLoS ONE* 6(12). doi:10.1371/journal.pone.0028779

Horstkotte, T, Holand, Ø, Kumpula, J, Moen J (2022) Reindeer Husbandry and Global Environmental Change: Pastoralism in Fennoscandia (toim.), Routledge, London. Luvut 1, 3 ja 4 <https://doi.org/10.4324/9781003118565>

Korosuo A, Sandström P, Öhman K, Eriksson L O (2014) Impacts of different forest management scenarios on forestry and reindeer husbandry, *Scandinavian Journal of Forest Research*, Vol. 29, No. Supplement 1, 234–251 <http://dx.doi.org/10.1080/02827581.2013.865782>

Kumpula, J., Siitari, J., Siitari, S., Kurkilahti, M., Heikkinen, J. & Oinonen, K. 2019. Poronhoitoalueen talvilaitumet vuosien 2016–2018 laiduninventoinnissa: Talvilaidunten tilan muutokset ja muutosten syyt. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 29/2019. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 84 s

Kumpula J ja Siitari S (toim.) (2020) Kestävä biotalous porolaitumilla -hankkeen osaraportit, johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset, *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 29/2020

Pekkarinen, A.-J., Laitila, J., Kumpula, J., Hallikainen, V., Rautio, P., Siitari, J., Hoppula, S., Aatsinki, P., Lahti, J. & Holmström, E. 2024. HAKEMA : Hakkuutähteiden keruun mahdollisuudet poro- ja metsätalouden yhteensovittamisessa. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 38/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 66 s. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-913-0>

Rikkinen T, Turunen M, Hallikainen V, Rautio P (2023) Multiple-use forests and reindeer husbandry – Case of pendulous lichens in continuous cover forests, *Forest Ecology and Management* 529 (2023) <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2022.120651>

Rikkinen T., Hallikainen V., Turunen M., Rautio P. (2025). Pendulous lichen colonization in small gap openings can enable a resource continuum for reindeer. *Silva Fennica* vol. 59 no. 3 article id 25021. <https://doi.org/10.14214/sf.25021>

Roturier, S (2009) Managing Reindeer Lichen during Forest Regeneration Procedures: Linking Sámi Herders' Knowledge and Forestry, Faculty of Forest Sciences Department of Forest Ecology and Management Umeå, Doctoral Thesis Swedish University of Agricultural Sciences & French National Museum of Natural History

Sandström P, Cory N, Svensson J, Hedenås H, Jougda L, Borchert N (2016) On the decline of ground lichen forests in the Swedish boreal landscape: Implications for reindeer husbandry and sustainable forest management, *Ambio* 2016, 45:415–429 DOI 10.1007/s13280-015-0759-0

Stoessel M, Moen J & Lindborg R (2022) Mapping cumulative pressures on the grazing lands of northern Fennoscandia, *Scientific Reports* <https://doi.org/10.1038/s41598-022-20095-w>

Turunen M, Rasmus S, Järvenpää J, Kivinen S (2019) Relations between forestry and reindeer husbandry in northern Finland – Perspectives of science and practice, *Forest Ecology and Management* <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2019.117677>

Tonteri T, Hallikainen V, Merilä P, Miina J, Rautio P, Salemaa M, Tolvanen A (2022) Response of ground macrolichens to site factors, co-existing plants and forestry in boreal forests, *Applied Vegetation Science* 2022;25 <https://doi.org/10.1111/avsc.12690>

Miina J, Tolvanen A, Kumpula J, Tyrväinen L (2020) Metsien luonnontuotteet, virkistyskäyttö ja porolaitumet jatkuvapeitteisessä ja jaksollisessa kasvatuksessa, *Metsätieteen aikakauskirja* 2020 artikkeli 10345, <https://doi.org/10.14214/ma.10345>

Lehtola Sara
Paliskuntain yhdistys

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lapin matkailuelinkeinon liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Lapin luonnonvarasuunnitelmasta 2026–2031. Suunnitelmassa matkailu tunnustetaan perustellusti merkittäväksi työllistäjäksi, alueellisen elinvoiman lähteeksi sekä keskeiseksi maankäyttömuodoksi Lapissa. Matkailun kasvun ennakoidaan jatkuvan erityisesti kansainvälisen kysynnän vetämänä, mikä korostaa sen strategista merkitystä entisestään.

Kokonaisuutena tarkastellen matkailun asema jää kuitenkin suunnitelmassa rakenteellisesti liian heikoksi suhteessa muihin keskeisiin maankäyttömuotoihin. Tämä heikentää matkailun asemaa itsenäisenä elinkeinona maankäytön yhteensovittamisessa ja edellyttää tarkempaa huomioimista jatkovalmistelussa.

Matkailun asema maankäytössä

Matkailu on suunnitelmassa sijoitettu samaan teemakokonaisuuteen virkistyskäytön, luonnon monimuotoisuuden, metsästyksen ja kalastuksen kanssa, kun taas metsätalous, metsäteollisuus, teollinen maankäyttö ja energiantuotanto on käsitelty omina kokonaisuuksinaan. Lapissa matkailu on yli miljardin euron mittaluokallaan rinnastettavissa keskeisiin teollisiin toimialoihin. Lisäksi sen kasvupotentiaali ja työllisyysvaikutukset ovat merkittäviä, ja erityisesti kesän potentiaali vielä suurelta osin hyödyntämättä. Etenkin lumettomana aikana Metsähallituksen ylläpitämät reitistöt ja tarjoamat palvelurakenteet ovat avainasemassa matkailun kestäväen kasvun näkökulmasta. Tämän vuoksi matkailu tulee tunnistaa ja käsitellä selkeästi omana maankäyttöön vaikuttavana elinkeinonaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön matkailustrategian ("Yhdessä enemmän – kestävää kasvua ja uudistumista Suomen matkailuun") mukaisesti matkailu on merkittävä vientiala, jonka kasvu perustuu luonnon vetovoimatekijöihin, kestävyteen ja kansainväliseen kilpailukykyyn. Maankäytön ratkaisulla tulee mahdollistaa matkailun kestävä kasvu ja turvata sen keskeiset vetovoimatekijät.

Vetovoimatekijät ja matkailun perusta

Visit Finlandin strategian mukaisesti Lapin kilpailuetu perustuu puhtaaseen luontoon, tilaan, hiljaisuuteen, autenttisuuteen ja korkealaatuisiin luontokokemuksiin. Näiden säilyminen on keskeistä Suomen matkailubrändille ja kansainväliselle kysynnälle.

Matkailun vetovoima perustuu erityisesti:

- puhtaaseen ja laajaan luontoon
- maisemalliseen eheyteen
- hiljaisuuteen ja erämaisyyteen
- toimiviin ja saavutettaviin reitteihin ja rakenteisiin

Maankäytön muutoksilla, jotka heikentävät näitä tekijöitä, on suoria vaikutuksia matkailun kysyntään, investointeihin ja alueen elinvoimaan.

Reitistöt ja palvelurakenteet matkailun edellytyksenä

Reitistöjen ja palvelurakenteiden merkitys matkailulle on keskeinen. Reittejä käyttävät sekä omatoimisesti liikkuvat matkailijat että matkailuyritykset asiakasryhmien kanssa ja näillä ryhmillä on osin erilaiset tarpeet.

Matkailuyritysten näkökulmasta korostuvat erityisesti:

- palvelurakenteiden toimivuus (esim. taukopaikat ja rakenteet)
- palvelurakenteiden saatavuus (erikseen varattavat kohteet)
- reittien turvallisuus ja ennakoitavuus
- riittävä kapasiteetti ja kulutuskestävyys
- ympärivuotinen käytettävyys
- saavutettavuus ja logistinen toimivuus
- maisema-arvot

Reitistöt eivät ole ainoastaan virkistyskäytön elementti, vaan keskeinen osa matkailuelinkeinon liiketoimintaa ja palvelutuotantoa. Merkitys kasvaa, kun matkailu Lapissa muuttuu yhä ympärivuotisemmaksi. Erityisesti on tarvetta panostaa sulan maan ajan rakenteisiin. Palvelurakenteet, kuten reitistöt ja erikseen varattavissa olevat taukopaikat, mahdollistavat matkailupalveluiden jalostusarvon kasvattamisen, mikä näkyy suoraan niin lisääntyvänä työllisyytenä kuin matkailutulon kasvunakin.

Esimerkiksi sen sijaan, että matkailijat liikkuisivat reitistöillä omatoimisesti, matkailuyritys voi tarjota paketin, jossa puistoalueille mennään opastetusti ja erikseen varattavissa olevalla taukopaikalla tarjoillaan ruoka.

Matkailuyritysten käyttämät rakenteet sijoittuvat tällä hetkellä pääasiassa kansallispuistojen ulkopuolelle. Tarvetta olisi kuitenkin lisätä elinkeinotoimintaa tukevia rakenteita myös suojelualueilla. Niiden tulisi olla matkailuyritysten varattavissa siten, että julkiset taukopaikat säilyvät luonnossa omatoimisesti liikkuvien käytössä. Lisäksi tulisi sallia valmistelujen tekeminen sekä esimerkiksi ruokatarjoilujen kuljettaminen moottoriajoneuvoilla. Näin voitaisiin järjestää asiakkaille laadukkaita elämyksiä maisemallisissa kohteissa, joissa tilan saatavuus on varmaa ja opastus mahdollistaa myös luonnon suojelun paremmin, kun liikkumista ja toimintaa ohjataan. Tällaisten elinkeinotoimintaa tukevien varauskohteiden käytöstä voidaan yrityksiltä periä vuokraa.

Toinen rinnakkainen vaihtoehto samaan tarpeeseen olisi luoda suojelualueiden ympärille retkeilyvyöhykkeitä, joiden maisema-arvot säilytetään, mutta joille mahdollistetaan elinkeinotoimintaa palvelevien rakenteiden rakentaminen myös yritysten toimesta. Osa yrityksistä voisi olla valmiita investoimaan rakenteisiin, joiden maisema-arvojen säilyminen on turvattu. Tällaiset vyöhykkeet muodostaisivat välimallin suojelualueiden ja metsätalousalueiden välille mahdollistaen pitkäjänteisen maankäytön ja investointien suunnittelun.

Suunnitelmassa retkeilypalvelujen rooli tunnistetaan, mutta niiden turvaaminen ja kehittäminen eivät näy riittävän vahvoina linjauksina. Reittien jatkuvuuteen, laatuun ja ylläpitoon tulee sitoutua pitkäjänteisesti tiiviissä yhteistyössä matkailuelinkeinon toimijoiden kanssa.

Maankäytön yhteensovittaminen ja vaikutukset matkailuun

Maankäytön yhteensovittamisessa tulee arvioida nykyistä tarkemmin matkailun näkökulmasta metsätalouden, kaivostoiminnan, mineraalihankkeiden ja tuulivoiman yhteisvaikutukset.

Erityisesti tulee huomioida:

- maisemavaikutukset
- luonnon pirstoutuminen
- melu
- alueiden kokemuksellisen laadun heikkeneminen

Nämä tekijät voivat merkittävästi heikentää matkailun vetovoimaa ja olla ristiriidassa kansallisten matkailustrategisten tavoitteiden kanssa.

Metsähallituksen rooli

Metsähallituksella on keskeinen rooli valtion maiden käytön ohjaajana.

Sen toiminnassa tulee korostua:

- eri maankäyttömuotojen tasapainoinen yhteensovittaminen
- luonnonsuojelullisten arvojen turvaaminen
- matkailun pitkän aikavälin toimintaedellytysten varmistaminen ja mahdollistaminen

Lisäksi matkailuelinkeinon yritystoiminnan tarpeet tulee huomioida nykyistä vahvemmin Metsähallituksen toiminnassa.

Luonnon monimuotoisuuden ja maisema-arvojen säilyminen tukevat samanaikaisesti ilmasto- ja ympäristötavoitteita sekä matkailun kestävästä kasvusta.

Esitykset jatkovalmisteluun

Lapin matkailuelinkeinon liitto esittää, että jatkovalmistelussa:

- matkailu tunnistetaan selkeästi omana maankäyttöön vaikuttavana elinkeinona
- matkailun kehittämisedellytykset huomioidaan TEM:n matkailustrategian mukaisesti osana maankäyttöratkaisuja
- matkailun vetovoimatekijöiden säilyminen asetetaan keskeiseksi lähtökohdaksi
- reitistöt ja palvelurakenteet turvataan ja niiden kehittämistä vahvistetaan tiiviissä yhteistyössä matkailuelinkeinon toimijoiden kanssa
- matkailutoimijoiden osallistamista valmisteluun vahvistetaan
- eri maankäyttömuotojen yhteisvaikutukset matkailuun arvioidaan nykyistä kattavammin

Yhteenveto

Lapin matkailun kestävä kasvu edellyttää maankäytön ratkaisuja, jotka turvaavat luonnon vetovoiman, maiseman eheyden sekä matkailuelinkeinon toimintaedellytykset pitkällä aikavälillä. Matkailu ei ole pelkästään virkistyskäyttöä, vaan keskeinen vientiala ja elinkeino, jonka kehittäminen edellyttää samantasoista tarkastelua kuin muiden maankäytön päätösmallien.

Forsell Nina

Finnish Lapland Tourist Board ry - /Lapin Matkailuelinkeinon liitto

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Muonion kunta lausuu luonnoksesta seuraavaa:

Luonnonvarasuunnitelman ydin on toimintaohjelma, joka ohjaa toimintaa alueella koko suunnitelmakauden ajan. Toimintaohjelman pääteemat ovat: vihreä kasvu, hyvinvointi ja turvallisuus sekä ilmasto ja luonnon monimuotoisuus. Muonion kunnan mielestä hakkuiden kasvattamista nykyisestä tasosta teollisuuden tarpeiden vuoksi ei tulisi tehdä. Hakkuiden kasvaessa tulee hakkuupaineita alueille, jotka uhkaavat monimuotoisuutta, poroelinkeinoa ja jopa matkailua. Muonion kunta pitää tärkeänä, ettei uudistuskypsien metsien hakkuita toteutettaisi enää avohakkuina, vaan siirryttäisiin kokonaan jatkuvapeitteiseen metsäkasvatukseen. Erikseen on syytä korostaa, että hakkuista olisi ylipäätänsä pidättäydyttävä matkailukeskusten välittömässä läheisyydessä (pl. maisemallinen hakkuu, joka sovitaan yhdessä matkailuyrityksen kanssa).

Muonion kunta pitää tärkeänä alueellisten yhteistyöryhmien perustamista erinäisten maankäyttötarpeiden tunnistamiseksi ja yhteensovittamiseksi.

Muonion kunta pitää hyvänä, että suunnitelmassa on jätetty toimenpiteiden ulkopuolelle lakikohteet, korkeat alueet (yli 280/300 m), vanhat luonnontilaiset metsät, vesistöjen suojavyöhykkeet sekä porotalousarvoja sisältävät kohteet.

Muonion kunnan näkemyksen mukaan vesistöjen suojavyöhyke tulisi määritellä vähintään 30 metriä leveäksi vesistöjen hyvän tilan ylläpitämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Lisäksi metsänkäsittelytoimenpiteiden ulkopuolelle tulisi jättää osayleiskaavojen mukaiset rajoitusalueet, lähellä Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa sijaitseva kiinteistö 498-404-13-25, Vuontisrovan itäreuna (Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon avautuva), Matalan-Nivungin selästä Nivunkijärveen asti.

Muonion kunta pitää myös tärkeänä, että paikalliset luontaiselinkeinot ja metsästyskulttuuri otetaan huomioon ja kuullaan harkittaessa ulkopaikkakuntalaisille myytävien metsästyslupien määrää valtion maa-alueille, koska tällä hetkellä metsästyksen aiheuttama kokonaispaine nähdään paikoin liian korkeaksi. Muonion kunta pitää myös tärkeänä erävalvonnan lisäämistä.

Kunta näkee, että kun hakkuita suunnitellaan kunnan alueelle, tulisi näistä etukäteen neuvotella yhteistyöryhmän kanssa. Yhteistyöryhmän työskentely olisi syytä laajentaa koko kunnan alueelle.

Enbuska-Mäki Laura
Muonion kunta

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.03.2026

Asia: MH3305/2025

Koneyrittäjät ry:n lausunto:

Yleistä

Valtion omistamilla ja Metsähallituksen hallinnassa olevilla maa- ja vesialueella hyvin tärkeää on erilaisten valtion maankäyttöön kohdistuvien tavoitteiden yhteensovittaminen. Todettakoon, että suunnitelmasta näkyvien pinta-alalukujen valossa Metsähallitus on jo tähän mennessä pystynyt varsin hyvin sovittamaan yhteen erilaiset metsien käytön tavoitteet. Metsähallituksen Lapin alueen suunnittelualueella on alueita 3,44 miljoonaa hehtaaria jakautuen monikäyttömetsiin ja luontopalveluiden alueisiin sekä vesiin. Pinta-alasta monikäyttömetsiä on 74% ja luontopalveluiden käytössä 24% sekä vesialueita 2%. Kokonaispinta-alasta on kolmannes eli 34% on tavanomaisen metsätalouden käytössä ilman erityisiä rajoitteita. Rajoitetussa metsätalouksikäytössä on 7% kokoaisalasta. Tämä olisi tärkeää nostaa voimakkaammin esille luonnonvarasuunnitelmassa, koska se osaltaan kertoo, että jo nyt Metsähallitus käyttää hallussaan olevaa metsämaata paljon eri tarkoituksiin yhteensovittaen eri maankäytön tavoitteita.

Jotta tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteensovittamisessa voidaan onnistua, valmistelussa tulee tunnistaa eri sidosryhmät, niiden odotukset ja tavoitteet sekä isot yhteiskuntaan vaikuttavat muutosvoimat. Koneyrittäjät katsoo, että luonnonvarasuunnittelun valmistelussa on tunnistettu hyvin muun muassa Lapin kasvava matkailu, kaivannaisteollisuuden kasvu ja myös käynnissä oleva energiamurros unohtamatta kuitenkin tarvetta panostaa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä muuttunut turvallisuustilanne. Näiden lisäksi on melko hyvin tunnistettu metsäteollisuuden raaka-ainetarpeet ja sen hankinnan vaatimukset mm. tiestön ja työvoiman saatavuuden suhteen.

Luonnonvarasuunnitelman laadintaprosessi vaikutti sidosryhmien näkökulmasta katsottuna hyvin suunnitellulta ja toteutetulta. Prosessiin sitoutettiin/osallistettiin 66 eri organisaatiota, mitä pidämme monipuolisena ja laajana osallistamisena. Sidosryhmien edustajista muodostetun yhteistyöryhmän sitouttaminen prosessiin oli varsin mallikasta. Se kesti koko prosessin ajan ja asioiden käsittely oli avointa ja työskentelytapa sai eri tahojen näkemykset esille. Uskoaksemme koetun kaltaisella prosessilla saadaan vähintäänkin lisättyä eri sidosryhmien keskinäistä ymmärrystä. Mielenkiintoinen yksityiskohta prosessissa oli viisi teemaryhmää, joissa päästiin kunkin teeman sisällä vielä syvemmälle asioihin sisälle. Samalla myös laajennettiin prosessiin osallistuneiden tahojen määrää.

Metsähallituksen toiminnan suoraan talousvaikutukseen ja etenkin välilliseen vaikuttavuuteen liittyvien asioiden tekeminen näkyvämmäksi olisi tärkeää. Koko maan tasolla Metsähallituksen hallinnoimilta mailta tulee liki 10 prosenttia metsäteollisuuden tarvitsemasta raaka-aineesta. Metsähallituksen toimittama puu synnyttäneen tähän maahan noin 3-3,5 miljardin edestä liiketoimintaa puun käytön arvoketjussa. Kyse ei siis ole vain Metsähallituksen valtion kassaan suoraan tilittämistä runsaasta sadasta miljoonasta eurosta, vaan paljon suuremmasta. Lapissa tämän näkökulman merkitys on suhteellisesti vielä koko maata tärkeämpi. Tämän yhteydessä olisi syytä nostaa esille se tosiasia, että Metsähallituksen hallinnassa olevista maista ja vesistä on talouskäytön ulkopuolella merkittävän suuri osa. Tältä osin kait voisi todeta jo nyt vastattavan sangen hyvin esim. monimuotoisuutta, ilmastokestävyyttä ja virkistyskäyttöä koskevien kansalaisten odotuksiin.

Kokonaisuudessaan Luonnonvarasuunnitelman luonnoksessa on onnistuttu yhteensovittamaan hyvin erilaisia ja osittain ristiriitaisia tavoitteita. Koneyrittäjät katsoo, että luonnos on tavoitteiltaan ja toteutusohjelmaltaan tasapainoinen kokonaisuus eri kestävyysulottuvuuksien suhteen, ja että siinä on huomioitu valtion omistajapoliittiset linjaukset, Metsähallituksen strategia ja lopulta yhteistyössä sidostyhmien kanssa nostetut keskeiset teemat.

Toimenpidesuunnitelmaa koskevat yksityiskohtaiset kommentit
Alla on listattu kommentteja yksittäisiin toimenpiteisiin liittyen.

Vihreä kasvu – hakkuusuunnite (numero 1)

Luonnoksessa esitetty hakkuusuunnite on hieman korkeampi kuin aiemmalla suunnittelukaudella. Suunnitteen aiempaa korkeammalle tasolle löytyy hyvät perusteet metsien kasvusta. Korkeammasta hakkuusuunnitteesta huolimatta pystytään vastaamaan Metsähallitukselle asetettuun kohoavaan hiilinielutavoitteeseen. Suunnitteen pitäminen hienoisella kasvu-uralla perustuu aktiiviseen metsänhoitoon ja esim. lannoituksiin. Hakkuusuunnitteesta esitettiin prosessin aikana myös versio, jossa sen sanottiin asettuvan 2,1-2,5 miljoonan kuution tasolle vuodessa. Olisi ihan toimiva tapa asettaa hakkuusuunnite haarukkana tasolle 2,1-2,5 miljoonaa kuutiota vuodessa. Se tavallaan heijastelisi myös markkinatilanteen vaihtelua mutta silti pysymällä silti kestävällä tasolla. Metsävarat antavat mahdollisuuden myös 2,5 miljoonan kuution vuotuisille kestäville hakkuille jopa usean vuoden ajan.

Vihreä kasvu – kumppanuus ja sopimustoiminta (numero 3)

Reilun kilpailun edellytysten luominen ja vastuullisen toiminnan edistäminen on tärkeää. Metsähallituksen kilpailutusten kriteereiden on oltava sellaisia, että vain taloudellisesti vakaalla pohjalla olevat ja yhteiskunnalliset velvoitteensa (mm. verot, sosiaalivakuutukset, asianmukaiset työehdot, työturvallisuus) asianmukaisesti hoitaneet yritykset pääsevät mukaan kilpaluun. Ja että palvelutuotannon ehdot ovat asianmukaiset ja tasapuoliset. Metsien hyödyntämisessä yleistyy vääjäämättä mm. ulkomaisen työvoiman käyttö ja se muodostaa riskin halpatyövoiman väärinkäytölle etenkin vähemmän vaativissa työtehtävissä. Kaikenlaisen väärinkäytön kitkeminen metsien käyttöön liittyvien palveluiden tuottamisessa on tärkeää niin kohteena olevien ihmisten, kilpailun tasapuolisuuden kuin alan maineenkin kannalta.

Vihreä kasvu – ennakointi (numero 4)

Tässä toimenpiteessä luvataan ennakoida muutosvoimia ja tuottaa ennakointitietoa yhteensovittamisen tueksi. Ennakointitiedon tuottamiseen ja analysointiin tulisi lisätä myös ihmiset. Väestö Suomessa vanhenee, se muuttaa käytännössä kohti rannikkoa ja etelää, arvot muuttuvat ja tapahtuu maahanmuuttoa. Metsähallituksen toiminnassa tarvitaan ihmisiä ja heidän alihankkijansa tarvitsevat työvoimaa. On oleellista miettiä, miten turvataan tulevaisuuden työvoima jo suunnittelukaudella ja etenkin 2030-luvulla. Perusta vuosikymmenen menestykselle työvoimasta kilpailtaessa luodaan jo nyt.

Vihreä kasvu – vihreän siirtymän hankkeet/uusiutuva energia (numero 9 ja 11)

Nämä molemmat kohdat liittyvät vihreään siirtymään ja ne voisi yhdistää.

Hyvinvointi ja turvallisuus – kansalaisten ymmärryksen lisääminen (kohta 21)

Tämä on hyvin tärkeä toimintakokonaisuus. On ilmeistä, että tieto Metsähallituksen metsien monipuolisesta käytöstä ja suojelusta sekä vaikuttavuudesta kuin myös taloudellisesta merkityksestä on kansalaisten parissa puutteellista ja jopa väärää. Se vaikuttaa näkemyksiin Metsähallituksen toiminnasta ja sitä kautta aina poliittisiin linjauksiinkin asti. Näkemykset ovat myös voimakkaasti polarisoituneita. Näkisimme, että tästä ymmärryksen lisäämisestä pitäisi tehdä koko luonnonvarasuunnitelmaa poikkileikkaava toimenpidekokonaisuus nyt muodostetun kolmen kokonaisuuden (vihreä kasvu, hyvinvointi ja turvallisuus sekä ilmasto ja monimuotoisuus) lisäksi.

Hyvinvointi ja turvallisuus – oppilaitos- ja tutkimusyhteistyö (kohta 31)

Tässä on yhdistetty kaksi tai jopa kolme kovin erilaista toimenpidettä. Nuorten luonto- ja eräsuhteen vahvistaminen on ihan oma toimenpidekokonaisuus, joka pitäisi olla omana toimenpiteenä tai sitten yhdistettynä osaksi toimenpidettä numero 21.

Riskien osalta suunnitelmaluonnoksen liitteessä todetaan riskinä olevan, että koneurakointiin ei saada riittävästi sitoutunutta, koulutettua työvoimaa. Se on oikea havainto. Lisäksi todetaan, että metsänhoidon kustannuskilpailu haastaa mahdollisuutta saada osaavaa kotimaista työvoimaa suorittavaan metsänhoidon työhön. Nuorten halun sitoutua vain osan vuodesta työllistävään työhön oletetaan rajoittavan työvoiman saantia metsänhoitoon. Nämä ovat relevantteja riskilöydöksiä. Tästä syystä näemme tärkeänä, että oppilaitosyhteistyö ja nimenomaan eri metsäalan ammatteihin kouluttavien oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö tulisi olla selkeästi omana toimenpiteenä luonnonvarasuunnitelmassa. Metsähallituksella on hyvät edellytykset tehdä yhteistyötä esimerkiksi koneenkuljettajiksi opiskelevien työssäoppimisedellytysten kehittämisessä yhteistyössä koneyritysten ja alan oppilaitosten kanssa. Tästä syystä näkisimme sen oman toimenpidekokonaisuuden arvoisena.

Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus – peitteinen metsänkasvatus (numero 33)

On hyvä, että peitteelliselle metsänkasvatukselle ei ole asetettu mitään hehtaari- tai prosenttiosuuksia, vaan katsotaan, minne se sopii metsien uudistamisen ja puuntuotannon kannalta. Laadukkaalla puuntuotannolla tarkoitettaneen tässä sekä puuston määrällistä että arvon kasvua.

Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus – metsien kasvun varmistaminen ja hiilinielun vahvistaminen (numero 34)

Tässä toimenpiteessä kasvua varmistetaan ja hiilinielua vahvistetaan uudistamalla metsät kasvupaikalle sopivilla puulajeilla ja parhaalla käytettävissä olevalla materiaalilla. Voitaisiin täsmentää, että käytetään parasta siemen- ja taimimateriaalia.

Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus – puunkorjuun kehittäminen ja metsätiestö (numero 35)
Tässä toimenpiteessä kehitetään puunkorjuuta, lähikuljetusta ja kaukokuljetusta.
Todettakoon, että lähikuljetus sisältyy puukorjuuseen.

Metsätiestön kehittäminen vastaamaan ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin on hyvin oleellinen toimenpide. Tiestön kantavuudella ja kunnolla on merkitystä toimitusvarmuuden, toiminnan tehokkuuden, työliikkumisen turvallisuuden ja työhyvinvoinnin kannalta. Hyvin kantavat tiet mahdollistavat lähes ympärivuotisen toiminnan ja siten myös työntekijöiden työllistämisen.

Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus – metsätuhoihin varautuminen (numero 36)
Metsätuhojen seurantaan liittyvät toimet ja sekapuustoisuuden lisääminen korostuvat metsien elinvoimaisuuden turvaamisessa. Tämä on hyvin tarpeellinen varautumisen toimenpidekokonaisuus pitkällä aikavälillä. Suunnittelukauden toimenpiteiden vaikutukset näkyvät vasta pitkällä tulevaisuudessa.

Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus – ympäristö- ja vesienhoito-oppaiden tunnettuus (numero 40)
Toimenpiteessä lisätään Metsähallituksen ympäristöoppaan ja vesienhoito-oppaan tunnettuutta kansalaisille sekä muille metsänomistajille. Tämän toimenpiteen voisi yhdistää toimenpiteeseen 21 tai siitä muodostettavaan poikkileikkaavaan viestintätoimenpidekokonaisuuteen. Mainittujen oppaiden tunnettuuden lisääminen kansalaisten parissa ei vaikuta erityisen tarkoituksenmukaiselta. Se sijaan niiden ydinsisällön viestiminen lienee tarpeellista – Metsähallituksen tapa toimia.

Mittaristoa koskevat yksityiskohtaiset kommentit
Tuotetun energian määrä on yksi mittari. Mittari sinällään ihan kelpo, mutta turvetta koskien todetaan sen käytön vähenemisen syynä olleen EU:n päästövähennyksien tavoitteet ja muutos kotimaisessa energiapolitiikassa. Asian voisi suoremmin ilmaista, että syy turpeen käytön vähenemisessä on ennen kaikkea sen kalleudessa polttoaineena. Kalleus johtuu päästöoikeuksien korkeasta hinnasta, jota turpeen käyttäjä joutuu maksamaan. Se on vienyt turpeen kilpailukyvyyn. Tämän kaiken takana toki on ilmastopolitiikka.

Hakkuumäärät vuosittain suunnittelualueella on yksi mittareista. Tämän mittarin rinnalle sopisi myös seurattavaksi asiaksi puunmyyntitulot. Se toisi hyvin esille Metsähallituksen toimian taloudellista ulottuvuutta.

Tiestön kunnossapitoon on suunniteltu mittariksi "Tiestön määrä" ja toisaalta "tiestön hoitoon käytetty raha". Esitämme että mittaristoon lisätään myös tiestön kunnossapidon kilometrit. Rahaan vaikuttaa kustannustason nousu, jolloin voi syntyä tilanne, että rahaa käytetään enemmän, mutta silti kunnostusmäärä putoaa. Kunnostuksen määrän riittävydestä hoidetut kilometrit antavat paremman kuvan kuin rahamäärä.

Metsähallituksen kilpailutusten reiluutta voisi alkaa mittamaan palveluiden tarjoajien näkemyksiä ja kokemuksia kilpailutusten ja sopimusehtojen reiluudesta selvittämällä ja seuraamalla näistä muodostetun tunnusluvun kehitystä – palveluntuottajien/alihankkijoiden suositteluindeksi.

Näppäilyvirheen kaltainen havainto asiakas ja sidosryhmäkokemukseen liittyen. Tekstissä todetaan, että Lapin luonnonvarasuunnitelma-alueen asiakas- ja sidosryhmäkokemuksen arvosana oli 3,60, joka on hyvä tulos. Selityksenä arviolle on, että > 4.0=erinomainen tulos, 3,5-3,99=hyvä tulos, 3,0-3,99=kohtalainen tulos, 2,5-2,99=heikko tulos,<2,5=erittäin heikko tulos). Kohtalaisen tuloksen väli pitäisi kaiketi olla 3,0-3,49.

Muita kommentteja mittaristoon ei ole.

Riskit

Yhtenä riskiä nähdään työvoiman saatavuuden heikkeneminen. Se on relevantti riskilöydös. Jo nyt tiedetään, että kysynnän ollessa vahvaa, mm. koneenkuljettajien löytyminen haravaan asutuille seuduille voi olla hyvinkin työlästä tai uutta työvoimaa ei kerta kaikkiaan löydy. Tämän riskin taklaaminen olisi huomioitava toimenpiteissä, joita suunnittelukaudelle on suunniteltu.

Riskinä nähdään myös sääntelyn vaikutukset luonnonvarojen käyttöön sekä yleisen tie – ja rataverkon heikentyminen. Molemmat todellisia riskejä, mutta regulaation toimialaa kurittava vaikutus on fataalimpi. Regulaatio voi suoraan vaikuttaa Metsähallituksen toimintaan, mutta vielä suuremmin se saattaa vaikuttaa välillisesti. Mikäli regulaation myötä teollisuuden puun saatavuus alkaa kärsiä, voi se johtaa tuotantolaitosten sulkemisiin ja sitä kautta se vaikuttaa Metsähallituksenkin puun kysyntään kuin myös metsänkasvatuksen ja metsänkorjuun palveluiden kysyntään pitkäaikaisesti.

Simo Jaakkola

Koneyrittäjät ry - varatoimitusjohtaja

**Aiheutunut toimenpide: Toimenpide 4. Ennakointiin lisätty ihmiset.
Asiakas ja sidosryhmätyytyväisyyden taulukon virhe korjattu.**

Lausunto

30.03.2026

Asia: MH3305/2025

Metsähallitukselle

Pelkosenniemen kunnan lausunto Lapin luonnonvarasuunnitelmaksi
2026–2031 tarkoitetusta luonnoksesta

Pelkosenniemen kunnanhallitus 30.3.2026 § 121

Pelkosenniemen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua Lapin luonnonvarasuunnitelmasta. Kunta korostaa, että Lapin luonnonvarasuunnitelmassa tulee vahvemmin huomioida luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ennallistaminen, maisemavaikutukset metsänkäsittelyssä, porotalouden toimintaedellytykset, luonnonvarojen käytön vaikutukset paikalliseen työllisyyteen ja elinvoimaan sekä kansallispuistoverkoston kehittäminen, erityisesti uudet avaukset Vuotoksen alueen osalta. Myös luonnon monimuotoisuutta turvaavien määrällisten tavoitteiden ja konkreettisten toimenpiteiden terävöittäminen auttaisi arvioimaan luonnonvarojen käytön kestävyyttä.

Tarkemmin kunta toteaa seuraavaa:

Luonnon monimuotoisuus ja metsien käsittely

Pelkosenniemen kunta kantaa huolta Lapin luonnon monimuotoisuuden tilasta. EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä, ja kaikki jäljellä olevat luonnontilaiset ja vanhat metsät tulee suojella tiukasti. Kunta korostaa, että suojelu ja ennallistaminen ovat investointeja tulevaisuuteen, joilla turvataan ekosysteemipalvelut, luontomatkailun toimintaedellytykset sekä alueen vetovoima. Pelkosenniemi esittää, että vanhojen luonnontilaisten metsien kriteerit täyttävien inventointikohteiden lisäksi suunnitelmassa tulee huomioida myös muut vanhat metsät, jotka eivät täytä valtion määrittelemiä kriteerejä, mutta jotka tieteelliseen tietoon perustuen omaavat merkittäviä luontoarvoja ja jotka täyttävät Euroopan komission vanhojen metsien määritelmän. Kunta suhtautuu varauksella etenkin korkeille alueille (yli 280–300 m) esitettyihin poimintahakkuihin niiden maisemavaikutusten vuoksi. Maisemien eheys on keskeinen arvo niin paikallisille asukkaille kuin matkailulle.

Pelkosenniemen kunta toteaa, että hakkuiden kasvattamista edelleen nykyisestä tasosta (1,9 miljoonaa kuutiometriä) ainespuun tarjoamiseksi teollisuuden tarpeisiin tulisi harkita tarkoin. Hakkuumäärien kasvattaminen lisää painetta luonnon monimuotoisuudelle, heikentää porotalouden edellytyksiä erityisesti laidunalueiden säilymisen osalta sekä voi heikentää matkailun ja kansallispuistojen vetovoimaa. Myös Suomen ympäristökeskus (SYKE) on varoittanut hakkuiden kasvattamisesta. Lisäksi hakkuutason nostaminen on ristiriidassa Lapin ilmasto- ja energiastrategian tavoitteiden kanssa, joissa korostetaan hiilinielujen vahvistamista, metsien kiertoaikojen pidentämistä sekä maankäyttösektorin merkitystä hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Kunta katsoo, että luonnonvarasuunnitelmassa tulee pidättäytyä nykyisessä hakkuutasossa tai tarkastella mahdollisuutta sen alentamiseen. Olisi erittäin tärkeää, että Metsähallitus valtiollisena toimijana tukisi Lapin kuntia ja maakuntaa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Kunta katsoo, että jatkuvapeitteistä metsänkäsittelyä tulee suosia niillä alueilla, joilla metsätaloutta harjoitetaan, huomioiden erityisesti maisema-, matkailu- ja vesistöarvot.

Kunta esittää, että suunnitelmassa kehitetään ekologisen kompensaation käytäntöjä ja tunnistetaan siihen soveltuvat kohteet. Kunta katsoo, että ennallistamis- ja kunnostustoimille tulee asettaa määrälliset tavoitteet suhteessa metsätalouden laajuuteen, jotta toimenpiteiden vaikuttavuus voidaan varmistaa. Päätöksenteossa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta huomioiden ilmastomuutokseen, luontokatoon ja vesistövaikutuksiin liittyvät epävarmuudet.

Porotalous

Porotalous on Pelkosenniemelle keskeinen elinkeino ja kulttuurinen perusta.

Kunta pitää erittäin tärkeänä laidunalueiden säilyttämistä ja ennallistamista sekä hakkuumenetelmien kehittämistä siten, että ne huomioivat porotalouden tarpeet nykyistä paremmin. Myös eri maankäyttömuotojen yhteisvaikutusten arviointi olisi tarpeen.

Vesistöt ja jokivarret

Kunta kantaa huolta metsätalouden vaikutuksista Lapin vesistöihin ja katsoo, että vesistöjen suojelua tulee vahvistaa metsätaloudessa. Metsätalouden toimenpiteet, kuten hakkuut, maanmuokkaus ja ojitus, lisäävät vesistökuormitusta ja heikentävät vesiekosysteemien tilaa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä pienvesiin, kuten puroihin, noroihin ja lähteisiin, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä mutta herkkiä elinympäristöjä. Kunta korostaa kokonaisvaltaisen valuma-alueen suunnittelun merkitystä. Kunta pitää tärkeänä, että hakkuista pidättäydytään matkailukeskusten, jokivarsien, matkailureitistöjen sekä maisemallisesti ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden alueiden välittömässä läheisyydessä.

Pelkosenniemen kunnan alueelle sijoittuu osa valtakunnallisesti merkittävää maisema-alueita sekä valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä, esimerkiksi Kemijokivarret. Luonnonvarasuunnitelmassa tulee varmistaa, että tällaisilla alueilla maankäyttöä suunnitellaan erityisen huolellisesti ja maisema- sekä kulttuuriarvot otetaan suunnittelun lähtökohdaksi.

Kalastuslupatuottoja voisi ohjata nykyistä vahvemmin vesistöjen ja elinympäristöjen kunnostamiseen, mikä tukisi sekä luonnon monimuotoisuutta että kestävästä kalataloudesta. Metsähallituksen osallistuminen Itä-Lapin vesistöjen kalastus- ja vesistömatkailun kehittämiseen olisi toivottavaa ja konkreettinen tapa edistää kuntien ja Metsähallituksen yhteistyötä. Kalastus- ja vesistömatkailun kehittäminen antaisi synergiaa myös Pyhä-Luoston kansallispuistolalle etenkin sulanmaanajan matkailuajana.

Osaaminen ja työllisyys

Ohjelmaluonnoksen riskeissä on todettu: "Metsänhoidon kustannuskilpailu haastaa mahdollisuutta saada osaavaa kotimaista työvoimaa, suorittavaan metsänhoidon työhön. Nuorten halu sitoutua, vain osan vuodesta työllistävään työhön rajoittaa työvoiman saantia metsänhoitoon." Pelkosenniemen kunta on puolestaan huolissaan metsäalan työpaikkojen vähenemisestä alueella, sillä vaikuttaa, että metsätyötä ostetaan yhä enemmän kansainvälisiltä toimijoilta, jolloin myös työvoima tulee alueen ulkopuolelta eikä toimintamalli houkuttele nuoria hakeutumaan alalle. Kunnan työllisyydelle on ominaista sesonkiluonteisuus ja juuri metsätyöt voisivat täydentää matkailualan työpaikkoja niin, että työtä olisi tarjolla ympärivuotisesti. Kunta esittääkin, että metsäteollisuuden yhteiskuntavastuuta lisätään kehittämällä uusia paikallisia toimintamalleja yhteistyössä kuntien ja työllisyysalueen kanssa alueen elinvoiman lisäämiseksi ja metsäalan osaamiseen siirtämiseksi nuoremmille sukupolville.

Yhteenveto

Yhteenvetona Pelkosenniemen kunta korostaa, että Metsähallituksen valtiollisena toimijana tulee toiminnassaan nykyistä vahvemmin tukea kuntia ja maakuntaa ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteiden saavuttamisessa. Luonnonvarasuunnitelman tulee kokonaisuutena edistää luonnon monimuotoisuuden turvaamista, ilmastotavoitteiden saavuttamista sekä alueen elinvoimaa pitkällä aikavälillä.

Niemi Sari

Pelkosenniemen kunta - Valmistelija elinvoimajohtaja,
lausunnonantaja kunnanhallitus 30.3.2026 § 121

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

30.03.2026

ROIDno-2026-1214

Asia: MH3305/2025

Metsähallitus pyytää Lapin maakuntamuseon lausuntoa luonnoksesta Lapin luonnonvarasuunnitelmaksi 2026-2031 saamelaisten kotiseutualueen eteläpuolisessa Lapissa. Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta toisena alueesta vastaavana museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona museolain 7§ 1 momentin 2 kohdan mukaisen kulttuuriympäristötehtävänsä puitteissa. Lapin maakuntamuseon toimialue kattaa Rovaniemen, Kemijärven, Posion, Ranuan, Sallan, Pelkosenniemen, Savukosken ja Sodankylän (pl. saamelaisten kotiseutualue) kuntien alueen. Tornion, Ylitornion, Pellon, Muonion, Kolarin, Tervolan, Kemin, Keminmaan ja Simon osalta lausuva taho on Tornionlaakson museo.

Luonnonvarasuunnitelmat ovat viisivuotisia suunnitelmia, jotka ohjaavat Metsähallituksen toimintaa alueellisesti. Suunnitelmissa yhteensovitetään eri käyttömuotojen tarpeita. Luonnonvarasuunnittelussa määritellään valtion maihin ja vesiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet suunnittelualueella.

Luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelma esittää sidosryhmien kanssa tunnistetut keskeisimmät strategiset suunnittelualueeseen kohdentuvat toimenpiteet seuraavalle viisivuotiskaudelle. Lapin luonnonvarasuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden taustalla vaikuttavat laajat, usein globaalit haasteet ja ilmiöt, kuten ilmastonmuutos, kilpailu kriittisistä maametalleista ja mineraaleista, matkailun jatkuva kasvu, energiamurros, muuttunut turvallisuustilanne, sekä paikallisten elinkeinot ja niiden toimintaedellytysten säilyttäminen.

Lapin maakuntamuseo kiinnittää huomiota suunnitelman valmisteluryhmiin sekä siihen, että yksikään niistä ei ole soveltunut kulttuuriympäristöasioiden käsittelemiseen. Lapin maakuntamuseo huomauttaa, että kulttuuriympäristöt ovat merkittävä hyvinvointia ja turvallisuutta lisäävä tekijä ja Metsähallituksella on Lapin suurimpana maanomistajana merkittävä vastuu tämän kansallisen omaisuuden hoitamisessa. Suunnitelmaluonnoksesta tämä vastuu ei tule esille. Kun nyt käsillä olevaa suunnitelmaa verrataan edelliseen (2019-2024) luonnonvarasuunnitelmaan, jossa kulttuuriperinnön säilymisen turvaaminen on nostettu yhdeksi kuudesta pääteemasta, kummeksuu Lapin maakuntamuseo kulttuuriperintöasioiden lähes täydellistä puuttumista nyt lausunnolla olevasta luonnoksesta. Herää kysymys, mikä Metsähallituksen toimintaympäristössä on muuttunut, että tällaiseen ratkaisuun ollaan päädytty.

Lapin maakuntamuseo huomauttaa, että luonnonvarasuunnitelmissa ei ole huomioitu valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia alueita (VARK), valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY), kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita, joita Metsähallituksen omistamilla maa-alueilla on runsaasti. VARK-alueita koskeva inventointi on hyväksytty maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvaksi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi 7.11.2024. RKY-inventointi on otettu alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010. Kiinteitä muinaisjäännöksiä puolestaan koskee muinaismuistolaki (295/1963), joka säätelee maankäyttöä niiden alueella, lisäksi tunnettujen arkeologisten kohteiden joukossa on runsaasti kulttuurihistoriallisesti arvokkaita muita kohteita. Maankäyttöön näiden kohteiden alueella ja läheisyydessä tulee kiinnittää erillistä huomiota.

Kulttuuriympäristöön liittyvät seikat mainitaan lähinnä sivulauseina joissakin suunnitelman kohdissa, mutta ne nousevat esille irrallisina eivätkä kiinnity mihinkään selkeään suunnitelmasta esille nousevaan kulttuuriympäristöön liittyvään strategiaan. Esimerkkinä sinänsä ansiokas ilmastonmuutoksen vaikutusten kulttuuriympäristöön tunnistaminen ja suunniteltu seurantamenetelmien kehitys yhteistyössä alueellisten vastuumuseoiden kanssa. Vaikka tämä on toimenpiteenä kannatettava ja perusteltu, ongelmaksi nousee sen irrallisuus. Se ei liity mihinkään aiemmin suunnitelmasta esille nousevaan selkeään tavoitteeseen tai teemaan, jossa kulttuuriympäristöjä olisi käsitelty luontevana osana luonnonvarasuunnitelman muodostamaa kokonaisuutta. Tämän lisäksi suunnitelmaa vaivaa kaiken kaikkiaan epäsuhta siinä, millä tasolla tavoitteita käsitellään: osa niistä on hyvin yleisellä ja toiset taas varsin yksityiskohtaisella tasolla avattuja.

Kaiken kaikkiaan suunnitelmaluonnoksesta saa vaikutelman perehtymättömyydestä kulttuuriympäristöasioihin. Tämän paljastaa jo suunnitelman alussa oleva kartta, jossa "historiakohteena" koko suunnitelma-alueella esitetään olevan 1 kohde. Jo Lapin maakuntamuseon vastuualueella on muinaisjäännösrekisteriin merkittyjä arkeologisia kohteita yhteensä 4310, joista 2107 on muinaismuistolain suojelemia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Merkittävä osa näistä sijaitsee valtion mailla. Vähimmäisvaatimuksena kartalla tulisi esittää valtion mailla sijaitsevat RKY- ja VARK-kohteet.

Lapin maakuntamuseo toteaa, että luonnonvarasuunnitelma on kulttuuriympäristön näkökulmasta vakavasti puutteellinen. Suunnitelmassa ei ole huomioitu merkittäviä kulttuuriympäristöön liittyviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita eikä sitä tosiseikkaa, että Metsähallitus on Lapin suurin yksittäinen maanomistaja, jonka alueella sijaitsee merkittävä määrä kansallista kulttuuriomaisuutta. Tämä kulttuuriperintö on merkittävä osa kansallista identiteettiä ja korvaamaton resurssi. Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 5§ 3 kohdan mukaisesti, kulttuuriomaisuuden vaaliminen on yksi Metsähallituksen lakisääteisistä julkisista hallintotehtävistä. Tätä taustaa vasten, Lapin maakuntamuseo on huolissaan sekä Metsähallituksen resurssien riittävydestä että sen sitoutumisesta kulttuuriomaisuuden hoitamiseen, joka on sen lakisääteinen velvollisuus.

Kyläniemi Hanna
Lapin maakuntamuseo - Alueellinen vastuumuseo

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

29.03.2026

Asia: MH3305/2025

Valtion maita koskeva luonnonvarasuunnittelu tulee olla avointa ja että siinä tarkastellaan samanaikaisesti taloudellisia, ekologia ja sosiaalisia vaikutuksia. Lapin valtionmaat ovat kansallisesti merkittävä luonnonvara sekä luonnon monimuotoisuuden, paikallisten elinkeinojen että kulttuuriperinnön näkökulmasta. Tästä syystä suunnitelman lähtökohdat, rajaukset ja vaikutusarviot tulee esittää mahdollisimman selkeästi ja tasapainoisesti.

Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos sisältää useita tärkeitä tavoitteita luonnon monimuotoisuuden, porotalouden, ilmastonmuutoksen hillinnän sekä eri maankäyttömuotojen yhteensovittamisen osalta. On myönteistä, että suunnitelmassa tunnistetaan Lapin alueeseen kohdistuvat kasvavat maankäyttöpaineet ja pyritään sovittamaan yhteen metsätalous, matkailu, teollinen maankäyttö, luonnonsuojelu sekä paikalliset elinkeinot. Suunnitelmassa on myös perusteltua, että toimintaympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta, matkailun kasvua ja vihreän siirtymän aiheuttamaa maankäyttöpainetta, käsitellään laajasti.

Luonnoksessa esitettyjen hakkuurajoitteiden perusteella tunturien laen läheisyydessä sijaitsevia metsiä ei ole tarkoitus käsitellä avohakkuin, vaan näillä korkeilla alueilla metsänkäsittely on rajattu pääosin poimintahakkuihin. Tämä on myönteinen lähtökohta, sillä tunturimetsät ovat ekologisesti herkkiä ja usein hitaasti kasvavia. Samalla on kuitenkin huomattava, että korkea sijainti ei luonnoksessa automaattisesti sulje aluetta metsätalouden ulkopuolelle, vaan metsätaloustoimenpiteitä voidaan edelleen tehdä peitteisin menetelmin. Tunturialueiden metsät ovat monin paikoin luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaita, minkä vuoksi olisi perusteltua tarkastella tarkemmin, tulisiko osa näistä alueista rajata kokonaan metsätaloustoiminnan ulkopuolelle.

Tunturialueiden metsien käsittelyllä on myös merkittäviä vaikutuksia maisemaan ja ekologiaan olosuhteisiin. Vaikka poimintahakkuut ovat vaikutuksiltaan lievempiä kuin avohakkuut, voivat nekin pitkällä aikavälillä muuttaa tunturimaiseman rakennetta ja luonnontilaisuutta, erityisesti avoimilla ja laajoille alueille näkyvillä rinteillä. Tunturimetsille on tyypillistä harva, vaihteleva ja osin epäsäännöllinen puustorakenne, joka muodostaa olennaisen osan alueiden maisemallisesta luonteesta. Metsänkäsittely voi vähitellen yksinkertaistaa tätä rakennetta ja heikentää maiseman luonnonmukaisuutta.

Ekologisesti tarkasteltuna tunturimetsät ovat usein karuja ja hitaasti uusiutuvia ekosysteemejä, joissa muutosten vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia. Puuston poistaminen, vaikka pienialaisestikin, voi muuttaa paikallista mikroilmastoa, lisätä tuuli- ja kuivumisvaikutuksia sekä vaikuttaa maaperän kosteuteen ja ravinnetasapainoon. Lisäksi metsän rakenteen muutokset voivat heikentää lajiston elinolosuhteita, erityisesti sellaisten lajien osalta, jotka ovat sopeutuneet vakaisiin ja vähähäiriöisiin ympäristöihin. Näin ollen tunturialueiden metsänkäsittelyä olisi perusteltua tarkastella erityisen varovaisesti maisema- ja luontoarvojen näkökulmasta.

Luonnoksessa todetaan, että suunnittelualue sijoittuu saamelaisten kotiseutualueen eteläpuoliseen Lappiin. Rajaus on hallinnollisesti selkeä, mutta se ei täysin vastaa alueen kulttuurihistoriallista todellisuutta. Metsäsaamelaisten historialliset käyttöalueet ovat ulottuneet juuri niille alueille, joita tämä suunnitelma koskee. Tästä huolimatta metsäsaamelaisia tai heidän kulttuuriperintöään ei käsitellä luonnoksessa erillisenä näkökulmana.

Suunnitelmassa tunnistetaan porotalouden merkitys Lapissa ja todetaan, että laidunalueita ja porotalouden toiminnallisia rakenteita pyritään huomioimaan metsätalouden suunnittelussa. Porotalouden huomioiminen on tärkeää, mutta lausunnonantajan näkökulmasta suunnitelmassa jää epäselväksi, miten metsäsaamelaisiin liittyvät kulttuuriset ja historialliset näkökulmat on huomioitu. Vaikka suunnitelma koskee saamelaisten kotiseutualueen eteläpuolista Lappia, myös tällä alueella on historiallisia metsäsaamelaisiin liittyviä kulttuuriympäristöjä ja perinteisiä maankäyttötapoja. Luonnoksessa ei kuitenkaan tarkastella erikseen metsäsaamelaiseen kulttuuriperintöön tai historiallisiin käyttöalueisiin liittyviä kysymyksiä. Tämän vuoksi olisi perusteltua arvioida tarkemmin, miten kulttuuriperintökohteet, perinteiset maankäyttömuodot sekä mahdolliset metsäsaamelaiseen kulttuuriin liittyvät arvot voidaan tunnistaa ja ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Suunnitelmassa tulisi tunnistaa myös historialliset maankäyttötavat sekä näihin liittyvät maisema- ja metsäympäristöt. Tämä olisi perusteltua sekä kulttuuriperinnön suojelun että paikallisen hyväksyttävyyden näkökulmasta.

Luonnoksen keskeinen rakenteellinen kysymys liittyy hakkuusuunnitteen laskentaan ja siihen liittyviin taloudellisiin rajoitteisiin. Hakkuusuunnite on laskettu siten, että laskennassa maksimoidaan metsätalouden nettotulojen nykyarvo, ja samalla on asetettu rajoitteet, joiden mukaan hakkuukertymä ei saa pienentyä eikä nettotulojen taso saa laskea. Tämän lisäksi edellytetään, että puuston kokonaismäärä ja metsien tuottoarvo eivät saa laskentajakson lopussa olla pienempiä kuin lähtötilanteessa. Nämä rajoitteet tarkoittavat käytännössä sitä, että hakkuutaso on rakenteellisesti sidottu vähintään nykyisen kaltaiselle tasolle, eikä hakkuumäärän merkittävä pienentäminen ole mallin puitteissa mahdollista ilman, että laskennan taloudelliset reunaehdot rikkoutuvat. Tämä on tärkeä rakenteellinen lähtökohta, joka vaikuttaa merkittävästi siihen, millaisia vaihtoehtoja metsien käytölle on käytännössä mahdollista tarkastella suunnitteluprosessissa.

Lisäksi hakkuusuunnitteen laskenta on tehty 40 vuoden tarkastelujaksolle, vaikka luonnonvarasuunnitelma koskee viiden vuoden suunnittelukautta. Pitkän aikavälin tarkastelu on perusteltua metsien kehityksen arvioimiseksi, mutta samalla se voi vaikuttaa siihen, millaisia hakkuutasoja voidaan pitää laskennallisesti kestävinä lyhyellä aikavälillä. Pitkä tarkastelujakso voi mahdollistaa suhteellisen korkean hakkuutason suunnitelman alkuvaiheessa, mikäli puuston kasvu tai rakenteellinen kehitys tasapainottaa tilannetta vasta myöhempinä vuosikymmeninä.

Suunnitelmassa todetaan myös, että metsien kehityksen ennustamiseen käytetty MELA-ohjelmisto on alun perin kehitetty tasaikäisrakenteisen metsätalouden mallintamiseen. Luonnoksessa kuitenkin korostetaan peitteisen metsänkäsittelyn lisäämistä. Koska jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn vaikutuksia ei pystytä mallintamaan täysin samalla tarkkuudella kuin tasaikäismetsätaloutta, tähän liittyy epävarmuuksia. Tämän vuoksi olisi tärkeää arvioida avoimesti, miten mallinnuksen rajoitukset voivat vaikuttaa hakkuumahdollisuuksien, metsien rakenteen sekä hiilinielujen kehityksen arviointiin.

Suunnitelmassa tunnistetaan erilaisia metsänkäsittelyn rajoitealueita, kuten vesistöjen suojavyöhykkeet, luonnontilaiset metsät sekä tietyt suoluonnon vaihtumisvyöhykkeet. Näiden alueiden säilyttäminen tukee luonnon monimuotoisuutta ja vähentää metsätalouden haitallisia vaikutuksia herkissä ympäristöissä. Samalla on kuitenkin tärkeää, että näiden rajoitteiden laajuus ja käytännön toteutus esitetään riittävän selkeästi kartoissa ja vaikutusarvioissa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että luonnonvarasuunnitelman luonnos sisältää useita myönteisiä tavoitteita ja tunnistaa monia Lapin maankäyttöön liittyviä keskeisiä haasteita. Samalla suunnitelmassa olisi kuitenkin perusteltua tarkentaa tunturialueiden metsien käsittelyä, arvioida tarkemmin kulttuuriperintöön ja metsäsaamelaisiin liittyviä näkökulmia sekä tuoda avoimemmin esiin hakkuusuunnitteen laskentaan liittyvät taloudelliset rakenteelliset lähtökohdat. Luonnoksessa on vielä täydennettävää erityisesti vaihtoehtoisten metsätalouden skenaarioiden sekä ekologisten vaikutusten arvioinnin osalta. Näiden kysymysten tarkempi käsittely vahvistaisi suunnitelman läpinäkyvyyttä ja helpottaisi eri sidosryhmien mahdollisuuksia arvioida suunnitelman vaikutuksia Lapin luonnon ja paikallisten elinkeinojen tulevaisuuteen.

Minna Kankaanpää
Koillis-Kollektiivin puolesta

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

29.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lausunto Luonnonvarasuunnitelmasta 2026-2031

Keminkylän ja Sompion Lapinkylä yhdistys ry edustaa metsäsaamelaisia Keminsompion paliskunnan alueella. Kaikki metsäsaamelaiset eivät kuitenkaan ole paliskunnan osakkaita. Metsäsaamelaiset ovat tämän alueen alkuperäisväestöä ja kuuluvat Suomen alkuperäiskansaan. Meillä on siis oikeus olla mukana alueen käytön suunnittelussa ja alueenkäytöstä päätettäessä. Nykyinen saamelaispolitiikka ja sen aikaansaamat virheelliset päätökset eivät meiltä tuota oikeutta vie.

Vaadimme, että metsäsaamelaiset kutsutaan kuultaviksi luonnonvarasuunnittelussa ja muussa aluetta koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Savukoskella 29.3.2026

Eila Ylilokka

puh.joht.

Ylilokka Eila

Keminkylän ja Sompion Lapinkylä ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

27.03.2026

Asia: MH3305/2025

Metsähallitukselle

LAUSUNTO LAPIN LUONNONVARASUUNNITELMA 2026-2031 -LUONNOKSESTA

YLEISNÄKEMYS SUUNNITELMASTA

Suunnitelma on erittäin tarpeellinen, ja sen tarpeellisuus korostuu nyt muuttuvassa toimintaympäristössä ja maankäyttöpaineiden kasvaessa. Luonnos on laadukas ja hyvin tehty. Vaikka taloudelliset intressit valtion maiden käytölle luonnollisesti näkyvät suunnitelmassa, luonnonarvot ovat myös tärkeässä roolissa, mikä on hyvä. Sidosryhmätyöskentely on hyvin kuvattua ja laajaa, antaen luottamusta suunnitelmaa kohtaan.

Toisaalta luonnoksen teksti on yleisluontoista ja yhteensovittamisen hyviä käytäntöjä ja toimimista korostavaa, eikä se välttämättä tunnista käytännön tasolla koettuja ristiriitoja ja ongelmia yhteensovittamisessa; paikallisesti näitä kuitenkin on.

YKSITYISKOHTAISET KOMMENTIT LUONNOKSEEN

Sivun 5 karttakuva: Olisiko tähän mahdollista saada näkymään myös muuta alueen toimintaa, kuin valtion omaa? Tämä auttaisi lukijaa hahmottamaan maankäyttötilanteen kokonaisuuden paremmin

Sivun 6 kuvaaja: Kuvaaja on epäselvä ja vaikeasti hahmotettava. Piirakka-kuvaajia ei ylipäänsä tulisi käyttää, jos haluaa kommunikoida osuuksia selkeästi.

Sivu 9: Olisi hyvä kertoa tarkemmin, millä keinoin tavoitteita ja näkemyksiä on eri työryhmissä kerätty.

Sivu 10, "Aineiston muodostus" ja laskelman teko: laskelmaan liittyvä alaviite tulee vasta useaa sivua myöhemmin.

Sivu 12: Metsien ikärakenteen vanheneminen ja metsien järeytyminen on erinomainen uutinen ja tavoite.

Taulukko sivulla 12. Lukija jää pohtimaan, kuinka hyvin porotalouden suunnalta tulevat aineistot ovat ajan tasalla ja pysyvät ajan tasalla, esim. porotaloudelle arvokkaat alueet, jäkälälaidunalueet, luppolaitumet? Taulukon yhteydessä mainitaan TOKAT-aineisto, ja toiveissa on että myös Metsähallituksen intresseissä on vaikuttaa omalta osaltaan siihen, että porotalouden paikkatietoaineistojen keräämisellä, säilyttämisellä ja sopivalla jakamisella on nyt ja jatkossakin riittävät resurssit ja työkalut käytössä. Tähän liittyy myös porotalouden puolella käynnissä oleva laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien prosessi. Esimerkiksi Metsähallitus, samoin kuin alueen muut maankäyttäjät, tulevat jatkossa tarvitsemaan entistä enemmän ajantasaista porotalouden paikkatietoa, ja paliskunnat muun maankäytön suunnittelutietoa. Tämä siksi, jotta laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat voisivat perustua realistiselle näkemykselle tulevista maankäyttösuunnitelmista, ja jotta Metsähallitus ja muut maankäyttäjät voisivat omalla toiminnallaan mahdollistaa laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien toteutumisen (minkä ajatellaan vahvasti vaikuttavan alueen laidunten, eli ekosysteemien, ekologiseen tilaan). Linkki Metsähallituksen suunnittelun ja paliskuntien tekemän laidunten hoidon ja käytön suunnittelun välillä ei näy luonnoksessa, ja sen olisi hyvä näkyä jossakin kohtaa (ei toki tämän taulukon yhteydessä, välttämättä).

Sivu 13, kaavio monikäyttömetsien puuston tilavuudesta: Viitataan kohan tässä tukkipuustolla Lapin tukkipuustoon, Etelä-Lapin tukkipuustoon, vai mihin?

Sivu 17, Luonnon monimuotoisuutta, matkailua ja virkistyskäyttöä sekä metsästystä ja kalastusta käsitteleeeseen työpajaan liittyen: Eikö missään ryhmässä tullut esille ekologinen / ympäristön kestävyys? Lisäksi, tässä työpajassa yksi keskeinen aihe oli myös ennallistaminen.

Sivu 19: Näistä olisi hyvä saada suunnitelmaan kuvaajat tai muut visualisoinnit (vrt. kuvaajasarja metsien käytöstä).

Sivu 20: " Kysely ei perustunut otantaan eikä tilastolliseen analyysiin". Voisi perustella, miksi ei, ja mainita myös jakelukanavat tarkemmin (kuten tekstissä jo huomautetaan, otanta/ jakelu vaikuttaa tuloksiin, ja sen voisi kirjoittaa auki vielä tarkemmin, vaikkapa tyyliin: "Kansalaiskyselyn tulokset edustavat XXX tavalla valtion maita käyttävien näkemyksiä".

Sivu 21: Kuumenevat kesät olisi myös tarpeen mainita

Sivu 22: "Tuulivoiman ja kaivannaisteollisuuden kasvu luo paineita suunnitelma-alueen valtion maiden käyttöön. Erytisesti tämä näkyy muutoksina poronhoidon laidunalueiden yhtenäisyydessä, mikä lisää tarvetta yhteensovittaa eri maankäyttömuotoja." Tämä näkyy myös tarpeena kehittää kumuloituvien vaikutusten arviointia?os

"Toimintaympäristön muutokset" -kohtaa liittyen: Miten nämä toimintaympäristön muutokset on huomioitu esimerkiksi arvoalinnoissa suunnitelmaa tehtäessä tai ylipäänsä tullaan huomioimaan toimintasuunnitelmassa?

Sivu 23: " Suomi on liittynyt Natoon ja sen myötä kansainvälinen harjoitustoiminta Lapissa on lisääntynyt." Toivottavasti MH:n tavoitteena on vahvistaa neuvotteluyhteyttä NATOn suuntaan, ja vaatimuksia harjoitustoiminnan ympäristöystävällisyyttä kohtaan, ja arvostusta paikallista elinkeinotoimintaa ja asutusta kohtaan? MH voisi olla se avaintaho, jonka kautta paikallisten elinkeinojen ja elämäntapojen tarpeet tulevat jokaiselle uudellekin militaariselle harjoitustoimijalle tutuksi.

Toimintaohjelma, alkaen sivulta 23.

Yleisesti toimintaohjelmasta: Monissa tavoitteissa toistuu selvityksien ja mittaamisen tarve, kuten myös yhteistyön kehittäminen paikallisten tahojen kanssa. Tässä voisi olla mahdollista yhdistää tavoitteita mittaamisesta ja tiedonsaannista koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden, kuten myös paikallisten käyttäjien avulla. Kohdassa 2 esitetty selvitys alueellisista yhteistyöorganisaatioista voisi sopia tähän.

Toimintaohjelmasta puuttuvat ilmastonmuutoksen hillinnän luontopohjaiset ratkaisut ja luonnonympäristöjen merkitys luontoperustaisten elinkeinojen sopeutumisessa ilmastonmuutokseen. Toimintaohjelmassa voisi myös korostaa vahvemmin tutkimustiedon hyödyntämistä. Kumulatiivisten vaikutusten arvioinnin kehittäminen olisi syytä mainita myös.

Sivu 24, toimintaohjelmaan liittyen:

Kohta 2: Tällaisen "maankäytön pyöreän pöydän" perustaminen olisi todellakin tarpeen. Siinä olisi oltava mukana myös päättävät tahot, myös kunta- ja maakuntakaavoitus. Tähän liittyy myös se tarve, että jollakin taholla olisi kokonaiskuva esim. tietylle alueelle pyrkivien tuulivoimahankkeiden suunnitelmista (järkeistäminen esim. sitä kautta, ettei samalle alueelle tehdä vaikutusten arviointia monen tahon toimesta; tämä kuormittaa paikallisia). Tavoite liittyy myös kohtaan 9, kohtaan 11 ja kohtaan 16.

Toisaalta kohdan 2 sanamuodosta jää se käsitys, että tämän 5-vuotissuunnitelman tavoitteena on toteuttaa pelkkä selvitys asiasta – onko näin?

Kohta 4: Katso edellinen kommentti.

Sivu 25, edelleen toimintaohjelmaan liittyen:

Kohta 6: Olisiko tähän syytä lisätä "kestävällä tavalla" (ainakin toiveena on, että maa-ainesten tarjonta ja hyödyntäminen on kestävällä pohjalla).

Kohta 7: Vertaa kommentti kohtaan 2, eli alueellisten ryhmien perustaminen: matkailuun perustetaan tarvittaessa ryhmiä, mutta alueellisten ryhmien perustamista selvitetään?

Kohta 10: Miten yritysten lukumäärä mitataan, ja millainen tilastoaineisto tästä tuotetaan ja kenelle?

Sivu 26, edelleen toimintaohjelmaan liittyen:

Kohta 15: Katso kommentti taulukkoon sivulla 12. Siellä esitetty huoli porotalouden paikkatietojen ajantasaisuudesta, ja toimintaohjelman linkityksestä paliskuntien laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmiin liittyy myös tähän kohtaan.

Sivu 26, edelleen toimintaohjelmaan liittyen:

Kohta 16: Liittyykö tämä kohdan 2. selvitykseen? Useampi kohta tässä suunnitelmassa liittyy tähän aiheeseen. Tulisiko näitä yhdistää ja konkretisoida?

Sivu 28, edelleen toimintaohjelmaan liittyen:

Kohta 36: Hyvä määrällinen tavoite. Useat muut toimintasuunnitelman kohdat olisivat merkittävästi selkeämpiä ja toteutumisen todennäköisempää, jos vastaavanlaisia tavoitteita asetettaisiin.

Kohdat 37-38: Onko näiden yhteydessä syytä tai mahdollista mainita myös metsäluonnon ennallistamista ja tunturialueiden ennaltaehkäisevää työtä pusikoitumisen hidastamiseksi?

Sivu 34, toteutumisen seurannan mittaristoon liittyen: Vastaavatko nämä mittarit esitettyjä toimia? Miten toimien implementointia seurataan? Osa toimista on kuitenkin näiden mittareiden ulkopuolella?

Sivu 54 alkaen, riskitarkastelu: Suunnitelman lopussa esitetty riskitarkastelu on hyvä. Teksti antaa ymmärtää, että hallintakeinojakin on riskeille mietitty. Olisiko niitä mahdollista kirjata tähän näkyville?

Tämä mainittu riski liittyy muun muassa porotalouden uuteen suunnittelutyökaluun, paliskuntien laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmiin (HKS): ”Maankäyttölinnainen paine kohdistuu usein liiksi samoille alueille. Alueellisesti voidaan joutua tilanteisiin, joissa kaikki käyttömuodot eivät mahdu samalle alueelle. Tällaisia ristipaineita syntyy erityisesti kaivoteollisuuden, metsätalouden, porotalouden, maanpuolustuksen ja matkailun välillä. Tämä voi osaltaan johtaa siihen, että kaikki luonnonvarasuunnittelun osapuolet eivät sitoudu suunnitelman toimenpideohjelmaan.” Kuten jo sivun 12 taulukon yhteydessä kommentoimme, toiveissa on että myös Metsähallituksen intresseissä on vaikuttaa omalta osaltaan siihen, että porotalouden paikkatietoaineistojen keräämisellä, säilyttämisellä ja sopivalla jakamisella on nyt ja jatkossakin riittävät resurssit ja työkalut käytössä. Tähän liittyy myös porotalouden puolella käynnissä oleva laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien prosessi. Esimerkiksi Metsähallitus, samoin kuin alueen muut maankäyttäjät, tulevat jatkossa tarvitsemaan entistä enemmän ajantasaista porotalouden paikkatietoa, ja paliskunnat muun maankäytön suunnittelutietoa. Tämä siksi, jotta laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat voisivat perustua realistiselle näkemykselle tulevista maankäyttösuunnitelmista, ja jotta Metsähallitus ja muut maankäyttäjät voisivat omalla toiminnallaan mahdollistaa laidunten hoito- ja käyttösuunnitelmien toteutumisen (minkä ajatellaan vahvasti vaikuttavan alueen laidunten, eli ekosysteemien, ekologiseen tilaan). Linkitys tämän toimintaohjelman ja paliskuntien HKS-työhön olisi hyvä tehdä näkyväksi.

LAUSUNNON KOOSTAMISESTA

Luonnonvarasuunnitelman luonnokseen pyydettiin kommentteja Lapin yliopiston Arktisen keskuksen ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan tutkijoilta, ja lausunto on koostettu saatujen kommenttien perusteella (kommentoijien tausta pohjoisen sosioekologisten systeemien, oikeustieteen sekä ilmastonmuutoksen vaikutusten ja sopeutumisen tutkimuksessa).

Lapin yliopiston puolesta,

Yliopistotutkijat Sirpa Rasmus ja Osmo Rätti
Arktinen keskus, Pohjoisranta 4, 96200 Rovaniemi

Rasmus Sirpa
Lapin yliopisto

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

27.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos muodostaa kokonaisvaltaisen kuvauksen valtion maa- ja vesialueiden käytöstä sekä niiden kehittämisen pitkän aikavälin linjauksista. Suunnitelma kokoaa yhteen keskeiset tavoitteet ja huomioi laajasti eri käyttömuotoja. Luonnonvarasuunnitelman toteuttaminen kohdistuu Lapin alueelle, jossa maankäytön paineet ovat jo ennestään merkittäviä. Suunnitelmalla on vaikutuksia erityisesti luonnon monimuotoisuuteen, alueen ekologiaan verkostoihin sekä porotalouden sekä matkailutoiminnan toimintaedellytyksiin.

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuus muodostaa keskeisen tarkastelukohteen. Lapin alueella monimuotoisuuden turvaaminen on erityisen tärkeää, sillä alueella esiintyy uhanalaisia luontotyyppisiä, vanhoja metsiä, jäkälä- ja luppolaitumia sekä arvokkaita virtavesikokonaisuuksia, joiden tila on herkkä maankäytön muutoksille. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja EU:n ennallistamisvelvoitteet lisäävät tarvetta vahvistaa luonnon tilaa erityisesti valtion mailla. Ennallistamistarpeet kohdistuvat muun muassa luonnonmetsiin, ojitettuihin soihin ja virtavesiin, joiden ekologisen tilan heikkeneminen on merkittävä riski.

Suunnitelmassa tulee välttää toimia, jotka heikentävät uhanalaisten lajien elinympäristöjä, katkovat ekologisia yhteyksiä tai lisäävät häiriöitä arvokkailla luontokohteilla. Ekologisen verkoston kytkeytyneisyys on keskeinen monimuotoisuutta tukeva tekijä, ja sen heikkeneminen lisää elinympäristöjen pirstoutumista. Alue-ekologiset yhteydet tulisi saada pysyviksi, jolloin eläinten olisi helpompi oppia käyttämään niitä. Hakkuita tulee välttää kohteissa, jotka ovat lajiston ja monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Jäljellä olevat lajistollisesti arvokkaat metsät tulee suojella. Suomella on EU:ssa erityisvastuu boreaalisten luonnonmetsien säilymisestä. Uusia suojelualueita tulee perustaa alueille missä niistä on puutteita kuten lounais-Lapin alue, joka on biodiversiteetin kannalta valtakunnallisesti arvokas alue mm. kalkkivaikutuksen johdosta. Lisäksi luonnonmetsien EU:n ennallistamisasetuksen mukaisille ennallistamistoimille tulee laatia suunnitelmat ja sitovat pinta-alakiintiöt huomioiden myös nuoret luonnonmetsät. Jatkuva peitteistä metsänkäsittelyä tulee lisätä kohteilla missä menetelmä sopii kuten suometsät.

Vaikutukset hiilinieluihin ja sopeutumiskykyyn tulee myös huomioida, sillä Lapin metsien hiilivarastojen ja soiden ennallistamisen merkitys on keskeinen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi suunnitelman toimenpiteet voivat lisätä paineita virkistysalueille ja matkailukohteille, mikä korostaa kestäväen maankäytön suunnittelun tarvetta.

Matkailu

Vaikutuksia arvioitaessa on keskeistä huomioida, että Lapin luonnonympäristö on monimuotoinen ja osin herkkä matkailun kasvulle. Matkailun lisääntyminen voi lisätä kulutus- ja kulutuspainetta erityisesti suosituilla reiteillä, suojelualueilla ja tunturiympäristöissä, mikä voi heikentää luontotyyppien tilaa, kuluttaa maaperää ja häiritä lajistoa. Samaan aikaan matkailu on alueen merkittävä elinkeino, ja sen kestäväällä ohjaamisella voidaan turvata sekä alueen luontoarvot että elinvoima.

Tärkeää on ohjata matkailua suunnitelmallisesti ja välttää herkkiä kohteita, kuten virtavesiä, jäkälä- ja luppolaitumia, vanhoja metsiä sekä uhanalaisten lajien esiintymisalueita. Suunnitelman mukaan kasvava matkailu lisää käyttöpaineita, ja ilman ennakoivaa ohjausta riskinä on luontokohteiden kuluminen ja lajiston häiriintyminen. Vastaavasti oikein kohdennetut retkeilypalvelut ja rakenteet – kuten reitit, opastus ja palvelurakenteet – voivat vähentää paineita sekä parantaa luontoarvojen säilymistä. Reitistöjen kuntoon ja varustuksiin tulee kiinnittää huomiota erityisesti kohteilla, joissa kävijämäärät ovat suuret tai kasvussa.

Matkailun kestävyuden varmistaminen edellyttää sekä luontoarvojen huomioivia maankäyttöratkaisuja että riittävää palvelurakennetta ja valvontaa. Toimintaa tulee suunnitella luontoarvot edellä, välttää herkkiä kohteita, ohjata kävijävirtoja ja varmistaa riittävä seuranta haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi.

Poronhoito

Poronhoito muodostaa myös keskeisen tarkastelukohteen, sillä Lapin porolaitumet ovat monin paikoin voimakkaassa maankäytöllisessä paineessa. Porotalouden kannalta kriittisiä ovat erityisesti talvilaidunalueet, jäkälä- ja luppolaitumet sekä aita- ja kulkualueet, joiden pinta-ala ja jatkuvuus ovat välttämättömiä elinkeinon harjoittamiselle. Maankäytön muutokset voivat heikentää näitä alueita lisäämällä laidunten pirstoutumista, vähentämällä ravintoresursseja tai lisäämällä häiriöitä.

Porotalouden turvaaminen edellyttää laidunten tunnistamista, riittävää kartoitusta sekä laidunarvojen huomioon ottamista kaikessa suunnittelussa. Arvokkaat kesä- ja talvilaitumet sekä poronhoidon toiminnalliset alueet tulee huomioida toimenpiteitä rajoittavina tekijöinä, ja metsänkäsittelyn menetelmiä on ohjattava siten, että loppo- ja jäkäläresurssit säilyvät. Lisäksi porotalouden ja muun maankäytön yhteensovittamisen haasteet, kuten matkailu, kaivostoiminta ja tuulivoimahankkeet, korostavat varovaisuusperiaatteen tarvetta.

Metsätalouden vaikutukset poronhoitoon voidaan minimoida, mikäli vältetään olennaisia laidunalueita, turvataan kulkuyhteydet, hyödynnetään peitteisiä metsänkäsittelymenetelmiä ja tehdään tiivistä yhteistyötä paliskuntien kanssa. Vaikutusten seuranta on suositeltavaa koko suunnitelman elinkaaren ajan.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

27.03.2026

Asia: MH3305/2025

Boliden Kevitsa Mining Oy antaa seuraavan lausuntonsa koskien Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmaa 2026-2031. Luonnonvarasuunnitelmassa ei ole mitään mainintaa luonnonarvomarkkinoiden eikä vesienhoidollisen kompensatioiden kehittämisestä. Erityisesti erilaisten hankkeiden ja muiden maankäyttötarpeiden yhteensovittamisessa sekä luonto- ja ilmastonmuutosnäkökohtien osalta ainakin kehitystyön tunnistaminen osana luonnonvarasuunnittelua tuntuisi loogiselta. Metsähallitus on merkittävä maanomistaja alueella. Maalla tapahtuvat toimet vaikuttavat myös vesistöihin.

Tuoreita selvityksiä ja hankkeita luonnonarvomarkkinoihin ja vesienhoidolliseen kompensointiin liittyen ovat tuottaneen esimerkiksi Pellervon taloustutkimus PTT (Horne, P., Bräysy, E., Laturi, J. & Yli-Liipola, M. 2025. Luonnonarvokaupan kehittämismahdollisuudet. PTT raportteja 304.); Suomen ympäristökeskuksen selvitys vesienhoidollisesta kompensatiosta (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 21 | 2025 Vesienhoidollinen kompensatio. Oikeudellinen selvitys vesimuodostumiin kohdistuvien vaikutusten kompensoinnista lupamenettelyssä. Outi Penttilä, Antti Belinskij ja Anu Lähteenmäki-Uutela) ja SYKE:n VEHOKOMP-hanke.

Holm Johanna

Boliden Kevitsa Mining Oy

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

26.03.2026

Asia: MH3305/2025

LAPINKYLIEN JA LAPINKYLIEN ASUKKAIDEN OIKEUDET TULEE TURVATA LUONNONVARASUUNNITTELUSSA

Metsähallitus toimii asiassa viranomaistahona, joka käyttää julkista valtaa ja jonka henkilöstö toimii asiassa viranomaistahona ja viromaisena viran velvoituksin ja vastuulla.

Perustuslain 22 §:n velvoittaa Metsähallitusta julkisen vallan edustajana tässä asiassa siihen, että se turvaa myös Lapin kylien ja Lapin kylien henkilöiden perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumisen.

Lapinkylien alueella, myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella, asuu lappalaisia ja myös saamelaisia, jotka harjoittavat perinteisiä elinkeinoja, kuten kalastusta, poronhoitoa ja metsästystä.

Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri ja kieli. Suomen perustuslain (PeL, 731/1999) 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan (perinteisiä elinkeinojaan).

Kansainvälinen oikeus ei sisällä yksiselitteistä ja yleispätevää määritelmää alkuperäiskansan käsitteelle.

ILO-sopimuksen 1 artiklan mukaan alkuperäiskansana pidetään ihmisryhmää, joka

- polveutuu sellaisesta väestöstä, joka asutti tiettyä maata tai aluetta ennen nykyisen valtaväestön saapumista tai valtiollisten rajojen vetämistä, ja
- joka on säilyttänyt ainakin joitakin ryhmälle ominaisia sosiaalisia, taloudellisia, kulttuurisia tai poliittisia instituutiota, ja
- joka pitää itseään alkuperäiskansana.

Saman artiklan 3 kappaleesta ilmenee, ettei alkuperäiskansoina pidetä vain ryhmiä, jotka yleisen kansainvälisen oikeuden mukaan olisivat "kansoja", vaan myös sellaisia vähemmistöjä, jotka eivät täytä kaikkia kansa -käsitteen kriteerejä.

Kittilän Lapinkylä ja lappalaiset täyttävät tämän artiklan mukaiset kriteerit.

Suomessa kaikkia vähemmistöryhmiä ja vähemmistöryhmien jäseniä ja heidän oikeuksiaan turvaa kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (KP-sopimus, SopS 7–8/1976). KP-sopimus on osa Suomen oikeusjärjestelmää, ja on voimassa laintasoisena ja siten välittömästi sovellettava ja sitova oikeuslähde (KKO 1995:117).

KP-sopimuksen 27 artikla turvaa uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä ja on kuuluva seuraavasti:

”Niissä valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään”.

KP-sopimuksen artiklassa ei nimetä mitään tiettyä vähemmistöryhmää, joten yleissopimus koskee Suomessa kaikkia Suomen alueella olevia uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä (ks. Martin Scheinin, *Indigenous Peoples' Land Rights Under the International Covenant on Civil and Political Rights*, s. 4–5. Oslo 2004). KP-sopimuksen 27 artiklan oikeuksien turvaaminen edellyttää usein positiivisia (aktiivisia) toimia, mikä velvoittaa asiassa Metsähallitusta.

Esimerkiksi saamelaisia ei mainita KP-sopimuksessa, mutta KP-sopimus koskee ja turvaa Suomessa saamelaisten lisäksi myös lappalaisia ja heidän oikeuksiaan. YK:n ihmisoikeuskomitea (Human Rights Committee), joka valvoo KP-sopimuksen noudattamista, on yleiskommentissaan vuodelta 1994 (General comment No. 23/50, art. 27, para 3.2 ja 7) katsonut, että saamelaiset ovat 27 artiklan tarkoittama vähemmistö. Myös lappalaisten on katsottava olevan KP-sopimuksen 27 artikla tarkoittama vähemmistö.

Korkeimman hallinto-oikeuden Soklin kaivosta koskevan varsin tuoreen ennakkopäätöksen (KHO 2022:38) mukaan saamelaisten kulttuuriin (elinkeinoihin) ovat voimassa saamelaisalueen lisäksi myös Keski- ja Etelä sekä Itä-Lapissa ja ns. Koillismaalla ja ns. Kainuussa. KHO:n mukaan saamelaisten oikeus harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, kuten poronhoitoa, on turvattu Suomen perustuslain 17 §:n 3 momentin samoin kuin KP-sopimuksen 27 artiklan nojalla. Tämä oikeus on turvattu riippumatta siitä, aiheutuuko hankkeesta tai toiminnasta saamelaisten oikeuksiin kohdistuva vaikutus saamelaisten kotiseutualueella. KHO on näin määrännyt, että KP-sopimuksen 27 artikla ja PL 17.3 § ovat tältä osin voimassa myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella.

Lappalaisia, jotka harjoittavat perinteistä poronhoitoa ja perinteisiä elinkeinoja, on perinteisesti ollut Kuusamossa Kitkan ja Maanselän lapinkylissä sekä Lapissa. Poronhoito mielletään lappalaiseksi elinkeinoksi (Ks. mm. Valtioneuvoston tilaama tutkimus: Enbuske, Janne - Antikainen, Matti - Haanpää, Susanna - Kyläniemi, Hanna - Laasonen, Valtteri - Mayer, Minna - Pentikäinen, Juha - Pyykkönen, Sinikukka - Siltanen, Kirsi - Valtanen, Eila, Metsälappalainen kulttuuri ja sen edistäminen. Helsinki 2019, s. 27–28 ja 34). Poronhoitoa harjoittavat Suomessa poronhoitolain mukaisen paliskuntajärjestelmän puitteissa saamelaiset, suomalaiset ja lappalaiset historiallisten lapinkyliensä alueilla. Kaikkien poronhoitajaryhmien erityiset oikeudet tulee turvata tässä luonnonvarasuunnittelussa.

Kittilän Lapinkylä edellyttää, että Metsähallitus selvittää ja turvaa asianmukaisesti Lapinkylän jäsenien oikeudet asianmukaisesti luonnonvarasuunnittelussaan, myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella.

26.3.2026

Kittilän Lapinkylä ry

Perttula Kati

Kittilän Lapinkylä ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

26.03.2026

Asia: MH3305/2025

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry:n lausunto koskien
Lapin luonnonvarasuunnitelmaa 2026-2031

Lausunnon valmistelijat: Martti Asikainen, Sisli Piisilä, Pekka Nyman

JOHDANTO

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry (SLL Lapin piiri) kiittää mahdollisuudesta lausua Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmasta vuosille 2026–2031. Lapin luonnonvarasuunnitelma 2026–2031 (LVS) on Metsähallituslain (234/2016) mukainen strateginen suunnitelma, joka ohjaa sen toimintaa saamelaisten kotiseutualueen eteläpuolisessa Lapissa noin 3,44 miljoonan hehtaarin alueella.

1.1. JURIDINEN JA STRATEGINEN VIITEKEHYS

Luonnonvarasuunnitelmilla Metsähallitus täyttää sille laissa asetettuja yhteiskunnallisia velvoitteita. Näihin sisältyy valtion maiden ja vesien käytön suunnittelu siten, että luonnon monimuotoisuus, ekologinen kestävyys, poronhoidon ja muun perinteisen maankäytön edellytykset sekä ilmastotavoitteet turvataan.

Metsähallituksen toiminta perustuu mm. metsähallituslakiin (234/2016), luonnonsuojelulakiin (9/2023), ympäristönsuojelulakiin (527/2014), vesilakiin (587/2011), metsälakiin (1093/1996) sekä EU:n luontodirektiiviin (92/43/ETY), lintudirektiiviin (2009/147/EY), ennallistamisasetukseen (2024/1991), biodiversiteettistrategiaan (Euroopan komissio 2020) sekä valtioneuvoston omistajapolitiisiin linjauksiin.

EU-oikeus asettaa Metsähallituksen toiminnalle sitovat reunaehdot, joita ei voida sivuuttaa kansallisella päätöksenteolla tai suunnittelulla. Erityisesti EU:n luontodirektiivit velvoittavat jäsenvaltioita turvaamaan suojeltujen lajien suojelutason myös talousmetsissä. Kansallista lainsäädäntöä ja viranomaistoimintaa on tulkittava EU-oikeuden mukaisesti, ja ristiriitatilanteissa EU-oikeudella on etusija.

EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisut täsmentävät näitä velvoitteita ja sitovat kansallisia viranomaisia niiden soveltamisessa. Näin ollen Metsähallituksen toiminnan on kaikissa tilanteissa varmistettava, ettei metsätalous tai muu maankäyttö johda esimerkiksi lintudirektiivin vastaiseen pesien hävittämiseen, lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentämiseen tai muuhun kiellettyyn häirintään.

Metsähallituslain tulkinnassa on huomioitava lain sisäinen jännite 3 §:n ja 6 §:n välillä. Lain 3 §:n mukaan Metsähallituksen liiketoiminnan on tuotettava mahdollisimman hyvää taloudellista tulosta valtion omistajapolitiikan linjausten mukaisesti, kun taas lain 6 §:ssä puolestaan edellytetään, että Metsähallitus huolehtii siitä, että sen hallinnassa olevien luonnonvarojen ja muun omaisuuden käytölle asetetut biologisen monimuotoisuuden suojelua koskevat sekä muut luonnonsuojelulliset tavoitteet otetaan huomioon.

Lain esitöiden (HE 132/2015 vp) mukaan 6 §:llä on itsenäinen velvoittava luonne, eikä se ole alisteinen 3 §:n taloudellisille tavoitteille. Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos ei osoita, miten tämä tasapainottamisvelvoite on käytännössä toteutettu, kun hakkuusuunnitetta korotetaan samalla kun hiilinielu pienenee ja lahopuumäärät laskevat.

Lisäksi Metsähallituksen tulisi toiminnassaan huomioida myös tavoitteet, joita Suomen valtio on asettanut, kuten esimerkiksi hiilineutraalius ja luontokadon pysäyttäminen vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi Suomi on sitoutunut valmistelemaan ennallistamisasetuksen mukaisen ennallistamissuunnitelman esitettäväksi EU-komissiolle elokuuhun 2026 mennessä.

Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 toimintaohjelman kerrotaan pohjautuvan Metsähallituksen strategiaan. Metsähallituksen päivitetyllä strategialla edistetään hyvinvointia ja yhteistyötä, Ilmasto-ohjelma 2025–2030 mukaista ilmastonmuutoksen torjuntaa, luonnon monimuotoisuutta, hyvinvointia ja biotaloutta (Metsähallitus n.d.). Metsähallituksen tehtävä ei ole maksimoida taloudellista tulosta, vaan tuottaa yhteiskunnalle mahdollisimman suurta kokonaisuhyötyä (Metsähallitus 2026).

Metsähallituksen luonnonvarasuunnittelun tulee turvata luonnon monimuotoisuus, ekologinen kestävyys ja ilmastotavoitteet siten, että valtion maiden käyttöä ei tarkastella yksinomaan taloudellisen hyödyntämisen näkökulmasta. Suunnitelma ei ole hallintolain mukainen viranomaispäätös, mutta sillä on merkittävä tosiasiallinen ohjausvaikutus valtion maiden käyttöön Lapissa ja sen kautta myös luonnon monimuotoisuuteen sekä ekosysteemien tilaan.

SLL Lapin piiri pitää tärkeänä, että Metsähallitus tunnistaa ja tunnustaa roolinsa Suomen suurimpana valtion maa- ja vesialueiden hallinnoijana, joista 3,44 milj. hehtaaria sijaitsee nyt lausuttavana olevalla suunnittelualueella.

1.2. SUUNNITELMAN STRATEGISET PUUTTEET

Luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnos ei perustu riittävässä määrin tutkittuun tietoon eikä se huomioi EU:n lintu- ja luontodirektiivejä ja biodiversiteettistrategiaa. SLL Lapin piiri on yhteistyössä Paliskuntain yhdistyksen kanssa antanut palautetta tietopohjaisuuden tarpeesta jo useassa yhteydessä luonnonvarasuunnittelun yhteistyöryhmässä, sekä moittinut osallistamisen ja työskentelymetodien olleen puutteellisia suunnitelman kokonaisvaltaisen tarpeiden yhteensovittamisen kannalta.

Työskentely perustui suurelta osin dialogiin, joka on luonteeltaan marginalisoiva käytäntö, eikä tunnista riittävällä tasolla eri maankäyttömuotojen ristiriitoja. Valitettavasti tämä puute näkyy myös luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksessa. Vaikka suunnitelmassa tunnistetaan useita keskeisiä toimintaympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutos, luontokato ja maankäyttöpaineiden kasvu, tunnistaminen ei johda riittävän vahvoihin toimenpide-ehdotuksiin. Luonnonvarasuunnitelmassa 2026–2031 korostetaan ennallistamista ja luonnon monimuotoisuuden merkitystä, mutta samaan aikaan se mahdollistaa laajamittaisen metsätalouden lisäämisen, kaivostoiminnan kasvattamisen, aurinko- ja tuulivoimarakentamisen lisäämisen sekä matkailun kasvun ilman arviota maankäytön kumuloiuvista yhteisvaikutuksista.

Ristiriita strategisten tavoitteiden ja käytännön toimenpiteiden välillä on sitäkin merkittävämpi, kun huomioidaan, että Suomen hallitusohjelma (2023–) sisältää sitoumuksen luontokadon pysäyttämistä ja metsiensuojelun edistämistä. Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos ei osoita, miten sen toimenpiteet edistävät näitä kansallisia sitoumuksia tai tunnusta avoimesti tilanteita, joissa ne ovat keskenään ristiriidassa (Valtioneuvosto 2023). Kaiken kaikkiaan Metsähallituksen strategian mukaiset teemat jäävät vähälle huomiolle Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksessa, mitä tulee mittareihin, tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Luonnonvarasuunnitelmassa 2019–2024 Metsähallitus sitoutui turvaamaan Lapin luonnon monimuotoisuuden ja kehittämään ekologista verkostoa. Näiden tavoitteiden toteutuminen uudella suunnitelmakaudella edellyttää merkittävästi nykyistä vahvempaa toimeenpanoa, seuranta ja arviointia.

Metsähallitus on sitoutunut lisäämään jatkuvapeitteistä metsänhoitoa, mutta käytettyjä menetelmiä, niiden kohdentumista ja laajuutta ei ole esitetty läpinäkyvästi. Tämä vaikeuttaa menetelmien vaikutusten riippumatonta arviointia luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta (Geneletti 2013; Bidstrup 2016). Tarkastelu myös painottuu yksittäisiin kohteisiin, eikä se mahdollista maisematason tai monimuotoisuuden kokonaisvaikutusten arviointia.

Myös kiertoajat jäävät monin paikoin lyhyiksi, jolloin niin sanottu jatkuvapeitteinen metsänhoito muistuttaa rakenteeltaan enemmän pienaukkoihin perustuvaa käsittelyä kuin aidosti jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta (Kuuluvainen & Aakala 2011; Kuuluvainen & Gauthier 2018). Tämä heikentää menetelmän ekologista vaikuttavuutta ja vaikeuttaa sen erottamista tavanomaisesta metsätaloudesta.

SLL Lapin piiri katsoo, että tiedon ja läpinäkyvyyden puute kaventavat merkittävästi mahdollisuuksia arvioida luonnonvarasuunnitelman ekologista vaikuttavuutta. Ilman avointa ja systemaattista seuranta ei voida todentaa, edistääkö suunnitelma asetettuja monimuotoisuus- ja ilmastotavoitteita.

1.3. LAUSUNNON TAVOITE JA RAKENNE

Tämä lausunto arvioi Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnosta 2026–2031 kokonaisuutena ja esittää SLL Lapin piirin näkemyksen siitä, miltä osin suunnitelma ei nyky muodossaan täytä sille asetettua tarkoitusta, tavoitteita ja kansallisia sekä EU-tason velvoitteita.

Lausunnossa tarkastellaan erikseen hakkuusuunnitteen ekologisia ja mallinnuksellisia ongelmia, maankäytön kumulatiivisten paineiden arviointia, luontokatoa ja ennallistamistoimien romahtamista, ilmastotavoitteita ja luonnonmetsien hiilivarastoja, ekologisten yhteyksien turvaamista, lisäsuojelun tarvetta, metsälannoituksen riskejä sekä strategisen ympäristöarvioinnin puuttumista.

Jokainen alaluku sisältää erillisen "Esitettävät muutokset" -alaosion, jossa SLL Lapin piiri esittää konkreettiset vaatimuksensa suunnitelman muuttamiseksi ennen sen hyväksymistä. SLL Lapin piiri katsoo, että suunnitelman hyväksyminen ilman näitä muutoksia olisi ristiriidassa metsähallituslain, SOVA-lain sekä EU:n ennallistamisasetuksen ja biodiversiteettistrategian velvoitteiden kanssa.

2. METSIEN KEHITYS

Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksessa metsien kehityksen laskelmiin on hyödynnetty MELA-ohjelmistoa, jolle on ennen laskennan aloittamista määritelty joukko parametreja: puutavaralajien yksikköhinnat, toimenpiteiden kustannukset, kiertoajat sekä uudistamiskriteerit.

Suunnitelmaluonnoksessa myönnetään, että merkittävänä epävarmuustekijänä on MELA-ohjelman laskentamallien rakentuminen tasaikäisrakenteisten metsien pohjalle, minkä vuoksi peitteisen metsänkäsittelyn menetelmistä johtuvaa puuston kehitystä ei pystytä täysin kuvaamaan.

Tämä mallinnuksellinen rajausta voi ohjata laskennan tuloksia rakenteellisesti kohti tasaikäismetsätalouteen perustuvia ratkaisuja. Optimointiin perustuvat metsäsuunnittelumallit eivät ole neutraaleja ennustevälineitä, vaan niiden tulokset riippuvat olennaisesti valituista tavoitefunktioista ja rajoitteista (Nuutinen & Kellomäki, 2001). Kun suunnittelussa maksimoidaan nettotulojen nykyarvoa, hakkuusuositukset heijastavat tätä taloudellista painotusta, mikä voi syrjäyttää ekologiset tavoitteet.

Taloudellisten ja ekologisten tavoitteiden välinen jännite on tunnistettu selkeästi tutkimuskirjallisuudessa. Pohjanmies ym. (2019) osoittavat, että metsien käytössä esiintyy systemaattinen vaihtosuhde hakkuutulojen ja biodiversiteetti-indikaattorien, kuten esimerkiksi lahoppuun määrän, välillä. Ilman riittävän vahvoja ekologisia rajoitteita optimointimallit tuottavatkin ratkaisuja, joissa taloudellinen hyöty korostuu luonnon monimuotoisuuden kustannuksella.

Blatter ym. (2022) laajentavat tätä havaintoa politiikan tasolla toteamalla, että vahvaan taloudelliseen optimointiin nojaavat metsänkätön skenaariot ovat ristiriidassa biodiversiteetin turvaamisen kanssa ja voivat heikentää ekosysteemipalveluiden kokonaisuutta. Tämä on erityisen relevantti havainto Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 kaltaisessa suunnitelmassa, jossa samanaikaisesti tavoitellaan sekä puuntuotannon kasvua että luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Biodiversiteetin huomioidussa keskeinen ongelma on, että monimuotoisuutta on vaikea sisällyttää optimointimalleihin aidosti ohjaavana tavoitteena. Käytännössä se operationalisoidaan usein rajoitteiksi tai yksittäisiksi indikaattoreiksi, jotka eivät kykene kuvaamaan ekosysteemien monimutkaisuutta riittävällä tarkkuudella.

Tutkimukset osoittavat, että nykyiset metsänkätön käytännöt eivät ole riittäneet pysäyttämään biodiversiteetin heikkenemistä (Peura ym., 2024), mikä korostaa tarvetta tarkastella kriittisesti myös niitä suunnittelumalleja, joihin käytännöt nojaavat. Suomen tämänhetkinen tilanne antaa viitteitä siitä, että biodiversiteetin huomiointi jää nykyisissä suunnittelumalleissa rakenteellisesti riittämättömäksi. Tästä syystä on perusteltua arvioida kriittisesti mallinnukseen perustuvan tarkastelun riittävyttä tilanteessa, jossa metsäluonnon tila on heikentynyt merkittävästi ja yli joka yhdeksäs laji on uhanalainen (Suomen ympäristökeskus 2022)..

Edellä esitetyn perusteella MELA-ohjelmiston tuloksiin liittyy merkittäviä rakenteellisia rajoitteita, kuten taloudellisten oletusten vahva ohjausvaikutus, metsänkäsittelyvaihtoehtojen kapea rajausta sekä biodiversiteetin puutteellinen mallinnettavuus. MELA-laskennan tuloksia ei siksi tule tulkita neutraaleina ennusteina vaan yhtenä skenaariopohjaisena näkökulmana, jonka rinnalle on tarpeen tuottaa vaihtoehtoisia, ekologisesti painotettuja tarkasteluja.

2.1. HAKKUUSUUNNITTEEN KOROTTAMINEN

Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksessa ehdotetaan vuotuisen hakkuusuunnitteen nostamista 1,9 miljoonasta kuutiometristä 2,1 miljoonaan kuutiometriin (+0,2 milj. m³/v, +10,5 %). Hakkuusuunnitteen korotuksen myötä kokonaispinta-ala kasvaa noin 1 000 hehtaarilla vuodessa (+3 %) ja uudistushakkuut noin 2 000 hehtaarilla vuodessa (+20 %).

Hakkuusuunnitteen korottamisen arvioinnissa on huomioitava myös Suomen kansallinen metsästrategia 2035 (Maa- ja metsätalousministeriö 2022), joka asettaa tavoitteeksi metsien kestäväen käytön, hiilinielujen vahvistamisen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen samanaikaisesti. Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos ei osoita, miten hakkuusuunnitteen korottaminen on sovittavissa yhteen näiden kansallisten strategisten tavoitteiden kanssa.

Päinvastoin, suunnitelmassa todettu hiilinielun pientyminen 34,2 prosentilla (vrt. VMI12-laskentaan) ja lahoppumäärien lasku 7,8:sta 7,4:ään kuutiometriin hehtaarilla vuosien 2018 ja 2025 välillä osoittavat, että kehityssuunta on kansallisen metsästrategian keskeisten tavoitteiden vastainen. Siksi näin merkittävä uudistushakkuiden kasvatus voi kasvattaa entisestään rakennepiirteiltään arvokkaiden metsien heikkenemisen riskiä.

EU:n ennallistamisasetus (2024/1991) velvoittaa jäsenvaltiot palauttamaan heikentyneet metsäekosysteemit suotuisaan tilaan. Asetuksen 11 artiklan mukaan metsäelinympäristöjen tilaa kuvaavien indikaattoreiden, mukaan lukien lahoppuun määrä ja metsien ikärakenne, on osoitettava paranemistrendiä viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Hakkuusuunnitteen korottaminen samalla kun lahoppumäärät ovat jo valmiiksi kriittisen alhaisella tasolla on selkeässä ristiriidassa myös EU:n asettaman tavoitteen kanssa. Lahoppuindikaattorin lisäksi metsien osalta ennallistamisasetus koskee lintujen elinympäristöjä, joiden ennallistamista ja suojelua tulee tukea lintudirektiivin (2009/147/EY) ja luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisesti.

Hakkuupotentiaali tulisi laskea uudelleen. Lisäksi siinä tulisi huomioida EU:n ennallistamisasetuksen (EU 2024/1991) vaatimukset. Metsätalousmaisissa monikäyttömetsissä lahoppuun määrä (7,4 m³/ha) on murto-osa luonnontilaisten tai luonnontilaistuneiden metsien tasosta, jonka on arvioitu olevan 20–30 m³/ha ekologisesti merkittävän monimuotoisuuden turvaamiseksi. Vertailuksi todettakoon, että suojelualueilla lahoppuuta on 32,2 m³/ha.

Monimuotoisuuden kehitystä mitataan tyypillisesti lahoppuun määrällä, säästöpuiden lukumäärällä, suojelualueiden pinta-alalla ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen tilalla. Nämä ovat keskeisiä indikaattoreita EU:n luonto- ja lintudirektiivien (92/43/ETY ja 2009/147/EY) ja luonnonsuojelulain (9/2023) näkökulmasta. Direktiivit edellyttävät suotuisan suojelutason turvaamista, pesimä- ja elinympäristöjen ennallistamista ja aikaansaamista, mikä vaatii konkreettisia, mitattavia tavoitteita ja säännöllistä seurantaa.

Metsähallituksen oman vuosi- ja kestävyysraportin mukaan pitkän aikavälin tavoite lahoppuulle talouskäytössä olevissa monikäyttömetsissä on 10 m³/ha (Metsähallitus 2025). Tämä on alle puolet siitä tasosta, jonka tutkimuskirjallisuus osoittaa ekologisesti merkittävän monimuotoisuuden turvaamiseksi, jonka kriittinen taso on monimuotoisuuden kannalta 20–30 m³/ha (Kouki ym. 2018; Mönkkönen ym. 2022), ja luonnontilaisen tason kannalta 20–60+ m³/ha. Tavoite ei siten ole riittävä EU:n ennallistamisasetuksen 11 artiklan mukaisen luonnon monimuotoisuuden paranemistrendin saavuttamiseksi (EU 2024/1991).

2.2. SUOMEN ERITYISASEMA EU:SSA

EU:n biodiversiteettistrategian tavoite on pysäyttää luonnon köyhtyminen vuoteen 2030 mennessä. Suomi on sitoutunut siihen, että oikeudellisen suojelun piirissä on vähintään 30 prosenttia EU:n maa- ja merialueista ja että tästä kolmannes eli noin kymmenen prosenttia pinta-alasta on suojeltu tiukasti ja että pinta-alasta riippumatta kaikki jäljellä olevat vanhat metsät on suojeltu tiukasti (Euroopan komissio 2020a).

Suomella ja Ruotsilla on myös keskeinen, kansainvälisistä sopimuksista ja EU-lainsäädännöstä kumpuava velvoite suojella boreaalisia metsiä (havumetsävyöhykettä), sillä suuri osa EU:n luonnontilaisista tai vanhoista havumetsistä sijaitsee Suomessa ja Ruotsissa. Molemmat maat ovat sitoutuneet pysäyttämään lajien ja luontotyyppien heikkenemisen ja parantamaan suojelutasoa merkittävästi (Euroopan komissio 2020a).

Suomen uhanalaisista lajeista 833 on riippuvaisia metsäelinympäristöistä (Hyvärinen ym. 2019), ja maan 34 metsäluontotyyppistä peräti 76 prosenttia on luokiteltu uhanalaisiksi, koska ne ovat menettäneet luontaisia ominaispiirteitään ja niiden pinta-ala on pientynyt luonnon monimuotoisuuden kannalta haitallisesti (Kouki ym. 2018).

2.3. ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

SLL Lapin piiri vaatii, että MELA-laskennasta tuotetaan ekologisesti painotettuja vaihtoehtoisia skenaarioita, koska malli voi rakenteellisesti suosia taloudellisia tavoitteita ekologisten kustannuksella. MELA-laskennan nyt esitettyjä tuloksia ei tule tulkita neutraaleina ennusteina.

Lisäksi SLL Lapin piiri vaatii, että hakkuusuunnitteen korottamista ei tule toteuttaa. Hakkuusuunnitteen korottaminen edellyttäisi vähintään riippumatonta arviointia siitä, miten korotus vaikuttaa EU:n ennallistamisasetuksen indikaattoreiden kehityssuuntaan, erityisesti lahopuun määrään, metsien ikärakenteeseen ja hiilinielun kokoon.

Metsähallituksen asettama pitkän aikavälin lahopuutavoite talouskäytössä olevissa monikäyttömetsissä on 10 m³/ha (Metsähallitus 2025). Tämä on alle puolet ekologisesti riittävästä tasosta. Tavoite on nostettava vähintään 20 m³/ha:iin, jotta EU:n ennallistamisasetuksen II artiklan mukainen paranemistrendin vaatimus voidaan täyttää. Tavoite on asetettava luonnonvarasuunnitelmakaudet ylittävänä pitkän aikavälin tavoitteena.

Luonnon monimuotoisuudelle on asetettava suunnittelussa konkreettiset ja mitattavat tavoitteet säännöllisine seurantoineen. Biodiversiteettiä ei voida huomioida ainoastaan optimointimallin reunaehtona tilanteessa, jossa metsäluonnon tila on jo kriittinen ja kansainväliset sitoumukset edellyttävät selkeää parannusta.

3. MAANKÄYTÖN PAINEET

Lapin luonnonvarasuunnittelualueeseen kohdistuvat maankäytön paineet ovat viime vuosikymmeninä moninaistuneet ja voimistuneet. Metsätalous, kaivannaistoiminta, energiainfrastrukturi, teollisuus, matkailu ja liikenneverkoston laajeneminen kohdistuvat usein samoihin alueisiin, mikä lisää ekosysteemien kuormitusta ja elinympäristöjen pirstoutumista. Erityisesti Pohjois-Suomessa maankäyttömuotojen päällekkäisyyden on todettu aiheuttavan tai lisäävän ekologistia, taloudellisia ja sosiaalisia ristiriitoja, joiden taustalla on kilpailu rajallisista luonnonvaroista ja elinympäristöistä (Heikkinen ym. 2019).

Metsätalouden vaikutukset korostuvat boreaalisisä metsissä, joissa intensiiviset hakkuut, maanmuokkaus ja tieverkoston laajeneminen muuttavat metsien rakennetta, vähentävät vanhojen metsien määrää ja katkaisevat ekologisia yhteyksiä. Nämä toimenpiteet heikentävät erityisesti vanhoihin metsiin sidoksissa olevia elinympäristöjä (Kumpula ym. 2000; Heikkinen ym. 2019). Kaivostoiminnan ja energainfrastruktuurin laajeneminen sekä matkailun kasvu lisäävät painetta entisestään, sillä niiden vaikutukset voivat ulottua yksittäisiä hankkeita laajemmalle erityisesti maisematasolla (Saarinen 2011), ja ekologisesti herkillä alueilla.

Keskeinen ongelma on kumulatiivisten vaikutusten puutteellinen tarkastelu. Yksittäiset hankkeet voivat täyttää ympäristövaatimukset erikseen tarkasteltuina, mutta niiden yhteisvaikutukset voivat muodostua merkittäviksi ekosysteemien toiminnan ja luonnon monimuotoisuuden kannalta (Geneletti 2013; Bidstrup 2016).

Vaikka kumulatiivisten vaikutusten varsinainen arviointi kuuluu ensisijaisesti muille viranomaisille, Metsähallituksella on keskeinen rooli tämän arvioinnin edellytysten luomisessa. Suunnitelman tulisi siksi sisältää selkeät tietopohjavaatimukset ja seurantarakenteet, jotka mahdollistavat maankäytön yhteisvaikutusten tunnistamisen ja hallinnan erityisesti metsätalouden, kaivannaistoiminnan, energainfrastruktuurin ja matkailun kohdistuessa samoille alueille. Yksi askel oikeaan suuntaan on myös Metsähallituksen vuosi- ja kestävyysraportissa 2025 mainittu maankäytön muutoksen mittarien käyttöönotto. Tietopohjaa tätä varten tulisi kerryttää jo tulevalle LVS-kaudella, ja tästä tulisi asettaa oma toimenpiteensä.

SLL Lapin piiri katsoo, että suojelualueiden läheisyyteen ei tule edistää matkailurakentamista. Toimenpiteen 25 mukaista mahdollisuutta matkailurakentamisen kaavoittamisesta Napapiirin retkeilyalueelle ei tule toteuttaa. Tästä syystä toimenpide 25 tulisi muotoilla uudelleen seuraavasti: "25. Laadimme ja toimeenpanemme Napapiirin retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelman yhteistyössä sidosryhmien kanssa."

3.1. VIHREÄ SIIRTYMÄ

Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 toimenpiteessä 6 perustellaan maa-ainesten tarjoamista kaivosten tarpeisiin vihreällä siirtymällä. SLL Lapin piiri kiinnittää huomiota siihen, että kaivostoiminta kokonaisuudessaan ei ole vihreää siirtymää, vaikka EU:n kriittisiä raaka-aineita koskeva asetus (CRMA, 2024/1252) on määritellyt tiettyjen kriittisten mineraalien kaivamisen strategiseksi prioriteetiksi.

Kaivostoiminnalla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka kohdistuvat maaperään, vesistöihin, poronhoitoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Vihreään siirtymään vetoaminen ei poista näitä vaikutuksia, eikä se myöskään vapauta Metsähallitusta tai elinvoimakeskuksia velvollisuudesta arvioida toimenpiteiden ympäristövaikutuksia asianmukaisesti. Toimenpiteen 6 muotoilu on tältä osin riittämätön ja harhaanjohtava, jonka vuoksi se edellyttää, että sitä muotoillaan tavalla, jossa kaivostoiminnan ympäristövaikutukset arvioidaan osana lausunnossa vaadittua strategista ympäristöarviointia.

3.2. ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

SLL Lapin piiri vaatii, että luonnonvarasuunnitelma luo selkeät edellytykset maankäytön kumulatiivisten yhteisvaikutusten tunnistamiselle ja hallinnalle. Nykyinen tarkastelu, jossa eri maankäyttömuotoja käsitellään pääosin erillisinä kokonaisuuksina, ei riitä turvaamaan luonnon monimuotoisuutta eikä ekosysteemien toimivuutta.

Suunnitelmaan on sisällytettävä alueellinen tarkastelu, jossa metsätalouden, kaivostoiminnan, energiainfrastruktuurin, teollisuuden ja matkailun yhteisvaikutukset arvioidaan suhteessa samoihin elinympäristöihin, vesistöihin ja ekologisiin yhteyksiin. Arvioinnin tulee kattaa myös vaikutukset poronhoidon toimintaedellytyksiin. Luonnonvarasuunnitelman tulee lisäksi sisältää selkeät tietopohjavaatimukset ja seurantarakenteet, jotka mahdollistavat toimivaltaisten viranomaisten suorittaman kumulatiivisten vaikutusten arvioinnin.

Luonnonvarasuunnittelussa on otettava käyttöön ekologiseen kytkeytyneisyyteen perustuva maankäytön ohjaus, jossa vältetään elinympäristöjen pirstoutumista ja turvataan suojelualueiden sekä monikäyttömetsien muodostama ekologinen kokonaisuus. SLL Lapin piirin näkemyksen mukaan suunnitelma ei täytä SOVA-lain edellyttämää riittävää ympäristövaikutusten selvittämisen tasoa ilman näitä rakenteita.

4. LUONTOKATO JA ENNALLISTAMINEN

Luontokato on maailmanlaajuisesti kiihtyvä kriisi. Maailman biodiversiteettipaneelin (IPBES) laajan arviointiraportin mukaan noin miljoonaa eläin- ja kasvilajia uhkaa sukupuutto, mikä on suurempi määrä kuin koskaan aiemmin ihmiskunnan historiassa, ja pääasiallisena syynä on intensiivinen maankäyttö (IPBES 2019). Suomi ei ole poikkeus tästä kehityksestä, sillä myös se on yhä kaukana itselleen asettamista luontokadon pysäyttämiseen liittyvistä tavoitteista. Euroopan komissiolle viime vuonna toimitetussa luonto- ja lintudirektiivien (2009/147/EY) toimeenpanon raportissa todetaan, että lajien ja luontotyyppien tilan heikkenevä kehitys on Suomessa jatkunut (Valtioneuvosto 2025; Ympäristöministeriö 2025).

Raporttia koordinoineen Suomen ympäristökeskuksen mukaan tilanteen korjaamiseksi tarvitaan suojelun ja ennallistamisen lisäämistä sekä kokonaisvaltaisempaa maankäytön suunnittelua. Tämä pitää sisällään luonnon nykyistä paremman huomioimisen maankäytössä, mikä on tunnistettu keskeiseksi keinoksi myös lintulajien taantumisen pysäyttämässä (Suomen ympäristökeskus 2025).

Tuoreimmassa lajien uhanalaisuusarviossa 833 metsälajia arvioitiin uhanalaisiksi ja 754 silmälläpidettäväksi (Hyvärinen ym. 2019). Luontotyyppien Punaisessa kirjassa ei luokiteltu yhtään metsäluontotyyppiä elinvoimaiseksi (Aalto ym. 2023). Nämä luvut kertovat siitä, että metsäluonnon tila on Suomessa vakavasti heikentynyt eikä käänne parempaan ole toistaiseksi toteutunut. Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksessa olevan hakkuusuunnitteen kasvattamisen voi odottaa kiihdyttävän luontokatoa entisestään.

Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksen mittaritaulukko (Liite 2) paljastaa huolestuttavan kehityssuunnan ennallistamis- ja luonnonhoitotoimissa. Lapin alueen luonnonhoitotöiden toteutusmäärät ovat laskeneet jokaisella osa-alueella vuodesta 2021 lähtien, kunnes 2025 pinta-ala nousi vajaalla 100 hehtaarilla. Esimerkiksi metsien ennallistaminen on käytännössä täysin pysähtynyt. Kun vuonna 2021 ennallistettiin vielä 170 hehtaaria metsää, on vuosien 2024 ja 2025 toteuma ollut nolla hehtaaria.

Samanaikaisesti myös soiden ennallistaminen on laskenut jyrkästi. Huippuvuoden 2021 yli 2 000 hehtaarin vuoden 2025 vajaaseen 900 hehtaariin. Erityisen vakavaksi tilanteen tekee se, että Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos ei aseta lainkaan sitovia hehtaaritavoitteita metsien ennallistamiselle suunnitelmakaudelle 2026–2031.

Toimenpiteet 37 ja 38 mainitsevat ennallistamisen ainoastaan yleisellä tasolla ilman mitattavia tavoitteita. Tämä herättää huolta EU:n ennallistamisasetuksen (2024/1991) 4 artiklan toteutumisesta, joka velvoittaa jäsenvaltioita toteuttamaan konkreettisia ennallistamistoimenpiteitä heikentyneiden metsäelinympäristöjen palauttamiseksi suotuisaan tilaan. Lisäksi artiklaan liittyy heikentämättömyysvelvoite, jonka mukaan jo hyvässä tilassa olevien alueiden tila ei saa merkittävästi heikentyä.

Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksesta ei myöskään käy ilmi, miksi metsien ennallistaminen on lopetettu kokonaan, eikä se myöskään esitä arviota siitä, miten tämä vaikuttaa EU:n ennallistamisasetuksen kansallisten tavoitteiden täyttämiseen.

4.1. LINTUDIREKTIIVI JA LAJISTOSEURANTA TALOUSMETSISSÄ

Lapin luonnonvarasuunnitelma ei osoita, miten lintu- ja luontodirektiivin (2009/147/EY; 92/43/ETY) pesimäympäristövelvoitteet toteutuvat talousmetsien käsittelyssä. Lintulajistoa voidaan hyödyntää keskeisenä indikaattorina metsien ekologisen tilan arvioinnissa. Tietyt metsälintulajit ennustavat luotettavasti koko lintuyhteisön monimuotoisuutta ja toimivat käyttökelpoisina biodiversiteetin indikaattoreina (Pakkala ym. 2014).

Metsän rakenne, ikä ja käsittelytavat vaikuttavat keskeisesti lintujen lajistoon borealisissa metsissä (Grönvall 2023), ja erityisesti tikat sekä petolinnut on tunnistettu hyviksi indikaattorilajeiksi metsien luonnonarvoille (Virkkala ym. 2022). Metsätalouden toimenpiteiden on lisäksi todettu heikentävän elinympäristöjä ja vähentävän biodiversiteettiä borealisissa metsissä (Häkkiä 2021), ja metsälintujen kannan kehitystä käytetään EU-tasolla keskeisenä biodiversiteetin indikaattorina (EFI 2021).

Suomen vastuulajeihin kuuluvien metsälintujen, kuten metso, teeri, pyy ja riekko, sekä muiden talousmetsien ekologiselle tilalle herkkien lajien, kuten kanahaukka, pohjantikka, helmipöllö ja tervapääsky, elinympäristöjen turvaaminen on keskeinen osa kestävästä metsätaloudesta. EU:n lintudirektiivi (2009/147/EY) edellyttää, että jäsenvaltiot ylläpitävät lintulajien kannat ekologisesti kestäväällä tasolla ja turvaavat niiden elinympäristöjen riittävyyden myös talousmetsissä. Tämä edellyttää, että metsätalouden suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan järjestelmällisesti huomioon lajien elinympäristövaatimukset ja toimenpiteiden vaikutukset lintukantoihin.

Lintukantojen kehitystä on seurattava osana metsien kestävyysarviointia. Seurannan tulee perustua ekologisesti tarkoituksenmukaisiin aluekokonaisuuksiin, jotka ovat riittävän laajoja kattamaan lajien elinympäristöt ja populaatiodynamiikan. Seurantatiedon avoin raportointi on keskeinen edellytys toiminnan läpinäkyvyydelle ja vaikutusten luotettavalle arvioinnille. Pitkän aikavälin tavoitteena on turvata lintukantojen elinvoimaisuus siten, että metsätalous ei heikennä lajien suojelutasoa eikä niiden elinympäristöjen ekologista toimivuutta.

4.2. ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

SLL Lapin piiri vaatii, että suunnitelmaan kirjataan sitovat vuotuiset hehtaaritavoitteet metsien ennallistamiselle ennen suunnitelman hyväksymistä, sillä luonnos ei tällä hetkellä sisällä lainkaan mitattavia tavoitteita ennallistamistoimille. Metsähallituksen on myös selitettävä, miksi metsien ennallistaminen on käytännössä lopetettu kokonaan vuosina 2024–2025 ja arvioitava, miten tämä vaikuttaa EU:n ennallistamisasetuksen kansallisten tavoitteiden täyttämiseen.

Ennallistaminen voidaan hoitaa suojelemalla lintujen pesimäalueet metsätaloustoimien ulkopuolelle sekä ennallistamalla suojeltuja luontotyyppisiä, kuten rinesoita, harjumetsiä, boreaalisia luonnonmetsiä, metsäpuroja ja tulvametsiä.

Hakkuusuunnitteen kasvattaminen on ristiriidassa ennallistamisvelvoitteiden kanssa tilanteessa, jossa 833 metsälajia on arvioitu uhanalaisiksi eikä yhtään metsäluontotyyppiä ole luokiteltu elinvoimaiseksi. Suunnitelma on saatettava vastaamaan EU:n ennallistamisasetuksen velvoitteita kokonaisuudessaan, mukaan lukien heikentämättömyysvelvoite, jonka mukaan jo hyvässä tilassa olevien alueiden tila ei saa merkittävästi heikentyä.

5. ILMASTOTAVOITTEET JA LUONNONMETSIEN HIILIVARASTOT

Tutkimusten mukaan arktinen alue lämpenee lähes neljä kertaa nopeammin kuin maapallo keskimäärin (Rantanen ym. 2022; Ilmatieteen laitos 2022). Lisääntyvien vieraslajien myötä pohjoisiin oloihin sopeutuneiden lajien elämä vaikeutuu. Luonnonsuojelullisen tilanteen parantamiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi hakkuusuunnitetta tulisi pienentää.

Suomen ilmastopaneelin ja Suomen luontopaneelin yhteisraportti vuodelta 2026 osoittaa, että Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden samanaikainen saavuttaminen ei ole mahdollista viime vuosien noin 73 miljoonan kuutiometrin vuotuisella hakkuumäärällä (Seppälä ym. 2026). Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää hakkuiden maltillistamista sekä tiukasti suojeltujen metsämaiden metsien määrän merkittävää kasvattamista.

Suomen ilmastopaneelin ja Suomen luontopaneelin yhteisraportin skenaariotarkastelu perustui Monsu-malliin ja kattoi talousmetsien metsämaat koko Suomessa; kitumaat, joutomaat ja suojellut alueet rajattiin ulkopuolelle. Tulokset kuvaavat hiilitaseiden ja monimuotoisuuden kehitystä valituissa skenaarioissa, eivät metsien todellista kehitystä.

Noin 60 Mm³:n vuotuinen hakkuutaso mahdollistaa sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisen että monimuotoisuusrakenteen paranemisen talousmetsissä. Hakkuutaso 70 Mm³ säilyttää metsät nieluna, mutta ei riitä täyttämään EU:n maankäyttösektorin velvoitetta vuoteen 2030 mennessä eikä myöskään kansallista hiilineutraaliustavoitetta vuoteen 2035 mennessä. Suomen metsien hakkuukertymä oli vuonna 2024 noin 73,8 miljoonaa kuutiometriä. Tuoreimpia tilastoja ei ole vielä julkaistu, mutta hakkuukertymään ennustetaan kasvaneen vuonna 2025.

Hakkuukertymän vuosittainen kasvattaminen on ristiriidassa ilmasto- ja luontotavoitteiden kanssa sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Ilmasto- ja luontotavoitteiden samanaikainen saavuttaminen edellyttää hakkuiden vähentämistä, suojelupinta-alan merkittävää laajentamista sekä luonnonhoitotoimien lisäämistä.

Nykyiset metsänhoidon suositukset eivät yksin riitä turvaamaan monimuotoisuudelle keskeisiä rakennepiirteitä, eivätkä ne ole riittävät hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää uusien suojelualueiden perustamista. Lisäksi myös talouskäytössä olevien metsien luonnon monimuotoisuuden tilaa tulisi vahvistaa, sillä nykyiset metsäalan yhteiset metsänhoidon suositukset, vaikka niitä noudatettaisiin täsmällisesti, eivät riitä turvaamaan monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä talousmetsissä (Seppälä ym. 2026).

Luonnonmetsien hiilivarasto on aiemmin arvioitua merkittävästi suurempi. Tuore tutkimus osoittaa, että boreaalisten luonnonmetsien hiilivarastot ovat merkittävästi suurempia kuin talousmetsissä: ero on 2,7–8 kertaa suurempi kuin aiemmin on arvioitu, ja merkittävä osa tästä erosta selittyy maaperän pitkäkestoisella hiilivarastojen heikkenemisellä metsätaloustoimenpiteiden seurauksena (Pascual ym. 2026). Tämä haastaa nykyiset oletukset metsätalouden ilmastohyödyistä ja korostaa, että hakkuusuunnitteen korottaminen on ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa myös maaperän hiilitaseen näkökulmasta.

Luonnonmetsä-työryhmän vuonna 2026 julkaisema kansallispuistoverkoston kehittämisraportti esittää, että suojelemalla 10 000 hehtaaria keskimääräistä suomalaista talousmetsää Suomen hiilinielu kasvaa vuosikymmenessä noin 10 miljoonaan CO₂e-tonniin, joka on lähes puolet Suomen hiilineutraaliustavoitteen vaatimasta lisänielusta (Aalto ym. 2026). Valtion omistamien luonnontilaisten metsien suojelematta jättäminen on siten ristiriidassa sekä EU:n biodiversiteettistrategian että Suomen ilmastotavoitteiden kanssa.

5.1 ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

SLL Lapin piiri vaatii, että ilmasto- ja luontotavoitteiden samanaikainen saavuttaminen otetaan lähtökohdaksi hakkuusuunnitetta määritettäessä. Hakkuusuunnitteen korottaminen on ristiriidassa Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden sekä EU:n maankäyttösektorin velvoitteiden kanssa. Luonnonmetsien suojelu on kirjattava suunnitelmaan ensisijaisena keinona sekä hiilivarastojen kasvattamisessa että luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa, sillä nämä tavoitteet ovat nykytutkimuksen valossa erottamattomasti toisiinsa kytkeytyneitä (Pascual ym. 2026; Seppälä ym. 2026).

6. EKOLOGISET YHTEYDET JA ALUE-EKOLOGINEN VERKOSTO

Ekologisten yhteyksien turvaaminen on ilmastomuutoksen kiihtyessä ensisijainen edellytys lajiston selviytymiselle. Ilmastomuutos tuo Suomeen uusia lajeja, muuttaa elinympäristöjä sekä ekosysteemejä ja vaikeuttaa pohjoisiin oloihin erikoistuneiden vaateilaiden lajien elämää. Suomen metsät ja Lapin tunturit ovat jo muuttuneet ilmastomuutoksen takia. Eri vuodenaikojen lämpötilojen nousu tuo pohjoiseen lisää etelän lajeja.

Lisääntyvien vieraslajien ja lämpenevän ilmaston myötä pohjoisiin oloihin sopeutuneet lajit joutuvat siirtymään entistä pohjoisemmaksi (esim. Björkman ym. 2018). Tämä on kuitenkin mahdollista vain siinä tapauksessa, jos Suomesta löytyy riittävästi kytkeytyneitä suojelualueita (Lehikoinen ym. 2021). Ihanteellisessa tilanteessa suojelualueet muodostavat yhtenäisen verkoston Kemistä Utsjoelle saakka.

Riskinä on pohjoisten endeemisten lajien häviäminen kokonaan, jos eteläisten lajien aiheuttama kilpailu kasvaa tai ilmasto muuttuu sopimattomaksi pohjoisen endeemisille lajeille (Piirainen ym. 2020). Korkeilla leveysasteilla elävien endeemisten lajien on tutkittu olevan alttiimpia ilmaston lämpenemisen haittavaikutuksille ja siten hauraammassa asemassa lajien ilmastoiresilienssiin nähden (Hintsanen ym. 2025).

Tutkimukset osoittavat, että suojelualueiden ja ekologisten verkostojen kasvattaminen ja laajempi kattavuus vähentävät muutoksia lajistojen ja yhteisöjen lämpötilaindeksissä ja kasvattavat siten lajiston resilienssiä ilmastomuutosta vastaan (Lehikoinen ym. 2021). Tällä hetkellä tilanne on kuitenkin päinvastainen. Luonnon monimuotoisuus köyhtyy nopeammin kuin koskaan ihmiskunnan historian aikana (Dasgupta 2021; Peljo & Korja 2021). Pääsyynä tähän on intensiivinen maankäyttö, joka pirstoo elinympäristöjä, katkaisee ekologisia yhteyksiä ja vähentää merkittävästi luonnontilaisten alueiden määrää (Hautamäki ym. 2024).

Luonnonmetsä-työryhmän vuonna 2026 julkaiseman kansallispuistoverkoston kehittämisraportin mukaan nykyinen pirstoutunut suojelualueverkosto tulee muodostamaan ilmastomuutoksen kiihtyessä "sukupuuttojen saariston", sillä lajit eivät pysty siirtymään talousmetsäalueiden yli ilmasto-olojen muuttuessa luonnottoman nopeasti epäsuotuisiksi (Aalto ym. 2026).

Tästä syystä ekologisten yhteyksien turvaaminen ja vahvistaminen on nostettava luonnonvarasuunnitelmassa omaksi tavoitteekseen. Tämä edellyttää, että yhteyksiä tarkastellaan osana kaikkea maankäyttöä ja että alue-ekologisen verkoston ajantasaistaminen, seuranta ja ekologisen toimivuuden vahvistaminen kirjataan suunnitelmaan konkreettisina toimenpiteinä.

Metsähallitus tunnistaa luonnonvarasuunnitelman luonnoksessa ekologisten verkostojen ja kytkeytyneisyyden merkityksen valtionmaiden luontoarvojen turvaamiselle. Alue-ekologinen verkosto rakentuu kokonaisuudesta, jossa suojelualueet ja arvokkaat luontokohteet muodostavat ytimen, ekologiset käytävät ja askelkivet turvaavat niiden väliset yhteydet, ja monikäyttö- sekä virkistysmetsät toimivat tukialueina.

Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos tunnistaa kytkeytyneisyyden merkityksen, mutta tunnistaminen ei johda konkreettisiin toimenpiteisiin. Suunnitelman kytkeytyneisyysanalyysi osoittaa, että 2 000 metrin etäisyydellä jo 98 prosenttia monimuotoisuuskohteista kytkeytyy suojelualueisiin. Tunnistus ei kuitenkaan johda konkreettisiin toimenpiteisiin tai ennalta asetettuihin tavoitteisiin ekologisten yhteyksien vahvistamiseksi tai suojelualueiden laajentamiseksi.

Pelkkä karttapohjainen tunnistaminen ei riitä. Ekologisten yhteyksien toimivuutta on arvioitava myös ekologisin indikaattorein, kuten peitteisyyden, lahopuun määrän, latvusjatkuvuuden ja lajistollisten tunnuslukujen avulla. Yhteys voi säilyä kartalla mutta menettää ekologisen merkityksensä, jos sen rakenteen muutoksia ei seurata systemaattisesti. Alue-ekologinen verkosto on ajantasaistettava ja seurannan tulokset on julkaistava avoimesti, jotta verkoston toimivuutta voidaan arvioida riippumattomasti.

Metsähallitus on itsekin tunnistanut kytkeytyneisyyden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle, joten on pelkästään johdonmukaista, että tämä konkretisoituu sitoviksi tavoitteiksi suunnitelmakaudella 2026–2031.

6.1 ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

SLL Lapin piiri vaatii, että ekologiset yhteydet nostetaan luonnonvarasuunnitelmassa omaksi mitattavaksi tavoitteekseen erillään muista luonnon monimuotoisuuden toimenpiteistä. Suunnitelmaan on sisällytettävä sitovat ekologisten yhteyksien seurantaindikaattorit. Kytkeytyneisyyden arviointi ei voi perustua pelkästään karttatarkasteluun, vaan yhteyksien ekologista toimivuutta on seurattava mitattavilla indikaattoreilla, kuten peitteisyydellä, latvusjatkuvuudella, lahopuun määrällä ja lajistollisilla tunnusluvuilla.

Lajistollisina indikaattoreina tulisi käyttää erityisesti talousmetsien ekologisesta tilasta herkkiä metsälintulajeja, kuten hömötiaista, lapintiaista, metsoa ja riekkoa, sekä luppoisuutta ja lahopuujuantumoa. Näiden indikaattorien kehitystä on seurattava ja raportoitava vuosittain. Lisäksi ekologisille yhteyksille on määriteltävä selkeät laadulliset ja määrälliset kriteerit. Nykyisiä ekologistia yhteyksiä tulisi kehittää niin, että askelkivistä kehitetään yhtenäisiä ekologistia käytäviä. Ekologistia yhteyksiä ei lähtökohtaisesti tulisi hakata lainkaan, tai hakkuille tulisi esittää riippumattomasti arvioidut tietopohjaiset perusteet siitä, miten esimerkiksi poimintahakkuu parantaa laadullisesti ekologisen yhteyden tilaa.

Lapin luonnonvarasuunnitelma ei osoita, miten lintu- ja luontodirektiivin pesimäympäristövelvoitteet toteutuvat talousmetsien käsittelyssä. Suomen erityisvastuulajeille, kuten metsolle, teerelle, pyylle ja riekolle sekä muille talousmetsistä riippuvaisille lajeille kuten kanahaukalle, pohjantikolle, helmipöllölle ja tervapääskylle on asetettava seurantatavoitteet, jotka kytkeytyvät metsätalouden toimenpidesuunnitteluun.

Lintukantojen kehitys talousmetsissä on sisällytettävä osaksi vaadittua indikaattoriperusteista seurantaa ja seurantatulokset on julkaistava vuosittain. Tällä hetkellä Lapin oloihin sovitettuja numeerisia vähimmäisleveyksiä ja peitteisyysrajoja ei ole määritelty, mikä vaikeuttaa yhteyksien toimivuuden yhdenmukaista arviointia. Metsähallituksen alue-ekologinen verkosto on ajantasaistettava, ja seurannan tulokset on julkaistava avoimesti, jotta verkoston toimivuutta voidaan arvioida riippumattomasti.

7. LISÄSUOJELUN TARVE JA SUOJELUALUEVERKOSTON AUKOT

Lapin suojelualueiden vinoutuma tunturimaastoon ja kitu- ja joutomaille on dokumentoitu ongelma, joka heikentää metsäbiodiversiteetin suojelua koko suunnittelualueella. Luonnonmetsä-työryhmän raportti (Aalto ym. 2026) esittää, että usein toistettu väite, jonka mukaan Lapissa on jo riittävästi suojelua, ei pidä paikkaansa luontotyypin osalta. Lapin suojelualueet ovat lähes kokonaan tunturialueella sekä kitu- ja joutomaille, kun taas kasvavien metsien luontotyypeissä Lapin suojeluaste on käytännössä yhtä heikko kuin Etelä-Suomessa. Erityisen selkeästi tämä näkyy Länsi-Lapissa sekä nk. keskiboreaalisisessa Lapin kolmiossa, jossa toteutettiin sotien jälkeen valtavat avohakkuut.

Raportti esittää suunnittelualueelle neljää uutta kansallispuistoa: Kivaloiden kansallispuistoa Rovaniemelle, Vuotoksen kansallispuistoa Pelkosenniemen, Savukosken ja Sallan kuntien rajalle, Lounais-Lapin erämaan kansallispuistoa Rovaniemen, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntien rajakulmaukseen sekä Aalistunturin kansallispuistoa Kolarin ja Pellon kuntien rajalle. Erityisesti Länsi-Lapissa ja Lapin kolmiossa kansallispuistoverkostossa on merkittävä aukko. Lisäksi raportissa esitetään useita kansallispuistojen laajennuksia (esim. Pallas-Yllästunturi, Pyhä-Luosto, Riisitunturi, Salla), jotka turvaisivat vanhojen metsien ja luonnonmetsien tilaa.

Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnos ei vastaa metsäluonnon lisäsuojelun tarpeeseen, vaikka valtion maat ovat keskeinen väline EU:n biodiversiteettistrategian suojelutavoitteiden saavuttamisessa. Suomessa merkittävä osa metsälajeista on uhanalaisia tai taantuvia (Hyvärinen ym. 2019), ja metsäluontotyypeistä valtaosa on luokiteltu uhanalaisiksi niiden luonnontilan heikkenemisen vuoksi (Kouki ym. 2018). Tämä osoittaa, että metsäluonnon tila on heikentynyt rakenteellisesti, eikä nykyinen suojelutaso riitä turvaamaan biodiversiteettiä. EU:n biodiversiteettistrategian mukaan vähintään 10 prosenttia pinta-alasta on suojeltava tiukasti ja pinta-alasta riippumatta kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät on suojeltava tiukasti (Euroopan komissio 2020a).

Tämä EU-tason tavoite on johdonmukainen YK:n Kunming-Montrealin biodiversiteettikehyksen (COP15, 2022) tavoitteen 3 kanssa, jonka mukaan vähintään 30 prosenttia maa- ja merialueista on saatettava suojelun piiriin vuoteen 2030 mennessä (CBD 2022). Suomi on sitoutunut molempiin kehyksiin, mikä asettaa Metsähallitukselle Suomen suurimpana valtion maa-alueiden hallinnoijana erityisen vastuun näiden tavoitteiden edistämässä.

Suomen Luontopaneelin mukaan paras luonnonsuojelullinen hyöty saadaan kohdentamalla metsien lisäsuojelu alueellisesti tasaisesti, ja että Metsähallituksen alue-ekologinen verkosto siirrettäisiin kokonaisuudessaan pysyvään tiukkaan suojeluun (Luontopaneeli 2024). Tällä hetkellä alue-ekologisen verkoston kohteet eivät nauti pysyvää turvaa, ja ne voidaan Metsähallituksen omalla päätöksellä ottaa jälleen talouskäytön piiriin.

Luontopaneelin laskelman mukaan EU:n biodiversiteettistrategian suojelutavoitteiden saavuttamiseksi metsämaata tulisi asettaa tiukkaan suojeluun vanhojen metsien suojelun lisäksi (Kotiaho ym. 2021). Vaikka Lapissa tiukan suojelun pinta-ala on kokonaisuutena verraten korkea, niin Luontopaneeli korostaa, että tämä ei yksin riitä turvaamaan metsäluonnon monimuotoisuutta. Erityisesti luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojelutarve sekä suojelualueverkoston ekologinen toimivuus edellyttävät lisäsuojelua myös Pohjois-Suomessa (Kotiaho ym. 2021).

Lapissa vanhojen metsien ikärajana käytetään havupuuvaltaisissa metsissä 160 vuotta, ja suojelemattomia vanhoja metsiä on Pohjois-Suomessa yhteensä 407 000 hehtaaria. Valtion mailla suojelemattonta metsämaata on Pohjois-Suomessa 2 860 000 hehtaaria, joten Metsähallituksella on keskeinen ja korvaamaton rooli näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Luontopaneeli korostaa, että suojelupinta-aloihin tulee sisällyttää ainoastaan pysyvästi ja oikeudellisesti sitovasti suojellut alueet, koska määräaikaiset tai Metsähallituksen omalla päätöksellä purettavissa olevat järjestelyt eivät täytä tätä vaatimusta (Kotiaho ym. 2021).

Lapin luonnonvarasuunnitelmassa 2026–2031 mainitaan, että suunnittelualueen monikäyttömetsistä 120 vuotta saavuttaneiden metsien määrä yli kolminkertaistuu laskentajaksolla välillä 2026–2066. Tämä kehitys tarjoaa konkreettisen mahdollisuuden tunnistaa ja suojella tiukasti luonnontilaisten metsien kriteerit täyttäviä kohteita, ennen kuin ne päätyvät hakkuisiin. Samassa yhteydessä on perusteltua soveltaa varovaisuusperiaatetta myös niin sanottuihin rajatapauksiin, eli kohteisiin, jotka lähes täyttävät luonnontilaisen metsän kriteerit esimerkiksi lahopuun määrän osalta. Laskentajakson määrittämiselle Metsähallitus on osana LVS-suunnittelua asettanut myös rajoitteita, kuten metson soitimien poimintahakkuut 300 hehtaarin alueella, sekä 280–300 m lakialueiden poimintahakkuut. SLL Lapin piiri katsoo, että työ metson soidinalueiden turvaamiseksi on positiivista, mutta tarvitaan lisää tietoa siitä, onko soidinalueiden turvaaminen riittävää. Lähtökohtana tulisi olla, ettei lakialueilla toteuteta lainkaan hakkuita, mikäli ne on vain mahdollista välttää.

Luonnonvarasuunnitelmassa tulisi myös huomioida, että luonnontilaisten metsien suojelu ei voi kohdistua pelkästään vanhoihin metsiin. Tällä hetkellä Suomen metsissä on enemmän puuta kuin aiemmin, mutta vähemmän biodiversiteettiä, sillä luonnontilaiset metsärakenteet ja luonnontilaisten metsien kokonaisuus ovat vähentyneet voimakkaasti (Mönkkönen ym. 2022). Myös keski-ikäiset 40–90-vuotiaat luontaisesti kehittyneet metsät ovat ekologisesti merkittäviä, sillä nuorilla luonnontilaisilla metsillä on oma, muista kehitysvaiheista poikkeava lajistonsa (Lundström ym. 2010; Swanson ym. 2011; Nordén ym. 2013). Nämä metsät ovat myös boreaalisia luonnonmetsiä joskin nuoria sellaisia.

Luonnonmetsille tyypillinen pienipiirteinen häiriödynamiikka, kuten aukkojen muodostuminen yksittäisten puiden kuollessa, ylläpitää eri-ikäisrakenteisuutta ja lajiston monimuotoisuutta (Kuuluvainen & Aakala 2011). Borealiset metsät kehittyvät luonnollisten häiriöiden ja pitkän sukessioprosessin kautta, ja eri kehitysvaiheet – nuori, keski-ikäinen ja vanha metsä – muodostavat ekologisen jatkumon, jonka jokainen vaihe on välttämätön (Angelstam & Kuuluvainen 2004; Kuuluvainen & Gauthier 2018; Kuuluvainen & Aakala 2011). Toisin sanoen, vanhoja luonnonmetsiä ei synny, jos nuoria ja keski-ikäisiä luonnonmetsiä ei suojella.

Lisäsuojelulle on myös laaja sosiaalinen hyväksyntä. Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmaa 2026–2031 varten tehdyssä kansalaiskyselyssä, johon vastasi 1 261 henkilöä, suurin osa vastaajista ilmaisi huolensa Lapin luonnon monimuotoisuudesta. Vastaajat pitivät suojelua ja ennallistamista investointeina tulevaisuuteen. Nuorten osalta samansuuntainen viesti tuli esiin Tiedekeskus Pilkkeen työpajassa, johon osallistui noin 900 kahdeksaluokkalaista: luonnonsuojelu nousi selvästi tärkeimmäksi keinoksi vastata tulevaisuuden uhkiin. Metsähallituksen oma prosessi on tuottanut tiedon tästä tuesta, mutta suunnitelma ei johda sitä konkreettisiksi suojelutoimenpiteiksi.

Merkille pantavaa on myös, että Metsähallitus on itse aloittanut vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnit valtion metsissä kesällä 2024, ja saamelaisten kotiseutualueen eteläpuolisen alueen inventoinnit valmistuivat vuonna 2025. Inventointeihin perustuva suojeluesitys valmistuu kuitenkin vasta vuonna 2026 (Metsähallitus 2025). Tämä tarkoittaa, että suunnitelman hyväksymishetkellä merkittävä osa vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteerit mahdollisesti täyttävistä kohteista on vielä tunnistamatta. Hakkuusuunnitelman toteuttaminen ennen inventointien tulosten hyödyntämistä voi altistaa tunnistamattomia luontoarvokohteita peruuttamattomille hakkuuvaurioille. Tämä vahvistaa entisestään vaatimusta toimenpidekiellosta kaikkien potentiaalisten luonnontilaisten metsien osalta inventoinnin ajaksi.

7.1 ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

Koska Metsähallituksen vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventointeihin perustuva suojeluesitys valmistuu vasta vuonna 2026 (Metsähallitus 2025), niin hakkuuta ei tule toteuttaa kohteilla, joita ei ole inventoinnissa tarkastettu ja joiden status on siten selvittämättä. Toimenpidekielto on pidettävä voimassa kunnes inventointitulokset on täysimääräisesti hyödynnetty suojelupäätöksissä. Suunnitelman hyväksyminen ennen tätä altistaisi tunnistamattomia luontoarvokohteita peruuttamattomille vaurioille.

SLL Lapin piiri vaatii, että kaikki luonnontilaisten metsien kriteerit täyttävät kohteet monikäyttömetsissä jätetään välittömästi metsätaloustoimenpiteiden ulkopuolelle inventoinnin ajaksi ja siirretään pysyvään suojeluun EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti. Suojelun on katettava metsien koko sukessioketju, eikä lisäsuojelua tule kohdistaa yksinomaan vanhoihin metsiin, vaan myös keski-ikäisiin luontaisesti kehittyneisiin metsiin.

Metsähallituksen alue-ekologinen verkosto tulee siirtää pysyvään oikeudellisesti sitovaan suojeluun, sillä nykyiset määräaikaiset järjestelyt eivät täytä EU:n biodiversiteettistrategian vaatimuksia. Lapin luonnonvarasuunnitelmassa tunnistetut suojelualueverkoston aukot on korjattava konkreettis in toimenpitein, ja Luonnonmetsä-työryhmän esittämät neljä uutta kansallispuistoa on otettava suunnitelmakaudella vakavaan harkintaan.

Keski-ikäisten luontaisesti kehittyneiden metsien kohdalla aikaisempi metsänkäyttö ei yksin saa olla este suojelupäätökselle. Tämä yhä harvinaisemmaksi käyvä metsäelinympäristötyyppi on perusteltua ottaa suojelun piiriin, mikäli sen rakenne ja kehitysdynamiikka vastaavat luonnontilaisen metsän piirteitä. Ilmasto- ja luontotavoitteiden samanaikainen saavuttaminen edellyttää hakkuusuunnitteen pienentämistä sekä luonnonmetsien suojelua.

8. METSÄLANNOITUKSET OSANA HIILENSIDONTAA

Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 toimenpiteessä 34 esitetään metsänlannoituksen lisäämistä hiilensidonnan vahvistamiseksi. Tavoitteena on lannoittaa vähintään 5 000 hehtaaria vuodessa. Lannoituskohteiden valinnassa ja lannoitustyössä tulisi noudattaa valuma-aluelähtöistä vesienhallinnan suunnittelua. Metsähallituksen ympäristöhoito-oppaan vesistönsuojelu perustuu kuitenkin pääosin suosituksiin, jotka eivät ole velvoittavia.

Metsätalouden toimenpiteet, kuten ojitus, hakkuut ja lannoitus, lisäävät ravinteiden ja kiintoaineen huuhtoutumista valuma-alueilta vesistöihin, mikä voi johtaa rehevöitymiseen, veden samentumiseen ja vesiekosysteemien tilan heikkenemiseen (Nieminen ym. 2020; Sarkkola ym. 2022). Tämä on ristiriidassa EU:n vesienhoidon puitedirektiivin (2000/60/EY) velvoitteiden kanssa, jotka edellyttävät vesistöjen ekologisen tilan säilyttämistä tai parantamista. Direktiivin niin sanottu heikentämiskiello, jonka mukaan vesistöjen tilaa ei saa heikentää nykyisestä, on suoraan sovellettava rajoite myös metsätaloustoimenpiteisiin valuma-alueilla, joilla vesistöt ovat jo heikentyneessä tilassa.

Suomessa maa- ja metsätalouden hajakuormitus on keskeinen vesistöjen tilaa heikentävä tekijä, eikä vesien ekologisessa tilassa ole tapahtunut riittävää paranemista viime vuosikymmeninä. Erityisesti ojitettujen turvemaiden kuormitus on pitkäkestoista ja voi olla merkittävästi aiemmin arvioitua suurempaa, mikä korostaa varovaisuusperiaatteen soveltamisen välttämättömyyttä uusien kuormitusta lisäävien toimenpiteiden osalta (Nieminen ym. 2020).

8.1. LANNOITUKSEN EKOLOGISET JA VESISTÖVAIKUTUKSET

Lannoitusten lisääminen ilman kattavaa arviota niiden vesistövaikutuksista on ristiriidassa varovaisuusperiaatteen kanssa. Ojitettuja turvemaita ei tule lannoittaa lainkaan. Muilla kohteilla lannoitusten toteuttaminen edellyttää valuma-aluelähtöistä suunnittelua, tehokkaita vesiensuojelurakenteita sekä vaikutusten systemaattista seuranta.

Typpilannoituksen on todettu aiheuttavan pitkäaikaisia muutoksia maaperän mikrobisyhteisöissä ja kasvillisuudessa sekä vähentävän jäkälien ja varpukasvien määrää samalla kun ruohokasvillisuus lisääntyy (Forsmark ym. 2024; Perring ym. 2018; Van Sundert ym. 2021). Lisäksi lannoitus voi vaikuttaa epäsuorasti lahoppuujatkumosta riippuvaisten lajien elinolosuhteisiin muuttamalla metsien rakennetta ja ravinnetilaa.

Vaikutuksia ei tunneta riittävästi vaateliaampien lajien, pitkäikäisten metsälajien eikä lahoppuusta riippuvaisten eliöiden osalta. Tästä syystä lannoitusten laajentaminen ilman pitkäaikaista, ekosysteemitason seurantatietoa on ekologisesti riskialtista.

Hiilensidonnan näkökulmasta lannoitus ei ole ainoa eikä ensisijainen keino. Merkittävä osa boreaalisten metsien hiilivarastosta sijaitsee maaperässä, ja maaperän hiilivarastot heikkenevät metsätaloustoimenpiteiden seurauksena pitkäkestoisesti (Pascual ym. 2026).

Tämä korostaa tarvetta tarkastella kriittisesti intensiivisen metsänkäsittelyn, mukaan lukien lannoituksen, vaikutuksia maaperän hiilitaseeseen ennen toimenpiteiden laajentamista. Tutkimusten mukaan merkittävä osa metsien hiilivarastosta sitoutuu suuriin ja vanhoihin puihin, erityisesti yli 60 cm läpimittaisiin yksilöihin (Lutz ym. 2018). Tämä korostaa tarvetta pidentää kiertoaikoja, vähentää päätehakkuita ja säilyttää kaikkein vanhimmat puuyksilöt metsissä. Lahoppuun määrän kasvattaminen tukee samanaikaisesti sekä hiilivarastoja että biodiversiteettiä.

Metsähallituksen Metsätalous Oy:n ympäristönhoito-oppaassa lannoituskohteiden valinnassa korostetaan vesitalouden, valuma-alueen aseman ja pohjavesialueiden huomioimista sekä suojavyöhykkeiden käyttöä. Näitä periaatteita ei kuitenkaan esitetä velvoittavina, vaan ne jäävät osin tapauskohtaisen harkinnan varaan.

Tutkimustieto metsälannoituksen pitkäaikaisista vaikutuksista on edelleen puutteellista, erityisesti vaateliaampien lajien sekä lahopuujatkumosta riippuvaisten eliöiden osalta. Typpilannoituksen on kuitenkin todettu aiheuttavan pitkäkestoisia muutoksia maaperän mikrobisyhteisöihin ja kasvillisuuteen, mikä voi heijastua laajemmin ekosysteemin toimintaan (Forsmark ym. 2024; Perring ym. 2018; Van Sundert ym. 2021).

Ilmastonmuutoksen myötä näihin vaikutuksiin voi liittyä myös ennakoimattomia yhteisvaikutuksia, sillä typen lisääntyminen ja ilmaston lämpeneminen vaikuttavat osin samansuuntaisesti ekosysteemien toimintaan. Näiden epävarmuuksien vuoksi lannoitusten laajentamisessa on noudatettava varovaisuusperiaatetta.

8.2. ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

SLL Lapin piiri vaatii, että metsälannoituksia ei tule lisätä ilman kattavaa arviota niiden vesistö-, ilmasto- ja biodiversiteettivaikutuksista. Suunnitelmassa näitä riskejä ei ole arvioitu riittävästi. Ojitettuja turvemaita ei tule lannoittaa lainkaan. Muilla kohteilla lannoitusten toteuttaminen edellyttää valuma-alueelähtöistä suunnittelua, tehokkaita vesiensuojelurakenteita sekä vaikutusten systemaattista seurantaa. Näitä tulisi toimenpiteinä velvoittaa, ei ainoastaan suosittaa, vesistökuormituksen riskien vähentämiseksi.

Lannoitusten laajentaminen ilman pitkäaikaista ekosysteemitason seurantatietoa on erityisen riskialtista vaateliaampien lajien ja lahopuusta riippuvaisten eliöiden kannalta, joiden vasteesta lannoitukseen ei ole riittävästi tutkimustietoa.

Lannoitus ei myöskään ole ensisijainen keino hiilensidonnan vahvistamiseen, sillä kiertoaikojen pidentäminen, päätehakkuiden vähentäminen ja lahopuun määrän kasvattaminen tukevat samanaikaisesti sekä hiilivarastoja että biodiversiteettiä ja ovat vaikuttavuudeltaan paremmin perusteltuja keinoja.

9. STRATEGISEN YMPÄRISTÖARVIOINNIN PUUTTUMINEN

SOVA-lain 3 §:n mukaan suunnitelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että ympäristövaikutukset selvitetään riittävässä määrin valmistelun kuluessa, jos suunnitelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. SOVA-lain 4 §:n nojalla ympäristöarviointi on pakollinen lakiin tai asetukseen perustuvasta suunnitelmasta, joka koskee maa- tai metsätaloutta ja luo puitteet hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille.

SLL Lapin piirin näkemyksen mukaan luonnonvarasuunnitelma 2026–2031 täyttää molemmat edellytykset. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan (C-43/18) strateginen ympäristöarviointi on tehtävä suunnitelmista ja ohjelmista, jotka ohjaavat tulevaa maankäyttöä ja voivat vaikuttaa myöhempisiin hankkeisiin ennen niiden hyväksymistä (Euroopan tuomioistuin 2019).

SOVA-asetuksen (347/2005) 4 §:n mukaan ympäristöselostuksen on sisällettävä arvio suunnitelman vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon. Suunnittelualueella sijaitsee 8 kansallispuistoa, 4 luonnonpuistoa ja 3 erämaa-aluetta, joista merkittävä osa kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Suunnitelman mukaan Natura-luontotyyppin 9010 (Luonnonmetsät) pinta-ala suunnittelualueella on 389 031 hehtaaria, mikä on ylivoimaisesti suurin yksittäinen Natura-luontotyyppi, ja siitä huomattava osa sijaitsee monikäyttömetsissä eli suoraan metsätaloustoiminnan vaikutuspiirissä.

Strategisen ympäristöarvioinnin tarve korostuu erityisesti siksi, että suunnittelualueella on samanaikaisesti vireillä useita kaivos-, tuulivoima- ja metsätaloustoiminnan sekä matkailun hankkeita, joiden kumulatiivisia yhteisvaikutuksia Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteisiin ei ole suunnitelmassa arvioitu lainkaan. Lisäksi luonnonvarasuunnitelman tämän kauden erityisenä painopisteenä on vihreän siirtymän ja uusiutuvan energian hankkeiden edistäminen (Toimenpiteet 9, 11), ja tavoitteena on myös edistää kaavoittamista elinkeino- ja matkailukäyttöön (Toimenpiteet 5, 25). Kuitenkaan kumulatiivisia vaikutuksia ja maankäytön yhteensovittamista ei ole esitetty sisällytettäväksi näihin toimenpiteisiin. Kumulatiivisten vaikutusten arviointi on nimenomaan strategisen ympäristöarvioinnin keskeinen tehtävä. Se on taso, jolla yksittäisten hankkeiden YVA-menettelyt eivät pysty kattamaan kokonaiskuva.

Strategisen ympäristöarvioinnin tehtävänä on arvioida suunnitelmien ja ohjelmien merkittäviä ympäristövaikutuksia jo ennen hyväksymistä, erityisesti silloin kun kyse on laaja-alaisista maa- ja luonnonvarojen käytöstä ohjaavista asiakirjoista. Nykyinen lähestymistapa siirtää riskin luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä tulevaisuuteen, jossa sen korjaaminen on huomattavasti kalliimpaa ja monelta osin myös mahdotonta.

Tutkimuskirjallisuudessa SEA-menettelyä on pidetty juuri oikeana tasona kumulatiivisten ja maisematason vaikutusten tarkastelulle, koska hankekohtaiset arvioinnit eivät yleensä tavoita useiden samanaikaisten toimintojen yhteisvaikutuksia riittävän laajasti (Bidstrup 2016; Geneletti 2013; Gachechiladze-Bozhesku ym. 2009). Natura 2000 -alueiden osalta EU:n ohjeistuksessa on korostettu, että vaikutuksia on tarkasteltava alueiden suojelutavoitteisiin nähden sekä yksinään että yhdessä muiden suunnitelmien ja hankkeiden kanssa (Euroopan komissio 2021; Euroopan komissio 2020b).

9.1. ESITETTÄVÄT MUUTOKSET

SLL Lapin piiri vaatii, että ennen Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 hyväksymistä laaditaan SOVA-lain mukainen strateginen ympäristöarviointi. Arvioinnin on katettava vähintään hakkuusuunnitteen korottamisen, kaivoshankkeiden ja tuulivoimarakentamisen kumulatiiviset vaikutukset Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteisiin sekä uhanalaisten lajien elinympäristöihin.

Suunnitelman hyväksyminen ilman tätä arviointia olisi SLL Lapin piirin näkemyksen mukaan ristiriidassa SOVA-lain velvoitteiden kanssa. Vastuu strategisen ympäristöarvioinnin käynnistämisestä kuuluu Metsähallitukselle suunnitelmasta vastaavana viranomaisena. Mikäli Metsähallitus katsoo, ettei arviointi ole tarpeen, tästä päätöksestä on tehtävä perusteltu, julkinen ratkaisu, johon voidaan hakea muutosta.

10. MYÖNTEISET HAVAINNOT

SLL Lapin piiri tunnistaa, että Lapin luonnonvarasuunnitelma 2026–2031 sisältää useita luonnonsuojelun kannalta myönteisiä elementtejä, jotka ansaitsevat tunnustuksen. Edellisellä suunnitelmakaudella soiden ennallistamista toteutettiin yhteensä 7 450 hehtaaria ja luonnonhoidollista kulutusta 1 462 hehtaaria. Nämä ovat konkreettisia ja mitattavia saavutuksia, jotka tukevat EU:n ennallistamisasetuksen (2024/1991) ja kansallisen Helmi 2030 -ohjelman tavoitteita. SLL Lapin piiri pitää tärkeänä, että soiden ennallistaminen jatkuu vähintään samalla tasolla myös tulevilla suunnitelmakaudella.

Virtavesien kunnostusten osalta vuonna 2025 kunnostettiin 18 kilometriä virtavesiä ja poistettiin 27 vaellusestettä. Tavoite kunnostaa 34 km vuodessa ja poistaa 40 vaellusestettä vuoteen 2030 mennessä on ekologisesti perusteltu ja kunnianhimoinen. Virtavesien kunnostukset tukevat sekä kalakantojen elpymistä että vesistöjen ekologista tilaa vesienhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) tavoitteiden mukaisesti.

Erittäin uhanalaisen jokihelmisimpukan eli raakun suojelu on kirjattu suunnitelmaan konkreettisenä lajistolähtöisenä tavoitteena (toimenpide 39). Tavoite, jonka mukaan raakuvirtojen elinympäristöjen tila ei enää heikkene nykyisestä, on välttämätön ja tervetullut kirjaus. Raakku on EU:n luontodirektiivin liitteen II laji, jonka suotuisan suojelutason turvaaminen on Suomelle lakisääteinen velvoite.

Suunnitelmaan sisältyvä ekologisen kytkeytyneisyyden analyysi on menetelmällisesti edistynyt tapa tarkastella monimuotoisuuskohteiden verkostoa suhteessa suojelualueisiin. Analyysi osoittaa, että 2 000 metrin etäisyydellä jo 98 prosenttia monimuotoisuuskohteista kytkeytyy suojelualueisiin. Tätä tietoa tulisi hyödyntää nykyistä systemaattisemmin metsätalouden toimenpidesuunnittelussa.

Edellisellä suunnitelmakaudella perustettu vakinainen lajistoasiantuntijan tehtävä on rakenteellinen parannus, joka parantaa lajiston huomioimista metsätalouden suunnittelussa. Toimenpiteet 42 ja 43, jotka koskevat luonnonsuojelualueverkoston luontotyyppitietojen päivitysohjelmaa ja lajiesiintymätarkistuksia, luovat välttämättömän tietopohjan suojelun kehittämiseksi tulevana vuosina.

SLL Lapin piiri pitää näitä toimenpiteitä oikeansuuntaisina ja kannustaa Metsähallitusta kehittämään niitä edelleen. Suunnitelman myönteiset elementit osoittavat, että Metsähallituksella on osaaminen ja välineet toteuttaa ekologisesti vaikuttavaa luonnonhoitoa. Lausunnossa esitetyt vaatimukset tähtäävät siihen, että tätä osaamista hyödynnetään johdonmukaisesti koko suunnitelman läpi. Lausunnossa esitetty kritiikki kohdistuu niihin suunnitelman osa-alueisiin, joissa luonnonsuojelun kannalta välttämättömät toimenpiteet puuttuvat tai jäävät riittämättömiksi.

11. LOPUKSI

SLL Lapin piiri katsoo, että Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos ei nykyisessä muodossaan riittävästi turvaa luonnon monimuotoisuutta, ilmastotavoitteita eikä Natura 2000 -verkoston suojeluperusteita. Suunnitelma painottaa edelleen liikaa luonnonvarojen taloudellista hyödyntämistä suhteessa suojeluun, ennallistamiseen ja vaikutusten arviointiin.

Ennen suunnitelman hyväksymistä siihen on tehtävä lausunnossa esitetyt muutokset hakkuutaso, lisäsuojelun, ennallistamisen ja strategisen ympäristöarvioinnin osalta. Vain näin suunnitelma voidaan saattaa vastaamaan kansallisia ja EU-tason ympäristövelvoitteita.

Mikäli Metsähallitus hyväksyy Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 nyky muodossaan, niin SLL Lapin piiri pitää mahdollisena, että asia saatetaan SOVA-lain sekä direktiivien noudattamisen osalta toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi. EU:n ennallistamisasetuksen velvoitteiden osalta asia voidaan lisäksi saattaa Euroopan komission tietoon osana Suomen kansallista toimeenpanoa koskevaa valvontaa.

12. YHTEENVETO MUUTOSEHDOTUKSISTA

SLL Lapin piiri edellyttää, että seuraavat muutokset tehdään Lapin luonnonvarasuunnitelmaan 2026–2031 ennen sen hyväksymistä. Vaatimukset perustuvat lausunnossa esitettyihin ekologisiiin, tieteellisiin ja oikeudellisiin perusteluihin:

- a) Metsien kehitys ja hakkuusuunnite. MELA-laskennan tuloksia ei tule tulkita neutraaleina ennusteina, vaan niiden rinnalle on tuotettava ekologisesti painotettuja vaihtoehtoisia skenaarioita. Hakkuusuunnitteen korottamisesta on laadittava riippumaton arviointi suhteessa EU:n ennallistamisasetuksen (2024/1991) indikaattoreihin, erityisesti lahopuun määrään, metsien ikärakenteeseen ja hiilinielun kokoon. Luonnon monimuotoisuudelle on asetettava konkreettiset ja mitattavat tavoitteet säännöllisine seurantoineen.

Nämä vaatimukset perustuvat metsähallituslain 6 §:n tasapainottamisvelvoitteeseen sekä EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) suotuisan suojelutason turvaamisvaatimukseen. Metsähallituksen oma pitkän aikavälin lahopuutavoite monikäyttömetsissä (10 m³/ha) on nostettava vähintään 20 m³/ha:iin, jotta EU:n ennallistamisasetuksen 11 artiklan paranemistrendivaatimus voidaan täyttää (Metsähallitus 2025; Kouki ym. 2018; Mönkkönen ym. 2022).

- b) Maankäytön paineet ja kumulatiiviset vaikutukset. Suunnitelmaan on sisällytettävä alueellinen tarkastelu, jossa metsätalouden, kaivostoiminnan, energainfrastruktuurin ja matkailun yhteisvaikutukset arvioidaan suhteessa samoihin elinympäristöihin, vesistöihin ja ekologisiiin yhteyksiin. Suunnitelmaan on lisäksi sisällytettävä selkeät tietopohjavaatimukset ja seurantarakenteet, jotka mahdollistavat kumulatiivisten vaikutusten tunnistamisen ja hallinnan. Tämä vaatimus perustuu SOVA-lain (200/2005) edellyttämään riittävään ympäristövaikutusten selvittämiseen.

- c) Luontokato ja ennallistaminen. Suunnitelmaan on kirjattava sitovat vuotuiset hehtaaritavoitteet metsien ennallistamiselle ennen suunnitelman hyväksymistä. Metsähallituksen on selitettävä, miksi metsien ennallistaminen on käytännössä lopetettu kokonaan vuosina 2024–2025, ja arvioitava, miten tämä vaikuttaa EU:n ennallistamisasetuksen kansallisten tavoitteiden täyttämiseen. Suunnitelma on saatettava vastaamaan ennallistamisasetuksen velvoitteita kokonaisuudessaan, mukaan lukien heikentämättömyysvelvoite. Nämä vaatimukset perustuvat EU:n ennallistamisasetuksen (2024/1991) 4 artiklaan.

- d) Ilmastotavoitteet ja luonnonmetsien hiilivarastot. Ilmasto- ja luontotavoitteiden samanaikainen saavuttaminen on otettava lähtökohdaksi hakkuusuunnitetta määritettäessä. Luonnonmetsien suojelu on kirjattava suunnitelmaan ensisijaisena keinona sekä hiilivarastojen kasvattamisessa että luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Tämä vaatimus perustuu Suomen kansallisiin ilmastotavoitteisiin, EU:n maankäyttösektorin velvoitteisiin sekä tuoreimpaan tutkimusnäyttöön luonnonmetsien hiilivarastoista (Pascual ym. 2026; Seppälä ym. 2026).

e) Ekologiset yhteydet ja alue-ekologinen verkosto. Ekologiset yhteydet on nostettava suunnitelmassa omaksi mitattavaksi tavoitteekseen. Suunnitelmaan on sisällytettävä sitovat seurantaindikaattorit, ja ekologisille yhteyksille on määriteltävä selkeät laadulliset ja määrälliset kriteerit, mukaan lukien Lapin oloihin sovitettut numeeriset vähimmäisleveydet ja peitteisyysrajat. Ekologisia yhteyksiä tulee kehittää askelkivien yhdistämistä pirstaleisista alueista yhtenäisiksi katkeamattomiksi käytäviksi.

Lajistollisina indikaattoreina tulee käyttää talousmetsien ekologisesta tilasta herkkiä lajeja kuten hömötiaista, lapintiaista, metsoa ja riekkoa, sekä luppoisuutta ja lahopuujatkumoa, ja niiden kehitystä on seurattava ja raportoitava vuosittain. Metsähallituksen alue-ekologinen verkosto on ajantasaistettava ja seurannan tulokset on julkaistava avoimesti.

Nämä vaatimukset perustuvat EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) ekologisten yhteyksien turvaamisveloitteeseen. Suunnitelmasta puuttuu kokonaan tavoitteet lintu- ja luontodirektiivin pesimäympäristöveloitteiden toteuttamiseksi talousmetsissä. Metsälintulajisto – erityisesti Suomen erityisvastuulajit metso, teeri, pyy ja riekko sekä tikat ja petolinnut – on sisällytettävä sitovaan indikaattoriperusteiseen seurantaan, jonka tulokset julkaistaan vuosittain (Pakkala ym. 2014; Virkkala ym. 2022; EFI 2021).

f) Lisäsuojelu ja suojelualueverkoston aukot. Kaikki luonnontilaisten metsien kriteerit täyttävät kohteet monikäyttömetsissä on jätettävä välittömästi metsätaloustoimenpiteiden ulkopuolelle inventoinnin ajaksi ja siirrettävä pysyvään suojeluun. Metsähallituksen alue-ekologinen verkosto on siirrettävä pysyvään oikeudellisesti sitovaan suojeluun, sillä nykyiset määräaikaiset järjestelyt eivät täytä EU:n biodiversiteettistrategian vaatimuksia.

Lapin luonnonvarasuunnitelmassa tunnistetut suojelualueverkoston aukot on korjattava konkreettisin toimenpitein, ja Luonnonmetsä-työryhmän esittämät neljä uutta kansallispuistoa on otettava suunnitelmakaudella vakavaan harkintaan. Suojelun on katettava metsien koko sukkessioketju, eikä lisäsuojelua tule kohdistaa yksinomaan vanhoihin metsiin.

Nämä vaatimukset perustuvat EU:n biodiversiteettistrategiaan (Euroopan komissio 2020a) sekä Kunming-Montrealin biodiversiteettikehyksen (2022) 30×30-tavoitteeseen. Koska Metsähallituksen vanhojen metsien inventointeihin perustuva suojeluesitys valmistuu vasta vuonna 2026, hakkuita ei tule toteuttaa kohteilla joiden status on selvittämättä – toimenpidekielto on pidettävä voimassa kunnes inventointitulokset on täysimääräisesti hyödynnetty suojelupäätöksissä (Metsähallitus 2025).

g) Metsälannoitus. Metsälannoitusten lisääminen ei saa edetä ilman kattavaa arviota niiden vesistö-, ilmasto- ja biodiversiteettivaikutuksista. Ojitettuja turvemaita ei tule lannoittaa lainkaan. Muilla kohteilla valuma-aluealähtöinen vesienhallinnan suunnittelu on asetettava pakolliseksi lähtökohdaksi, ja nykyinen suositusluonteinen ohjaus on korvattava velvoittavilla vaatimuksilla. Nämä vaatimukset perustuvat EU:n vesienhoidon puitedirektiivin (2000/60/EY) heikentämiskieltoon sekä varovaisuusperiaatteeseen.

h) Strateginen ympäristöarviointi. Ennen Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 hyväksymistä on laadittava SOVA-lain mukainen strateginen ympäristöarviointi. Arvioinnin on katettava vähintään hakkuusuunnitteen korottamisen, Metsähallituksen kaavoittamien alueiden, Metsähallituksen maanottoalueiden, kaivos Hankkeiden ja tuulivoimarakentamisen kumulatiiviset vaikutukset Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteisiin sekä uhanalaisten lajien elinympäristöihin.

Vastuu arvioinnin käynnistämisestä kuuluu Metsähallitukselle suunnitelmasta vastaavana tahona. Mikäli Metsähallitus katsoo, ettei arviointi ole tarpeen, tästä on tehtävä perusteltu ja julkinen ratkaisu. Suunnitelman hyväksyminen ilman strategista ympäristöarviointia olisi ristiriidassa SOVA-lain (200/2005) 3–4 §:n velvoitteiden kanssa.

13. LÄHTEET

Aalto, A., Sulkava, R., Kusmin, J-M. & Aalto, M. (2023). Suomen valtion suojelemattomat arvometsät osa III. Luonnonmetsä-hankkeen loppuraportti ja 91 lisäesimerkkiä suojelemattomista valtion arvometsistä. Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF & Greenpeace

Aalto, A., Sulkava, R., Kusmin, J-M. & Aalto, M. (2026). Kansallispuistoverkoston kehittäminen. 50 vuotta kansallispuistokomitean mietinnöstä. Luonnonmetsä-työryhmä 2026.

Angelstam, P., & Kuuluvainen, T. (2004). Boreal forest disturbance regimes, successional dynamics and landscape structures. *Ecological Bulletins*, 51, 117–136.

Bidstrup, M. (2016). Cumulative effects in strategic environmental assessment: The influence of plan boundaries. *Environmental Impact Assessment Review*, 57, 151–158.

Bjorkman, A. D., Myers-Smith, I. H., Elmendorf, S. C., Normand, S., Rüger, N., Beck, P. S. A., Blach-Overgaard, A., Blok, D., Cornelissen, J. H. C., Forbes, B. C., Georges, D., Goetz, S. J., Guay, K. C., Henry, G. H. R., HilleRisLambers, J., Hollister, R. D., Karger, D. N., Kattge, J., Manning, P., ... Wipf, S. (2018). Plant functional trait change across a warming tundra biome. *Nature*, 562(7725), 57–62. <https://doi.org/10.1038/s41586-018-0563-7>

Blattert, C., Lemm, R., Thees, O., Lexer, M. J., & Hanewinkel, M. (2022). Bridging the gap between forest policy and management: The role of scenario analysis. *Forest Policy and Economics*, 138, 102720.

Convention on Biological Diversity. (2022). Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework 2022. CBD/COP/15/L.25. UN Environment Program. Yhdistyneet kansakunnat.

Dasgupta, P. (2021). *The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review*. HM Treasury. Lontoo.

Euroopan komissio. (2020a). Vuoteen 2030 ulottuva biodiversiteettistrategia. Brysseli.

Euroopan komissio. (2020b). Assessment of projects likely to affect Natura 2000 areas: Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC. Publications Office of the European Union.

Euroopan komissio (2021). Assessment of plans and projects in relation to Natura 2000 sites: Methodological guidance on Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC (2021/C 437/01). Official Journal of the European Union.

Euroopan tuomioistuin. (2019). *Compagnie d'entreprises CFE SA v Région de Bruxelles-Capitale* (Case C-43/18, ECLI:EU:C:2019:483).

Euroopan unioni. (1992). Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Brysseli.

Euroopan unioni. (2000). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista. Bryssel.

Euroopan unioni. (2001). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista. Brysseli.

Euroopan unioni. (2009). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta. Brysseli.

Euroopan unioni. (2024). Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnon ennallistamisesta 2024/1991. Brysseli.

Euroopan unioni. (2024). Kriittisten raaka-aineiden turvattu ja kestävä tarjonta 2024/1252 . Brysseli.

European Forest Institute. (2021). State of Europe's forests 2020: Status and trends in sustainable forest management in Europe. https://efi.int/sites/default/files/files/publication-bank/2021/EFI_Forest%20biodiversity_long_2021.pdf

Finlex. Laki Metsähallituksesta. 234/2016. Helsinki.

Finlex. Vesilaki. 587/2011.Helsinki.

Finlex. Ympäristönsuojelulaki. 527/2014.Helsinki.

Finlex. Luonnonsuojelulaki. 9/2023.Helsinki.

Finlex. Metsälaki. 1093/1996.Helsinki.

Finlex. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista. 200/2005. Helsinki.

Forsmark, B., Bizjak, T., Nordin, A., Rosenstock, N.P., Wallander, H. & Gundale, M. (2024). Shifts in microbial community composition and metabolism correspond with rapid soil carbon accumulation in response to 20 years of simulated nitrogen deposition. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2024.170741>

Gachechiladze-Bozhesku, M., Noble, B. F., & Bitter, B. W. (2009). Following-up in strategic environmental assessment: A case study of 20-year forest management planning in Saskatchewan, Canada. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 27(1), 45–56.

Geneletti, D. (2013). Biodiversity-inclusive strategic environmental assessment. In D. Geneletti (Ed.), *Biodiversity in environmental assessment* (pp. 205–252). Cambridge University Press.

Grönvall, F. (2023). Forest structure and bird diversity in boreal forests. Master's thesis, Swedish University of Agricultural Sciences). <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1795629/FULLTEXT01.pdf>

Hallituksen esitys eduskunnalle metsähallituslaiksi sekä laiksi valtion maaomaisuuden ja tuloalueiden hoitamisesta annetun lain muuttamisesta. HE 132/2015 vp. Helsinki.

- Hautamäki, R., Heinilä, A., Moilanen, A., Rajaniemi, J. (2024). Ekologinen kytkeytyvyys ja luonnon monimuotoisuus alueidenkäytön suunnittelussa. Suomalainen Tiedeakatemia. Helsinki.
- Heikkinen, H. I., Sarkki, S., & Jokinen, M. (2019). Porotalous, maankäyttö ja konfliktit Lapissa. *Maaseutututkimus*, 27(2), 5–25.
- Hintsanen, L., Marjakangas, E.-L., Santangeli, A., & Lehikoinen, A. (2025). Protected area edges host more warm-dwelling bird communities than the rest of the landscape. *Biological Conservation*, 305, Article 111070. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2025.111070>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M. Toimittajat. (2019). Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki. Saatavilla osoitteessa: <http://hdl.handle.net/10138/299501>.
- Häkkilä, M. (2021). Forest management and biodiversity in boreal ecosystems. Doctoral dissertation. Itä-Suomen yliopisto. <https://d-nb.info/1228670862/34>
- IPBES. (2019). Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Díaz, S., Settele, J., Brondízio, E.S. ym. (toim.). IPBES Secretariat, Bonn, Germany.
- Ilmatieteen laitos. (2022) Arktinen alue lämmennyt neljä kertaa nopeammin kuin maapallo keskimäärin. Julkaistu Ilmatieteen laitoksen verkkosivuilla 11.8.2022. <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/tiedote/6RyezLB6HGN8bFqFOeBC5x>. Viitattu 18.3.2026
- Kotiaho, J.S., Ahlvik, L., Bäck, J., Hohti, J., Jokimäki, J., Kallio, K.P., Ketola, T., Kulmala, L., Lakka, H-K., Lehikoinen, A., Oksanen, E., Pappila, M., Säöksjärvi, I.E. & Peura, M. (2021). Metsäluonnon turvaava suojelun kohdentaminen Suomessa. Suomen luontopaneelin julkaisuja 4/2021. Mietintö. Suomen luontopaneeli.
- Kouki, J., Junninen, K., Mäkelä, K., Hokkanen, M., Aakala, T., Hallikainen, V., Korhonen, K.T., Kuuluvainen, T., Loiskekoski, M., Mattila, O., Matveinen, K., Punttila, P., Ruokanen, I., Valkonen, S., Virkkala, R. 2018. Metsät, Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa I: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö.
- Kumpula, J., Colpaert, A., & Nieminen, M. (2000). Condition, potential recovery, and management of lichen (*Cladonia* spp.) ranges in the Finnish reindeer management area. *Arctic*, 53(2), 152–160.
- Kuuluvainen T. & Aakala T. (2011). Natural forest dynamics in boreal Fennoscandia: a review and classification. *Silva Fennica* vol. 45 no. 5 article id 73. <https://doi.org/10.14214/sf.73>
- Kuuluvainen, T., & Gauthier, S. (2018).
- Young and old forest in the boreal: Critical stages of ecosystem dynamics and management under global change. *Forest Ecosystems*, 5(26).
- <https://doi.org/10.1186/s40663-018-0142-2>

Lehikoinen, P., Tiisanen, M., Santangeli, A., Rajasärkkä, A., Jaatinen, K., Valkama, J., Virkkala, R., & Lehikoinen, A. (2021). Increasing protected area coverage mitigates climate-driven community changes. *Biological Conservation*, 253, 108892. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2020.108892>

Lundström, J., Jonsson, B. G., & Jonsson, M. (2010).

Cost-effective age structure and geographical distribution of forest reserves in the boreal region. *Ecology and Society*, 15(1), 1–15. <https://doi.org/10.5751/ES-03328-150138>

Luontopaneeli. (2024). Luontopaneelin lausunto koskien vanhojen metsien kriteereitä Suomessa (VN/7491/2024). Suomen luontopaneeli.

Lutz, J., Furniss, T., Johnson, D., Davies, S., Allen, D., Alonso, A., Anderson-Teixeira, K., Andrade, A., Baltzer, J., Becker, K., Blomdahl, E., Bourg, N., Bunyavejchewin, S., Burslem, D., Cansler, C.A., Cao, K., Cao, M., Cárdenas, D., Chang, L-W. ... Zimmerman, J.K. (2018). Global importance of large diameter trees. *Global Ecology and Biogeography* 27(7): 849-864.

Maa- ja metsätalousministeriö. (2022). Suomen kansallinen metsästrategia 2035. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2022:8. Helsinki.

Metsähallitus. (n.d.). Metsähallituksen strategia ja vastuullisuusohjelma. Julkaistu Metsähallituksen verkkosivuilla. Viitattu 25. maaliskuuta 2026. <https://www.metsa.fi/metsahallitus/nain-toimimme/strategia-ja-vastuullisuusohjelma/>

Metsähallitus. (2025). Vuosi- ja kestävyysraportti 2025. Metsähallitus, Helsinki.'

Metsähallitus (2026). Metsähallituksella vahva vuosi 2025 – ennätystulos ja merkittäviä luontotekoja. Julkaistu Metsähallituksen verkkosivuilla 11. maaliskuuta 2026. Viitattu 25. maaliskuuta 2026. <https://www.metsa.fi/tiedotteet/metsahallituksella-vahva-vuosi-2025-ennatystulos-ja-merkittavia-luontotekoja/>

Mönkkönen, M., Aakala, T., Blattert, C., Burgas, D., Duflot, R., Eyvindson, K., Kouki, J., Laaksonen, T., & Punttila, P. (2022). More wood but less biodiversity in forests in Finland: A historical evaluation. *Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica*, 98(Suppl. 2), 1–11.

<https://journal.fi/msff/article/view/120306>

Nieminen, M., Sarkkola, S., & Laurén, A. (2020). Impacts of forest management on water quality and loading in boreal catchments. *Forest Ecology and Management*, 466, 118107. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2020.118107>

Nordén, B., Dahlberg, A., Brandrud, T. E., Fritz, Ö., Ejrnæs, R., & Ovaskainen, O. (2013).

Effects of ecological continuity on species richness and composition in forests and woodlands: A review. *Ecosphere*, 4(5), 1–34.

<https://doi.org/10.1890/ES12-00318.1>

Nuutinen, T., & Kellomäki, S. (2001). Optimizing the management of a forest stand: A decision support system for forest management. *Silva Fennica*, 35(2), 173–187.

- Peljo, J. & Korja, M. (2021). Uraauurtava talousraportti julki – tässä 10+1 asiaa, jotka siitä on hyvä tietää. Julkaistu Suomen itsenäisyysrahasto Sitran verkkosivuilla 2.2.2021. <https://www.sitra.fi/uutiset/uraauurtava-talousraportti-julki-tassa-101-asiaa-jotka-siita-on-hyva-tietaa/>. Viitattu 18.3.2026.
- Pakkala, T., Lindén, A., Tiainen, J., Tomppo, E., & Kouki, J. (2014). Indicators of forest biodiversity: Which bird species predict high breeding bird assemblage diversity in boreal forests at multiple spatial scales? *Annales Zoologici Fennici*, 51(5–6), 457–476.
- Pascual, D., Hugelius, G., Canadell, J.G., Harden, J., Jackson, R.B., Georgiou, K., Jonshagen, A., Lindström, J., Ljung, K., Register, E., Volle, C., Asch, J., Ervander, U., De Jong, G.F., Sun, J. & Ahlström, A. (2026). Higher carbon storage in primary than secondary boreal forests in Sweden. *Science*. <https://doi.org/10.1126/science.adz8554>
- Perring, M.P., Diekman, M., Midolo, G., Schellenberger Costa, D., Bernhardt-Römermann, M., Otto, J.C.J., Gilliam, F.S., Hedwall, P-O., Nordin, A., Dirnböck, T., Simkin, S., Máliš, F., Blondeel, H., Brunet, J., Chudomelová, M., Durak, T., De Frenne, P., Hédli, R., Kopecký, M. ...Verheyen, K. (2018). Understanding context dependency in the response of forest understorey plant communities to nitrogen deposition. *Environmental Pollution*, 242, 1787–1799. <https://doi.org/10.1016/j.envpol.2018.07.089>
- Peura, M., Burgas, D., Eyvindson, K., Repo, A., & Mönkkönen, M. (2024). Intensification of forest use cannot halt biodiversity loss in Finnish forests. *Landscape Ecology*.
- Piirainen, S., Pöyry, J. & Aapala, K. (2020). Johtopäätökset. Teoksessa Pöyry, J. & Aapala, K. (toim.), Lajit ja luontotyypit muuttuvassa ilmastossa. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2/2020. Suomen Ympäristökeskus.
- Pohjanmies, T., Triviño, M., Le Tortorec, E., Mazziotta, A., Snäll, T., & Mönkkönen, M. (2019). Impacts of forestry on boreal forest biodiversity: A trade-off between economic and ecological values. *PLOS ONE*, 14(8), e0218213.
- Rantanen, M., Karpechko, A. Y., Lipponen, A., Nordling, K., Hyvärinen, O., Ruosteenoja, K., Vihma, T., ... Laaksonen, A. (2022). The Arctic has warmed nearly four times faster than the globe since 1979. *Communications Earth & Environment*, 3, Article 168. <https://doi.org/10.1038/s43247-022-00498-3>
- Saarinen, J. (2011). Tourism, indigenous people, and the challenge of development in the Arctic. *Tourism Management*, 32(2), 346–353.
- Sarkkola, S., Nieminen, M., Laurén, A., & Kortelainen, P. (2022). Forestry drainage and water protection in boreal conditions. *Current Forestry Reports*, 8, 1–15. <https://doi.org/10.1007/s40725-021-00154-8>
- Seppälä, J., Karttunen, M., Ollikainen, M., Salo, M., Soimakallio, S., Weaver, S., Vesala, T., Pukkala, T., Kotiaho, J., Aalto, J., Bäck, J., Kallio, K.P., Koivula, M., Kosenius, A-K., Laine, I., Oksanen, E. & Silfverberg, O. (2026). Metsien hakkuiden, ilmastotavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun yhteensovittaminen – skenaariotarkastelu eri hakkuutasoilla ja suojelupinta-aloilla. Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2026.

Suomen ympäristökeskus (2022). Katsaus Suomen ympäristön tilaan. Joka yhdeksäs laji on uhanalainen. Julkaistu Syken verkkosivuilla 2.5.2022. Päivitetty 19.4.2024. <https://www.ymparisto.fi/fi/ympariston-tila/luonto/lajien-uhanalaisuus>. Viitattu 18.3.2026.

Suomen ympäristökeskus (2025). Luontotyyppien ja lajien tilan heikkeneminen jatkuu – suunta voidaan kääntää investoimalla ennallistamiseen. Julkaistu STT Infossa 12.9.2025. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/71437701/luontotyyppien-ja-lajien-tilan-heikkeneminen-jatkuu-suunta-voidaan-kaantaa-investoimalla-ennallistamiseen?publisherId=69819243&lang=fi>. Viitattu 18.3.2026

Swanson, M. E., Franklin, J. F., Beschta, R. L., Crisafulli, C. M., DellaSala, D. A., Hutto, R. L., Lindenmayer, D. B., & Swanson, F. J. (2011). The forgotten stage of forest succession: Early-successional ecosystems on forest sites. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 9(2), 117–125. <https://doi.org/10.1890/090157>

Valtioneuvosto. (2023). Pääministeri Orpon hallituksen ohjelma: Vahva ja välittävä Suomi. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Helsinki.

Valtioneuvosto. (2025) Susikannan tilan arviointi kesken – vaelluskalat epäsuotuisalla suojelutasolla: Suomi raportoi EU:lle lajien tilasta. Helsinki.

Ympäristöministeriö (2025). Luonnon tilasta tuore arvio – Suomi raportoi EU:lle luontotyyppien ja lajien tilasta ja kehityksestä. Helsinki.

Van Sundert, K., Linder, S., Marshall, J.D. ym. (2021). Increased tree growth following long-term optimised fertiliser application indirectly alters soil properties in a boreal forest. *Eur J Forest Res* 140, 241–254 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10342-020-01327-y>

Virkkala, R., Lehikoinen, A., & Valkama, J. (2022). Birds as indicators of biodiversity in boreal forests: A review. *Biological Conservation*, 275, 109771. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2022.109771>

Piisilä Sisli

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Asikainen Martti

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry - Martti Asikainen, Sisli Piisilä ja Pekka Nyman

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

26.03.2026

Asia: MH3305/2025

Poikajärven paliskunta lausuu Lapin luonnonvarasuunnitelmasta seuraavaa:

Paliskunta vaatii poronhoitolain 53§ mukaisia neuvotteluja paliskunnan alueelle kohdistuvasta suunnittelusta.

Yleisesti suunnitelman tavoitteena on lisätä hakkuita, jotka heikentävät jo ennestään heikkoa laiduntilannetta paliskunnan alueella. Luken tutkimusten mukaan suurin laidunta heikentävä toiminta Keski-Lapin alueella on metsätalous, tässä taustalla on jo pitkään jatkunut metsätalouden historia alueella. Vaadimme ehdotonta porolaitumien heikentämiskieltoa tai vastaavasti kompensatiota laitumien heikentämisestä. Emme hyväksy suunnitelmaa tällaisenaan ennen kuin neuvottelut toteutuvat tasapuolisesti porotalouden kannalta. Porotalous on vapaan laidunnusoikeuden haltijana sekä poronhoitolain 53§:n mukaan oikeutettu neuvottelumenettelyyn. Lisäksi huomautamme, että maakuntakaavassa lausutaan seuraavaa "Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa". Paliskunnan alueelta vanhat metsät on aikoinaan hakattu metsätalouden ja -teollisuuden tarpeisiin, nyt on korkea aika kehittää metsänkäyttelyä suuntaan, joka mahdollistaa näiden menetettyjen laidunten palautumisen. Laitumien heikentäminen edelleen liian mittavien hakkuiden ja maanmuokkauksien sekä muiden teollisten maankäyttöhankkeiden kautta tuhoaa poronhoidon toimintaedellytyksiä.

Vaadimme hakkuumäärien, menetelmien ja maanmuokkauksen perustuvan tutkimukseen, joka on tehty yhteistyössä Luken porotutkimuksen kanssa, jossa huomioidaan ja turvataan porotalouden toimintaedellytykset sekä nyt että tulevaisuudessa.

Muulle maankäytölle suunnitelmassa annetut lupaukset tulee myös käsitellä poronhoitolain 53§ mukaisissa neuvotteluissa ja niiden vaikutukset tulee arvioida yhteistyössä paliskunnan, Paliskuntain yhdistyksen ja Luken porotutkimuksen kanssa.

Mustonen Janne
Poikajärven paliskunta

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

26.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lausunto Metsähallitukselle Lapin luonnonvarasuunnitelmaan 2026–2031

Viitaten lausuntopyyntöön diaarinumero MH3305/2025 tuon esiin seuraavat seikat.

1. Suomen valtion omistamat maa- ja vesialueet saamelaisten kotiseutualueen eteläpuoleisessa Lapissa ovat alueita, jotka kuuluivat niiden alkuperäisten asukkaiden omistukseen. Esimerkiksi Maanselän, Kitkan ja Kuolajärven siidojen sekä Länsi-Pohjan saamelaisten oikeuden hallita alueitaan, organisoida niiden käyttöä ja ratkaista keskuudessaan alueiden käytön riitakysymyksiä on Kaisa Korpijaakko osoittanut väitöskirjassaan 'Saamelaisten oikeusasemasta Ruotsi-Suomessa' (Lapin korkeakoulun oikeustieteellisiä julkaisuja, sarja A, 3. ISBN 951-640-440-5).
2. Vaikka historian tutkijat sanovat nykyään, että sellaista valtiota kuin Ruotsi-Suomi ei ollut milloinkaan, Ruotsin itäisissä maakunnissa eli Suomessa noudatettiin Ruotsin kuninkaiden lakeja ja säädöksiä vielä kauan sen jälkeen, kun Ruotsin valta Suomessa päättyi. Vuonna 1673 Ruotsin kuningas antoi asutusplakaatin, jolla vapautettiin suomalaisten uudisasukkaiden siirtyminen Lapinmaahan ja vakiinnutettiin Ruotsin yhteiskuntajärjestys alueella, jonka hallinnasta myös Norja ja Venäjä kilpailivat. Tästä seurasi, että lukuisat kaskiviljelijät lähtivät Oulujoen ja Paltamon pitäjistä ottamaan haltuunsa alueita Lapin ja Lannan rajan pohjoispuolelta. Tämä muuttoliike aiheutti siidojen kulttuuriin ja elämäntapaan valtavan murroksen, jonka seurauksena alkuperäisten asukkaiden piti omaksua maanviljelys sekä oppia suomea ja ruotsia tullakseen toimeen. Hallinnollisesti johdettu yhdenmukaistaminen oli niin tehokas, ja sosio-ekonomiset tekijät olivat niin pakottavat, että saame väistyi jopa kotikielen asemastaan.
3. Toisaalta osa uudisasukkaista pääsi jäseniksi siidoihin solmimalla avioliittoja alkuperäisten asukkaiden eli saamelaisten kanssa. Näistä liitoista syntyi suomalais-saamelainen kansa, joka muistaa historiansa, mutta jolle ei ole annettu alkuperäiskansan statusta.

Suomalais-saamelaisen kansan keskuudessa syntyi myös erätalonpoikainen kulttuuri, joka perustui maanviljelyyn, maitokarjan ja pienkarjan pitoon, hevosten kasvattamiseen, poronhoitoon, kalastukseen, metsästykseseen ja luonnonantimien keräilyyn. Erätalonpoikaisen kulttuurin alue oli laajasti ottaen sama kuin saamelaisten nykyisen kotiseutualueen eteläpuolinen Lappi mukaan luettuina Kuusamo, Taivalkoski ja Pudasjärvi. Tämän erätalonpoikaisen kulttuurialueen väestö alkoi ymmärtää erityisluonteensa samoihin aikoihin, kun laki saamelaisten kulttuurisesta itsehallinnosta tuli voimaan. Saamelaisten kotiseutualueen saamelaisten erityisasemaa ei pyritty ottamaan pois, vaan myös erätalonpoikaisen kulttuurialueen saamelaisista polveutuneelle kansalle haluttiin saada sen ansaitsema tunnustus. Nykyään ne, jotka ajavat tätä asiaa, kutsuvat itseään metsäsaamelaisiksi.

Saamelaisten yhteisöt eli siidat ovat pitäneet aina oikeutenaan valita jäsenensä. Kuten edellä kerroin, osa uudisasukkaista pääsi siidojen jäseniksi avioliittojen kautta. Vaikka heidän jälkeläisensä unohtivat saamen kielen ja vaikka heidän oli muutettava elinkeinojaan yhteiskunnan muutoksien tahdissa ja vaikka heidän oli rekisteröidyttävä veroluetteloihin, maakirjoihin ja kirkonkirjoihin, heitä ei koskaan ekskommunikoitu saamelaisyhteisöistä.

4. Saamelaisten elinkeinoihin, esimerkiksi poronhoitoon, kuuluu paljon asioita, jotka opetetaan vain suvun ja perheen keskuudessa. Ne ovat niin sanottua hiljaista tietoa, jonka isät siirtävät pojilleen ja äidit tyttärilleen. Myös erätalonpoikaisen kulttuurialueen ihmiset, kutsuvatpa he itseään metsäsaamelaisiksi, lappalaisiksi tai lappilaisiksi, opettavat luontoistalouden perusasioita jälkipolvilleen. Nykyisessä Lapin luonnonvarojen käyttöä koskevassa keskustelussa näyttää korostuvan saamelaisten kotiseutualueen saamelaisten elinkeinojen riippuvaisuus valtion maa- ja vesialueista sekä niiden puhtaudesta, kun taas erätalonpoikaisen kulttuurialueen asukkaiden luontoistalouden riippuvaisuus samoista resursseista jää keskustelussa varjoon.

Tämä vinoutuma tulee esiin siinäkin, että Metsähallitus pyytää sidosryhmiltään lausuntoja Lapin luonnonvarasuunnitelmaan 2026–2031, mutta ei kaikilta lappilaisilta. Erätalonpoikaisen kulttuurialueen asukkaiden on ikään kuin työnnettävä jalkansa ovenrakoon tehdäkseen itsensä tunnetuiksi ja huomatuiksi

Metsähallitukselle.

Kasvukeskuksissa asuvat lappilaiset saattavat olla niin kauas vieraantuneita luontoistaloudesta, etteivät he tunne sen harjoittamisen edellytyksiä. Mutta kasvukeskusten ulkopuolella ymmärretään, kuinka tärkeitä ovat vielä puhtaat ja rakentamattomat vesistöt, terveet ekosysteemit, luonnontilaiset metsät, ojittamattomat suot ja kosteikot sekä tiettömät erämaa-alueet, jos ja kun osa jokapäiväisestä leivästä halutaan tai täytyy saada luonnosta.

5. Metsähallituksen sidosryhmissä on toimijoita, jotka näkevät Lapin raaka-aineiden ja energian resurssialueena ja joille vielä koskemattomien varantojen hyödyntäminen on ensisijainen päämäärä. Jos Metsähallitus pitää sellaisia toimijoita yhteistyökumppaneinaan, ajattelutapa on jo valmiiksi suotuisa niiden tavoitteille.

Mielestäni Metsähallituksen pitää kuunnella ”paremmalla korvalla” lappilaisia ihmisiä, jotka tahtovat pysyä kaikista arkielämän vaikeuksista huolimatta siellä, missä heidän esivanhempansa ovat asuneet vuosisatojen ajan, ja käyttää valtionmaiden ja -vesien antimia niitä hävittämättä, turmelematta ja ryöstämättä.

Metsähallituksen pitää katsoa ”paremmalla silmällä” niin, että se näkee lappilaisten ihmisten hyvinvoinninolevan osa Metsähallituksen tulosvastuuta. Ihmisten yhteys kotiinsa, ympäristöönsä ja kotiseutuunsa on henkisen hyvinvoinnin perusta.

Luovutettujen Sallan ja Kuusamon sekä Petsamon alueiden entiset asukkaat ja heidän jälkeläisensä tietävät, mitä kotiseudun menettäminen on ja kuinka vaikea on juurtua uudelleen jonnekin muualle.

Tämäkin on hiljaista tietoa. Se voisi nousta periferiasta valtion liikelaitoksen, maa- ja metsätalousministeriön ja eduskunna tasoille, jos tulosvastuu käsitettäisiin muina arvoina kuin hehtaareina ja euroina.

Sallassa 26.3.2026

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

26.03.2026

Asia: MH3305/2025

Tausta

Lapin luonnonvarasuunnitelma (LVS) ohjaa Metsähallituksen toimintaa saamelaiden kotiseutualueen eteläpuolisessa Lapissa vuosina 2026–2031. Luonnonvarasuunnittelu on valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin kestävän käytön strategista suunnittelua, jossa asiakkaiden, kumppanien ja sidosryhmien toiveet sekä maiden ja vesien tarjoamat resurssit sovitetaan valtio-omistajan asettamiin tavoitteisiin. Luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelma esittää sidosryhmien kanssa tunnistetut keskeisimmät strategiset suunnittelualueeseen kohdentuvat toimenpiteet seuraavalle viisivuotiskaudelle.

Lapin luonnonvarasuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden taustalla vaikuttavat laajat, usein globaalit haasteet ja ilmiöt, kuten ilmastonmuutos, kilpailu kriittisistä maametalleista ja mineraaleista, matkailun jatkuva kasvu, energiamurros, muuttunut turvallisuustilanne, sekä paikallisten elinkeinot ja niiden toimintaedellytysten säilyttäminen. Lapissa valtion maa-alueet ovat poikkeuksellisen kovassa maankäytöllisessä paineessa eri maankäyttömuotojen ja tarpeiden vuoksi. Toimintaohjelmassa on pyritty vastaamaan näihin haasteisiin niiltä osin kuin se on mahdollista luonnonvarasuunnitelman kautta.

Luonnonvarasuunnitelman ydin on toimintaohjelma, joka ohjaa toimintaamme alueella koko suunnitelmakauden ajan. Strategiasta johdetut ja yhteistyöryhmien sekä teemaryhmien tilaisuuksissa tunnistetut toimintaohjelman pääteemat ovat: Vihreä kasvu, Hyvinvointi ja turvallisuus ja Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus. Toimintaohjelma sisältää 44 toimenpidettä, jotka on laadittu yhdessä sidosryhmien kanssa. Toimenpiteitä ei ole asetettu tärkeysjärjestykseen.

Lapin liiton lausunto

Lapin liitto pitää tärkeänä, että luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmassa on tarkoitus tiivistää yhteistyötä sekä perustaa uusia vuorovaikutusryhmiä eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiseksi. Myös luonnonvarasuunnitelman valmistelu on perustunut laajaan vuorovaikutusmenettelyyn. Valtion maiden rooli on Lapissa merkittävä, koska valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnoimia maa-alueita on runsaasti ja ne sijaitsevat usein myös keskeisillä maankäytön kehitysalueilla, jolloin vaikutukset kohdistuvat laajasti Lapin alueen elinkeinoihin, väestöön ja alue- ja paikallistasoon.

Toimintaohjelman mukaisiin kohtiin tulisi lisätä ja vahvistaa seuraavia toimenpiteitä, joita lausunnossa esitetään:

Vuoropuhelu maakunnan liiton ja kuntien sekä paikallisten elinkeinon ja asukkaiden kesken tulee olla Metsähallituksella jatkuvaa ja kehittyvää. Maankäytön paineita valtion maa-alueille on esimerkiksi matkailun ja puhtaan siirtymän osalta. Näiden osalta strategisessa suunnittelussa ja tarkemmassa toiminnan ohjaamisessa korostuu yhteistoiminta ja riittävän ennakoiva vaikutusten arviointi myös muun kuin perinteisen kaavoituksen kautta.

Ulkopaikkakuntalaisten metsästyspaineet kohdistuvat useammassa kunnassa valtion maa-alueille, joissa on paikallisten luontaiselinkeinojen yhteensovittamisen ja paikallisen metsästyskulttuuriin nähden jo liiallinen paine ja tämä luo yhteensovittamisen haasteita. Metsähallituksen on ennakoivasti ehkäistävä lupamyynnin kautta aiheutuvien haittojen syntymistä ja kehitettävä toimintatapoja sekä kuunneltava paikallisten näkemyksiä asian hallintaan.

Metsähallituksen on huolehdittava, että virkistyskäytön edellytykset reittiverkoston kuin rakenteidenkin osalta ovat riittävät huomioiden alueiden tarpeet ja käyttöpaineet. Luontopalveluiden taloudellisten resurssien riittämättömyys on aiheuttanut merkittäviä heikennyksiä Lapin virkistysalueiden käytölle ja palveluille esimerkiksi reittirakenteiden karsimisen ja palvelukeskusten lakkauttamisten kautta.

Kaikessa maankäyttöön ja Metsähallituksen palveluihin liittyvän toiminnan suunnittelussa tulee olla ennakoiva keskusteluyhteys alueellisella ja paikallisella tasolla toiminnan vaikutuksista ja ennaltaehkäisemässä kielteisiä vaikutuksia. Luonnonvarasuunnitelman mukaisissa toimenpiteissä sosiaaliselle hyväksyttävyydelle tulee antaa painoarvoa ja huomioida ne päätöksenteossa.

Valtion mailla tulee myös kehittää paikallisten elinkeinojen toimintaedellytyksillä mm. lupamyyntien, käyttöoikeussopimusten ja eri hankintojen kautta. Samalla on kuitenkin varmistettava, että valtion mailla harjoitettava elinkeinotoiminta on kestävä ja toiminnassa noudatetaan valtion maille asetettuja ja kestävyuden kannalta tärkeitä ohjeita ja määräyksiä.

Puunkorjuuseen ja -kuljetuksiin liittyen tulee huomioida Metsähallituksen hallinnoiman metsätiestön lisäksi alemman yleisen tieverkon kantokyky raskaille kuljetuksille. Kelirikkoaikaan on huolehdittava, ettei kuljetuksia tehdä ns. poikkeusluvilla, koska ilmastonmuutos aiheuttaa teiden kunnossapidolle muutenkin erityisiä haasteita.

LAPIN LIITTO

Maakuntahallitus 19.3.2026 § 29

Varajärvi Laura
Lapin liitto

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

26.03.2026

Asia: MH3305/2025

Suunnitelma on kokonaisuudessaan varmaan tehty oikeilla lähtötiedoilla, mutta tarkemmat nimenomaan kuntakohtaiset vaikutukset häviävät kokonaisuuden sisään, eivätkä näy yleisölle. Suunnitelman vaikutus lähiympäristöön kiinnostaa kuntalaista ja suurin vaikutus on kunnan hakkuusuunnitteella.

Toivottavasti Posion hakkuusuunnitteessa ei tapahdu radikaalia muutosta, vaikka laskennallisesti siltä voi näyttääkin. Laajat vanhojen vajaapuustoisten metsien uudistamiset 1950 -1980 luvuilla ovat tuottaneet puustoisia, vaikkakin yksitoikkoisia metsiä.

Aiemmissä hakkuissa on jäänyt välialueiksi rantoja, jyrkkiä rinteitä, tienvarsia, maisemakohteita jne, joita tuskin jatkossakaan kaikkia käsitellään, mutta jotka lisäävät pinta-alan kautta suunnitetta.

Posion valtionmaidon nuoret juuri tukkipuun koon saavuttaneet männiköt ovat joutuneet liian varhaisiksi uudistuskohteiksi jo nykyiselläkin suunnitteella. Jos suunnite kasvaa reilusti, ilmiöstä tulee pysyvä. Ilmiötä pahentaa hakkuiden painottuminen tukkivaltaisiin metsiin, samalla kun ensiharvennuksia jää tekemättä.

Samaten tulevat viimeiset vanhojen metsien (kriteerien ulkopuolisten) rippeet häviämään nopeasti. Vaikutukset monimuotoisuuteen, riistaan, maisemaan jne. tulevat olemaan hyvin kielteisiä.

Mikäli kuntakohtainen suunnite kasvaa yhtä äkkiä suureksi, ei tulevia hakkuita voi perustella " yhdessä sovituksi", varsinkaan kun kukaan (?) posiolainen ei ole ollut suunnittelussa mukana.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

26.03.2026

Asia: MH3305/2025

KUOLAJÄRVEN LAPINKYLÄ RY:N LAUSUNTO METSÄHALLITUKSEN LAPIN VALTIONMAIDEN JA VESIEN KÄYTÖSTÄ - LUONNONVARASUUNNITELA

Metsäsaamelaiset muodostavat Lapin alueella alkuperäisväestön, jonka kulttuuri, historia ja maankäyttö ovat kiinteästi sidoksissa niihin maa- ja vesialueisiin, joista Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelma päättää. Vaikka metsäsaamelaiset eivät kuulu Saamelaiskäräjien vaaliluetteloon eivätkä asu virallisella saamelaisalueella, tämä hallinnollinen tilanne ei poista asemaamme alkuperäiskansana eikä vähennä tarvetta kuulla meitä suunnitelmaa valmisteltaessa.

1. Metsähallitus hallinnoi alueita, jotka ovat historiallisesti metsäsaamelaisten perinteistä maankäyttöä

Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelman alue koostuu laajoista valtion maista, jotka ovat kuuluneet metsäsaamelaisten lapinkyliä käyttö-, asumis- ja verotusalueisiin. Näillä alueilla:

- on harjoitettu metsästystä, kalastusta ja pyyntiä
- on sijainnut talvikylä ja asuinpaikkoja
- on kuljettu sukupolvien ajan samoja vesistö- ja maastoreittejä
- on säilytetty kulttuurisia paikkoja ja sukujen muistiperintöä

Koska suunnitelma määrittää näiden alueiden tulevaa käyttöä, sen vaikutus kohdistuu suoraan metsäsaamelaisten kulttuuriin ja identiteettiin.

2. Virallinen tunnustuksen puute ei poista alkuperäisyyttä eikä kuulemisen tarvetta

Se, ettei metsäsaamelaiset tällä hetkellä kuulu Saamelaiskäräjien vaaliluetteloon, johtuu hallinnollisista syistä ja ennen kaikkea politiikasta. Se ei tee meistä vähemmän alkuperäisiä eikä anna perustetta sivuuttaa meitä maan käyttöä koskevassa päätöksenteossa.

Myös Metsähallituksen omat pohjoisen toimintamallit osoittavat, että kulttuuriperinnön huomiointi ei riipu Saamelaiskäräjien vaaliluettelosta, vaan siitä, ketkä ovat alueen alkuperäinen väestö.

3. Kuntapolitiikka ei riitä turvaamaan metsäsaamelaisten osallistumista

Metsäsaamelaiset asuvat kunnissa, joiden väestö on myös muuta kuin alkuperäisväestöä. Kunnallisissa prosesseissa metsäsaamelaiset ovat yleensä vähemmistö, eivätkä meidän kulttuuriset tai historialliset näkökulmat nouse esiin samoin kuin valtäväestön eikä se ole kuntien tehtäväkään.

Lisäksi Metsähallitus hallinnoi maa- ja vesialueita, jotka ylittävät kuntarajat – aivan kuten metsäsaamelaisten perinteinen maankäyttökin.

Siksi alkuperäisväestön kuulemista ei voi jättää kunnallisen edustuksen varaan.

4. Metsäsaamelaisten heikko näkyvyys johtuu rakenteellisista syistä, ei oikeuksien puutteesta. Metsäsaamelaisten on ollut vaikea organisoida virallisesti, koska: meiltä puuttuu valtion tunnustus, kulttuurimme on pitkään ollut väistämättömien paineiden ja assimilaation kohteena, monet eivät halua tuoda taustansa julkisesti esiin eikä virallisia kuulemisrakenteita ole luotu meitä varten. Juuri tästä syystä hallinnon velvollisuus osallistamiseen korostuu. Ryhmä, joka ei ole vahvasti organisoinut, tarvitsee enemmän tukea kuulluksi tulemisessa, ei vähemmän.

5. Ylä-Lapin saamelaisten kulttuuriperinnön huomioiminen luo esimerkin, jota voidaan soveltaa myös metsäsaamelaisiin

Metsähallitus huomioi saamelaisten kulttuuriperinnön Ylä-Lapissa monin tavoin:

- neuvotteluilla
- kulttuuriperintöinventoinneilla
- paikkatietopohjaisilla arvioinneilla
- maisema- ja elinkeinoarvioinneilla
- erityisrajoitteilla metsätalouteen

Sama toimintaperiaate voidaan ja tulee ulottaa metsäsaamelaisiin, joiden kulttuuriperintö sijaitsee Metsähallituksen hallitsemilla alueilla.

6. Kuuleminen ei tuota etuoikeutta – vaan varmistaa suunnitelman laadun ja toteuttamiskelpoisuuden.

Metsäsaamelaisten osallistaminen hyödyttää kaikkia:

- se tuo suunnitelmaan paikkaperäistä ja vuosisataista paikallistietoa
- parantaa maisemien, kulttuuriperinnön ja luonnon monimuotoisuuden huomiointia
- vähentää ristiriitoja ja lisää paikallista hyväksyttävyyttä
- tukee koko kuntien ja alueen identiteettiä ja vetovoimaa
- Kyse ei ole erivapauden pyytämisestä, vaan siitä, että alkuperäisväestön ääni kuuluu omilla kotiseutualueillaan.

Yhteenveto

Metsäsaamelaisten ohittaminen luonnonvarasuunnitelmasta ei perustu lakiin, historiaan eikä hyvään hallintoon. Metsähallituksen tulee luonnollisena ja välttämättömänä osana suunnitteluaan kuulla niitä alkuperäisasukkaita, joiden kulttuuri ja perinteiset elinkeinot ovat sidoksissa suunnitelman kohteena oleviin maa- ja vesialueisiin. Ymmärrämme, että tämä suunnitelma on jo loppusuoralla, siksi emme esitä yksittäisiä vaatimuksia suunnitelman osalta, mutta vaadimme, että meidät otetaan jatkossa huomioon tärkeänä sidosryhmänä kaikissa suunnitelmaa Kuolajärven Lapinkylän perinteisiä alueita koskevissa asioissa ja seuraavaa suunnitelmaa tehtäessä jo alusta alkaen. Kuolajärven Lapinkylän Suomen puolen perinteiset alueet vastaavat aika tarkasti nykyistä Sallan kunnan aluetta.

Kuolajärven Lapinkylän puheenjohtaja
Samuli Anttila
Kuolajärven lapinkylä ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

25.03.2026

Asia: MH3305/2025

Kittilän Kunnanhallitus on päättänyt 24.3.2026 § 94 hyväksyä lausuntonaan seuraavaa:

Luonnonvarasuunnitelman 2026-2031 pääteemoina ovat vihreä kasvu, ilmasto ja luonnon monimuotoisuus sekä hyvinvointi ja turvallisuus. Kittilän kunta toteaa, että hakkuiden kasvattamista edelleen nykyisestä tasosta (1,9 miljoonaa kuutiometriä) ainespuun tarjoamiseksi teollisuuden tarpeisiin ei tulisi tehdä, koska sillä on vaikutusta hakkuupaineisiin, jotka kohdistuvat monimuotoisuuteen, poroelinkeinoon (talvilaitumet) ja jopa matkailuun. Hakkuu tavoite oli nostaa se 2,1 miljoonaan kuutiometriin vuodessa. Muun muassa Suomen ympäristökeskus (SYKE) on varoittanut hakkuiden kasvattamisesta. Tavoitteena tulisivin olla nykyinen (1,9 milj. kuutiom.) taso nostamisen sijasta.

Kittilän kunta pitää tärkeänä ja välttämättömänä, että hakkuista pidättäydytään matkailukeskusten välittömässä läheisyydessä. Luonnonvarasuunnitelmassa vuosille 2026-2031 esille nostettu tarve maankäytön yhteensovittamisesta on keskeinen keino välttää vastakkainasettelu. Paikallisten yhteistyöryhmien toiminta nähdään tarpeellisena myös Kittilän kunnankin mielestä. Lisäksi asemakaavoituksen avulla voidaan parantaa tilannetta matkailukeskusten läheisyydessä. Tällöin esille nostettu kuntayhteistyö on välttämätöntä.

Kittilän kunta pitää luonnonvarasuunnitelmassa tunnistettuja riskejä maankäytön osalta riskeinä joissa yhteistyö ja vuoropuhelu ovat keskeisiä välttämiskeinoja ääripäiden ja vahvojen mielipide-erojen syntymiselle. Arktisella alueella turvallisuus lisääntyy varautumalla, mikä tulisi ottaa huomioon muussakin suunnittelussa, kuten infrassa.

Kunnanhallitus kiinnittää huomiota siihen, ettei erityisperusteisten oikeuksien haltijoita ole kuultu. Kyseiset oikeudet ovat omistusoikeuksiin verrattavissa olevia oikeuksia. Kittilän kylien kotitarvepuun otto tulee säilyä kylillä edelleen.

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti edellä olevan lausunnon.

Kurula Timo

Kittilän kunta - Kittilän kunnanhallitus. Hallintotoimi: Timo Kurula, kunnanjohtaja

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

24.03.2026

Asia: MH3305/2025

Hakkuita pitää mielestäni maltillistaa eikä lisätä. Syke-raportin mukaan pitää kurssia kääntää. Metsähallitus on päin vastoin lisäämässä hakkuita! Luke ja Syke katsovat, että hakkuukertymää tulee pienentää n 15 %. Metsähallitus lisääisi hakkuita peräti viidenneksellä. Hakkuut olisivat ylisuuret ja niillä on suora vaikutus lajistoon. Hakkuiden tulee perustua tutkittuun tietoon. Hiilinieluja on vahvistettava ja luonnon monimuotoisuutta turvattava. Asialla on jo kiire, ennenkuin tilanne lopullisesti huononee. Metsähallituksen on kannettava vastuuta, eikä toimittava kulloisenkin vallanpitäjän intohimojen mukaan.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

19.03.2026

Asia: MH3305/2025

Suomen Metsäkeskus katsoo, että Lapin luonnonvarasuunnitelman luonnos muodostaa kokonaisvaltaisen ja selkeän kuvauksen valtion maa- ja vesialueiden käytöstä sekä niiden kehittämisen pitkän aikavälin linjauksista. Suunnitelma kokoaa yhteen keskeiset tavoitteet ja huomioi laajasti eri käyttömuotoja.

Suunnitelmassa käsitellään monipuolisesti kestävyyteen liittyviä näkökulmia, kuten luonnon monimuotoisuutta, ilmastovaikutuksia sekä luonnonvarojen eri käyttömuotojen yhteensovittamista. Esitetyt teemat jäsentävät kokonaisuutta ja tukevat suunnitelman luettavuutta.

Metsäkeskus toteaa, että suunnitelmassa esitetään useita linjauksia ja tavoitteita, joiden tarkempi toteutus täsmentyy jatkossa. Erityisesti metsätalouden, ilmastovaikutusten sekä eri käyttömuotojen yhteensovittamisen osalta suunnitelma tarjoaa yleislinjauksia, joita voidaan tarkentaa toimeenpanon edetessä.

Lisäksi Metsäkeskus kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelman seurannan ja vaikuttavuuden arvioinnin kannalta esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden konkretisoituminen sekä mittarointi tukevat kokonaisuuden arvioitavuutta.

Metsäkeskus pitää tärkeänä, että suunnitelman jatkotyössä säilyy hyvä vuorovaikutus eri toimijoiden kanssa ja että suunnitelman toteutusta seurataan systemaattisesti.

Huusko Ulla

Suomen metsäkeskus

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

12.03.2026

Asia: MH3305/2025

Metsähallituksen Lapin LVS-suunnitelmasta 2026-2031
haluamme tuoda esiin seuraavat näkökohdat:

Korostamme Metsähallituksen tärkeää roolia Pohjois-Suomen metsäteollisuuden puuhuollossa. Tämän vuoksi on tulevaisuudessa hyödyntää tehokkaasti kaikki hakkuumahdollisuudet metsätalouden monikäyttömetsissä, joita on kokonaisuudessaan 40 % koko Metsähallituksen hallinnoimasta maa-alasta.

Metsähallituksen Lapin alueen hakkuusuunnite on edellisellä LVS-kaudella jäänyt vuosittain toteutumatta tavoitteesta.

Hakkuusäästöä on syntynyt paitsi tästä, myös kasvun kiihtymisestä ja metsien tilavuuden merkittävästä lisäyksestä tarkastelujaksolla.

Hakkuusuunnitteen nosto 1,9 milj m³:sta 2,1 milj m³:iin on maltillinen ottaen edellä mainitut seikat huomioon.

Hakkuusuunnitetta voidaan mielestämme vielä nostaa kestävästi vähintään 10 % esitetystä.

Lisäksi pidämme tärkeänä huolehtia metsän uudistamisesta, kasvusta ja terveydestä suunnitelmassa esitetyin tavoin.

Tiestön ylläpito ja sen vahvistaminen on metsäteollisuuden kuten myös muiden metsässä toimijoiden osalta tärkeä huoltovarmuuden ylläpidon kannalta.

On hyvä tuoda esille myös Metsähallituksen rooli alueellisena työllistäjänä, joka luo taloudellista että sosiaalista hyvinvointia koko pohjoiseen Suomeen.

Yleisesti suunnitelmassa esitetyt tavoitteet ovat kannatettavia ja Metsähallituksen rooli sidosryhmyhteistyön rakentajana on merkittävä.

Parpala Jarkko
Metsä Group

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

11.03.2026

Asia: MH3305/2025

Pro Kemijärvi ry kiittää mahdollisuudesta lausua Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmasta vuosille 2026–2031. Pidämme tärkeänä, että suunnitelmassa tarkastellaan Lapin valtion maiden käyttöä kokonaisuutena siten, että luonnon monimuotoisuus, paikalliset elinkeinot, matkailu sekä luonnonvarojen kestävä käyttö sovitetaan yhteen.

Pidämme kuitenkin välttämättömänä, että luonnonvarasuunnitelmassa otetaan nykyistä selkeämmin kantaa suurimittakaavaisten energiainfrastruktuurien, erityisesti pumppuvoimaloiden, sijoittamiseen valtion maille sekä niiden vaikutuksiin vesistöihin, maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen.

Pumppuvoimalahankkeet eivät ole tavanomaisia energiainvestointeja, vaan merkittäviä maankäytön muutoksia, joilla voi olla laaja-alaisia ja pitkäkestoisia vaikutuksia luonnonympäristöön ja paikallisiin elinkeinoihin.

Pumppuvoimaloiden vaikutukset luonnonympäristöön ja vesistöihin

Pumppuvoimalaitosten toteuttaminen edellyttää tyypillisesti:

- suurten yläaltaiden rakentamista
- laajoja louhintatöitä
- veden johtamista tunneleissa
- vesistöjen hydrologian muuttamista
- tie- ja sähkönsiirtorakenteiden rakentamista

Näillä toimenpiteillä voi olla merkittäviä vaikutuksia:

- vesistöjen ekologiseen tilaan
- kalastoon ja vaelluskalakantoihin
- sedimenttien liikkeeseen
- vedenkorkeuden vaihteluihin
- maisemaan ja virkistyskäyttöön
- poronhoitoon ja matkailuun.

Kemijoen vesistö on yksi Suomen voimakkaimmin rakennetuista jokijärjestelmistä. Tästä syystä uusia vesistöihin kohdistuvia muutoksia on arvioitava erityisen varovaisesti.

EU:n vesipuidedirektiivin velvoitteet

Luonnonvarasuunnitelmassa tulee huomioida Euroopan unionin vesipuidedirektiivin (2000/60/EY) velvoitteet.

Direktiivin keskeinen periaate on, että jäsenvaltioiden tulee:

- estää vesistöjen tilan heikentyminen
- saavuttaa pintavesien vähintään hyvä ekologinen tila
- parantaa heikentyneiden vesistöjen tilaa.

EU-oikeudessa on lisäksi vakiintunut niin sanottu heikentämiskielto, jonka mukaan hanketta ei voida hyväksyä, mikäli se heikentää vesimuodostuman ekologista tilaa tai estää hyvän tilan saavuttamisen.

Kemijoen vesistöalueella vesistöjen hydrologiaa on muutettu merkittävästi jo nykyisten voimalaitosten rakentamisen yhteydessä. Uusien pumppuvoimalahankkeiden vaikutukset virtaamiin, säännöstelyyn ja sedimenttien liikkeeseen voivat olla sellaisia, että niiden yhteensopivuus vesipuidedirektiivin tavoitteiden kanssa tulee arvioida erityisen tarkasti.

Luonnonvarasuunnitelmassa tulisi tästä syystä tunnistaa Kemijoen vesistö erityisen kuormitettuna ja voimakkaasti muutettuna vesistönä, jossa lisähankkeiden vaikutukset voivat olla merkittäviä.

Metsähallituksen vastuu raakkujoista

Kemijoen vesistöalueella ja sen sivujoissa esiintyy jokihelmisimpukkaa (raakku), joka on Suomessa erittäin uhanalainen ja EU:n luontodirektiivin tiukasti suojelama laji.

Raakku on erittäin herkkä:

- veden laadun muutoksille
- sedimenttien liikkeelle
- virtaamien muutoksille
- hydrologisille häiriöille.

Raakkukantojen säilyminen edellyttää pitkäaikaisesti vakaita ja luonnontilaisia virtaamaolosuhteita sekä puhtaita pohjasedimenteitä.

Metsähallituksella on valtion maiden hallinnoijana erityinen vastuu turvata näiden vesistöjen ekologinen tila. Tämän vuoksi luonnonvarasuunnitelmassa tulisi tunnistaa ja turvata raakkujoet ja niiden valuma-alueet erityisinä suojelukohteina, joissa suurimittakaavaisia hydrologisia muutoksia aiheuttavia hankkeita tulee tarkastella erityisen kriittisesti.

Vastuu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävistä maisema-alueista

Lapissa sijaitsee useita valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita, joiden säilyttäminen on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen velvoite.

Nämä maisema-alueet ovat keskeinen osa:

- Lapin kulttuuriympäristöä
- alueen matkailun vetovoimaa
- paikallista identiteettiä ja maisemarakennetta.

Pumppuvoimaloiden rakentaminen voi muuttaa maisemaa pysyvästi muun muassa:

- yläalaiden rakentamisen
- laajojen louhintojen
- uusien tielinjojen
- voimajohtojen
- rakennusten ja teknisten rakenteiden kautta.

Luonnonvarasuunnitelmassa tulisi tämän vuoksi varmistaa, että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden maisemarakennetta ei heikennetä suurimittakaavaisilla energiainfrastruktuurihankkeilla eikä tehdä avohakkuita tai muuta runsasta hakkuutoimintaa.

Valtion maiden käyttö ja varovaisuusperiaate

Valtion maiden hallinnasta vastaavalla Metsähallituksella on erityinen vastuu siitä, että luonnonvarojen käyttö on ekologisesti kestävä ja yhteiskunnallisesti hyväksyttävää.

Valtion maiden käyttöä koskevassa suunnittelussa tulisi soveltaa varovaisuusperiaatetta, erityisesti silloin kun kyse on:

- merkittävistä hydrologisista muutoksista
- uhanalaisiin lajeihin kohdistuvista riskeistä
- maisemaa pysyvästi muuttavista hankkeista.

Pro Kemijärvi ry katsoo, että valtion maita ei tule käyttää alustana hankkeille, jotka voivat lisätä jo voimakkaasti rakennettujen vesistöjen ekologista kuormitusta.

Tarve valtakunnalliselle kokonaisarviolle

Pumppuvoimalaitokset ovat Suomessa uusi energiainfrastruktuurin muoto ja useita hankkeita on samanaikaisesti suunnitteilla Kemijärvelle.

Pidämme tärkeänä, että ennen laajamittaista toteuttamista tehdään valtakunnallinen kokonaisarvio pumppuvoimaloiden ympäristövaikutuksista, erityisesti:

- vesistöjen tilaan
- luonnon monimuotoisuuteen
- maisemiin
- paikallisiin elinkeinoihin.

Luonnonvarasuunnitelmassa tulisi tästä syystä linjata, että pumppuvoimalahankkeiden vaikutuksia tarkastellaan myös yhteisvaikutusten näkökulmasta.

Yhteenveto

Pro Kemijärvi ry katsoo, että Lapin luonnonvarasuunnitelmassa tulee:

1. tunnistaa pumppuvoimalahankkeet merkittävinä maankäytön muutoksina
2. huomioida EU:n vesipuidedirektiivin heikentämiskielto
3. turvata raakkujoet ja niiden valuma-alueet erityisinä suojelukohteina
4. varmistaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden säilyminen
5. soveltaa valtion maiden käytössä varovaisuusperiaatetta suurten energiainfrastruktuurihankkeiden osalta
6. tarkastella pumppuvoimaloita valtakunnallisena kokonaisuutena ennen niiden laajamittaista toteuttamista
7. vähentää avohakkuita.

Lapin luonnonvarasuunnitelman tulee turvata alueen luonnon monimuotoisuus, vesistöjen tila sekä maisema-arvot myös pitkällä aikavälillä.

Juujärvi Tomi
Pro Kemijärvi ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

10.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lapin luonnonvarasuunnitelmassa tulee huomioida luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vanhojen metsien säilyttäminen.

Lausuttavana olevassa luonnoksessa on esitetty Lapin metsiin hakkuita sellaisessa laajuudessa, joka ei ole kestävä. Lapissa sijaitsevat Suomen viimeiset vanhat metsät, joiden säilyminen uhanalaisten lajien kotina ja ihmisten virkistyspaikkoina on elintärkeää koko Suomen tulevaisuudelle. Hakkuut tulisi toteuttaa äärimmäistä varovaisuutta noudattaen poimintahakkuina siellä, missä ne on mahdollista toteuttaa luontoa tuhoamatta. Avohakkuita ei missään nimessä saa tehdä.

Metsähallituksen tulisi muistaa velvollisuutensa ja lupauksensa suojella Suomen metsiä, ei tuhota niistä viimeisiäkin.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

10.03.2026

Asia: MH3305/2025

Miksi ilmastonmuutoksen ja luontokadon aikana, Metsähallitus aikoo kasvattaa hakkuukertymää 0,2 miljoonalla kuutiometrillä? Prosentuaalisesti lisäys on valtava (+10,5 %)? Ilmastopaneelin ja Luontopaneelin raportit ovat todenneet yksiselitteisesti, että sekä ilmasto- että luontotavoitteet edellyttävät hakkuiden maltillistamista. Metsähallituksen hakkuita (päästöjä) lisäävä toiminta on siis vastoin tutkittua tietoa. Se vaarantaa entisestään luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen.

Eikö Metsähallituksessa olla tietoisia metsän HIILIVARASTOSTA, joka vapautuu ilmakehään noin 70 vuoden ajaksi avohakatessa metsä? Hiiltä vapautuu sekä maaperästä, että lyhytaikaisista puutuotteista (liki 90% puumassasta menee lyhytikäiseen käyttöön). Vaikka ilmastonmuutos on aikamme pahin kriisi, joka on karkaamassa käsistä keikahduspisteiden vuoksi, uudistushakkuita aiotaan lisätä peräti viidenneksellä, eli vuosittain hakataan 2000 hehtaaria enemmän. Lisäksi kaikkien hakkuiden kokonaispinta-ala kasvaa 1000 hehtaaria vuodessa (+3 %).

Missä ovat suunnitelmassa lisäykset kansallispuistoihin ja luonnonmetsien suojelualueisiin? Tarvitaan suojelualueiden verkosti. Miten Metsähallitus aikoo mahdollistaa sen?

Uudishakkuiden osuus olisi kuuden kansallispuiston pinta-alan verran. Ja sekapuustoistutus (kuusi+mänty) on vain vaivaiset 200-300 ha. Miksi ei aleta istuttaa laajemmin sekapuustoisesti ja laiteta myös haapaa ym monimuotoisuuspuuta näihin metsiin - jos monimuotoisuutta aidosti haluttaisiin lisätä. Lisäksi Suomen hallituksen epätieteelliset "satumetsäkriteerit" ovat viherpesua ja täysin riittämätöntä turvaamaan luonnonmetsien eliöiden verkostoitumis- ja säilymismahdollisuudet. Lajeja katoaa kiihtyvästi! Metsähallitus on myös siitä vastuussa ja te hallinnoitte meidän kaikkien suomalaisten omistamia metsiä.

Ja miksi Metsähallitus kaavailee matkailurakentamista Napapiirin retkeilyalueelle? Matkailua ei saa laajentaa metsiin yhtään enempää!

Kaivosteollisuus ei ole "Vihreää siirtymää". Se on lineaarista fossiilituotantoa, jolla on valtavat päästöt ja vaikutukset. Metsähallitus kertoo edistävänsä "Vihreää siirtymää" tarjoamalla maanottoalueita kaivosteollisuudelle.

Yhteenvetona: Pyydän, että lisäätte peitteistä sekametsien kasvatusta ja suojelualueiden verkostoa. Ja ettei yhtään kansallisia vielä suojelemattomia arvokkaan lajiston luonnonmetsiä päädy kaivosten ja matkailun alle! Tiedon keruu ei riitä, vaan sen tulee myös vaikuttaa suunnitelmissa luonnon itseisarvon ja vakaiden ekosysteemipalveluiden mahdollistajana meille ihmisille. Me olemme luonto, jota kiihtyvästi tälläkin suunnitelmalla tuhotaan.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

05.03.2026

Asia: MH3305/2025

Lausunto Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmasta 2026–2031

Juujärven kyläseura ry kiittää mahdollisuudesta lausua Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelman 2026–2031 luonnoksesta.

Juujärven kyläalue sijaitsee Kemijoen varressa Kemijärven kaupungissa ja muodostaa merkittävän kulttuuri- ja maisemakokonaisuuden. Alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävään maisema-alueeseen sekä valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY), jotka liittyvät Kemijoen jokivarsiasutuksen historialliseen maisemarakenteeseen ja säilyneeseen rakennuskantaan.

Juujärven kyläseura katsoo, että luonnonvarasuunnitelmassa tulee nykyistä vahvemmin huomioida alueen maisema-, luonto- ja virkistysarvot sekä paikallisten asukkaiden näkemykset maankäytöstä.

1. Valtakunnallisesti merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöjen huomiointi

Juujärven kyläalue on osa valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta sekä valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.

Näiden alueiden erityispiirre on Kemijoen jokivarsiasutuksen historiallinen maisemarakenne, avoimet vesinäkyvät sekä perinteinen maankäyttö.

Luonnonvarasuunnitelmassa tulee varmistaa, että tällaisilla alueilla maankäyttöä suunnitellaan erityisen huolellisesti ja maisema- sekä kulttuuriarvot otetaan suunnittelun lähtökohdaksi.

2. Etelä-Kemijärven maankäyttö

Juujärven kyläseura katsoo, että Etelä-Kemijärven alue tulee suunnittelussa tunnistaa maisema- ja virkistyskäytön kannalta erityiseksi kokonaisuudeksi.

Alueen maisema- ja kulttuuriarvojen vuoksi alueelle ei tule sijoittaa:

- tuulivoimarakentamista
- suuria energiavarastoja
- pumppuvoimaloita tai muuta vastaavaa energiainfrastruktuuria

Suunnitelmassa korostetaan uusiutuvan energian mahdollistamista valtion mailla, mutta maankäytön suunnittelussa tulee sovittaa yhteen energiatuotanto, luonnon monimuotoisuus, virkistyskäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot.

Juujärven alueen kohdalla maisema- ja virkistysarvot ovat keskeisiä.

3. Juuvaaran retkeily- ja virkistysalueen kehittäminen

Juuvaaran retkeilyalue on tärkeä lähivirkistyskohde Juujärven kyläalueen asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille.

Kyläseura esittää, että luonnonvarasuunnitelmassa huomioidaan Juuvaaran retkeilyreitien kehittäminen esimerkiksi:

- pitkospuu- ja porrasyhteyksien rakentamisella huipulle asti
- reittirakenteiden ja opastuksen parantamisella
- maisemapaikkojen saavutettavuuden kehittämisellä

Luontoon perustuvan virkistyskäytön kehittäminen tukee myös suunnitelmassa mainittuja hyvinvointiin ja luontomatkailuun liittyviä tavoitteita.

4. Kapustan alueen luonto- ja maisema-arvot sekä matkailupotentiaali Juuvaaran, Härkkivaaran ja Kapustan alue muodostavat maisemallisesti ja luonnontieteellisesti poikkeuksellisen arvokkaan kokonaisuuden.

Alueella on suuri merkitys:

- paikallisille asukkaille
- vapaa-ajan asukkaille
- retkeily- ja virkistyskäytölle.

Kapustan alue on geologisesti poikkeuksellisen arvokas jääkauden muovaama kokonaisuus. Alueella esiintyy Sallan jäärjärven purkautumisvaiheeseen liittyviä muodostumia sekä laajoja silokallioita, jotka ovat Etelä-Lapissa harvinaisia.

Maiseman säilyminen on tärkeää myös tulevaisuuden luontomatkailun kannalta. Alueella on selkeää potentiaalia kehittää luontoon perustuva matkailua, mutta tämä edellyttää maisemakokonaisuuden säilymistä.

5. Luonnonsuojelualueiden tarkastelu Kapustan suuntaan Juuvaaran ja Härkkivaaran luonnonsuojelualueiden läheisyydessä sijaitsevalla Kapustan alueella on viimeaikaisten luontoselvitysten perusteella havaittu merkittäviä kasvilöytöjä ympäristövaikutusten arviointien yhteydessä.

Juujärven kyläseura katsoo, että luonnonvarasuunnitelmassa tulisi tarkastella mahdollisuutta laajentaa Juuvaaran ja Härkkivaaran luonnonsuojelualueiden kokonaisuutta Kapustan suuntaan

turvata alueen arvokkaat luontotyytit ja lajisto. Tämä tukisi luonnon monimuotoisuuden turvaamista, joka on luonnonvarasuunnitelman keskeinen tavoite.

6. Vesistöjen ja raakkujokien suojelu

Kemijoen ja sen sivujokien vesistöjen tila on keskeinen osa alueen luonto- ja virkistysarvoja.

Luonnonvarasuunnitelmassa tulee turvata:

raakkujokien elinympäristöjen säilyminen puhtaiden vesien tila maankäytön vaikutusten tarkka arviointi vesistöihin. Kemijoen vesistö on keskeinen osa alueen maisemaa, kalastusta ja paikallista virkistyskäyttöä.

7. Paikallisten asukkaiden ja kyläyhteisöjen näkemykset

Luonnonvarasuunnitelmassa todetaan, että paikallisten näkemykset ja osallistuminen ovat keskeinen osa suunnittelua.

Juujärven kyläseura korostaa, että paikallisten yhteisöjen näkemykset tulee aidosti huomioida erityisesti maankäytössä, joka vaikuttaa pysyvästi maisemaan, luontoon ja virkistyskäyttöön.

Juujärven kyläseura ry
Tomi Juujärvi
Puheenjohtaja

Juujärvi Tomi
Juujärven kyläseura ry

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

31.3.2026

Asia: MH3305/2025

Lausunto Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmasta 2026–2031

Tunturi-Lapin Kehitys ry kiittää mahdollisuudesta lausua Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelman (LVS) luonnoksesta kaudelle 2026–2031. Suunnitelma on keskeinen valtion maiden ja vesien käyttöä ohjaava strateginen asiakirja, jolla on merkittäviä vaikutuksia Tunturi-Lapin alueen elinvoimaan, luonnon monimuotoisuuteen, porotalouteen, matkailuun sekä paikallisten asukkaiden ja elinkeinojen toimintaedellytyksiin.

Yhteinen kannanottomme perustuu Tunturi-Lapin Kehityksen jäsenkuntien Kittilän, Muonion ja Enontekiön esiin nostettuihin näkemyksiin ja huoliin.

Hakkuut ja metsien käsittely

Tunturi-Lapin Kehitys ry katsoo, että hakkuiden kasvattamista nykyisestä tasosta ei tule tehdä. Hakkuiden lisääminen teollisuuden ainespuutarpeen vuoksi kasvattaa hakkuupaineita alueille, joilla vaikutukset kohdistuvat suoraan

- luonnon monimuotoisuuteen,
- poroelinkeinoon (erityisesti talvilaitumiin) sekä
- matkailun vetovoimatekijöihin.

Nykyinen hakkuutaso (noin 1,9 milj. m³/vuosi) tulee säilyttää, eikä tavoitetta nostaa hakkuumääriä tule edistää. Useat asiantuntijatahot ovat varoittaneet hakkuiden lisäämisen ekologisista riskeistä, mikä tukee varovaisuusperiaatteen noudattamista Lapin olosuhteissa.

Lisäksi Tunturi-Lapin Kehitys ry pitää tärkeänä, että uudistuskypsien metsien avohakkuista luovutaan ja siirrytään kokonaisvaltaisesti jatkuvapeitteiseen metsäkasvatukseen, joka on paremmin sovitettavissa pohjoisen luonnon, maiseman ja matkailuympäristön vaatimuksiin.

Alueet, joilla metsänkäsittelyä tulee rajoittaa

Pidämme hyvänä, että luonnonvarasuunnitelmassa on rajattu toimenpiteiden ulkopuolelle lakikohteita, vanhoja luonnontilaisia metsiä, korkeita alueita, vesistöjen suojavyöhykkeitä sekä porotaloudellisesti arvokkaita kohteita. Näitä rajauksia tulee vahvistaa ja täsmentää.

Eryteisesti korostamme, että

- matkailukeskusten ja niiden lähiympäristöjen välittömässä läheisyydessä hakkuista tulee pidättäytyä,
- vesistöjen suojavyöhykkeiden leveyden tulee olla vähintään 30 metriä, jotta vesistöjen hyvä tila ja luonnon monimuotoisuus voidaan turvata,
- metsänkäsittelytoimenpiteiden ulkopuolelle tulee jättää myös osayleiskaavojen mukaiset rajoitusalueet sekä yksilöidyt alueet Pallas–Yllästunturin kansallispuiston läheisyydessä ja sen maisemallisesti herkissä reuna-alueissa.

Maankäytön yhteensovittaminen ja yhteistyö

Luonnonvarasuunnitelmassa esiin nostettu tarve maankäytön yhteensovittamiseen on Tunturi-Lapin kannalta keskeinen. Alueella porotalous, matkailu, metsätalous, virkistyskäyttö ja paikallisten asukkaiden tarpeet kohtaavat samoilla alueilla, mikä edellyttää avointa vuoropuhelua ja ennakoivaa yhteistyötä.

Tunturi-Lapin Kehitys ry pitää paikallisten ja alueellisten yhteistyöryhmien perustamista välttämättömänä. Yhteistyöryhmien tehtävänä tulisi olla

- eri maankäyttötarpeiden tunnistaminen,
- ristiriitojen ennaltaehkäisy sekä
- ratkaisujen yhteinen valmistelu yhdessä Metsähallituksen, kuntien, elinkeinojen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Paikalliset oikeudet, elinkeinot ja turvallisuus

Kannanotossamme kiinnitämme huomiota siihen, että erityisperusteisten oikeuksien haltijoiden kuuleminen on ollut puutteellista. Nämä oikeudet ovat luonteeltaan omistusoikeuksiin verrattavia ja ne tulee huomioida suunnittelussa täysimääräisesti.

Lisäksi pidämme tärkeänä, että

- **kylien kotitarvepuun otto säilyy mahdollisena myös jatkossa,**
- paikalliset luontaiselinkeinot ja metsästyskulttuuri huomioidaan metsästyslupien mitoituksessa,
- **erävalvontaa lisätään, jotta kokonaiskäyttöpaine pysyy kestävällä tasolla.**

Arktisella alueella turvallisuus ja varautuminen ovat keskeisiä myös maankäytön suunnittelussa. Yhteistyö ja vuoropuhelu ovat parhaat keinot ehkäistä vastakkainasettelua ja lisätä alueellista vakautta.

Yhteenveto

Tunturi-Lapin Kehitys ry korostaa, että Lapin luonnonvarasuunnitelman tulee tukea aidosti

- ekologisesti kestävää metsien käyttöä,
- alueen elinvoimaa ja matkailun toimintaedellytyksiä,
- porotalouden ja paikallisten elinkeinojen jatkuvuutta sekä
- kuntien ja Metsähallituksen välistä luottamuksellista yhteistyötä.

Suunnitelman onnistuminen edellyttää, että paikallinen tieto, alueelliset erityispiirteet ja pitkäjänteinen yhteistyö asetetaan keskiöön koko suunnittelukauden ajaksi.

31.3.2026

Tunturi-Lapin Kehitys

Toiminnanjohtaja

Veli-Matti Hettula

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Yksityinen henkilö

Lausunto

29.3.26

Asia: MH3305/2025

Kiitokset siitä, että haluatte kuulla myös paikallisten mielipidettä suunnitelman teossa.

KUKA OLEN: Marja Tuominen, eläkeläinen, keruutuotetarkastaja, kasvatustieteen tohtori. Olen asunut yli puoli vuosisataa Lapissa, luonnon harrastaja lapsesta alkaen. Synnyin pohjoissatakuntalaisen metsän ympäröimänä, minut koulutettiin metsärahoilla ja ensimmäiset markkani ansaitsin metsätyöllä. Opiskelin Turun yliopistossa matematiikkaa ja luonnontieteitä.

Lapin kierrokseni alkoi Kittilästä Kemijärven ja Rovaniemen kautta Länsikairaan Ylitorniolle.

Toimin aluksi opettajana, sen jälkeen työskentelin omassa luonnontuotealan firmassamme.

Hoidin pääasiassa markkinointia ja tuotesuunnittelua. Koulutin uusia neuvoja yrtti-, sieni- ja marja-alalle. Firmamme vei lappilaisia sieniä Brasiliaan ja luonnonyrttiteetä Japaniin. Tuon 30 vuotta kestäneen uran aikana tulivat tutuksi niin Lapin ja Kainuun kairat yhtä hyvin kuin matkailualan yrittäjät, jotka olivat tärkeitä kumppaneitamme.

Luonnontuoteala

Varsinkin Lapissa luonnontuotteilla on suuri merkitys alueen imagolle ja taloudelle. Alalle on koulutettu runsaasti väkeä viime vuosikymmenien aikana. Yrityksiä on syntynyt eri puolille Lappia. Metsät ovat sen takia todella tärkeitä, ennen kaikkea villimarjojen keruupaikkoina samoin kuin sientenkin ja tiettyjen kaupallisesti tärkeiden yrttien osalta. Hillan keruu on ollut pitkään monen perheen tärkeä tulonlähde. Mustikka on noussut varsinkin japanilaisten kysynnän takia arvoonsa. Puolukka oli aikaisemmin ehdoton vientimarja, jonka kysyntä on selvästi vähentynyt.

Tieteelliset tutkimukset ovat keskittyneet marjojen terveysvaikutuksiin, mistä on hyviä tuloksia.

Viime aikoina kuitenkin on herännyt huoli hillan ja mustikan sadoista, kasvustot ovat katoamassa ja marjojen määrä sekä laatu heikkenemässä.

Metsäojitus ja liian avoimet hakkuut kuivattavat kasvupaikkoja, mutta muitakin tekijöitä saattaa olla ilmiön takana. Toivottavasti huoleen marja- ja sienisadoista suhtaudutaan vakavasti.

Suotutkimus on paljastanut, että moni suoala tuottaisi huomattavasti enemmän hyötyä (= rahaa) hillan vuotuisella keruulla kuin huonosti kasvavan puuston arvo on. Ennallistaminen on hyvä ratkaisu monessa tapauksessa. Sen avulla voidaan palauttaa vesitasapaino ja monimuotoisuus.

Metsien monikäytöstä puhutaan, mutta silti suhtautuminen keruutuotteisiin on vähättelevä.

Lisääntynyt matkailu tuo uusia mahdollisuuksia luonnontuotteiden monipuoliselle käytölle paikan päällä tarjottuina elintarvikkeina. Omasta kokemuksesta tiedän, että kaikki metsän tuotteet ovat suosittuja matkamuistoja. Vienti ulkomaille voi kasvaa tätäkin kautta. Toisaalta elintarvikkeiden jalostus luo uusia työpaikkoja erityisesti lappilaiselle maaseudulle.

Näen, että metsäala ja luonnontuotteet ovat riippuvuussuhteessa: kun metsä voi hyvin, luonnon antimia saadaan kerättyä monipuolisesti.

Ikiaikainen vesi

Viime päivinä vesi on noussut maailman poliittiselle kartalle. On käynyt selväksi, että tänään on jo olemassa maita, joitten on pakko käyttää lähes pelkästään merivedestä puhdistettua juomavettä. Vesi on tärkein luonnonvaramme, myös Lapissa. Siksi ihmetyttää, miksi vesien pilaamiseen suhtaudutaan huolettomasti. Lapissakin järvet, joet ja pienet purotkin saattavat sisältää vaarallisia jäämiä ja jopa myrkkyyä. Varsinkin kaivosala on saanut huonon maineen. Jätevesiä on laskettu luontoon vastuuttomasti ja sakka-altaat vuotavat. Sotkamosta vesiteitse lialmeen valunut kaivosjäte on esimerkki, mihin tilanne voi johtaa. Lapin luonto on herkkä ja reaktiot tapahtuvat hitaasti, joten myrkyt saattavat säilyä vesistöjen pohjassa vuosikausia. Käytössä on kemikaaleja, joitten vaikutuksia kaloihin ja muuhun vesiluontoon ei tiedetä/ ei kerrota. Kaivokset lisäävät tuotantoaan ja samaan aikaan myös saasteet lisääntyvät. Huolestuttavinta on se, että kemikaalien yhteisvaikutuksia ei tunneta. Toisaalta lohta yritetään palauttaa suuriin jokiin kalaportaitten avulla. Miten nuoret kalanpoikaset selviävät "viemäri-liemessä", kun ne ovat tunnetusti kirkkaiden ja puhtaiden vesien asukkeja.

Toivoisin, että vesiteema näkyisi suunnittelussa. Meillä on vielä puhtaita puroja, lähteitä ja pohjavettä, mutta kuinka kauan. Yksikin kaatunut kemikaalirekka voi sotkea systeemin löpöllisesti. Metsien hoito, hakkuut, puun kuljetus ja käsittely tapahtuu vesistöjen varrella ja tuntumassa, niin pintavesien kuin pohjavedenkin läheisyydessä. Monet lajit ovat riippuvaisia veden laadusta, niin raakku kuin ihminenkin.

Metsien lannoitus ja tuhkaaminen vaikuttavat vesistöihin jo muuttamalla pH-arvoja. Tästä varmasti on tutkittua tietoa.

Kaivostoiminta

Kaikkein ongelmallisinta metsien käytön ja koko ekosysteemin kannalta on kaivostoiminta, jota markkinoidaan jostakin syystä vihreänä siirtymänä. En näe siinä mitään vihreää. Sen sijaan pitäisi puhua metallien ja mineraalien kierrätyksestä.

Asun lähellä Palokkaan aluetta, jonne Mawson suunnittelee kultakaivosta. Vuosien varrella olen seurannut yrityksen kanadalaisia nettisivuja. Alun perin etsintä alkoi Romppaan alueelta. Silloin haettiin uraania. Tätä mainostettiin nettisivuillakin. Kun ympäristössä alettiin vastustaa uraanin louhintaa, yhtiö keksi, että se etsii kobolttia ja kultaa. Uraanista vaiettiin kokonaan. Kuitenkin tällä alueella on maaperässä runsaasti uraania. Kaksituhattaluvun alussa luovuin kokonaan tämän seudun sienten ostosta ja myynnistä. Syynä olivat liian suuret säteilymäärät STUK:n mittauksissa.

Kenen sitten pitäisi seurata radioaktiivisen säteilyn määriä. Ainakin Mawson on siinä asiassa jäävi.

Uraanin eri isotooppien puoliintumisajat ovat pitkiä, tuhansia vuosia. Tämä tieto koskee myös paljon puhuttuja pienvoimaloita. Monissa maissa ollaan hyvin tarkkoja säteilyn suhteen, esimerkiksi Japanissa normit ovat tiukemmat kuin meillä.

Kaivostoiminta tuhoaa luontoa, ennallistaminen on mahdotonta eli kestäisi tuhansia vuosia. Palokkaan kairassa menetettäisiin metsää neliökilometrikaupalla eri rakenteiden, parkkipaikkojen, teiden ja kenttien rakentamiselle ja jätevuorien alle.

Kaivosteollisuus jättää jälkeensä jättekivikasoja. Palokkaan kobolttipitoisuudet ovat matalia kun niitä vertaa maailman toimivien kaivosten vastaaviin. Se merkitsee sitä, että jättekiveä syntyy paljon kuten varsinkin kullon kohdalla tapahtuu. Kun jättekivi on radioaktiivista, sen käyttö on hyvin kyseenalaista ja lisää syöpäriskiä.

Kaiken kaikkiaan radioaktiivinen jäte pysyy ongelmana pitkään eli loputtomasti. Palokkaan läheisyydessä on Kaunismaan hiekka-alue, joka on tärkeä pohjavesialue samalla. Jos kaivos tuottaa radioaktiivista pölyä, miten se puhdistetaan jäkäläkankaalta?-

Matkailu

Matkailu on Lapissa vanha ja tärkeä elinkeino.

Metsä ja matkailu ovat kytkeytyneet yhteen monin tavoin. Metsä on monelle turistille elämys ja suuri seikkailu sinänsä. Uutena tuotteena ehdottaisin metsämatkailua. Mennään metsään, kerrotaan metsäsuhteestamme, nautitaan metsän antimia ja annetaan kokeilla, miltä tuntuu "sammalvuode" jne. Metsähallitus on parantanut huomattavasti matkailualan tarjontaa. Nyt on kuulunut huhuja palvelujen alasajosta, mikä tuntuu hätäilyltä. Jokainen on varmasti valmis maksamaan jotakin palveluista. Palvelut työllistävät väkeä ja tuottavat tuloja valtiolle, kunhan sopiva muoto keksitään. On harmi, jos säästösyihin vedoten heikennetään palveluja juuri, kun ihmiset ovat oppineet niitä käyttämään.

Ulkomaalaiset eivät tunne jokaisenoikeuksia eikä sitä voi heiltä edellyttää. Siksi metsissä liikkuminen vaatii opastusta, selviä ohjeita, neuvoja ja kädestä pitäen näyttämistä. Lapin luonto vaatii jopa tulkkausta: miten täällä liikutaan, mitä täällä tapahtuu, miksi tapahtuu...

Viime aikoina matkailijoita on moitittu vaikka mistä. Jopa välillä tuntuu, että rasismi rehoittaa. Matkailuyrityksiltä puolestaan on vaadittava vastuullisuutta eikä pelkkää kermankuorintaa.

Matkailu tuo runsaasti tuloja myös laajalti keskusten ympäristöön. Monet kylät ovat saaneet uusia asukkaita ja yrittäjyyttä. Niin tälläkin kylällä.

Suurin huoleni on, että matkailulle ei jää enää tilaa, ei retkireittejä, alkuperäistä luontoa eikä mahdollisuutta kohdata tavallisia ihmisiä. Rovaniemen ympäristöstä käydään sivusta katsoen kovaa reviiiritaistelua: tuulipuistot, kaivokset, naton joukot, paikallisten keruuretket ja metsäliikunta, jne. Pelkään, että erämaat ja vanhat metsät hävitetään tässä ryttäkässä. Niitä kun ei saa ostaa edes "keskon tukusta".

Metsä ja kulttuurihistoria

Metsillä on oma historiansa kuten kaikilla paikoilla. Nimistö kertoo omaa tarinaansa. Tästä Palokkaan suuntaan mennessä ajetaan Kulhaantietä pitkin Kotakulhaan. Oikealle jää Karsikkovaara. Kulha tarkoittaa Hämeessä kukkulaa, kota viittaa saamelaisuuteen ja karsikko kuulostaa karjalaiselta. Nimet kertovat alueen historiasta: täällä ovat joskus kulkeneet hämäläiset, ja antaneet Meltosjoen yläjuoksulla Kotakulhassa olevalle kukkulalle nimen saamelaisten mukaan.

Karsikko viittaa tapaan merkitä vainajien muistoksi karsikkopuita.

Palokkaan kairan suuntaan näkyy merkkejä vanhasta asutuksesta, metsäkämpän paikkoja ja kalakenttiä. Paikallisen miehen sanoma kertoo, että jokaisen lammen rannalla on joku asunut.

Tänään alueella on muutama kesämökki, yöpymiseen sopivia hirsimökkejä ja tammukanpyytäjien nuotiopaikkoja. Palokkaanlammella on Meltosjärven miesten veistämä luja hirsimökki. (jota kaivoshanke uhkaa)

Mustilampi (Paljukkalampi) on vanhan suojellun metsän ympäröimä, hiekkapohjainen järvi. Se on vanha kalastuspaikka ja sopiva leiripaikka. Ylitornion -Pellon Luonto ry on rakentanut rannalle laavun, joka on erittäin suosittu kokoontumis- ja virkistyspaikka. Noin viiden vuoden ajan Mustilammen ystävät-ryhmä on järjestänyt kulttuuritapahtumia kesäkuun alussa laavulla. Juha Hurme, palkittu kirjailija ja teatteriohjaaja on vakituinen vieras ja aikoo tulla tänäkin vuonna.

Laavun vieraskirja kertoo, että paikka on tarjonnut elämyksiä monista maista saapuneille: vieraskirjan mukaan maita ovat: Ruotsi, Eesti, Singapore, Japani, Brasilia, Peru, Venäjä jne.

Palokkaan historia kertoo karhunkaadoista, hanhestuksesta, siianpyynnistä ja oravien metsästyksestä. Ihmisten polut ovat yhdistäneet kyliä toisiinsa. Kuuselan lita oli jopa kutonut villasukkan kävellessään Koirajärvestä Meltosjärvelle kauppaan.

Poronhoidolla on pitkä historia tässä kairassa. Eläinten vuosikierto on pysynyt samana: vasominen Mustiaavan tuntumassa, paras ruokapaikka Kaunismaan jäkälükössä, vasanleikko Näätävuomalla ja syyserotukset Karhujupakan kämpällä, joka on edelleen käyttökelpoinen.

Paikalliselle ihmiselle metsä on ollut enemmän kuin puut yhteensä. Kylien historia sivuaa koko ajan metsän tarinaa. Aika vähän tiedetään siitä, että sota-aikana osa kylän naisista ei ollut evakossa vaan piileskeli metsäkämpillä lehmiseen odottamassa sodan loppua.

Lappilainen metsä on enemmän kuin puittensa summa. Täällä on asuttu ainakin 8000 vuotta.

Siksi metsä ansaitsee kaiken kunnioituksemme.

Monimuotoisuus

Ilmastonmuutos, luontokato ja monimuotoisuus ovat tärkeitä tämän päivän suunnittelussa huomioon otettavia asioita. Varsinkin metsäsektorilla ilmiöt on otettava vakavasti.

Palokkaan alue, josta olen kertonut edellä, on mitä monimuotoisin kokonaisuus lappilaista luontoa. Koko seutu on kuin valtava aapasointen, lampien, järvien, purojen, rimpjen ja vanhan metsän saarekkeiden muodostama mosaiikki.

Kasvillisuus sisältää uhanalaisia orkideoita: neidonkenkiä ja tikankontteja. Eläimistöä näkee satunnaisesti ja hyvällä tuurilla. Alueella liikkuu maakotkia, muuttohaukkoja, kahlaajia, saukkoja, karhuja, ilveksiä läheisestä Pisan Luonnonpuistosta, hirviä ja tietenkin poroja. Yhtenäinen erämaa-alue muodostaa samalla ekologisen käytävän metsän eläimille.

Palokas-Kilsiaapa -aluetta on esitetty Lounais-Lapin kansallispuistoksi tieteellisin perustein. Samaan aikaan on herännyt toive Miekojärven kansallispuistosta sekä Aalistunturin kansallispuistosta.

Olen sitä mieltä, että monimuotoisuus toteutuu parhaiten yhdistämällä nämä suunnitelmat Länsi-Lapin kansallispuistoksi. Silloin ei puhuta yhdestä helmestä vaan peräti helminauhasta. Yhdessä nämä kolme aluetta antaisivat kokonaiskuvan peräpohjalaisesta luonnosta parhaimmillaan.

Aapasuot - Kalottivaarat - lappilainen järviluonto = Länsi-Lapin kansallispuisto
Mikäli hanke toteutuu, toivon, että Palokkaan alue säilytetään tuleville sukupolville tiettomänä kuten se juuri nyt on.

Metsähallitus voinee vaikuttaa myönteisesti puistohankkeeseen, koska tämän länsikairan alueella ei ole kansallispuistoja. Täällä on monimuotoinen erämaa-alue, joka on kohta viimeisiä Lapissa.

Ennen ylistetyt Pomokaira, Pokan kaira ja Naarmankaira ovat hakkuiden jäljiltä menettäneet maineensa.

Palokkaan suunnalla oli 1929-1930 vaiheilla kuuluisa kuorma-autosavotta, johon osallistui 200 miestä ja lähes sata hevosta. Kuorma-autoa käytettiin ensi kerran savotalla. Rumanmaan savotan jälkeen ei liene hakkuita ollut vaan Metsähallitus on jättänyt Palokkaan rauhaan, mistä suuret kiitokset tänään.

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan

Lausunto

26.2.2019

Asia: MH3305/2025

Lausunto Lapin luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmasta vuosilta 2019-2024
Kiitämme lausuntopyynnöstä, vaikka emme saaneetkaan tarpeeksi aikaa (12pv) (14.2.-26.2)
lausuntoomme. Muut tahot ovat saaneet tuplasti enemmän aikaa kuin Pelkosenniemen
Luonnonsuojeluyhdistys ja pidämme tätä epätasa-arvoisena kohteluna.

Luonnonvarasuunnitelmassa ei avata Metsähallituksen rakennetta ja ominaisuuksia.
Ei organisaatiota tai laillisuusperustetta jolla he hallitsevat Lapin maita.

Suunnitelman rakenne on epäselvä ja toteuttamisen vastuita ei ole määritelty. Suunnitelmassa
ei ole avattu **"Case:"** tapausten merkitystä tai tavoitteita. Yleisesti otettuna suunnitelma tähtää
vain taloudelliseen tavoitteeseen luonnon kustannuksella. Suunnitelman ympäristövaikutuksia
ei ole arvioitu. Tämä on pahin puute, jota ilman suunnitelman arviointi on lähes mahdotonta.

On mahdotonta arvioida kuinka Metsähallitus noudattaa ensisijaisuusperiaatteellisia
direktiivejä kuten lintu- ja luontodirektiivejä tai vesipolitiikan puitedirektiiviä.
Nämä ovat kansallisen lainsäädännön yläpuolella olevia oikeusnormeja, jotka
tulee ottaa suunnitelmia laadittaessa ja hyväksyttäessä huomioon. Kansallinen
lainsäädäntö ei tunne direktiivejä eikä niitä ole kokonaisuudessaan implementoitu
lainsäädäntöön ja ristiriitatilanteissa on noudatettava EU lainsäädäntöä.

Ekosysteemipalveluista puuttuvat eläimet ja etenkin lintujen asema metsissämme.

Tavoitteen asettelu kuulostaa hienolta mutta taloudellisen hyödyn ekologisesti kestävä
tavoittelu ei käy suunnitelmasta ilmi. Kestävä metsätalous edellyttää ympäristön ja
luonnon huomioimista ja se kuuluu myös metsähallitukselle. Suunnitelmasta ei käy ilmi
kuinka eri käyttömuodot sovitetaan yhteen. Se on kerrottu fraasina, jota ei avata. Kumpi
on tärkeämpi luonnon monimuotoisuus vai taloudellinen tulos? Petolinnun pesäreviiri
vai kuitupino tien laidassa, turvemaiden metsätalous vai puhtaat pienvedet ja joet?
Luonnonsuojelujärjestöjä ei ilmeisesti pidetä osallisina joita olisi tarpeen kuulla.

ELY valvovana viranomaisena on halvaannutettu resurssien vähyyteen ja
elinkeinopuolen ylivaltaan. Yleisen edun valvonta on jäänyt järjestöille ja
metsähallituksella ei suunnitelman perusteella ole aikomusta neuvotella alueiden
käytöstä niistä tietävien ja huolta kantavien järjestöjen kanssa. Tämä on huolestuttavaa
piittaamattomuutta yleisen edun valvonnasta johon metsähallitus syyllistyy.

Seuraavassa esitämme ajanpuutteen vuoksi osan lausuntoamme viitaten kronologisesti suunnitelman numeroituihin kohtiin:

1.2. Metsätalous perustuu ylisukupolviseen käyttöön – termiä ei ole avattu. Puusukupolvi elää suunnittelualueella karulla kankaalla noin 400 vuotta ja sen jälkeen honkana 150-200 vuotta. Onko puusukupolven mukainen kierto tavoitteena vai jotain muuta? Pidämme hyvänä puusukupolven mittaista kiertoaikaa jolloin poimintahakkuina uudistettava metsä uusiutuisi 500 vuoden välein. Metsätalouden suunnittelussa ei ilmene onko tarkoitus noudattaa lintu-, luonto- ja vesipuitedirektiivien velvoitteita, koska niitä ei mainita. Tämä näkyy nykyisen metsähallituksen toiminnassa, eikä toimintaa voida pitää kestäväenä edes taloudellisesti. Piittaamattomalla toiminnalla aiheutetaan metsähallitukselle ja sitä kautta kansalle ennallistamisvelkaa joka kohoaa jo miljardeihin. Onko ennallistamisvelka kirjattu metsähallituksen taseeseen ja onko suunniteltu kuinka se katetaan? Hakkuiden suunnittelu on puutteellista eikä meillä ole selvää tietoa kuinka ne tehdään. Jos luonnonvara-suunnittelussa on sovittu jotain joidenkin tahojen kanssa niin sitooko se suunnittelu tätä ohjelmaa? Miksi tämä ohjelma laaditaan jos tällä ei linjata hakkuita?

Pelkosenniemen luonnonsuojeluyhdistys huomauttaa, ettemme ole koskaan sopineet metsähallituksen kanssa mistään hakkuista.

1.3. Suunnitellut hakkuut ovat kestävämmällä tasalla. 1,9 miljoonan kuution hakkuut tulee pienentää 0,6 miljoonaan kunnes metsätalouden ympäristövaikutukset on arvioitu ja ennallistamistoimet suunniteltu. Hakkuista ei ole kerrottu tehdäänkö luonnolle haitallisia kesähakkuita vai ei? Avohakkuista ei suunnittelualueella tule tehdä ilman erillistä hankesuunnitelmaa, joka hyväksytään yhdessä paikallisen luonnonsuojeluyhdistyksen tai Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapinpiirin kanssa.

Olemme pyytäneet suunnitelmassa viitattuja metsätiimittäisiä hakkuusuunnitelmia ja saimme powerpoint esityksen. On huolestuttavaa jos metsähallitus tekee hakkuut vain yhden powerpoint esityksen perusteella. Emme voi hyväksyä sellaista. Ilmeisesti powerpoint esitys ei ole tiimittäinen suunnitelma jolla hakkuut suunnitellaan? Pidämme tätä erittäin pahana puutteena. Suunnitelmat tulee toimittaa YVA asiakirjojen mukana yhteysviranomaiselle eli ELY-keskukselle. Vaihtoehtoisesti yhdistykselle on toimitettava tiimittaiset suunnitelmat lausunnon antamista varten.

1.4. Metsien käsittelymenetelmien valinnoissa ei huomioida lintuja, eläimiä eikä vesiluontoa. Valinnoissa painaa vain luontomatkailu, virkistyskäyttö ja porotalous. Metsähallitus elää omaa elämäänsä irrallaan EU tason säännöistä ja valvonnasta. Jos metsähallituksella on tarkoitus toteuttaa omavalvontaa, ohjelmasta ei käy ilmi kuinka sitä toteutetaan?

1.5. Suunnitelmassa ei käy ilmi hakkaako metsähallitus vai metsähallitus oy? Hakkuumenetelmät valitaan Casessa vain ihmisten, ei luonnonolojen kautta?

1.6. Panostukset tarkoittanevat toimenpiteitä joita ohjataan luontoarvojen mukaan? Miksi arvokkaille luontokohteille kohdennetaan panostuksia, eikä ne jätetä rauhaan nimenomaan luontoarvojen takia vai onko tarkoitus hävittää luontoarvot panostusten kautta jotta taloudellinen tavoite täyttyy? Case tapauksessa hakkuut kohdennetaan kertaalleen jo suojeltuihin lakialueisiin, jotka on suojametsinä jätettävä hakkuiden ulkopuolelle. Ainoat sallittavat toimenpiteet voivat olla jo avohakattujen lakialueiden ensimmäiset nuoren metsän hoitotoimenpiteet. Lakialueiden suojeluun tulee lisätä myös matalampien maisemallisesti merkittävien vaarojen lakialueet.

1.7. kohdassa on esitetty olevan liitekartta, mutta sitä ei ole aineistossa, jotta voisimme lausua asiasta.

- 1.8. Luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa ei ole ollut yhteistyötä.
- 1.9. Luontomatkailuun kuuluu myös petojen tarkkailu ja susien, karhujen, ilvesten, ahmojen, saukkojen, mäyrien ja majavien tarkkailu ja lajien kestävä kanta tulee turvata koko suunnittelualueella.
- 1.10. Miksi luontoarvot ovat tärkeitä vain työvoiman saatavuuden ja matkailun kehittämisen näkökulmasta. Arkojen eläinten ja lintujen olemassa olo hiljaisilla alueilla ei vaadi ihmisiä ympärilleen. Tämä lienee tarkoittaa suoraan, ettei metsähallitus muualla huomioi luontoarvoja?
- 1.11. Hankekaavoitus kuulostaa rakenteelliselta korruptiolta. Kaavoitus ei takaa rakennuspaikkoja vaan kaavoitus on hanke joka johtaa maankäytön kannalta paikan ominaisuuksien mukaan soveltuvaan käyttöön, ei tonttiautomaattiin.
- 1.12. Case ei kuvaa tulevaa vaan menneisyyttä. Mitä on suunnitteilla tulevaisuudessa ohjelman aikana?
- 1.13. Maa-ainestoiminnassa on oltava kestävä toimintatapa ja maa-ainesten käyttökelpoisuus on aina varmistettava ennen käytön tai oton aloittamista.
- 1.14. Antaako luontopalvelut lausuntoja metsätalous oy:n hakkuusuunnitelmista ja jos ei niin miksi ei? Kuinka lausuntojen valmistelu ja antaminen on vastuutettu? Antaako luontopalvelut lausuntoja riistakeskuksen poikkeuslupiin ja majavan patojen purkulupahakemuksiin? Metsähallituksen tulee toimia Luiron hyvän tilan edistämiseksi toimiin vapaan kalan kulun ja lisäveden saamiseksi Luiron lopullisena vaihtoehtona Lokan padon purkaminen.
- 1.15. Maa-alueita tulee hankkia tai osoittaa myös luonnonvarakeskuksen tutkimuksia varten. Maiden myynnissä tulee luopua myös kalastusoikeuksista, eikä pidättää niitä perusteetta metsähallituksella.
- 1.16. Myös Venäjän rajalla olevat vesistöt ja maa-alueet tulee hoitaa yhdessä Venäjän kanssa.
- 1.17. Majavan ja mäyrän suojelusta tulee huolehtia ja pyrkiä ennallistamaan jokihelmisimpukkakantoja ennallistettaviin puroihin. Suurpetojen kestävästä kannasta tulee huolehtia koko suunnittelualueella.
- 1.18. Metsähanhen, majavan tai mäyrän pyyntiin ei tule myöntää lupia. Majavat ennallistavat metsätalouden pilaamia puroja ja euroopanmajavan palauttamiseen tähtääviin siirtoistutuksiin tulee ryhtyä koko alueella.
- 1.19. Taimenen elinympäristöjen parantamiseen ja puoluonnon ennallistamiseen tulee ryhtyä koko suunnittelualueella. Metsähallituksen tulee tunnustaa metsätalouden aiheuttamat haitat ja esittää suunnitelmassa aikataulu purojen ja jokien ennallistamiseen koko suunnittelualueella. Vesipuidedirektiivi velvoittaa metsähallituksen ennallistamaan joet hyvään tilaan ja huolehtimaan veden laadusta valuma-alueiden ennallistamishankkeilla sekä luopumalla avohakkuista ja maanmuokkauksista.
- 1.20. Metsähallituksen tavoitteena suunnittelualueella tulee olla lajien vapaa kulku valtioden välillä koskien niin susia, lepakoita, majavia kuin liito-oravia ja mäyriäkin.

2. Kestävä metsätalous on sana, joka ei näy suunnitelmassa.

2.1. Kohdassa käy ilmi selvästi, etteivät luontoarvot paina hakkuiden suunnittelussa. Puhutaan vain ihmisen käytöstä mutta ei ekosysteemipalveluista tai lajien elinympäristöjen turvaamisesta tai säilyttämisestä sekä ennallistamisesta, joka kuitenkin on metsähallituksen velvoite myös talousmetsien alueella. Metsähallituksen tulee pyrkiä vähemmän tehokkaaseen metsänhoitoon ja luonnon olojen parantamiseen kaikissa talousmetsissä.

2.2. Kesähakkuita tehdään vai ei tehdä? Se ei käy ilmi suunnitelmasta.

2.3. Metsien tutkimuskoealat täytyy turvata ja entisen Metlan koealojen tutkimusta jatkaa keskeytymättä. Pitkät aikasarjat tutkimuksessa ovat kullan arvoisia, eikä metsähallituksen tule tuhota jo aloitettua tutkimusta. Pelkosenniemi tulee ottaa koealueeksi jossa käytetään vain peitteistä metsätaloutta kaikilla kuvioilla jossa metsätaloutta voidaan harjoittaa, lukuun ottamatta ennallistettavia suoalueita, jossa puiden poisto on perusteltua vesiensuojelun ja suoluonnon vuoksi.

2.4. Siementen varmuusvarasto on hyvä asia, mutta kun siirrytään peitteiseen metsän kasvatukseen, ei tarvita metsän viljelytoimia.

2.5. Uusien metsäteiden rakentamiseen ei tule ryhtyä. Jokaista uutta rakennettavaa metsätiekilometriä vastaan on purettava kaksi kilometriä vanhaa metsäautotietä, jotta monimuotoisuus säilyisi. Teiden rakentamisen vaikutuksia ei ole arvioitu.

2.6. Metsähallituksen tulee olla esimerkkinä metsälajien suojelussa kanahaukan, huuhekajan, uivelon, tervapääskyn, lepakoiden ja metsähänhen osalta. Tästä tulee ottaa mallia maailmalta ja suojella lintujen pesimäympäristöt ja panostaa elinympäristöjen ennallistamiseen ja aikaansaamiseen.

2.7. Erityisesti poronhoidolle varatulla alueella hakkuut tulee toteuttaa ainoastaan poimintahakkuilla ja peitteisellä erirakenteisella metsän kasvatuksella.

2.8. Lajien suojelun ja elinympäristöjen ennallistamisen osalta on otettava käyttöön digitaaliset toimintaympäristöt, jotta kestävä metsätalous voidaan turvata.

2.11. Hiljaisten alueiden kartoittaminen ja toimien rajoittaminen siellä on tärkeää.

2.12. Jokihelmisimpukan elinolosuhteiden parantaminen ja lajin kotiuttaminen kunnostettaviin puroihin on ensiarvoisen tärkeää vesiluonnonvaroista puhuttaessa.

2.13. Jokien ja purojen tilan parantaminen on metsähallituksen mailla metsähallituksen vastuulla. Pilatut purot ovat taseessa kunnostusvelkaa jota on suunnittelualueella noin 5 mrd€. Metsähallituksella tätä pienvesien kunnostusvelkaa on noin 2-3 mrd€. Suunnitelmassa on esitetty, että kalojen elinolosuhteita parantaviin hankkeisiin metsähallitus osallistuisi vain yhteishankkeina. Metsähallitukselle kuuluu vesipolitiikan puitteiden mukana kaikkien jokien ja purojen ennallistaminen ja veden laadun turvaaminen. Takaraja ennallistamiselle oli jo 2015 vuoden loppuun, joten metsähallituksen tulee esittää aikataulu ja resurssit kuinka he aikovat hoitaa kunnostustyön. Tämä on myös käsiteltävä ennen suunnitelman hyväksymistä.

2.14. Maanpäällinen kalankasvatus on hyvä ajatus ja sisäinen vesien kierto nykyaikaa.

2.15. Metsäojitusten lopettaminen ja tehtyjen ojien ennallistaminen on oltava metsähallituksen tavoitteena. Paikkatietoaineisto ei helpota vesien suojelua ja soiden merkitystä veden puhdistajana. Purouomien ennallistamiseen löytyy vanhoja kartta-aineistoja avuksi. Ojitusalueille ja turvemaille metsänkäsittelytoimia suunniteltaessa tulee aina ensin selvittää luontainen veden virtaama ja purouoma sekä toteuttaa tarpeellinen ennallistaminen ja ojien tukkiminen. Pienvesien hyvä tila varmistaa myös suurempien jokien ja järvien vedentilan. Metsähallituksen tulee ottaa huomioon uudet turvemaiden kuormituslaskelmat ja toimia niin, että kaikilla kuvioilla pohjaveden pinnan nosto ja veden laatu tulee varmistettua.

2.16. Kalojen vapaa kulku ja lisääntymismahdollisuudet ja veden laatu tulee aina turvata kun uusia toimia suunnitellaan.

2.17. Luirajoen tilaa tulee parantaa johtamalla Luiron vesi takaisin Luiron.

2.18. Ilmastonmuutoksen hillintä on tärkeää ja metsien varttumisen turvaaminen on etusijalla hakkuiden lisäämiseen verrattuna. Korkein sallittava hakkuumäärä on 0,6 Mm³.

2.19. Matkailun kestävyys ja luonnonsuojelun huomioonottaminen on tärkeää ja kannatettavaa.

3 Tavoite on kirkas, mutta toimet joita sen alla esitetään, eivät ole riittäviä turvaamaan lajien suojelua ja elinympäristöjä.

3.1. Suojelualueiden välille tulee osoittaa pysyvät vihervyöhykkeet joita ei hoideta. Hoitamattomuus on myös arvo jota tulee kunnioittaa. Monikäyttömetsien käyttöä tulee muuttaa niin, että metsälajit selviytyvät ja niiden elinympäristöt suojellaan pysyvästi.

3.2. Esitetty hakkuusuunnite on liian suuri. Sillä ei turvata lajien monimuotoisuutta ja kestävä metsätaloutta. Kaikki yli 0,6Mm³ vuotuiset hakkuut ovat liikaa eikä niitä tule toteuttaa suunnitellusti. Metsähallituksen on muutettava käytäntöjään siten että vesien tila huomioidaan aina ja elinympäristöjen ennallistaminen ja aikaansaaminen on aina kaikilla kuvioilla toiminnan perusta. Männikkökankailla ja sekametsissä tulee turvata 6 palokärjen koloa / hehtaari verran suuria puita ja talousmetsissä 5 suojeltua kanahaukkametsää jokaiselle 1000 ha alueelle ja rehevillä alueilla 7 kanahaukkametsää 1000 ha alueelle. Kanahaukka on suunnittelualueella lintudirektiivin suojelema laji, jonka elinympäristöjen suojelu, ennallistaminen ja aikaansaaminen on lain tasoinen velvoite, joka koskee myös metsähallitusta. Kanahaukka tarvitsee reviirilleen pesän ympärille 400m säteellä suojellun metsän.

3.3. Siirtyminen erirakenteiseen jatkuvaan kasvatukseen mahdollistaa myös lajien huomioimisen eikä erillisiä säästöpuuryhmiä tarvita. Jatkuvassa kasvatuksessa suurten säästöpuiden jättäminen kaikille kuvioille parantaa luonnon monimuotoisuuden huomioimista kaikilla kuvioilla.

3.4. Luontoarvojen paikkatieto on ensiarvoisen tärkeää talousmetsissä. Talousmetsissä toteutetaan lajien suojelu ja niiden siirtyminen suojelualueiden välillä. Liito-oravan esiintyminen tulee turvata Saariselälle ja alueen pohjoisrajalle saakka metsien käsittelyssä. Alueen eteläosissa liito-orava jo esiintyy ja sen liikkumiselle on jätettävä riittävät yhteydet suojelualueiden välille. Talousmetsissä on aina ennen toimiin ryhtymistä selvitettävä kuvioittaiset luontoarvot ja kulttuurihistorialliset kohteet.

3.5. On varmistettava myös talousmetsien luontoarvot ja kulttuurihistorialliset kohteet ennen hakkuisiin ryhtymistä. Muinaismuistolaki koskee myös metsätaloutta kuten lajien suojelu ja elinympäristöjen ennallistamisveloitteet.

3.7. Metsätalouden kestävyysmittariksi on otettava kanahaukka, uivelo, metsähanhi, pöllöt, tervapääskyt, lepakot ja muut haukat sekä jokihelmisimpukka, majavat ja taimenpurojen ja pienvesien ja soiden tila. Mittareiden rajaaminen vain virkistyskäyttöön ei tuo esille metsätalouden vaikutuksia.

3.8. Majavan rakentamat ja ylläpitämät tulvaniityt ovat kasvillisuuden ja eläimistön kannalta monimuotoisuutta lisääviä avainbiotooppeja metsätalousmailla. Majavalampien ja patojen suojelu on osa metsähallituksen kestävä metsätaloutta.

3.9. Vedenlaadun seuranta on tehtävä myös metsätalousalueilla kaukokartoituksen lisäksi. veden laadun seuranta pienvesistä on tärkeää metsätalouden ennallistamistoimien tai niiden puutteen seuraamiseksi.

3.10. Metsähallituksen vastuulla ovat myös huuhkajan pesimäpaikkojen suojelu ja ennallistaminen 1000m säteellä aiemmin esitetyn kanahaukan lisäksi. Metsähallituksen vastuulla ovat lisäksi uivelon ja metsähanhen pesimämetsien suojelu ja ennallistaminen.

3.11. Metsähanhen sulkimisalueiden suojelu on avainasemassa mustikan suojelun lisäksi.

3.12. Metsätalousalueilla on tehty suurimmat luonnontuhot, jotka on korjattava. Aiheuttaja maksaa periaatteen mukaisesti metsähallitus on vastuussa metsätalousalueilla tuhottujen purojen, soiden ja kosteikkojen ennallistamisesta. Suunnitelmassa ei ole esitetty aikataulua tai suunnitelmaa siitä kuinka pilattua luontoa ennallistetaan. Hakatut kanahaukkametsät on palautettava takaisin ja pesämetsien taajuus on mittari kestävä metsätaloudelle. Metsätalousmailla hillitään tulvien syntymistä ja ravinnekuormitusta. Ennallistaminen on vesipuitedirektiivin mukaan velvoite, joka koskee myös metsähallitusta. Suunnitelmaan on lisättävä aikataulu ja resurssit kuinka elinympäristöjä ja pienvesiä, kosteikkoja ja suoalueita ennallistetaan ja missä aikataulussa työ saadaan valmiiksi.

3.13. Riekko ja hanhisoiden reunametsät tulee saattaa monimuotoisiksi sekametsiksi jossa mustikka ja vanhat metsät ovat vallitsevia. Metsähanhi pesii, sulkii ja syö myös metsissä.

3.14. Metsähallituksen tulee laatia suunnitelma pienvesien ennallistamisaikataulusta tavoitteena saada kaikki pienvedet kuntoon seuraavan 100 vuoden aikana. 3 mrd kustannusten hallitsemiseksi tulisi käyttää 30 miljoonaa vuosittain 100 seuraavan vuoden ajan pienvesien ennallistamiseksi ja ennen kaikkea huolehtia siitä, ettei turvemaita ja kosteikkoja enää käytetä metsätalouteen. Ennallistamisvelvoite on mittava eikä siihen tule suhtautua yhtä välinpitämättömästi kuin metsähallitus suunnitelmassaan esittää. Suunnitelmaa tulee täydentää tältä osin.

3.16. Merialueen kunto on suoraan verrannollinen siihen mitä maa-alueella tehdään. Merialueen hyvinvointi edellyttää myös valuma-alueiden kunnostamista ja pienvesien ennallistamista koko suunnittelualueella.

3.17. Kansainvälistä yhteistyötä tulee tehdä majavien siirtymisen, susien vaellusten ja liito-oravien ja mäjrien siirtymisen turvaamiseksi.

3.19. Supikoirahankkeella tulee selvittää supikoiran käyttäytymistä ja ravinnonkäyttöä sekä perimää, jotta hankkeella saadaan jotain tutkimuksellista merkitystä. Suunnittelualue on ehdottomasti maailman pohjoisin mäyrän esiintymisalue, eikä mäyrien metsästystä tule sallia. Mäyrien ekologinen minimikanta tulee määritellä suunnitelma-alueen eri eliömaantieteellisille alueille.

3.21. Erävalvonnan tehostaminen on erittäin tärkeää ja luvattoman maastoliikenteen valvonta lisääntyneen puskakelkkailun myötä on välttämätöntä kotkien ja huuhekajien pesinnän turvaamiseksi.

3.22. Vaelluskalojen keinotekoisien esteiden poistotahti olisi nostettava sille tasalle, että vuoteen 2030 mennessä kaikki keinotekoiset vaellusesteet on poistettu mukaan lukien Lokan pato.

3.24. Viestinnässä tulee avoimesti myöntää, ettei metsähallitus noudata direktiivien velvoitteita ja siksi hakkuumahdollisuuksia on tarkoituksenmukaista pienentää kolmannekseen. Tästä täytyy myös tiedottaa eri toimijoita ja puun tarvisijoita.

3.26. Kansainvälisen yhteistyön lisäksi täytyy varata myös metsähallituksen omia resursseja purojen kunnostamiseen ja jokihelmisimpukan elinolojen parantamiseen. Aiheuttaja maksaa periaatteen mukaisesti haitan aiheuttaja on velvollinen sen myös korjaamaan.

3.27. Metsätaloutta tulee harjoittaa kestävästi, eikä nykymuotoisesti. Jos nykymuotoista metsätaloutta on tarkoitus jatkaa, tulee myös metsätalouden haittojen kompensointiin kehittää järjestelmä ennen kuin hakkuita voidaan jatkaa.

4. Metsähallituksen toiminta todella tarvitseekin vuorovaikutteisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia kaikilla tasoilla.

4.1. Kuinka metsähallitus kohtelee luontoa? Onko luonnolla äänioikeus ja kuka on luonnon äänen käyttäjä? Jos luonto on tasapuolinen äänen käyttäjä, niin kuinka metsähallitus varmistaa sen?

4.2. Ympäristösertifikaattia ei ole aukaistu, eikä tiedotettu sitä kuinka voi olla yhteydessä sertifikaatin antajaan.

4.3. Luonnolle täytyy antaa äänioikeus maankäyttöasioissa. Vuorovaikutteinen karttapalvelu tulee ottaa myös luonnonsuojelun käyttöön. Paliskunnat eivät ole ainoa joka puolustaa luontoa vaan lisäksi luonnonsuojeluyhdistykset ja SLL Lapinpiiri ovat osallisia ja niin ollen tarpeen olla kuultavissa päätettäessä maankäytöstä.

4.5. Metsähallitus linjaa tyhjentävästi, ettei metsätaloudessa oteta huomioon lintudirektiiviä, luontodirektiiviä eikä vesipuidedirektiivin velvoittavia normeja. Metsähallitus elää ikään kuin yhteiskunnan ulkopuolella välittämstä EU:n asettamista ympäristötavoitteista ja kutsuu toimintaansa ”kestäväksi metsätaloudeksi”.

4.6. Metsähallitus puhuu vain metsätalouden toimintaedellytysten vahvistamisesta. Jos metsätalous vielä voimistuu, saadaan luonnon monimuotoisuudelle heittää hyvästit.

4.7. Metsähallitus ei metsäneuvostossa toimi luonnon vaan pelkästään metsätalouden puolella. Vahva toiminta metsäohjelman teossa ei vapauta metsähallitusta velvoitteista ennallistaa pilattuja puroja, soita ja aikaansaada vanhoja kanahaukkametsiä.

4.8. Nouseva trendi on hiilen sidonta, joka edellyttää hakkuiden radikaalia vähentämistä.

4.9. Metsähallituksen tulee kehittää metsäpurojen ennallistamiseen uusia toimintamalleja ja muistaa myös pienyrittäjien mahdollisuudet kilpailla ennallistamisurakoista.

4.10. Metsähallituksen täytyy muistaa retkeilyssä myös petojen, majavien ja mäjrien oikeudet.

4.15. Pyhä-Luoston suojeluperusteena on huuhkaja. Huuhkajan pesintöjä ei ole todettu alueella vuosikausiin. Kuinka metsähallitus perustelee Natura-alueen käyttöä huuhkajasta piittaamatta?

4.20. Metsäpaloalueiden suojelu on tärkeää myös metsätalousalueilla. Paloalueet metsätalousalueilla pienet paloaukot mukaan lukien on syytä jättää käsittelemättä ja luontaisen sukkession valtaan.

4.23. Metsäntutkimus on hoidettava yhdessä Luken kanssa eikä Metlan aikaisia koealoja tule hävittää.

5. Monikäyttömetsien saattaminen monikäyttömahdollisuuksien tilaan on haaste metsähallitukselle, joka edellyttää metsänkäsittelyn muutoksia avohakkuista ja maanmuokkauksista luopumisen ja siirtymistä kestäväan metsätalouteen.

5.2. Kuvauspaikkojen raivaus ja reitistöjen maisemaraivaukset tulee toteuttaa erityisen varovaisesti.

5.4. Huuhkajan pesintä häiriintyy esimerkiksi suunnistuskilpailujen johdosta. Uhanalaiset petolinnut ja muut eläimet tulee kasvillisuuden lisäksi ottaa oikeasti huomioon kun suunnitellaan reittejä ja taukopaikkoja ja kilpailuja suojelu ja metsätalousalueille.

5.15. Moottorikeloilta kokonaan kiellettyjä alueita tulee lisätä suunnittelualueelle.

6 Ilmastoviisaus tulee perustua avoimeen dataan ja tieteellisesti arvioituihin laskelmiin.

6.3. Metsähallituksen tulee tunnustaa etenkin Natura-alueiden ulkopuolisten metsien merkitys. Etenkin suojellut suot on rajattu niin tiukasti, että kivennäismailla pesivät lajit ovat kokonaan vailla suojaa. Natura-alueiden ulkopuolelle tulee linjata 500-1000m syvä rajoitusvyöhyke, jossa metsätaloustoimia ei pääsääntöisesti tule sallia. Ekologiset yhteydet tulee varmistaa sellaisina, että mm. liito-orava voi esteettä siirtyä metsätalousalueilla suojelualueiden välillä. Liito-orava kuuluu suunnittelualueen lajistoon.

6.5. Taimikonhoitoa ei tarvita kun siirrytään jatkuvaan erirakenteiseen ja peitteiseen metsänhoitoon suunnittelualueella. Avohakkuihin perustuva metsätalous ei ole ilmastoviisasta ja siitä tulee luopua.

6.8. Metsähallituksen tulee varmistaa tuhkan käyttökelpoisuus ja haitta-ainepitoisuus ennen käyttöä.

6.11. Soita tulee ennallistaa myös vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen vuoksi. Vedet tulee saattaa hyvään tilaan pienimpiä latvapuroja myöten. Ennallistaminen edellyttää turvemaiden pohjavedenpinnan nostoa. Ilmastovaikutusten huomioiminen on tärkeää mutta vesistövaikutusten vuoksi täytyy soita ennallistaa ja sitoa hiiltä soiden reunametsiin mahdollisten päästöjen kompensoimiseksi.

6.12. Kunnostusajituksista tulee luopua kuten myös uudisajituksista. Turvemaiden metsätaloudesta tulee luopua ja soita palauttaa luonnontilaan vesiä puhdistamaan.

6.13. Turvemaiden käytöstä tulee luopua metsätaloudessa. Vesien suojelua ei ole onnistuttu toteuttamaan siten, että vesimuodostelmien tila olisi ekologisesti hyvällä tasalla. Metsähallitus ei ole esittänyt perustetta sille että turvemaiden metsätaloutta tulisi antaa jatkaa.

6.14. Onko metsähallitus tehnyt arvioinnin teiden luontovaikutuksista. Suunnitelman alueella Värriön luonnonpuistossa on rakennettu tie suojelualueelle (luonnonpuistoon!!!) ja se on vaikuttanut välittömästi eläinten käyttäytymiseen. Uusia teitä ei tule rakentaa. Jos uusia teitä rakennetaan, tulee vastaavasti purkaa kaksinkertainen määrä teitä teiden aiheuttamien luontovahinkojen kompensoimiseksi.

6.15. Metsähallitus yksikantaan ilmoittaa takaavansa puun riittävyden. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista ennen kuin tämän suunnitelman ympäristövaikutukset on arvioitu ja kestävän metsätalouden määrittely tehty YVA:n jälkeen. Suurin mahdollinen hakkuumäärä on 0,6 miljoona m³ / a koko suunnittelualueelta kunnes YVA on valmistunut ja ennallistamisen suunnitelmat valmiit.

6.16. Vesivoiman osalta on aina turvattava kompensoinnit ja kalojen vapaa kulku sekä kutualueiden riittävyys. Metsähallituksen ei tule olla ajamassa Vuotoksen altaan rakentamista edes tulvasuojelun verukkeilla.

6.20. Suunnittelualueen alkuperäislaji on metsäpeura ja vieraslaji on poro. Runsaslumisten alueiden pitkäjalkainen metsäpeura on sopeutunut susiin ja poronhoito aiheuttaa luonnon tasapainon vinoutumaa ja monimuotoisuuden heikkenemistä kun susi puuttuu suunnittelualueelta. Suden ei tiedetä saaneen pentuja koko alueella 1963 jälkeen sen jälkeen kun moottorikelkka tuli Lapin luontoon. Metsähallituksen tulee toimia susien ja muiden petoeläinten kestävän kannan aikaansaamiseksi suunnittelualueella. Majavat korjaavat metsätalouden aiheuttamia haittoja ja vieraslajina alueella elävä amerikkamajava parantaa luontoa yhtä tehokkaasti kuin eurooppamajava. Lajit kohtaavat luontaisesti Länsi-Lapissa ja sieltä leviävä eurooppamajava näyttää ajavan amerikkamajavan pois eli pärjäävän kilpailussa. Luontaisesti kilpailun mahdollistamiseksi ei amerikkamajavien tappamista tule sallia ennen kuin lajien välinen kilpailu on selvinnyt Länsi-Lapin alueella, jossa majavat elävät jo samoilla reviiereillä.

6.23. Viestintää tulee painottaa polttopuun kulutuksen vähentämisen merkitystä.

6.24. Metsähallituksen tulee toimia yhdessä Helsingin Yliopiston Värriön aseman kanssa ja INAR hankkeessa ilmastotutkimuksessa.

Yhteenveto:

Metsähallitus ei noudata viranomaisvelvoitettaan. On epäselvää millä mandaateilla ja ketkä käyttävät viranomaisvaltaa metsähallituksessa. Valvooko luontopalvelut emoyhteisön metsähallituksen tai metsähallitus oy:n suunnitelmia ja tekoja? Ovatko metsähallituksen päätökset julkisia vai eivät? Kun tätä suunnitelmaa on käyty läpi, käy ilmi, ettei metsähallitus oy noudata puunhankinnassa direktiivien velvoitteita, emoyhtiö ei valvo eikä luontopalvelut reagoi. Kuka toimii väärin?

Kun direktiivejä ei viedä käytäntöön se aiheuttaa Suomelle vaaran joutua valvontamenettelyyn eli siihen, että maalle asetettaisiin yhteisösakko tilanteen korjaamiseksi. Tässä osakeyhtiö vastaa rikkomuksista ja yhden yrityksen rikkomuksista rankaistaisiin kaikkia kansalaisia. Metsähallituksen tulee saattaa toimintansa kestäväälle tasalle ja:

- a) alkaa noudattamaan lintudirektiiviä ja suojella, ennallistaa ja aikaansaada suunnittelualueella kanahaukkametsät, uivelometsät, huuhkajabiotoopit, metsähanhisuot ja -metsät sekä turvata avainlajina palokärjen kolojen määrä kaikilla metsäkuvioilla.
- b) alkaa noudattamaan luontodirektiiviä liito-oravan, pohjanlepakon, jokihelmisimpukan ja euroopanmajavan osalta on osoitettava alueet kulkemaan suojelualueiden välillä ja talousmetsissä.
- c) alkaa noudattamaan vesipolitiikan puitedirektiiviä eli saattamaan hyvään tilaan kaikki pienvedet vuoteen 2015 mennessä. Ojitetut suot ja lähteiköt sekä pienet purot ovat VPDn mukaisia suojelualueita jotka on saatettava hyvään tilaan sekä morfologian eli uoman muodon että veden laadun eli humuksen, typen ja fosforin osalta kaikilla metsäkuvioilla.

Suunnitelmassa ei ole esitetty mitään kuinka näitä normeja noudatetaan. Siksi on välttämätöntä tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle toimeenpanopyyntö YVA menettelyn aloittamiseksi suunnitelmasta jolla selvästi on oletettavissa haitallisia ympäristövaikutuksia.

Eryteisesti on muistutettava metsähallitusta siitä, ettei se viranomaisena noudata yhteisesti linjattuja maankäytöntavoitteita kuten maakuntakaavassa osoitettujen RM- matkailualueiden varausta matkailukäyttöön ei metsätalouskäyttöön. Myös MU- alueiden hakkuut eivät toteuta maakuntakaavaa ja kesäaikaista viihtyisyyttä.

Metsähallitus ei kunnioita EP aluevarausta Rovajärven ampuma-alueella jossa alue on varattu puolustusvoimien ammunta-alueeksi eikä metsätalouskäyttöön. Tulevassa kaavassa alue tulee edelleen varattavaksi ampuma-alueeksi ja lisäksi alueen tulee olla puolustusvoimien hiilensidonta-alue, eikä metsätalousaluetta. Pääkäyttötarkoitus määrää alueen käytön ja puolustusvoimatkin tarvitsee hiilen sidontaa toimintaansa ja ympäristövaikutusten-kompensointia. Monilla alueilla maailmassa ampuma-alueet ovat luonnon arvoiltaan erityisiä, koska siellä ei armeijan toiminnan lisäksi ole muuta toimintaa. Sama on myös Suomessa paitsi, että metsähallitus hakkaa aluetta muihin kuin puolustusvoimien tarpeeseen maakuntakaavan vastaisesti.

Lisäksi on huomattava, ettei metsähallitus ole korjannut ojitusten haittoja hallitsemillaan mailla. Ei ole suojellut Natura-alueiden ulkopuolisia soiden reunametsiä, joissa mm uivelot ja metsähanhet ovat pesineet kunnes ne on hakattu. Metsien ennallistaminen on vaativa toimi johon kuitenkin on ryhdyttävä. Lisäksi metsähallitus osoittaa hakkuita kotkien ja tervapääskyjen pesimävaaroihin ja huuhkajien pesimäpaikoille. Tervapääsky on erittäin harvinainen erämaan lintu, joka elää vanhoissa mäntymetsissä. Tervapääskyn elinolojen parantamista ei ole suunniteltu missään Suomessa, mutta suunnittelualueen metsät ovat Euroopan pohjoisin alue, jossa tervapääsky elää luontaisesti. Sainvaarassa elää 4-5 paria tervapääskyä ja vaaran suojelua on laajennettava vaaran alaosiin saakka.

Siuliojoen tilanne on heikko. Jokea on tammettu, räjäytetty, perkattu ja valuma-alueella toteutettu häikäilemättömiä ojituksia tuhoten sivupuroja. Valuma-aluekunnostukset on pääosin tekemättä kaikkialla.

Lehtikuusimetsien suojeleminen on toteutettava suunnittelualueella. Istutetut lehtikuusimetsät ovat 30-40 vuotta vanhoja niiden suojeleminen tulee jatkaa toistaiseksi aivan ilmastonmuutokseen varautumisen vuoksi ainakin seuraavan sadan vuoden ajan. Lapissa on vanhoja lehtikuusia mutta ei vanhoja lehtikuusimetsiä, ne on suojeltava kunnittain.

Metsähallitus ei ole huomionnut lajien sukupuuttoa eikä uhkaavaa romahdusta. Hakkuut jatkuvat ja kiihtyvät ilmastonmuutoksesta huolimatta. Ekologinen ajattelu puuttuu ja on jäänyt kokonaan talouden jalkoihin. Lajien suojeleminen tapahtuu monikäyttömetsissä ja niiden käyttö tulee muuttua kestäväksi. Lappi ei kestä kaivostoiminnan ja metsätalouden yhteispäästöjä ja kaikkialle levittäytynyt metsähallitus on avainasemassa päästöjen vähentämisessä ja luonnon ennallistamisessa.

Vuotoksen veden laatu kärsii metsätaloudesta ja metsähallituksen on Keminniemiellä ryhdyttävä toimiin soiden ja purojen sekä valuma-alueiden kunnostamiseen veden laadun turvaamiseksi.

Pyhä-Luoston kansallispuistoon on liitettävä

- a) alueet Luoston tien ja Javaruksen tien välistä.
- b) Kemihaaran ja Luiron soiden alueet reunametsineen

Löytömaan säästöpuumetsikköä on laajennettava. Uusia säästöpuumetsikköjä on toteutettava kauemmaksi teistä. Löytömaan arvo on alentunut tien rakentamisen seurauksena. Serriojan ja Verkko-ojan latvojen ojituksen on ennallistettava. Pelkosenniemiellä on nähtävissä että pienvesien tuhoaminen on ollut säännönmukaista metsähallituksen käyttämillä mailla ja metsähallituksen maiden keskellä olevilla yksityismailla vesiensuojelusta on huolehdittu.

Huuhkajareviirit on suojeltava pysyvästi. Kotka- ja kanahaukkareviirien suojeleminen on toteutettava kokonaisuudessaan.

Metsähallitus laati noin vuonna 1995 petolintujen reviirien suojeleluoppaan joka on jäänyt kokonaan pois käytöstä, huuhkajien reviireistä ei välitetä ja kotkien pesimäreviirejä nakeretaan, kanahaukkareviirit tuhoetaan säännönmukaisesti. Kuitenkin petolintujen pesimäreviirit tulee suojella niin talousmetsissä kuin suojeleluoalueilla.

Pidätämme itsellämme oikeuden täydentää lausuntoamme kun olemme saaneet vastaukset kysymyksiimme. Lausuntomme jäi hiukan järjestäytymättömäksi lyhyen lausuntoajan takia.

Lapin luonnon puolesta Pelkosenniemiellä 26.2.2019

Pelkosenniemen Luonnonsuojeluyhdistys ry PJ Pekka Nyman

Tiedoksi ja toimenpiteitä varten: Lapin ELY-keskus, Ympäristöministeriö

Aiheutunut toimenpide: Ei muutosta suunnitelmaan